

Rapportage
Doorlichting
Zelfstandige
Bestuursorganen

+++++++
83522

MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN

Hoofdafdeling Doc. en Bibl., kamer M301

Postbus 20011

2500 EA 's-Gravenhage

070 - 302 6642

Dit boek terug op:

~~24-11-97~~	
~~21/11/1998~~	
~~19/11/1999~~	
29/11/99	
~~18-11-2000~~	
27-11-06	

Indeling van de rapportage doorlichting zelfstandige bestuursorganen

Deel I Samenvatting en ordening

1. Inleiding	5
2. De werkwijze en reikwijdte van het onderzoek	6
3. Samenvatting van de departementale rapportages	7
4. Ordening en analyse	19
5. Conclusies en vervoltraject	27
Bijlage 1: De doorgelichte zelfstandige bestuursorganen	30
Bijlage 2: Organen die als zbo zijn opgeheven of binnenkort worden opgeheven	33
Bijlage 3: Toelichting van de overige in de rapportage betrokken organen	35
Bijlage 4: Overzicht van de zelfstandige bestuursorganen naar taakcluster	41

Deel II Rapportage per ministerie

1. Ministerie van Buitenlandse Zaken	5
2. Ministerie van Justitie	13
3. Ministerie van Binnenlandse Zaken	33
4. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen	59
5. Ministerie van Financiën	131
6. Ministerie van Defensie	155
7. Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer	161
8. Ministerie van Verkeer en Waterstaat	183
9. Ministerie van Economische Zaken	203
10. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij	223
11. Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid	261
12. Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport	329

Namenlijst contactpersonen **373**

Index van doorgelichte zelfstandige bestuursorganen **375**

Vergaderjaar 1996–1997

25 268

Zelfstandige bestuursorganen

Nr. 1

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 10 maart 1997

Hierbij doe ik u – mede namens de minister van Financiën die met mij de coördinerende verantwoordelijkheid draagt voor deze operatie – de rapportage doorlichting zelfstandige bestuursorganen toekomen¹.

De rapportage bestaat uit twee delen; deel I van de rapportage bevat de samenvatting van de departementale doorlichtingen en een analyse en ordening van het materiaal.

Deel II bevat de departementale rapportages waarin iedere minister verslag doet van de bevindingen en per orgaan maatregelen aankondigt en vervoltrajecten schetst.

De afronding van het werk heeft langer geduurd dan voorzien in de termijn die bij de start van de operatie is genoemd (in het kabinetsstandpunt zelfstandige bestuursorganen en ministeriële verantwoordelijkheid TK 24 130 nr. 5).

Dat is bepaald niet te wijten geweest aan het gebrek aan inzet en zorg van de betrokken departementen. De omvang en complexiteit van de materie bleek te zijn onderschat.

Daar kwam bij dat het definitieve toetsingskader voor de doorlichtingsoperatie – de Aanwijzingen inzake zelfstandige bestuursorganen – later tot stand kwam dan was voorzien.

Alle organen die in de rapportage van de Algemene Rekenkamer worden genoemd zijn terug te vinden in deze kabinetsrapportage, daarnaast worden een aantal organen behandeld waarover de Algemene Rekenkamer niet heeft gerapporteerd. In totaal worden 249 (groepen van) organen behandeld. Over in totaal 185 organen doet deze rapportage richtinggevende uitspraken; 107 organen worden beschreven en getoetst en ten aanzien van 78 organen wordt geconcludeerd dat ze niet of niet meer als zelfstandig bestuursorgaan beschouwd moeten worden.

Dat laatste vanwege het feit dat ze bij nauwkeurige beschouwing niet voldoen aan de definitie (Deel I, bijlage 3) ofwel omdat nadere

¹ Ter inzake gelegd bij de afdeling Parlementaire Documentatie.

beschouwing heeft geleid tot het voornemen ze op te heffen (Deel I, bijlage 2).

Omtrent 64 organen bevat de rapportage een globalere beschrijving. Voor een deel van die organen geldt dat ze bij de aanvang van de doorlichting reeds in een (wettelijk voorgeschreven) evaluatietraject waren meegenomen voor een ander deel geldt dat ze in een departementaal vervolgttraject zullen worden opgenomen waarover de Tweede Kamer separaat zal worden geïnformeerd.

Deze doorlichting heeft geleid tot een breed scala aan initiatieven. Op de departementen is de positionering van organen op afstand van de beleidskern, en de invulling van de ministeriële verantwoordelijkheid daarbij, opnieuw hoger op de agenda geplaatst. Dat heeft geleid tot concrete voorstellen voor verbetering en in een aantal gevallen tot een herbezinning op de vormgeving van de publieke taak in de toekomst.

In die zin heeft deze rapportage het karakter van een voortgangsrapportage. De verantwoordelijke ministers zullen u over de voortgang van de in het eigen departementale hoofdstuk aangekondigde maatregelen jaarlijks informeren. Daarnaast zal het kabinet in 2000 wederom met een rapportage over zelfstandige bestuursorganen komen waarin verslag wordt gedaan over het vervolg.

De Minister van Binnenlandse Zaken,
H. F. Dijkstal

DEEL I
SAMENVATTING EN
ORDENING

1. INLEIDING	5
1.1 AANLEIDING EN PROBLEEMSTELLING	5
1.2 DE STRUCTUUR VAN DE RAPPORTAGE	5
2. DE WERKWIJZE EN REIKWIJDTE VAN HET ONDERZOEK	6
2.1 INLEIDING	6
2.2 DE WERKWIJZE	6
2.3 DE IN DE DOORLICHTING BETROKKEN ZELFSTANDIGE BESTUURSORGANEN	6
3. SAMENVATTING VAN DE DEPARTEMENTALE RAPPORTAGES	7
3.1 INLEIDING	7
3.2 AANWIJZINGEN MET BETREKKING TOT OPRICHTING EN ALGEMENE INRICHTING VAN ZELFSTANDIGE BESTUURSORGANEN	8
3.3 AANWIJZINGEN MET BETREKKING TOT POLITIEKE STURING EN CONTROLE	12
3.4 AANWIJZINGEN MET BETREKKING TOT OVERIGE WAARBORGEN OP DE KWALITEIT VAN DE UITVOERING	17
3.5 ORGANISATORISCHE VOORZIENINGEN OP HET MINISTERIE	19
4. ORDENING EN ANALYSE	19
4.1 INLEIDING	19
4.2 ORDENING	20
4.3 KENMERKEN PER TAAKCLUSTER	21
5. CONCLUSIES EN VERVOLGTRAJECT	27
5.1 INLEIDING	27
5.2 DOORLICHTING EN VERBETERING	28
5.3 PERIODIEK BIJ TE WERKEN GEGEVENSBESTAND	29
5.4 BESTUURLIJKE HANDLEIDING VOOR HET VERZELFSTANDIGINGSBELEID	29
BIJLAGE 1: DE DOORGELICHTE ZELFSTANDIGE BESTUURSORGANEN	30
BIJLAGE 2: ORGANEN DIE ALS ZBO ZIJN OPGEHEVEN OF BINNENKORT WORDEN OPGEHEVEN	33
BIJLAGE 3: TOELICHTING VAN DE OVERIGE IN DE RAPPORTAGE BETROKKEN ORGANEN	35
BIJLAGE 4: OVERZICHT VAN DE ZELFSTANDIGE BESTUURSORGANEN NAAR TAAKCLUSTER	41

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding en probleemstelling

In het voorjaar van 1995 verscheen het rapport van de Algemene Rekenkamer 'Zelfstandige bestuursorganen en ministeriële verantwoordelijkheid'¹. De Algemene Rekenkamer stelde vast dat de inrichting van zelfstandige bestuursorganen zeer verschillend was geregeld. De Algemene Rekenkamer was van mening dat er sprake was van wildgroei in de inrichting van zelfstandige bestuursorganen. Zij beval aan de regelgeving voor deze organen zo te wijzigen dat duidelijkheid over taken, bevoegdheden en bekostigingswijze zou ontstaan, alsmede dat de ministers over de (door de Algemene Rekenkamer) minimaal noodzakelijk geachte bevoegdheden zouden kunnen beschikken.

Naar aanleiding van dit rapport bracht het kabinet het kabinetsstandpunt 'Herstel van het primaat van de politiek bij de aansturing van zelfstandige bestuursorganen'² uit. In dit kabinetsstandpunt werd een aantal acties aangekondigd. Zo werd onder meer aangekondigd dat er een nieuw kader zou worden gecreëerd voor het instellen van zelfstandige bestuursorganen, waarin de criteria zouden worden vermeld waaraan voldaan moet worden bij verzelfstandiging alsmede zouden handreikingen worden gedaan voor de vormgeving van verzelfstandigde diensten. Dit kader is inmiddels vastgesteld - in de vorm van Aanwijzingen voor de regelgeving inzake zelfstandige bestuursorganen - en wordt bij nieuwe verzelfstandigingen toegepast. Ook werd in het kabinetsstandpunt voorgesteld om de bestaande zelfstandige bestuursorganen door te lichten, waarbij de bestaansredenen, de sturingsinstrumenten en publiek- of privaatrechtelijke vormgeving bezien zou worden.

In deze rapportage wordt verslag gedaan van de uitkomsten van de doorlichting van de zelfstandige bestuursorganen. Hierbij hebben de volgende twee vragen centraal gestaan:

1. Wanneer is de vermindering van de ministeriële verantwoordelijkheid gewenst? en
2. Over welke sturings- en controle-instrumenten dient de minister te beschikken om zijn verantwoordelijkheid waar te kunnen maken?

1.2 De structuur van de rapportage

Deze rapportage bestaat uit twee delen. Deel I bevat de samenvatting van de departementale doorlichtingen en een ordening van de zelfstandige bestuursorganen. In hoofdstuk 2 van deel I wordt nader ingegaan op werkwijze en reikwijdte van het onderzoek. In hoofdstuk 3 wordt een samenvatting gegeven van de doorlichting van de zelfstandige bestuursorganen. In hoofdstuk 4 worden de bestaande zelfstandige bestuursorganen nader geanalyseerd en geordend. In hoofdstuk 5 worden een aantal conclusies getrokken en de vervolgstappen beschreven. Daarbij wordt eveneens aangegeven wat de nadere analyse betekent voor de voorgestelde verbetering met betrekking tot de aansturing van bestaande zelfstandige bestuursorganen.

Deel II bevat de departementale rapportages. In deze departementale rapportages wordt voor elk van de in deze doorlichting betrokken zelfstandige bestuursorganen inzicht geboden in onder meer de taak, het instellingsmotief/bestaansredenen, de bekostigingswijze, etcetera. Voorts wordt per zelfstandig bestuursorgaan aangegeven welke afwijkingen er zijn ten opzichte van de Aanwijzingen voor de regelgeving inzake (nieuwe) zelfstandige bestuursorganen en welke (eventuele) wijzigingen worden voorgesteld. Ook wordt in de departementale rapportages aangegeven voor welke organen de verantwoordelijke minister besloten heeft deze (nog) niet gedetailleerd door te lichten in het kader van deze doorlichting

¹ TK, vergaderjaar 1994-1995, 24 130, nr. 3

² TK, vergaderjaar 1994-1995, 24 130, nr. 5.

en wat de beweegredenen daarvoor zijn en wordt - waar nodig - inzicht geboden in relevante ontwikkelingen op het beleidsterrein van het desbetreffende ministerie.

2. DE WERKWIJZE EN REIKWIJDTE VAN HET ONDERZOEK

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de werkwijze (paragraaf 2.2) en de reikwijdte van het onderzoek (paragraaf 2.3). Daarbij wordt aangegeven welke organen betrokken zijn in dit onderzoek, welke organen daarbij gedetailleerd zijn doorgelicht en welke organen niet en wat de reden voor de verantwoordelijke minister is geweest om te besluiten het betreffende orgaan niet in het kader van dit onderzoek gedetailleerd door te lichten.

2.2 De werkwijze

Zoals in hoofdstuk 1 reeds is aangegeven heeft de minister-president de Aanwijzingen voor de regelgeving inzake zelfstandige bestuursorganen vastgesteld. Deze Aanwijzingen worden toegepast bij nieuw in te stellen zelfstandige bestuursorganen of bij nieuwe wetgeving voor de aanpassingen van bestaande zelfstandige bestuursorganen. De Aanwijzingen bieden een aantal voorschriften die bij de wettelijke regeling van zelfstandige bestuursorganen in acht moeten worden genomen. Deze Aanwijzingen zijn niet van toepassing op de bestaande zelfstandige bestuursorganen. Het kabinet heeft desalniettemin besloten om de Aanwijzingen te hanteren als toetsingskader voor de bestaande zelfstandige bestuursorganen. De toetsing aan de Aanwijzingen heeft per zelfstandig bestuursorgaan plaatsgevonden. De resultaten van deze toetsing zijn opgenomen in de departementale rapportages (deel II). Een samenvatting van de toetsing is opgenomen in hoofdstuk 3 van deel I. Daarbij moet opgemerkt worden dat elk zelfstandig bestuursorgaan een eigen historie en achtergrond heeft, daterend van voor de Aanwijzingen. De verantwoordelijke minister heeft afgewogen of een afwijking van de Aanwijzingen al dan niet tot een wijziging van de desbetreffende regelgeving moet leiden. Deze afwegingen zijn verwoord in de departementale rapportages.

Voorts is tijdens de doorlichting het inzicht ontstaan dat ieder zelfstandig bestuursorgaan weliswaar specifieke kenmerken heeft, maar dat er ook gemeenschappelijke kenmerken zijn te onderkennen.

Op basis van deze gemeenschappelijke kenmerken zijn, in nauw interdepartementaal overleg, de zelfstandige bestuursorganen geordend in groepen. Daarbij is uitgegaan van de aard van de uit te voeren publieke hoofdtaak. Vervolgens is per zelfstandig bestuursorgaan inzicht gegeven in het instellingsmotief/bestaansreden, de discretionaire ruimte, de wijze van bekostiging en andere controlerende mechanismen dan het toezicht door de minister. Ook in de departementale rapportages (deel II) is deze indeling per zelfstandig bestuursorgaan terug te vinden. In hoofdstuk 4 van deel I zijn deze indelingen weergegeven, aangevuld met een analyse van de bestuurlijke en politieke risico's per groep van zelfstandige bestuursorganen.

Het aldus verworven inzicht zal een leidraad zijn bij de verdere beleidsvorming omtrent het verzelfstandigen van publieke taken. Deze ordening is een eerste aanzet tot die verdere beleidsvorming.

2.3 De in de doorlichting betrokken zelfstandige bestuursorganen

Zoals in de voorgaande paragraaf is aangegeven zijn de Aanwijzingen voor de regelgeving inzake zelfstandige bestuursorganen gehanteerd als toetsingskader voor de bestaande zelfstandige bestuursorganen. Om te beoordelen welke organen zelfstandig bestuursorgaan

zijn en dus betrokken moesten worden in de doorlichting, is gebruik gemaakt van de definitie van zelfstandig bestuursorgaan uit deze Aanwijzingen. Deze definitie luidt:

‘Onder zelfstandig bestuursorgaan wordt verstaan: bestuursorgaan op het niveau van de centrale overheid, dat niet hiërarchisch ondergeschikt is aan een minister en niet is een adviescollege, als bedoeld in de Kaderwet adviescolleges, waarvan de adviestaak de hoofdtaak is’

Het begrip bestuursorgaan wordt in de Algemene wet bestuursrecht gedefinieerd als:

‘een orgaan van een rechtspersoon die krachtens publiekrecht is ingesteld, of een ander persoon of college, met enig openbaar gezag bekleed.’

Onder deze definitie vallen dus ook privaatrechtelijke instellingen en bedrijven voorzover die door middel van een (al dan niet wettelijk) voorschrift een publieke taak uitvoeren, op grond waarvan zij anderen eenzijdig rechten kunnen geven (bijvoorbeeld een vergunning) dan wel verplichtingen kunnen opleggen (bijvoorbeeld het stellen van nadere voorwaarden).

Ten behoeve van het onderzoek zijn in totaal 249 (clusters van) organen³ en instellingen geïnventariseerd. Deze inventarisatie heeft plaatsgevonden aan de hand van de gegevens van de Algemene Rekenkamer (verzameld voor haar rapport ‘Zelfstandige bestuursorganen en de ministeriële verantwoordelijkheid’), de Aanwijzingslijst Wob/WNo en nader onderzoek door de ministeries. Als peildatum is 1 januari 1996 gehanteerd.

Van deze 249 organen en instellingen bleken bij nadere beschouwing er 40 niet te voldoen aan de definitie van een zelfstandig bestuursorgaan⁴. Voor 38 organen geldt dat zij reeds voor de peildatum van 1 januari 1996 waren opgeheven of binnen afzienbare tijd opgeheven zullen worden, dan wel hun publieke taak zullen verliezen⁵ en daarmee niet langer meer als zelfstandig bestuursorgaan aangemerkt kunnen worden, in de departementale rapportages is voor deze organen aangegeven of en op welke wijze de publieke taak in de toekomst uitgevoerd zal worden. 64 Organen zijn bij deze doorlichting buitenbeschouwing gelaten. Redenen daarvoor zijn is dat voor een aantal organen nieuwe wetgeving aanhangig is gemaakt of binnenkort aanhangig gemaakt wordt, voor een aantal organen geldt dat zij bij de aanvang van deze doorlichting reeds in een (wettelijk voorgeschreven) evaluatie zijn meegenomen. Tenslotte is een aantal organen betrokken in een ander departementaal vervolgttraject⁶. Omtrent de voortgang en uitkomsten van deze trajecten zal de Tweede Kamer door de betrokken ministers worden geïnformeerd. 107 zelfstandige bestuursorganen zijn gedetailleerd doorgeleefd (zie bijlage 1).

3. SAMENVATTING VAN DE DEPARTEMENTALE RAPPORTAGES

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt geaggregeerd aangegeven op welke punten de in de doorlichting betrokken zelfstandige bestuursorganen al dan niet voldoen aan de Aanwijzingen. De Aanwijzingen zijn hiertoe onderscheiden in aanwijzingen die betrekking hebben op de instelling en inrichting van zelfstandige bestuursorganen, aanwijzingen die regels voor politieke sturing en controle via de minister geven, en aanwijzingen die betrekking hebben op mechanismen om langs andere wegen controle op de kwaliteit van de uitvoering te waarborgen. Voorts is aangegeven bij hoeveel zelfstandige bestuursorganen wijzigingen worden voorgesteld en bij hoeveel zelfstandige bestuursorganen de verantwoordelijke minister er voor heeft gekozen de bestaande afwijking te handhaven. Voor een nadere

³ In deze rapportage zijn groepen van zelfstandige bestuursorganen, zoals bijvoorbeeld Kamers van Koophandel, geteld als één zelfstandig bestuursorgaan, aangezien dergelijke zelfstandige bestuursorganen op eenzelfde wijze zijn geregeld. Indien alle zelfstandige bestuursorganen afzonderlijk worden geteld, komt men op een aantal dat aanzienlijk hoger ligt.

⁴ Zie bijlage 3.

⁵ Zie bijlage 2.

⁶ Zie bijlage 3.

motivering voor het laten voortbestaan van een afwijking ten opzichte van de Aanwijzingen wordt verwezen naar de departementale rapportages (deel II).

3.2 Aanwijzingen met betrekking tot oprichting en algemene inrichting van zelfstandige bestuursorganen

3.2.1 Bestaansreden

Een zelfstandig bestuursorgaan mag uitsluitend in het leven worden geroepen indien er behoefte is aan onafhankelijke oordeelsvorming op grond van specifieke deskundigheid, indien er sprake is van strikt regelgebonden uitvoering in een groot aantal individuele gevallen of indien participatie van maatschappelijke organisaties aangewezen moet worden geacht in verband met de aard van de te verrichten bestuurstaak. In de genoemde gevallen moeten de voordelen die met verzelfstandiging behaald worden opwegen tegen de nadelen van de vermindering van de ministeriële bevoegdheden voor de betrokken bestuurstaak en de mogelijkheden voor controle door de Staten-Generaal. Deze criteria zijn opgenomen in aanwijzing 124c. In het verleden zijn ook organen ingesteld of zijn publieke taken aan bestaande organen toegekend, op andere gronden dan bovengenoemde. In de doorlichtingsoperatie is een afweging gemaakt of deze organen nog langer als zelfstandig bestuursorgaan moeten blijven voortbestaan. Als gevolg van deze afweging zal bij een aantal organen de vormgeving dusdanig worden gewijzigd dat niet langer meer sprake is van een zelfstandig bestuursorgaan. Een voorbeeld hiervan is de Coöperatieve Centrale Raiffeissen-Boerenleenbank (Ministerie van Financiën). Bij andere organen is besloten het zelfstandig bestuursorgaan om te vormen tot een normaal dienstonderdeel en de uitvoering van de publieke taak (weer) onder volledige ministeriële verantwoordelijkheid te brengen. Voorbeelden hiervan zijn onder meer de Nederlandsche Marineraad (Ministerie van Defensie) en de Raad voor de Kinderbescherming (Ministerie van Justitie).

Alhoewel in het verleden ook andere gronden zijn gehanteerd om zelfstandige bestuursorganen in het leven te roepen, spelen één of meer van de bestaansredenen uit de Aanwijzingen toch over het algemeen een nadrukkelijke rol.

Bestaansreden	aantal
onafhankelijke oordeelsvorming/specifieke deskundigheid	59
strikt regelgebonden uitvoering in een groot aantal individuele gevallen	12
participatie van maatschappelijke geledingen is onmisbaar voor de uitvoering van de bestuurstaak	36
totaal	107

Tabel 1 Bestaansreden

3.2.2 Rechtsvorm

Naar huidig inzicht dient een zelfstandig bestuursorgaan in beginsel een publiekrechtelijke organisatievorm te hebben (aanwijzing 124b). Aan een bestaande privaatrechtelijke organisatie kan openbaar gezag worden toegekend als dat in verband met de aard van de betrokken bestuurstaak bijzonder aangewezen moet worden geacht en er voldoende waarborgen zijn dat de bestuurstaak onafhankelijk van de overige werkzaamheden van die organisatie kan worden uitgeoefend. In het verleden werd bij de instelling van zelfstandige bestuursorganen ook om andere redenen de privaatrechtelijke vorm toegekend. Het ging daarbij bijvoorbeeld om de veronderstelling dat een orgaan met een privaatrechtelijke rechtsvorm verder op afstand van de minister staat dan een publiekrechtelijk orgaan en

daarmee onafhankelijker in zijn taakuitoefening zou zijn. De privaatrechtelijke rechtsvorm werd daarbij ook vaak door 'het veld' geprefereerd. Een andere reden was de wens om arbeidsvoorwaarden conform de marktsector te bieden.

Een verschil tussen de publiekrechtelijke en de privaatrechtelijke vorm is dat publiekrechtelijk vormgegeven zelfstandige bestuursorganen bestuursorgaan zijn in de zin van art. 1:1 lid 1 onder a van de Algemene wet bestuursrecht; privaatrechtelijke organen zijn slechts bestuursorgaan voorzover zij bekleed zijn met openbaar gezag (Awb 1:1 onder b). Een ander verschil is dat publiekrechtelijk vormgegeven organen niet altijd rechtspersoonlijkheid hebben. De zelfstandige bestuursorganen zonder rechtspersoonlijkheid kunnen niet op eigen naam privaatrechtelijke rechtshandelingen verrichten, zij zijn immers onderdeel van de Staat der Nederlanden. De Comptabiliteitswet is onverkort op deze organen van toepassing.

Het onderscheid tussen de publiekrechtelijke en de privaatrechtelijke vorm heeft invloed op de toepasselijkheid van een aantal Aanwijzingen. Op privaatrechtelijke organen is een beperkt aantal Aanwijzingen van toepassing. Overigens gelden voor een deel van de privaatrechtelijke zelfstandige bestuursorganen (de vennootschappen en onderlinge waarborgmaatschappijen) wel de voorschriften aangaande verantwoordingsdocumenten en bestuursstructuur van Boek 2, Titel 9 BW. Afhankelijk van de aard van het zelfstandig bestuursorgaan moet in aanvullende instrumenten worden voorzien. Ook is een aantal Aanwijzingen niet van toepassing op zelfstandige bestuursorganen zonder rechtspersoonlijkheid. De reden hiervoor is dat de Comptabiliteitswet van toepassing is.

Rechtsvorm	aantal
orgaan zonder rechtspersoonlijkheid	19
publiekrechtelijk orgaan sui generis	27
organen behorende tot openbaar lichaam ex art 134 GW	6
anders, namelijk ambt met openbaar gezag bekleed	1
totaal aantal organen met een publiekrechtelijke rechtsvorm	53
stichting	45
vereniging	1
NV/BV	7
anders, namelijk onderlinge waarborg maatschappij	1
totaal aantal organen met een privaatrechtelijke rechtsvorm	54
totaal	107

Tabel 3 Rechtsvorm

3.2.3 Grondslag

Op grond van aanwijzing 124e wordt een zelfstandig bestuursorgaan bij, of in bijzondere gevallen krachtens, de wet ingesteld. Ook het toekennen van openbaar gezag aan niet-publiekrechtelijke instellingen geschiedt bij of krachtens de wet. De reden hiervoor is dat met het oog op de ministeriële verantwoordelijkheid een beperking van de ministeriële bevoegdheden - en daarmee van de controlemogelijkheden van de Staten-Generaal - alleen met instemming van de Staten-Generaal kan plaatsvinden. Voor de bestaande zelfstandige bestuursorganen geldt overigens dat niet in alle gevallen er een wet in formele zin als basis is.

Grondslag	publiek	privaat	totaal
oprichting bij of krachtens formele wet	50	5	55
niet ingesteld bij of krachtens wet, openbaar gezag wel bij of krachtens wet toegekend	0	38	38
niet ingesteld bij of krachtens wet, openbaar gezag ook niet toegekend bij of krachtens wet	3	11	14
totaal	53	54	107

Tabel 2 Grondslag

Uit tabel 2 blijkt dat 14 organen niet voldoen aan de eis met betrekking tot de grondslag. De 3 publiekrechtelijk organen die niet bij of krachtens wet zijn ingesteld, zijn ingesteld bij lagere wetgeving, te weten een KB of een ministeriële regeling (waarvoor geen formeel wettelijk basis is). Voor de privaatrechtelijke instellingen waarbij de openbaar gezagstaak niet bij of krachtens wet is toegekend geldt ten aanzien van 6 zelfstandige bestuursorganen hetzelfde. Bij de 5 overige instellingen is 1 maal sprake van een ministeriële beschikking ter uitvoering van een resolutie van de algemene vergadering van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties. Bij 1 zelfstandig bestuursorgaan zal na afronding van het lopend wetgevingsproces sprake zijn van een wettelijke basis. Bij 2 zelfstandige bestuursorganen is een heroverweging gaande van de publieke taak; bij handhaving zijn de nodige aanpassingen voorzien. De Kamer wordt over de laatst genoemde gevallen te zijner tijd nader geïnformeerd. Bij 1 zelfstandig bestuursorgaan is pas recent, ten gevolge van een rechterlijke uitspraak, duidelijk dat sprake is van een zelfstandig bestuursorgaan. Het betreft een aflopende taak. Overigens zal de regelgeving met betrekking tot dit orgaan op een aantal punten worden aangepast aan de Aanwijzingen.

3.2.4 Taakomschrijving

Aanwijzing 124g bepaalt dat de publieke taak of taken van het zelfstandig bestuursorgaan in de wet of in bijzondere gevallen krachtens de wet nauwkeurig omschreven dienen te zijn. Uit onderstaande tabel blijkt dat bij 76 van de 107 onderzochte zelfstandige bestuursorganen de taak (althans op hoofdlijnen) omschreven is in de wet. Bij 28 zelfstandige bestuursorganen is de taak in een ander document omschreven. Bij 3 zelfstandige bestuursorganen is de taak in het geheel niet vastgelegd, 2 hiervan zijn betrokken bij een algehele wetswijziging, bij het derde zelfstandige bestuursorgaan is pas recent, ten gevolge van een rechterlijke uitspraak, duidelijk dat er sprake is van een zelfstandig bestuursorgaan, waarbij sprake is van een aflopende taak, waarvoor overigens de regelgeving op een aantal punten zal worden aangepast aan de Aanwijzingen.

Omschrijving van de taak	aantal	publiek	privaat
in de wet	76	47	29
in een andere regeling	15	5	10
in de statuten	13	-	13
totaal taak omschreven	104	52	52
niet omschreven	3	1	2

Tabel 4 *Omschrijving van de taak*

3.2.5 *Bekostigingswijze*

Aanwijzing 124n regelt dat de wijze waarop een zelfstandig bestuursorgaan voor het verrichten van de publieke taken wordt bekostigd, moet worden geregeld.

De bekostiging kan op verschillende wijzen plaatsvinden. Zo kan er een bijdrage ten laste van de rijksbegroting worden geleverd of kan het zelfstandig bestuursorgaan worden bekostigd uit heffingen of tarieven. Bij het in rekening brengen van tarieven of bij heffingen is het uitgangspunt dat deze in beginsel kostendekkend zijn. Bij bekostiging uit de rijksbegroting geldt dat de bekostiging zoveel mogelijk gerelateerd moet zijn aan prestaties.

Bekostigingswijze	aantal	geheel	gedeeltelijk
rijksbegroting	66	51	15
premies	10	4	6
heffingen	7	6	1
tarieven	23	16	7
anders, bijvoorbeeld contributies of rentebaten	16	14	2

Tabel 5 *Bekostigingswijze*

3.2.6 *Hiërarchisch ondergeschikte ambtenaren in het bestuur*

In aanwijzing 124i is bepaald dat in het bestuur geen aan een minister ondergeschikte ambtenaren worden benoemd. Gezien de rol van een zelfstandig bestuursorgaan verdraagt het lidmaatschap van een aan de minister ondergeschikte ambtenaar zich niet met de beoogde zelfstandige positie van een zelfstandig bestuursorgaan. Bij 19 zelfstandige bestuursorganen is thans een ambtenaar lid van het bestuur. Ook is bij 13 zelfstandige bestuursorganen een aan de minister ondergeschikte ambtenaar als waarnemer bij de bestuursvergaderingen aanwezig en is bij 6 zelfstandige bestuursorganen een aan de minister ondergeschikte ambtenaar adviserend lid van het bestuur. Van de 19 zelfstandige bestuursorganen waarbij hiërarchisch ondergeschikte ambtenaren lid zijn van het bestuur wordt bij 10 zelfstandige bestuursorganen een aanpassing conform de Aanwijzingen geregeld. Bij 7 zelfstandige bestuursorganen zal de (publieke) taak komen te vervallen. Bij de overige twee het organen betreft het een samenwerking tussen verschillende bestuurslagen, en eventueel andere betrokkenen, met de rijksoverheid als een van de

participanten. Ten aanzien van deze organen is besloten dat aanpassing aan de aanwijzingen niet gewenst is.

Ambtenaren in het bestuur	aantal	wijziging		
		ja	overwogen	nee
als lid	19	10	7	2

tabel 6 Ambtenaren in het bestuur

3.2.7 Arbeidsvoorwaarden

Bij een publiekrechtelijk vormgegeven zelfstandig bestuursorgaan is het uitgangspunt dat het personeel wordt aangesteld als ambtenaar. Aanwijzing 124u geeft aan dat in het algemeen de regelingen van de rechtspositie sector Rijk, zoals het Algemeen Rijksambtenarenreglement en het Bezoldigingsbesluit Rijksambtenaren 1984 van overeenkomstige toepassing dienen te zijn. Bij de bestaande zelfstandige bestuursorganen is in een aantal gevallen aangesloten bij andere rechtspositieregelingen. Dit kan uiteenlopende redenen hebben. Zo zijn bijvoorbeeld voor het personeel van het Landelijk Selectie- en Opleidingsinstituut Politie, om begrijpelijke redenen - de nauwe relatie met de politie - de arbeidsvoorwaarden voor politie uit het Besluit algemene rechtspositie politie van toepassing. In veel, maar niet in alle, gevallen, zijn de voorwaarden materieel vergelijkbaar met de regels die gelden voor ambtenaren. Ten aanzien van deze Aanwijzing is een telling achterwege gelaten; De reden hiervoor is dat een aanstelling ander dan als (rijks)ambtenaar geen informatie geeft over de hoogte en samenstelling van de desbetreffende rechtspositionele regeling. Bovendien ziet deze Aanwijzing alleen op de publiekrechtelijke zelfstandige bestuursorganen, terwijl in het verleden de wens om afwijkende arbeidsvoorwaarden te hanteren (een van de) redenen was om de privaatrechtelijke vorm te kiezen.

Ten aanzien van de wijze van benoeming, herbenoeming, schorsing en ontslag van bestuursleden alsmede de vaststelling van de wijze en hoogte van beloning van bestuursleden en leden van de raad van toezicht en de directie (hoogste managementniveau) is een afzonderlijk onderzoek uitgevoerd. Over de resultaten van dit onderzoek *Benoeming, beloning en ontslag van topfunctionarissen in de (semi)publieke sector* is eind 1996 gerapporteerd aan de Tweede Kamer⁷, waarbij een concrete beleidswijziging wordt voorgesteld.

3.3 Aanwijzingen met betrekking tot politieke sturing en controle

Een aantal Aanwijzingen heeft tot doel te waarborgen dat de minister ten aanzien van de hem regarderende zelfstandige bestuursorganen de bevoegdheden worden toegekend die nodig zijn om een zelfstandig bestuursorgaan gericht te sturen en te controleren. Hierdoor moet hij in staat worden gesteld zijn - ingeperkte - ministeriële verantwoordelijkheid voor de uitoefening van de publieke taak te dragen.

3.3.1 Verantwoordingsinformatie

Bij zelfstandige bestuursorganen worden de ministeriële bevoegdheden beperkt. Deze beperking moet samengaan met een adequate informatiestroom. Er moet op het ministerie voldoende informatie beschikbaar zijn om het functioneren van het zelfstandig bestuursorgaan en de besteding van collectieve middelen op hoofdlijnen te kunnen beoordelen. Ook moet op (hoofdlijnen) kunnen worden beoordeeld of de taakuitvoering heeft plaatsgevonden binnen de kaders van het regeringsbeleid. Bepalingen ten aanzien van begroting en verantwoordingsdocumenten zijn opgenomen in aanwijzing 124o, 124p en 124s en de toelichting bij deze Aanwijzingen. In deze Aanwijzingen is bepaald dat de

⁷ TK, vergaderjaar 1996-1997, 25 000 VII, nr. 28.

publiekrechtelijk vormgegeven zelfstandige bestuursorganen die geen onderdeel van de staat⁸ zijn, jaarlijks een begroting opstellen en een financieel verslag, voorzien van een accountantsverklaring, aan de minister uitbrengen. Ten aanzien van de privaatrechtelijk vormgegeven zelfstandige bestuursorganen⁹ is bepaald dat het financieel toezicht wordt geregeld. In de toelichting bij aanwijzing 124o is aangegeven dat naarmate het financieel beslag op de publieke middelen omvangrijker is, ook het inzicht in het financieel beheer groter zal moeten zijn. Hiertoe dient het ministerie te kunnen beschikken over een financieel verslag, voorzien van een accountantsverklaring en een jaarverslag of verslag van werkzaamheden. Indien noodzakelijk kan ook voor de privaatrechtelijk vormgegeven zelfstandige bestuursorganen worden geregeld dat zij een begroting en meerjarenramingen opstellen.

De hierboven genoemde Aanwijzingen zien niet toe op de publiekrechtelijk vormgegeven zelfstandige bestuursorganen die tot de Staat behoren. Bij deze organen is immers de Comptabiliteitswet onverkort van toepassing.

Verantwoordingsdocument	bepaling opgenomen	
	ja	nee
opstellen begroting	28	5
uitbrengen jaarrekening	27	6
uitbrengen jaarverslag/verslag van werkzaamheden	30	3
accountantsverklaring	27	6

Tabel 7.1 Bepaling ten aanzien van verantwoordingsdocumenten bij 33 publiekrechtelijk vormgegeven zelfstandige bestuursorganen die niet tot de Staat der Nederlanden behoren

Bij 4 van de 5 zelfstandige bestuursorganen waarvoor geen bepaling ten aanzien van de begroting is opgenomen zijn op korte termijn ingrijpende structurele wijzigingen voorzien, of vindt een heroverweging van de taak plaats. Bij 1 orgaan wordt geen wijziging voorgesteld.

Bij 6 organen is niet voorgeschreven dat de jaarrekening aan de minister moet worden uitgebracht.

Daarvan zijn er 2 betrokken bij de discussie over de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie. Ten aanzien van 2 organen geldt dat zij verantwoording afleggen aan de ledenvergadering. Bij de overige 2 zelfstandige bestuursorganen betreft het een aflopende taak.

Van de 3 organen waarbij geen bepaling is opgenomen ten aanzien van het jaarverslag wordt bij 1 zelfstandig bestuursorgaan door middel van inspectie toezicht op de werkzaamheden gehouden. Bij de overige 2 organen zal de taak binnenkort aflopen.

Van de organen waarvoor geen wettelijke bepalingen aangaande een accountantsverklaring zijn opgenomen, zullen er 3 ingrijpend gereorganiseerd worden. De regeling rond 2 zelfstandige bestuursorganen worden op dit punt aangepast. 1 Zelfstandig bestuursorgaan is betrokken bij de discussie rond de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie.

Ten aanzien van de privaatrechtelijk vormgegeven zelfstandige bestuursorganen geldt dat in het Burgerlijk Wetboek eisen zijn gesteld aan de verslaglegging.

Voor stichtingen is echter alleen de bepaling in artikel 6 van het Wetboek van Koophandel van toepassing, namelijk dat ieder die een bedrijf voert gehouden is een administratie te voeren. Het is dus van belang om in de wet of anderszins bepalingen op te nemen over het opstellen van een begroting, een jaarverslag/verslag van werkzaamheden en een jaarrekening voorzien van een accountantsverklaring.

⁸ Dit betreffen 32 zelfstandige bestuursorganen.

⁹ Dit betreffen 53 zelfstandige bestuursorganen, waarvan er 26 geheel of gedeeltelijk worden bekostigd uit de rijksbegroting.

verantwoordingsdocument	bepaling opgenomen	
	ja	nee
opstellen begroting	24	3
uitbrengen jaarrekening	26	1
uitbrengen jaarverslag/verslag van werkzaamheden	24	3
accountantsverklaring	24	3

Tabel 7.2 Bepaling ten aanzien van verantwoordingsdocumenten bij 27 privaatrechtelijk vormgegeven zelfstandige bestuursorganen die (ten dele) worden bekostigd uit de rijksbegroting

Zoals uit tabel 7.2 blijkt, zijn ook bij de privaatrechtelijke zelfstandige bestuursorganen die bekostigd worden uit de rijksbegroting in meerderheid bepalingen in de wet- en regelgeving opgenomen omtrent het opstellen van een begroting, jaarverslag/verslag van werkzaamheden en jaarrekening voorzien van een accountantsverklaring opgenomen. Daarnaast gelden, zoals gezegd, ook de bepalingen uit het BW. Tevens gelden voor veel van deze zelfstandige bestuursorganen subsidievoorschriften, waarin ook voorschriften ten aanzien van begroting, jaarverslag/verslag van werkzaamheden en jaarrekening, voorzien van een accountantsverklaring, zijn opgenomen. Van de 3 zelfstandige bestuursorganen waarbij geen bepalingen zijn opgenomen omtrent de begroting, voldoen er 2 wel materieel aan de in de Aanwijzingen gestelde eisen door middel van het van toepassing zijn van een algemene subsidieregeling. De regeling van het derde zelfstandige bestuursorgaan zal op dit punt worden aangepast.

De regeling van het zelfstandig bestuursorgaan dat geen jaarrekening uitbrengt, zal worden aangepast.

Van de 3 zelfstandige bestuursorganen die geen jaarverslag uitbrengen betreft het 2 zelfstandige bestuursorganen waarbij de rijksbijdrage wordt afgebouwd. Bij 1 zelfstandig bestuursorgaan wordt de regeling aangepast.

Van de 3 zelfstandige bestuursorganen die geen accountantsverklaring hoeven over te leggen, wordt dit bij 2 zelfstandige bestuursorganen aangepast. Bij 1 zelfstandig bestuursorgaan wordt geen aanpassing overwogen omdat het een aflopende taak betreft.

Verantwoordingsdocument	bepaling opgenomen	
	ja	nee
opstellen begroting	9	18
uitbrengen jaarrekening	12	15
uitbrengen jaarverslag/verslag van werkzaamheden	13	14
accountantsverklaring	21	6

Tabel 7.3 Bepaling ten aanzien van verantwoordingsdocumenten bij 27 privaatrechtelijk vormgegeven zelfstandige bestuursorganen die niet worden bekostigd uit de rijksbegroting

Uit tabel 7.3 blijkt dat ten aanzien van de privaatrechtelijk vormgegeven zelfstandige bestuursorganen die niet uit de rijksbegroting worden bekostigd, de (wettelijke) verplichtingen tot het afleggen van verantwoording aan de minister in beperkte mate is

geregeld. Dit wil overigens niet zeggen dat er in de praktijk geen controle uitgeoefend wordt. Bijvoorbeeld ministeriële goedkeuring van heffingen en tarieven vereist dat informatie aangeleverd moet worden ter onderbouwing van de hoogte van de heffing of het tarief. Uiteraard geldt ook dat de minister op basis van zijn inlichtingenrecht de benodigde documenten kan opvragen.

3.3.2 Goedkeuring begroting, meerjarenraming, bestuursreglement

In Aanwijzing 124I is bepaald dat de minister bij publiekrechtelijke organen met rechtspersoonlijkheid, de bevoegdheid moet hebben om in te stemmen met begroting, bestuursreglement en meerjarenraming. In hoeverre dit geregeld is blijkt uit tabel 8.

Minister bevoegd tot goedkeuring van:	goedkeuring geregeld	
	ja	nee/n.v.t.
begroting	21	12
meerjarenraming	1	32
bestuursreglement	14	19

Tabel 8 *Bevoegdheden minister tot goedkeuring van begroting, meerjarenraming en bestuursreglement bij de 33 publiekrechtelijk vormgegeven zelfstandige bestuursorganen die niet tot de Staat der Nederlanden behoren*

Bij 12 zelfstandige bestuursorganen is op dit moment geen goedkeuring van de begroting door de minister geregeld. Hiervan stelt de minister bij 2 zelfstandige bestuursorganen op basis van een ingediende begroting het budget vast. Bij 1 zelfstandig bestuursorgaan doet het toezichthoudend orgaan dat. Bij 1 zelfstandig bestuursorgaan is het besluit tot wijziging genomen, terwijl dit bij 4 zelfstandige bestuursorganen wordt overwogen. Daarvan zijn 2 zelfstandige bestuursorganen betrokken bij de discussie rond de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie, bij 1 zelfstandig bestuursorgaan staat het voortbestaan ter discussie en 1 zelfstandig bestuursorgaan wordt herzien.

Bij 4 zelfstandige bestuursorganen wordt geen wijziging voorgenomen, bij 3 daarvan is de reden daarvoor dat de leden zorgdragen voor het financieel toezicht. Bij het vierde orgaan is er geen begroting.

De goedkeuring van de meerjarenraming zal bij geen enkel zelfstandig bestuursorgaan worden aangepast.

Bij 19 zelfstandige bestuursorganen is de minister niet bevoegd tot instemming met (het wijzigen van) het bestuursreglement. Bij 3 zelfstandige bestuursorganen is het besluit tot wijziging reeds genomen. Ten aanzien van 3 zelfstandige bestuursorganen geldt dat zij zijn betrokken bij de discussie rond de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie. Afhankelijk van de uitkomst van die discussie zal worden gezien of een wijziging plaatsvindt. Bij 13 zelfstandige bestuursorganen wordt geen wijziging overwogen. Daarvan wordt bij 2 zelfstandige bestuursorganen het bestuursreglement wel ter kennis gebracht aan de minister. Bij 2 zelfstandige bestuursorganen keuren de leden het bestuursreglement goed. Bij 1 zelfstandig bestuursorgaan is de taak aflopend.

3.3.3 Goedkeuring tarieven en heffingen

In aanwijzing 124i is bepaald dat in de wet aan de minister de bevoegdheid wordt toegekend tot goedkeuring van heffingen en tarieven voor het verrichten van de bestuurstaak. Als sprake is van concurrentie dan kan goedkeuring achterwege blijven, dan wel worden volstaan met een maximumtarief. Er worden 29 organen (gedeeltelijk) bekostigd uit tarieven en heffingen¹⁰.

Goedkeuring	geen goedkeuring
19	10

Tabel 9 Bevoegdheid minister tot goedkeuren tarieven/heffingen

Van de 10 zelfstandige bestuursorganen waar op dit moment geen goedkeuringsbevoegdheid is geregeld is, wordt bij 4 organen een concrete wetswijziging voorgenomen. Bij 5 zelfstandige bestuursorganen wordt nog nader bekeken hoe de taak verder vervuld gaat worden. Bij 1 zelfstandig bestuursorgaan wordt geen wijziging overwogen.

3.3.4 Benoeming van het bestuur

Aanwijzing 124i bepaalt dat de inrichting van het bestuur, de wijze van benoeming, herbenoeming, schorsing en ontslag van bestuursleden door een minister of de Kroon, alsmede de termijn waarvoor bestuursleden worden benoemd, in de instellingswet dienen te zijn geregeld. De dwingendheid hiervan geldt uitsluitend voor de 53 publiekrechtelijk vormgegeven zelfstandige bestuursorganen. Ook bij de privaatrechtelijke organen zijn in een aantal gevallen bepalingen over het bestuur opgenomen.

Benoeming door minister/Kroon	publiek	privaat
alle bestuursleden benoemd	39	21
deel bestuursleden benoemd	4	11
bestuur niet benoemd door minister/Kroon	8	22
n.v.t.	2	-
totaal	53	54

Tabel 10 Benoeming bestuursleden door de minister / de Kroon

Bij de 8 publiekrechtelijke organen waar de benoemingen in het geheel niet door de minister worden verricht, is hij bij 2 zelfstandige bestuursorganen wel bevoegd de benoemingen goed te keuren. Bij 1 zelfstandig bestuursorgaan zal een grondige reorganisatie plaats vinden. Bij 1 zelfstandig bestuursorgaan staat de taak ter discussie. Bij voortzetting van de taak zal de regelgeving aan de Aanwijzingen worden aangepast. De overige 4 organen zijn de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie en de Politieregio's, waarin betrokkenen q.q. zitting hebben.

¹⁰ Het aantal van 29 correspondeert niet met tabel 5 aangezien 1 orgaan gedeeltelijk uit heffingen en tarieven wordt bekostigd.

3.3.5 Overige bevoegdheden

In aanwijzing 124t is bepaald dat het zelfstandig bestuursorgaan desgevraagd aan de minister de voor de uitoefening van zijn taak benodigde inlichtingen verstrekt. In tabel 11 is weergegeven in hoeverre bij de bestaande zelfstandige bestuursorganen een algemene verplichting om inlichtingen te verstrekken is geregeld.

bepaling opgenomen ten aanzien van informatieplicht	
ja	nee
70	37

Tabel 11 Informatieplicht van het orgaan jegens de minister

Zoals blijkt uit de tabel, ontbreekt thans bij een aanzienlijk aantal van 37 zelfstandige bestuursorganen een fundamentele basisbepaling over het verplicht verstrekken van informatie. Echter bij 23 van deze zelfstandige bestuursorganen is een besluit tot aanpassing aan de Aanwijzing door de verantwoordelijke minister reeds genomen. Bij 2 zelfstandige bestuursorganen wordt de taak binnenkort beëindigd. 10 Zelfstandige bestuursorganen zijn betrokken bij een herstructurering / heroverweging. De overige 2 zelfstandige bestuursorganen zijn betrokken bij de discussie over de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie.

De Aanwijzingen bevatten een bepaling, dat de noodzaak van een taakverwaarlozingsregeling moet worden overwogen (124m). In het kader van deze doorlichting is dat voor de organen waarbij geen expliciete taakverwaarlozingsregeling aanwezig is deze overweging expliciet gemaakt.

3.4 Aanwijzingen met betrekking tot overige waarborgen op de kwaliteit van de uitvoering

Omdat zelfstandige bestuursorganen geen politieke verantwoording afleggen aan het parlement moet gewaarborgd zijn dat via andere instrumenten de publieke taakuitvoering behoorlijk verloopt. Naast onder meer een jaarverslag en jaarrekening, voorzien van een accountantsverklaring, zijn andere vormen voor het afleggen van verantwoording over het functioneren gewenst. Daartoe dient een aantal waarborgen te worden ingebouwd, zoals periodieke evaluatie, het zelfstandig bestuursorgaan onder de werking brengen van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en de Wet Nationale ombudsman (WNo). Daarnaast moet worden overwogen of een bepaling over de afhandeling van klachten wenselijk is en kan de openbaarheid van vergadering worden voorgeschreven.

3.4.1 Evaluatie

In aanwijzing 124ij is bepaald dat regelmatig (binnen vijf jaar na instelling en vervolgens telkens na vier jaar) de doeltreffendheid en doelmatigheid van het functioneren van het zelfstandig bestuursorgaan wordt geëvalueerd.

Evaluatiebepaling opgenomen		
ja, periodiek	ja, eenmalig	nee
14	12	81

Tabel 12 Evaluatiebepaling

Uit tabel 12 blijkt dat thans bij slechts 14 bestaande zelfstandige bestuursorganen in de regeling is voorzien in periodieke evaluatie. Bij 12 organen is wel in een eenmalige evaluatie voorzien. Bij 81 organen is in het geheel niet voorzien in een evaluatiebepaling. Van deze 81 organen zal in 41 regelingen in ieder geval alsnog een periodieke evaluatie worden opgenomen. Waar sprake is van een heroverweging of herstructurering van taken, dit betreft 18 zelfstandige bestuursorganen, zal dit punt daarbij aan de orde komen. Ten aanzien van 3 zelfstandige bestuursorganen geldt dat zij betrokken zijn bij de discussie rond de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie. Bij 13 zelfstandige bestuursorganen loopt de taakuitvoering af en vindt op grond daarvan geen wijziging plaats. Bij 1 zelfstandig bestuursorgaan wordt aanpassing nog overwogen. Bij 5 zelfstandige bestuursorganen vindt geen aanpassing aan de Aanwijzingen plaats.

Van de 12 zelfstandige bestuursorganen waarbij thans een eenmalige evaluatie is geregeld, zal bij 4 zelfstandige bestuursorganen een aanpassing plaatsvinden. Bij 1 zelfstandig bestuursorgaan wordt aanpassing overwogen. Bij 7 zelfstandige bestuursorganen wordt geen aanpassing voorzien.

3.4.2 Wet openbaarheid van bestuur en Wet Nationale ombudsman

In aanwijzing 124q is bepaald dat zelfstandige bestuursorganen onder de werking van de Wob/WNo worden gebracht. Het van toepassing zijn van de Wob/WNo op zelfstandige bestuursorganen is geregeld in het Aanwijzingsbesluit bestuursorganen. In dit Aanwijzingsbesluit zijn de zelfstandige bestuursorganen die onder de Wob/WNo vallen met name genoemd. De Wob en de WNo zijn namelijk niet zonder meer van toepassing op alle zelfstandige bestuursorganen.

Wob/WNo	publiekrechtelijke zbo's		privaatrechtelijke zbo's	
	ja	nee	ja	nee
Wob/WNo van toepassing	50	3	41	13

Tabel 13 Van toepassing zijn van de Wob/WNo

Uit tabel 13 blijkt dat bij 3 publiekrechtelijke zelfstandige bestuursorganen de Wob/WNo niet van toepassing is. Bij 1 hiervan wordt het voortbestaan heroverwogen, 1 is aflopend en bij 1 orgaan wordt het onder werking van de Wob/WNo brengen van het orgaan niet opportuun geacht.

Bij 13 privaatrechtelijke zelfstandige bestuursorganen is de Wob/WNo niet van toepassing. 3 Zelfstandige bestuursorganen worden alsnog onder de werking van de Wob/WNo gebracht. Bij 3 zelfstandige bestuursorganen wordt aanpassing overwogen. Bij 2 zelfstandige bestuursorganen wordt het voortbestaan overwogen. 5 Zelfstandige bestuursorganen worden niet onder de werking van de Wob/WNo gebracht. Daarvan zijn er 2 zelfstandige bestuursorganen waarbij de taak aflopend is. Voor de 3 andere zelfstandige bestuursorganen is reeds op een andere wijze in een rechtsgang voorzien.

3.4.3 Klachtenregeling

In aanwijzing 124q is opgenomen dat overwogen moet worden of het wenselijk is regels te stellen over de wijze waarop klachten met betrekking tot de gedragingen van het zelfstandig bestuursorgaan worden afgehandeld. Thans zijn bij 11 publiekrechtelijke en 12 privaatrechtelijke zelfstandige bestuursorganen bepalingen ten aanzien van een klachtenregeling opgenomen.

3.4.4 Openbaarheid vergaderingen

Voor de publiekrechtelijk vormgegeven zelfstandige bestuursorganen is in aanwijzing 124r bepaald dat de openbaarheid van vergadering wordt voorgeschreven volgens in de instellingswet te stellen regels. Openbaarheid van vergadering van zelfstandige bestuursorganen draagt bij aan een heldere en controleerbare taakuitvoering. De door het bestuur gemaakt afwegingen zijn hierdoor kenbaar.

Bij de onderzochte publiekrechtelijk vormgegeven organen is bij 16 zelfstandige bestuursorganen (een zekere mate van) openbaarheid van vergaderingen voorgeschreven. In de doorlichting bestaat voor een aantal zelfstandige bestuursorganen het voornemen dit alsnog te regelen. Bij een aantal zelfstandige bestuursorganen geeft de verantwoordelijke minister aan openbaarheid van vergadering bij het desbetreffende orgaan onwenselijk te vinden.

3.5 Organisatorische voorzieningen op het ministerie

Het doel van deze doorlichting van zelfstandige bestuursorganen is te bereiken dat de minister voor alle op zijn beleidsterrein werkzame zelfstandige bestuursorganen voldoende invulling kan geven aan zijn ministeriële verantwoordelijkheid. Dit moet enerzijds gewaarborgd worden door middel van het vastleggen van taken, bevoegdheden en verplichtingen van het orgaan in de (instellings)wet, anderzijds door voldoende organisatorische voorzieningen op het ministerie te treffen om de bevoegdheden die de minister zijn toegekend ook te kunnen benutten.

Indien er voor is gekozen de publieke taak te laten uitvoeren door een zelfstandig bestuursorgaan moet gewaarborgd zijn dat de beleidsuitvoering plaatsvindt conform wetgeving en vastgesteld beleid en op een zo effectief en efficiënt mogelijke wijze. Het is essentieel dat goede mechanismen voor signalering, terugkoppeling en onderlinge communicatie tussen beleidsafdelingen en uitvoerende instellingen worden ingebouwd. Zo dient in de administratieve organisatie vastgelegd te zijn wanneer welke (verantwoordings)informatie moet worden ontvangen en tot welke actie moet worden overgegaan bij het uitblijven daarvan.

In de departementale rapportages wordt per zelfstandig bestuursorgaan inzicht geboden in de (werking van de) organisatorische voorzieningen en eventuele aanpassingen daarvan.

Mede naar aanleiding van de doorlichting heeft bij ministeries een bezinning plaats gevonden op de wijze waarop sturing en toezicht van verzelfstandigde diensten op het ministerie vorm gegeven moet worden. Bij ministeries waarbij van een dergelijke heroverweging sprake is, is hieraan aandacht besteedt in de departementale rapportage.

4. ORDENING EN ANALYSE

4.1 Inleiding

Uit het onderzoek van de Algemene Rekenkamer, alsmede uit deze doorlichtingsoperatie, is gebleken dat de verscheidenheid in de regelgeving en positie van de zelfstandige bestuursorganen groot is. Dit geldt voor onder meer het instellingsmotief/bestaansreden, aard van de taak, rechtsvorm, financiële omvang, sturings- en controlemiddelen. Binnen deze verscheidenheid heeft de doorlichting ook geleid tot het onderkennen van gemeenschappelijke kenmerken tussen de verschillende zelfstandige bestuursorganen. Omgekeerd is duidelijk geworden dat differentiatie en maatwerk noodzakelijk zijn om tot een adequate invulling van de ministeriële verantwoordelijkheid te komen.

Bij de doorlichting hebben, zoals ook al is aangegeven in hoofdstuk 2 (paragraaf 2.2), 2 hoofdvragen centraal gestaan:

1. Wanneer is de vermindering van de ministeriële verantwoordelijkheid gewenst? en
2. Over welke sturings- en controle-instrumenten dient de minister te beschikken om zijn verantwoordelijkheid waar te kunnen maken.

Voor de beantwoording van deze 2 hoofdvragen is een nadere analyse van de zelfstandige bestuursorganen gemaakt. Daarbij zijn de zelfstandige bestuursorganen geclusterd naar hoofdtaak en zijn de zelfstandige bestuursorganen vervolgens per taakcluster nader geanalyseerd aan de hand van een aantal kenmerken. Het gaat daarbij om de volgende kenmerken:

a. het instellingsmotief/de bestaansreden:

het gaat daarbij om de volgende drie motieven:

- onafhankelijke oordeelsvorming op grond van specifieke deskundigheid;
- strikt regelgebonden uitvoering in een groot aantal individuele gevallen;
- participatie van maatschappelijke geledingen moet aangewezen worden geacht in verband met de te verrichten bestuurstaak.

b. discretionaire ruimte:

dat wil zeggen de ruimte die het zelfstandig bestuursorgaan heeft gekregen voor nadere invulling van zijn taak.

c. bekostigingswijze

d. sturings- en controle-instrumenten voor de verantwoordelijke minister:

het gaat daarbij om bijvoorbeeld benoeming en ontslag van bestuursleden door de minister, goedkeuren van begroting, uitbrengen van een jaarverslag, uitbrengen van een jaarrekening voorzien van een accountantsverklaring, taakverwaarlozingsregeling, etcetera.

e. andere controlemechanismen:

daarbij moet gedacht worden aan een vorm van marktwerking of controle door betrokkenen.

In de departementale rapportages (deel II) worden de afzonderlijke bestuursorganen aan de hand van deze kenmerken beschreven. In het hiernavolgende zijn de departementale bevindingen samengebracht tot een overall-beeld. Voorts is per taakcluster een analyse gepleegd van risico's en bestuurlijke en politieke aandachtspunten. Daarbij zijn een tweetal kenmerken - de wijze van bekostiging (en de omvang van de financiële middelen) en de eventueel aanwezige andere controlemechanismen- niet afzonderlijk beschreven maar wel meegenomen bij de weging van de sturings- en controle-instrumenten.

4.2 Ordening

Reeds in de Aanwijzingen is aangegeven dat de bevoegdheden die een minister moeten zijn voorbehouden in verband met zijn verantwoordelijkheid, afhankelijk zijn van de aard en complexiteit van de taak van het zelfstandig bestuursorgaan. Voor de ordening van de bestaande zelfstandige bestuursorganen is hierbij aangesloten. In het rapport van de Algemene Rekenkamer wordt een ordening van de zelfstandige bestuursorganen gegeven naar de aard van de publieke taak. In deze doorlichting is daar verder invulling aan gegeven en zijn de verschillende taken die door zelfstandige bestuursorganen worden uitgevoerd onderverdeeld in clusters naar hoofdtaak. Dit heeft geleid tot de volgende clusters:

1. Algemene uitvoeringscontroleerende taken (totaal 15).
2. Besluiten in individuele gevallen van niet-geldelijke aard (totaal 25).
3. Besluiten inzake (her)verdeling van geld (uitbetaling of inning) (totaal 41).
4. Beoordelen van kwaliteit en verstrekken van wettelijke bevestigingsdocumenten (totaal 21).

5. Reguleren (met openbaar gezag) van een bepaalde economische of maatschappelijke sector door betrokkenen zelf (totaal 5).

Door de verantwoordelijke ministers zijn de doorgelichte zelfstandige bestuursorganen volgens deze clusters ingedeeld. Vervolgens zijn deze per hoofdtaak geclusterd en nader geanalyseerd aan de hand van het instellingsmotief, de discretionaire ruimte (de ruimte die het zelfstandig bestuursorgaan heeft gekregen voor een nadere invulling van zijn taak, of de wijze waarop de taak wordt uitgeoefend), en de sturings- en controle-instrumenten.

Dit heeft geleid tot een duiding van de risico's die aan bepaalde combinaties van bovengenoemde kenmerken kleven. Deze risico's geven de context aan waarbinnen de betrokken minister zijn afwegingen met betrekking tot verzelfstandiging en de sturing en controle daarop, gestalte kan geven (de bestuurlijke en politieke aandachtspunten).

Met bestuurlijk risico wordt met name bedoeld op de risico's voor de ministeriële verantwoordelijkheid en daarmee ook voor de publieke controleerbaarheid. De risico's kunnen worden ondervangen door passende bevoegdheden en instrumenten. Het gaat daarbij - gegeven een zeker basisniveau - om het vinden van het juiste evenwicht. Daarop zijn de geformuleerde aandachtspunten gericht. Deze benadering kan helpen de bestuurlijke verhoudingen te verhelderen, uitgaande van een gemeenschappelijk referentiekader.

In paragraaf 4.3 worden de hierboven genoemde punten per taakcluster in hoofdlijnen uitgewerkt.

4.3 Kenmerken per taakcluster

4.3.1 Zelfstandige bestuursorganen met algemene uitvoeringscontrolerende taken

In dit cluster zijn de zelfstandige bestuursorganen opgenomen die tot hoofdtaak hebben het toezien op de uitvoering van (publiekrechtelijke) voorschriften. Daar binnen zijn twee groepen te onderscheiden: organen die toezicht houden op andere zelfstandige bestuursorganen en organen die toezicht houden op particuliere instellingen en ondernemingen. Bij de eerste groep is sprake van een getrappt toezicht. De minister heeft zowel een verantwoordelijkheid voor het toezicht als voor de uitvoering door de organen waarop toezicht wordt gehouden. Bij de tweede groep ontbreekt doorgaans de laatstgenoemde verantwoordelijkheid omdat toezicht wordt gehouden op de private sector.

Instellingsmotief

Er worden twee motieven aangevoerd voor verzelfstandiging van een toezichtstaak:

1. Het onafhankelijk/deskundige motief: om politiek/maatschappelijke redenen wordt het wenselijk geacht dat een onafhankelijk deskundig college het toezicht uitoefent opdat de beoordeling van individuele gevallen niet afhankelijk is van een politieke voorkeur. De politiek creëert op deze wijze een waarborg voor objectiviteit.
2. Het toezicht dient te geschieden door maatschappelijke organisaties. De politiek heeft op publiekrechtelijke wijze in een bepaalde sector betrokkenen belast met het toezicht (met openbaar gezag) op de uitvoering.

Discretionaire ruimte

Uit de aard van de taak vloeit logischerwijze voort dat de discretionaire ruimte groot is. Voor een dergelijke taak is immers enige bewegingsvrijheid nodig om tot een oordeel te komen, met name waar het de 'fact finding' en de waardering van de feiten betreft.

Sturings- en controle-instrumenten

De regelingen rond sturings- en controle-instrumenten bij deze organen vertonen grote overeenkomsten. Waar nodig is er financieel toezicht (de middelen waarover deze organen beschikken zijn over het algemeen gering, met uitzondering van De Nederlandsche Bank en de Ziekenfondsraad) en er is een beperkt werkinhoudelijk toezicht.

De minister beschikt doorgaans over de middelen om de kwaliteit van het bestuur te beïnvloeden, hetgeen gelet op de taak van organen binnen dit cluster van bijzonder belang is.

Risico's

Er zijn binnen dit cluster vier risico's aan te duiden:

1. Bij organen die toezicht houden op andere zelfstandige bestuursorganen heeft de minister een dubbele verantwoordelijkheid. Enerzijds is hij verantwoordelijk voor het toezicht op, en de inrichting en aansturing van het toezichthoudend orgaan, anderzijds voor het naar behoren functioneren van het veld waarop toezicht wordt gehouden.
2. Bij toezicht op private ondernemingen moet verantwoord kunnen worden *hoe* het publieke toezicht functioneert, zonder dat de belangen van de ondernemingen waarop toezicht wordt uitgeoefend, worden geschaad. Zo moeten gevoelige bedrijfsgegevens gevrijwaard worden van openbaarmaking en politieke inmenging.
3. De aansturing van het toezicht is nodig, maar een teveel aan sturing kan de politiek gewenste afstand tot de politiek weer te niet doen. In dat geval zou de volledige ministeriële verantwoordelijkheid in stand blijven, zonder dat de minister over de bijbehorende reguliere middelen voor sturings- en controle kan beschikken.
4. Bij uitvoering door betrokkenen dreigt altijd het gevaar dat het bijzondere sectorbelang prevaleert boven het (publieke) algemeen belang. Bij toezichthoudende organen is dit risico pregnanter aanwezig. Gewaarborgd dient te zijn dat toezicht namens de overheid wordt gehouden, in plaats van dat de belangen van de sector prevaleren.

Bestuurlijk politieke aandachtspunten

Deze risico's geven aanleiding voor de volgende bestuurlijk politieke aandachtspunten. Het onderscheid tussen twee groepen toezichthouders is voor het hiernavolgende van belang: de organen die toezicht houden op andere zelfstandige bestuursorganen; de organen die toezicht houden op private ondernemingen.

- Bij het toezicht op andere zelfstandige bestuursorganen dient de verhouding tussen de minister, het toezichthoudend orgaan en het veld nauwkeurig geregeld te zijn. Die bevoegdheden die zijn toegekend aan het toezichthoudend zelfstandig bestuursorgaan, heeft de minister niet (meer), en bevoegdheden waarvan het noodzakelijk wordt geacht dat de minister deze behoudt, worden niet aan het toezichthoudend zelfstandig bestuursorgaan toegekend. Indien geoordeeld wordt dat de minister sturende bevoegdheden nodig heeft ten aanzien van de zelfstandige bestuursorganen waarop toezicht wordt gehouden, dan impliceert dit dat het onafhankelijk toezicht slechts signalerend en monitorend kan zijn. Het toezichthoudend zelfstandig bestuursorgaan kan dan zijn bevindingen rapporteren aan de minister, die op basis daarvan maatregelen kan treffen. De minister is volledig verantwoordelijk voor die maatregelen en kan daarop door de Kamer aangesproken worden.
- De overheidsbemoeienis met toezicht op private instellingen en ondernemingen vindt haar bestaansreden in de wens om in een publiek gecontroleerde waarborging te voorzien. De getrapte verhouding minister - toezichthouder en de verhouding toezichthouder - 'veld' moeten beide geregeld zijn, waarbij rekening gehouden wordt met de verantwoordelijkheidsverdeling. Voor de verhouding minister - toezichthouder is het van belang dat het afleggen van verantwoording van de toezichthouder aan de minister dusdanig moet zijn ingericht dat het geldende vertrouwelijke karakter van bedrijfsgegevens in de desbetreffende toezichtssituaties ten alle tijden gewaarborgd wordt. De betreffende wetgeving zal daarin moeten voorzien. Dit extra vereiste speelt geen rol bij de in het voorgaande besproken eerste groep van toezichthouders waar sprake is van toezicht op andere zelfstandige bestuursorganen. Daar is immers geen sprake van vertrouwelijke bedrijfsgegevens omdat het daar steeds om publieke organisaties gaat die publieke middelen beheren. Een dergelijke aanpak kan voor het toezicht op private ondernemingen goed functioneren. In bijzondere situaties, bijvoorbeeld na een deconfiture, kan een verdergaande onderzoeksbevoegdheid en bijbehorende publieke verantwoording in de rede liggen. Ook dan weer inhoudelijk toegespitst op de omstandigheden geldend in het desbetreffende toezichtsveld. De

toezichthouder dient over voldoende bevoegdheden te beschikken om zijn taak naar behoren uit te voeren. Dit kan er toe leiden dat de toezichthouder bij de reguliere uitoefening van zijn taak over meer (met name interne bedrijfsinformatie) beschikt dan de minister.

- Bij het regelen van de sturingsmiddelen zal gestreefd moeten worden naar een balans tussen de bewegingsvrijheid die nodig is voor het zelfstandig bestuursorgaan om de toezichthoudende taak naar behoren uit te kunnen voeren en de mogelijkheid van de minister om voldoende sturing te kunnen geven aan het zelfstandig bestuursorgaan. Dit vergt per verzelfstandiging een zorgvuldige afweging die in de toelichting bij het verzelfstandigingsvoorstel zal worden beschreven.
- De vraag doet zich voor of het toezicht door betrokkenen niet in conflict komt met het algemeen belang. Daarom heeft het kabinet op dit punt een aantal wijzigingen in gang gezet, onder andere in de sector volksgezondheid. Gewaakt moet worden voor een mogelijke eenzijdige beïnvloeding vanuit (een deel van) de sector.

4.3.2 Zelfstandige bestuursorganen die besluiten nemen in individuele gevallen van niet-geldelijke aard

In dit cluster zijn de zelfstandige bestuursorganen opgenomen die tot hoofdtaak hebben het nemen van beslissingen die individuele burgers of bedrijven betreffen. Het kan gaan om verlening van vergunningen of ontheffingen, om arbitrage-uitspraken, en om uitvoeringsadviezen in individuele gevallen aan verantwoordelijke bewindspersonen. Een dergelijke beslissing kan financiële gevolgen hebben voor de betrokkenen, maar voor de organen waar het in dit cluster omgaat, komen deze gevolgen niet ten goede aan of ten laste van het betreffende zelfstandige bestuursorgaan. Hiermee onderscheidt dit cluster zich van het cluster dat besproken wordt in de paragraaf hierna (4.3.3).

Instellingsmotief

Er worden twee motieven aangevoerd voor verzelfstandiging van deze taak:

1. Het onafhankelijk/deskundige motief: om politiek/maatschappelijke redenen wordt het wenselijk geacht dat een onafhankelijk deskundig college deze taak uitoefent opdat de beoordeling van individuele gevallen niet afhankelijk is van een politieke voorkeur. De politiek creëert ook hier een waarborg voor objectiviteit.
2. De wens om de beslissingen in individuele gevallen over te laten aan maatschappelijke organisaties. De politiek wil op deze wijze een vorm van publiek gecontroleerde regulering in een bepaalde sector tot stand brengen.

Discretionaire ruimte

Al de organen in dit cluster hebben een grote discretionaire ruimte. Dit vloeit logischerwijs voort uit de aard van de taak. Met name daar waar men een onafhankelijk deskundig oordeel nastreeft. Dergelijke instellingen dienen enige bewegingsvrijheid te hebben om tot een oordeel te komen. Bij zelfstandige bestuursorganen waarin maatschappelijke geledingen zitting hebben, heeft men veelal bewust gekozen voor de nodige discretionaire ruimte, teneinde hen de mogelijkheid te geven (een deel van) het beleid op het betreffende terrein te vormen.

Sturings- en controle-instrumenten

De sturings- en controle-instrumenten zijn beperkt, dit vloeit voort uit de aard van de taak. Voorts is de financiële omvang gering, hetgeen minder aanleiding geeft tot een uitgebreid financieel toezicht. Voorts kan de minister de kwaliteit van bestuursleden bepalen door zijn benoemings- en ontslagrecht.

Risico's

Dit cluster kent naar het oordeel van het kabinet nauwelijks risico's met betrekking tot de ministeriële verantwoordelijkheid, indien de bestuurlijke randvoorwaarden voor een deskundige en onafhankelijke uitvoering in orde zijn. Een risico is wel gelegen in het grote financiële belang van een aantal van deze organen. De financiële verantwoordingsprocedures dienen derhalve goed geregeld te zijn.

Bij de uitvoering door maatschappelijke organisaties, met een ruime discretionaire bevoegdheid bestaat het risico het uitvoeringsbeleid wordt gemaakt door die organisaties, zonder dat de politiek verantwoordelijke voldoende invloed kan uitoefenen.

Bestuurlijk politieke aandachtspunten

Aangezien de risico's voor de effectivering van de ministeriële verantwoordelijkheid bij deze organen gering zijn, zijn er geen bijzondere bestuurlijk politieke aandachtspunten aan te wijzen, behalve wanneer het financieel belang groot is.

Bij de uitvoering door maatschappelijke geledingen dient, voorzover mogelijk, beschreven te worden binnen welke ruimte deze geledingen de taak moeten uitvoeren. Voorts dient de verantwoordelijke bewindspersoon op hoofdlijnen in te stemmen met het uitvoeringsbeleid.

4.3.3 Zelfstandige bestuursorganen die besluiten nemen inzake (her)verdeling van geld (uitbetalingen of inningen)

Dit cluster bevat het grootste aantal organen. Er kunnen binnen dit cluster vier groepen worden onderscheiden:

- subsidieverdelers (bijvoorbeeld de kunstenfondsen);
- voorzieningen voor overheidspersoneel (bijvoorbeeld het VUT-fonds) en
- grote uitkerende instellingen (bijvoorbeeld de Informatie Beheergroep).
- waarborgfondsen (bijvoorbeeld het Waarborgfonds motorrijtuigen)

Instellingsmotief

1. Bij de verdelers van subsidies gaat het steeds om het onafhankelijk/deskundige motief.
2. Bij voorzieningen voor overheidspersoneel gaat het primair om de overheid in de rol van werkgever.
3. Bij de instellingen die uitkeringen verstrekken en waarborgfondsen was of de participatie van maatschappelijke organisaties of de massaliteit van de uitvoering het motief voor het op afstand plaatsen van de taak.

Discretionaire ruimte

De organen die subsidies verstrekken beschikken allen over een ruime discretionaire bevoegdheid. Een en ander vloeit voort uit het feit dat juist bij deze instellingen onafhankelijkheid van de politiek noodzakelijk werd geacht. Zo zal de minister wel kunstbeleid voeren en prioriteiten stellen maar zich niet willen bemoeien met de toekenning van individuele subsidies of prijzen.

De overige twee groepen hebben een zeer beperkte discretionaire bevoegdheid als het gaat om de hoogte van de uitkering. In feite is in de uit te voeren (wettelijke) regelingen bepaald grosso modo wanneer, welke uitkering kan worden toegekend. Met de toekenning is veelal een zekere mate van beleidsruimte gemoeid die door het orgaan zelf wordt ingevuld.

Sturings- en controle-instrumenten

Het financieel toezicht en benoemingen van bestuursleden is veelal geregeld. Bij organen die subsidies verstrekken wordt volstaan met een beperkt inhoudelijk toezicht. Hierbij laat de minister bewust de discretionaire ruimte door het orgaan zelf invullen.

Bij de drie andere groepen is vooraf, via wetgeving, aangegeven wanneer welke uitkering mag worden verstrekt. Voorts wordt het toezicht op instellingen die uitkeringen verstrekken veelal uitgevoerd door een zelfstandig bestuursorgaan (zie paragraaf 4.3.1).

Risico's

1. Bij subsidieverdelers moet gewaakt worden voor teveel politieke bemoeienis die de, door de politiek gewenste, zelfstandigheid weer opheft.
2. Bij voorzieningen voor overheidspersoneel acht het kabinet geen specifieke risico's aanwezig.
3. Bij grote uitkerende instellingen is de ministeriële verantwoordelijkheid slechts in geringe mate beperkt. Gezien de geringe discretionaire bevoegdheid van de uitvoerende organen ligt nagenoeg de volledige verantwoordelijkheid voor de wijze van uitvoering bij de regelgever. Hierdoor kunnen individuele gevallen leiden tot een politieke discussie, hetgeen veelal juist met de verzelfstandiging werd beoogd te vermijden.
4. Sommige subsidie-instellingen en de meeste uitkerende instellingen beschikken over een - soms aanzienlijk - uitvoerend apparaat. De politieke impact van bedrijfsmatige missers kan groot zijn. Dat vraagt om een goede regeling van verantwoording en toezicht op ook deze bedrijfsmatige aspecten. Aan de andere kant is de uitvoering bestuurlijk op afstand geplaatst ten einde de inhoudelijke detailbemoeienis terug te dringen. Dit tweeledige karakter van de aansturing verdient bij de inrichting van de interface extra aandacht.
5. Een waarborgfonds kan onvoldoende mogelijkheden hebben om een beroep op het fonds (afwenteling) te voorkomen.

Bestuurlijk politieke aandachtspunten

- Bij subsidieverdelers dient terughoudendheid betracht te worden bij het toekennen van sturingsinstrumenten aan de minister. Dat neemt niet weg dat beslissingen en handelingen van deze organen politieke discussies kunnen oproepen. Waar deze politieke gevoeligheid er is, heeft de minister bevoegdheden nodig om aanvullende algemene regels te kunnen stellen. Per verzelfstandiging zal dit zorgvuldig afgewogen moeten worden en in de toelichting bij het verzelfstandigingsvoorstel beschreven moeten worden.
- Ten aanzien van grote uitkerende instellingen kan men zich de vraag stellen of externe verzelfstandiging wel de aangewezen weg is. Zeker nu de mogelijkheden voor interne verzelfstandiging, met een eigen regime voor bedrijfsmatig (financieel) beheer, vergroot zijn. Bij een externe verzelfstandiging van dit type dient, naar de mening van het kabinet, gemotiveerd te worden waarom juist voor deze constructie gekozen is en niet voor bijvoorbeeld de constructie waarbij de uiteindelijke beslissing bij de minister wordt gelegd en de technische uitvoering wordt geprivatiseerd of uitbesteed.
- Ten aanzien van voorzieningen voor overheidspersoneel zijn geen bijzondere bestuurlijk politieke aandachtspunten aanwezig. Wel kan erop gewezen worden dat voor een aantal van deze voorzieningen privatisering is voorgenomen.
- Ten aanzien van waarborgfondsen verdient het aanbeveling om het fonds bevoegdheden te geven waarmee voorkomen kan worden dat er een afwentelend beroep op het fonds wordt gedaan.

4.3.4 Zelfstandige bestuursorganen die kwaliteit beoordelen en wettelijke bevestigingsdocumenten verstrekken

Tot dit cluster behoren de zelfstandige bestuursorganen die tot hoofdtaak hebben producten te keuren, personen te beoordelen en/of het afgeven van certificaten.

Bestuurlijk relevante verschillen binnen dit cluster zijn of een orgaan opereert binnen een sterk dynamisch of vernieuwend terrein (zoals bijvoorbeeld het College voor de toelating van geneesmiddelen) dan wel een stabiel terrein (zoals bijvoorbeeld het Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen).

Instellingsmotief

De aard van de taak brengt met zich mee dat de uitvoering geschiedt door deskundigen en onafhankelijk van de politiek. Dit blijkt ook uit het instellingsmotief, namelijk het onafhankelijk/deskundigen motief.

Discretionaire ruimte

Veelal hebben organen in dit cluster een beperkte discretionaire ruimte. Dit vloeit logischer wijs voort uit de aard van de taak. In (wettelijke) voorschriften is de norm gegeven en door het orgaan wordt bekeken of voldaan wordt aan deze norm. Wanneer sprake is van een sterk dynamisch of vernieuwend terrein (dus waar de normering nog niet is uitgekristalliseerd), beschikt het orgaan over een ruime discretionaire bevoegdheid.

Sturings- en controle-instrumenten

De sturings- en controle-instrumenten zijn over het algemeen beperkt. Een en ander wordt verklaard door het feit dat, enerzijds deze organen bekostigd worden uit tarieven, anderzijds een sterk technisch karakter hebben en veelal slechts een beperkte discretionaire ruimte.

Risico's

Voor dit cluster geldt dat de bestuurlijk politieke risico's in het algemeen beperkt zijn. Uitzondering daarop zijn organen die werkzaam zijn op beleidsterrein waar veel (technische) vernieuwing plaatsvindt of waar met een open normstelling ten aanzien van het kwaliteitsniveau wordt gewerkt. Dergelijke organen zijn min of meer gedwongen om zelf normen en beleid te ontwikkelen aangezien de (technische) vooruitgang veelal sneller gaat dan het wetgevingsproces.

Bestuurlijk politieke aandachtspunten

- De vraag doet zich voor of de uitvoering van deze taak in een stabiele omgeving thans nog een publieke aangelegenheid is, of dat een en ander aan de markt kan worden overgelaten, middels accreditatie en certificering. In een aantal gevallen zal echter het antwoord op deze vraag zijn, dat (een zekere mate van) overheidsbemoediging wenselijk blijft, of, op grond van verdragen of EG-regelgeving, noodzakelijk is. Bij organen binnen dit cluster zal door het kabinet steeds de afweging publiek/privaat worden gemaakt en marktwerking, waar mogelijk, bevorderd. In het kader van de Ministeriële Commissie Marktwerking, Deregulering en Wetgevingskwaliteit wordt dit nader onderzocht.
- Voor organen op een vernieuwend beleidsterrein zou mogelijk gekozen moeten worden voor een onafhankelijke commissie die door de minister kan worden geraadpleegd in concrete gevallen. De minister neemt uiteindelijk de beslissingen (zie ook paragraaf 4.3.2) en draagt daarvoor volledige verantwoordelijkheid, die door het parlement kan worden gecontroleerd.

4.3.5 Zelfstandige bestuursorganen waarin betrokkenen een bepaalde economische of maatschappelijke sector reguleren

In dit cluster zijn de zelfstandige bestuursorganen opgenomen die tot hoofdtaak hebben het reguleren en besturen van een bepaalde beroepsgroep (bijvoorbeeld accountants) of economische sector (bijvoorbeeld de PBO). Met betrekking tot deze laatste categorie heeft een aparte doorlichting plaatsgevonden. De bevindingen in het kader van deze doorlichting hebben derhalve vooral betrekking op de organisaties van beroepsgroepen. Waar de publieke taken van deze organen vaak beperkt zijn tot registratie en eventueel examineren is de overeenkomst met het cluster dat in de vorige paragraaf werd behandeld in de praktijk groot. Kenmerkend is de betrokkenheid van de beroepsgroep zelf.

Instellingsmotief

De redenen om destijds deze taak te verzelfstandigen was (een deel van) het beleid te laten vormen door de beroepsgroepen of het maatschappelijke geledingen zelf. Het (veelal beperkte) openbare gezag dat deze instellingen gekregen hebben, gaf deze instellingen wel de mogelijkheid om ook feitelijk de beroepsgroep of bedrijfsgroep te reguleren.

Discretionaire ruimte

De discretionaire ruimte die deze organen in het algemeen hebben is beperkt van omvang.

Sturings- en controle-instrumenten

De sturings- en controle-instrumenten zijn zeer beperkt. Dit kan zijn verklaring vinden in, enerzijds, het feit dat het openbaar gezag slechts beperkt is, anderzijds in de betrokkenheid van de eigen beroepsgroep of maatschappelijke geleding.

Risico's

Indien de bevoegdheden groot zijn, kan de situatie ontstaan dat er beleidsvorming door deze organen plaatsvindt en op basis van dit beleid besluiten worden genomen, zonder dat daarover publiek verantwoording wordt afgelegd.

Bestuurlijk politieke aandachtspunten

Dit leidt tot de conclusie dat of wel de bevoegdheden beperkt moeten zijn, zoals thans in de meeste gevallen, dan wel intern democratisch gecontroleerd.

5. CONCLUSIES EN VERVOLGTRAJECT

5.1 Inleiding

Deze rapportage vormt de weerslag van de doorlichting zelfstandige bestuursorganen. Zoals de Algemene Rekenkamer reeds constateerde in haar nawoord in het verslag 'Zelfstandige bestuursorganen en ministeriële verantwoordelijkheid' heeft het onderzoek van de Rekenkamer naar zelfstandige bestuursorganen en deze doorlichting tot een breed scala aan initiatieven bij de ministeries geleid. Op de ministeries heeft een brede herbezinning plaatsgevonden over de vraag hoe om te gaan met op afstand functionerende diensten en de invulling van de ministeriële verantwoordelijkheid. Omdat deze herbezinning nog niet voor alle zelfstandige bestuursorganen tot een oordeel heeft geleid ten aanzien van de vormgeving van de publieke taak in de toekomst en omdat de voorstellen tot verbetering nog geïmplementeerd moeten worden, heeft deze rapportage het karakter van een voortgangsrapportage. In de verschillende departementale rapportages wordt ingegaan op de herbezinning en het vervolgtraject.

5.2 Doorlichting en verbetering

De doorlichting van bestaande zelfstandige bestuursorganen was gericht op de beantwoording van 2 hoofdvragen:

1. Wanneer is de vermindering van de ministeriële verantwoordelijkheid gewenst? en
2. Over welke sturings- en controle-instrumenten dient de minister te beschikken om zijn verantwoordelijkheid waar te kunnen maken?

Daartoe zijn 249 (clusters van) organen en instellingen door de verantwoordelijke ministers in kaart gebracht. Hiervan bleken er 40 niet te voldoen aan de definitie van een zelfstandig bestuursorgaan. Voor 38 organen geldt dat zij reeds voor de peildatum van 1 januari 1996 waren opgeheven of binnen afzienbare tijd opgeheven zullen worden, dan wel hun publieke taak zullen verliezen en daarmee niet langer meer als zelfstandig bestuursorgaan aangemerkt kunnen worden. Ten aanzien van 64 organen geldt dat zij betrokken zijn in een ander evaluatietraject, een omvangrijke structuurwijziging zullen ondergaan of betrokken zijn in een ander departementaal vervolgttraject. Totaal zijn er 107 zelfstandige bestuursorganen gedetailleerd doorgelicht en beschreven. Hierbij zijn per zelfstandig bestuursorgaan maatregelen ter verbetering aangegeven en waar afwijkingen van het algemene kader wenselijk of aanvaardbaar worden geacht, is dat toegelicht.

Uit hoofdstuk 3 blijkt bijvoorbeeld dat ten aanzien van de regeling van de evaluatie van zelfstandige bestuursorganen en een inlichtingenrecht voor de minister grote vooruitgang wordt geboekt en een verdere uniformering in gang wordt gezet. Dit geldt ook ten aanzien van de verantwoordingsinformatie voor de publiekrechtelijke organisaties die niet tot de Staat behoren en voor de privaatrechtelijke zelfstandige bestuursorganen die (gedeeltelijk) worden bekostigd uit de rijksbegroting. Ten aanzien van de rechtsvorm en de bevoegdheid tot het vaststellen van de meerjarenraming wordt in veel gevallen geen aanleiding gezien om verbetering conform de Aanwijzingen door te voeren.

Het doorvoeren van voorstellen tot verbetering betekent niet dat alle zelfstandige bestuursorganen op een eenduidige wijze zijn geregeld. Steeds heeft de verantwoordelijke vakminister een afweging gemaakt welke bevoegdheden voor sturing en toezicht hij noodzakelijk acht om op adequate wijze invulling te kunnen geven aan zijn ministeriële verantwoordelijkheid, daarbij rekening houdend met de aard van het orgaan, de aard van de taak, andere controlemechanismen, de wijze en omvang van bekostiging, etcetera. Met andere woorden, óf er wordt voldaan aan het formele kader dat is vastgelegd in de Aanwijzingen voor de regelgeving inzake zelfstandige bestuursorganen óf er wordt gemotiveerd invulling gegeven aan de gewenste differentiatie.

De aangekondigde aanpassingen en verbeteringen zullen in de afzonderlijke regeling moeten worden opgenomen. De verantwoordelijke ministers zullen u over de voortgang hieromtrent jaarlijks informeren.

Zoals in paragraaf 5.1 is aangegeven heeft deze rapportage het karakter van een voortgangsrapportage. Het kabinet zal dan ook in 2000 wederom met een rapportage over zelfstandige bestuursorganen komen. Daarin zal samenvattend worden gerapporteerd over de stand van zaken met betrekking tot de in deze rapportage opgenomen voorstellen tot verbetering. Ook zal in deze rapportage aandacht besteed worden aan de toetsing van organen waarvoor de verantwoordelijke minister heeft besloten thans geen gedetailleerde doorlichting uit te voeren. Indien alsnog wordt besloten een dergelijk zelfstandig bestuursorgaan te laten voortbestaan, zal een gedetailleerde doorlichting aan de hand van de aanwijzingen als nog plaatsvinden.

Samenvattend kan geconcludeerd worden dat door middel van deze doorlichting een gestructureerd inzicht verkregen is in de zelfstandige bestuursorganen. Voorts is inzichtelijk gemaakt hoe de regelingen rond de doorgelichte zelfstandige bestuursorganen zich verhouden tot de Aanwijzingen en wordt aangegeven welke aanpassingen in de regelgeving zijn voorgenomen.

5.3 Periodiek bij te werken gegevensbestand

Naast de toetsing aan de Aanwijzingen en de voorstellen tot verbetering, hebben de verantwoordelijke ministers de zelfstandige bestuursorganen beschreven aan de hand van een aantal kenmerken. Daarbij is aandacht geschonken aan elementen die een indicatie geven van de aard en zwaarte van het overheidsbelang dat aan de orde is, zoals de aard van de taak (gekaracteriseerd door een indeling in taakclusters) en de wijze en hoogte van bekostiging. Daarnaast is gekeken naar kenmerken die inzicht geven in de positionering van het orgaan ten opzichte van het ministerie en ten opzichte van het veld, zoals de oorspronkelijke motivering om de taak op afstand onder te brengen; de discretionaire ruimte en de eventuele aanwezigheid van andere dan publieke controlemechanismen (zoals vormen van marktwerking). De Minister van Binnenlandse Zaken zal zorgen voor een periodiek te actualiseren gegevensbestand van zelfstandige bestuursorganen, conform de opzet die gehanteerd is in deel II van deze rapportage, aangevuld met zelfstandige bestuursorganen die opgenomen zijn in bijlage 3 en waarvan besloten wordt ze te handhaven. Daarmee geeft het kabinet uitvoering aan de toezegging aan de Tweede Kamer om een catalogus van zelfstandige bestuursorganen samen te stellen, waarop ook de Algemene Rekenkamer heeft aangedrongen¹¹.

5.4 Bestuurlijke handleiding voor het verzelfstandigingsbeleid

Zoals reeds aangegeven is per zelfstandig bestuursorgaan beoordeeld welke sturings- en controle-instrumenten de minister minimaal nodig heeft. Voorts zal bepaald moeten worden welke organisatorische voorzieningen op het ministerie getroffen moeten worden. In hoofdstuk 4 van deze rapportage is een eerste aanzet gegeven tot een analyse. Deze analyse heeft tot doel de noodzakelijke aanvullende sturings- en controle-instrumenten en de inrichting van de organisatorische voorzieningen voor (groepen van) zelfstandige bestuursorganen te beschrijven. Het gaat hierbij om een onderbouwing van het antwoord op de twee hoofdvragen die centraal stonden in deze doorlichting. Het analysekader zal in interdepartementale samenwerking verder worden uitgewerkt. Hierbij zal verder worden gebouwd op de beleidskaders zoals die eerder in de rapportage van de commissie-Sint zijn verwoord. Ook de ervaringen die het begeleidingsteam verzelfstandiging in haar tweejarig bestaan heeft opgedaan en de uitkomsten van de komende evaluatie van agentschappen zullen hierbij worden betrokken. Dit zal leiden tot een praktische handleiding voor het vorm geven van het beleid ten aanzien van het verzelfstandigen van overheidstaken. Het zal duidelijk zijn dat het analysekader zich niet leent voor uniforme codificering in een normatief juridisch kader, aangezien het hierbij steeds om maatwerk gaat.

De Ministers van Binnenlandse Zaken en Financiën zullen er zorg voor dragen dat de handleiding binnen de rijksdienst wordt verspreid en ter kennis wordt gebracht aan de Tweede Kamer.

---

¹¹ TK, vergaderjaar 1994-1995, 24 130, nr. 17.

Bijlage 1: De doorgelichte zelfstandige bestuursorganen

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Stichting Nationale Commissie Voorlichting en Bewustwording Ontwikkelingssamenwerking (NCO)

Ministerie van Justitie

Raden voor Rechtsbijstand
Stichting Reclassering Nederland
Schadefonds geweldsmisdrijven
Landelijk Bureau inning Onderhoudsbijdragen
Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers.
College van toezicht kansspelen
Gezinsvoogdij-instellingen

Ministerie van Binnenlandse Zaken

Kiesraad
Commissie van beheer van de Dienst geneeskundige verzorging politie
Kapittel voor de civiele orden
Politieregio's
Nederlands Instituut voor brandweer en rampenbestrijding (NIBRA)
Nederlands bureau brandweerexamens (Nbbe)
Stichting fonds vrijwillig vervroegd uitreden (Vut-fonds)
Stichting Arbeidsmarkt- en opleidingsfonds voor de overheid (A+O fonds)
Landelijk Selectie- en Opleidingsinstituut Politie
Stichting Administratie Indonesische pensioenen (SAIP)

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

Bedrijfsfonds voor de Pers
Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO)
Stichting Fonds voor de Letteren
Stichting Fonds voor de Scheppende Toonkunst
Stichting Fonds voor Beeldende Kunsten, Vormgeving en Bouwkunst
Stichting Nederlands Fonds voor de Film + Stichting Productiefonds voor de Nederlandse Film (gefuseerd)
Stichting Nederlands Literair Productie en Vertalingsfonds
Mondriaan Stichting
Stichting Stimuleringsfonds voor de Architectuur
Vervangingsfonds
Informatie Beheergroep
Participatiefonds
Dienst Omroepbijdragen (van de Koninklijke PTT Nederland NV)
Stichting Fonds voor de Podiumkunsten
Stichting Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties
Commissariaat voor de Media

Ministerie van Financiën

De Nederlandse Bank NV (DNB)
Stichting Waarborgfonds Motorverkeer
Stichting Verzekeringskamer
Stichting Toezicht Effectenverkeer
Stichting Uitvoering Medefinanciering Oververtegenwoordiging Oudere
Waarderingskamer

Ministerie van Defensie

Stichting Ziektekostenverzekering Krijgsmacht

Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Huurcommissies / Huurcommissie Amsterdam
Reconstructiecommissie 'Midden Delfland'
Centraal Fonds voor de Volkshuisvesting
Stichting Bureau Architectenregister
Keuringsinstelling in het kader van de Wet Geluidshinder (Stichting ABOMA en KEBOMA)
Stichting Instituut voor Mechanisatie, Arbeid en Gebouwen (IMAG)
Dienst voor het Kadaster en de openbare registers
KIWA NV (Keuringsinstituut voor Waterleidingartikelen)

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

Stichting Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR)
Stichting Nationale en Internationale Wegvervoer Organisatie (NIWO)
Stichting Inschrijving eigen vervoer (SIEV)
Examencommissies scheepvaart
Stichting Bureau Examens voor het Beroepsverkeer (SBE)
Stichting Examens Personen vervoer (SEP)
Bestuur van de Stichting VAM en (Stichting Beroepsopleiding VAM, handelend onder de naam Innovam)

Ministerie van Economische Zaken

NMI B.V. (v.h. IJkwezen)
Orde van Octrooigemachtigden
Nederlands Instituut van Registeraccountants (NIVRA)
Nederlandse Onderneming voor Energie en Milieu BV (NOVEM)
Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten (NOvaA)
Waarborg platina, goud en zilver N.V.
Centrale commissie voor de Statistiek

Ministerie van Landbouw Natuurbeheer en Visserij

Keuringsinstellingen voor plantaardig uitgangsgoed/teeltmateriaal (bijvoorbeeld NAK)
Controle-instellingen voor de kwaliteit van landbouwproducten excl. Plantaardig
uitgangsgoed/teeltmateriaal/ Stichting Centraal Orgaan Zuivelcontrole (COKZ)
Grondkamers/Grondkamer Zuid-Holland
Kamer voor de Binnenvisserij
Raad voor het Kwekersrecht
Commissies voor de samenstelling van de verplichte rassenlijsten

Herinrichtingscommissie 'Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën'

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Sociaal Economische Raad

Keuringsinstanties ingevolge de Wet op de gevaarlijke werktuigen / Instituut voor de liftechniek

Produkt- en bedrijven die werktijdverkorting toetsen (Hoofdbedrijfschap Ambachten; Bedrijfschap Schoen- en lederwarenindustrie, Bedrijfschap lederwarenindustrie)

Arbeidsvoorzieningsorganisatie

Fonds Voorheffing Pensioenverzekering

Herkeuringscommissie Arbowet

Stichting Centraal Bureau grafische bedrijven / ontslagtoets

Stichting Centraal Bureau grafische bedrijven / werktijdverkorting

Sociale Verzekeringsbank

College van toezicht Sociale Verzekeringen

Tijdelijk Instituut coördinatie en afstemming (TICA, vanaf 1-1-1997 LISV)

Ontslagcommissie Arbeidsvoorzieningsorganisatie

Stichting Vrijwillig vervroegde uittreding Sociale Werkvoorziening

Stichting Pensioenfonds Sociale Werkvoorziening

Stichting aanvullende oudedagsvoorziening Sociale Werkvoorziening

Regionaal Directeur Arbeidsvoorziening

Opleidingen/opleidingsinstituten ingevolge de Arbowet / Kernenergiewet / SBW Gouda

Stichting Silicose

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Commissie Algemene Oorlogsongevallenregeling Indonesië

College ter beoordeling van geneesmiddelen

Commissies voor gebiedsaanwijzing

Commissie Sanering Ziekenhuisvoorzieningen

Praeventiefonds

Nederlandse Filmkeuring

Keuringsinstellingen Wet medische hulpmiddelen: Kunststoffen en Rubber Instituut TNO

College voor Ziekenhuisvoorzieningen

Keuringsinstellingen Wet medische hulpmiddelen: N.V. KEMA

Nationaal Comité 4 en 5 mei

Stichting ICODO

Pensioen en Uitkeringsraad

College voor de Bloedtransfusie van het Nederlandse Rode Kruis

Registratiecommissies / Specialistenregistratiecommissie van de KNMG

Ziekenfondsen / Ziekenfonds Amsterdam en omstreken

Ziekenfondsraad

Centraal Orgaan Tarieven Gezondheidszorg

Stichting Uitvoering Omslagregeling Wet op de Toegang Ziektekostenverzekering

Bijlage 2: Organen die als zelfstandig bestuursorgaan zijn opgeheven of binnenkort worden opgeheven

vindplaats rapport
Algemene Rekenkamer

Ministerie van Justitie

Stichtingen Bureaus voor Rechtshulp	Bijlage 1
Raden voor de kindbescherming	Bijlage 1

Ministerie van Binnenlandse Zaken

USZO	Bijlage 3
ABP	Bijlage 1

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

Stichting Voorzieningsfonds voor Kunstenaars	Bijlage 1
Instituut voor Leerplanontwikkeling (SLO)	Bijlage 1
Instituut voor onderzoek van het onderwijs (SVO)	Bijlage 1
Instituut voor Toetsontwikkeling (CITO)	Bijlage 1
Centrale Commissie Aanmelding en Plaatsing aanstaande eerstejaarsstudenten	Bijlage 1
OV-studentenkaart B.V.	Bijlage 1

Ministerie van Financiën

Stichting Effectenvernieuwingsbureau	Bijlage 1
Coöperatieve Centrale Raiffeissen-Boerenleenbank BA	Bijlage 1

Ministerie van Defensie

Nederlandsche Marineraad	Bijlage 1
--------------------------	-----------

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

Commissie Binnenvaartrampenwet	Bijlage 1
Raad voor de Luchtvaart	Bijlage 1
Spoorwegongevallenraad	Bijlage 1
Havenschap Terneuzen	Bijlage 1
Havenschap Vlissingen	Bijlage 1

Ministerie van Economische Zaken

Raad voor de Casinospelen	Bijlage 1
Octrooiraad	Bijlage 1
Stichting Coördinatie Maritiem Onderzoek (CMO)	Bijlage 1
Stichting Instituut voor het Midden- en Kleinbedrijf Nederland	Bijlage 1
Stichting Nederlands Instituut voor Vliegtuigontwikkeling en Ruimtevaart	Bijlage 1

Ministerie van Landbouw en Visserij

Organisatie ter Verbetering van de Binnenvisserij (OVV)	Bijlage 1
Bestuur van de Landelijke organisatie Beroepsopleidingen Agrarische sectoren	x
Stichting uitvoering landbouwmaatregelen ⁷⁴	Bijlage 2
Commissies voor de samenstelling van de vrijwillige rassenlijsten	Bijlage 1

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Bedrijfsverenigingen	Bijlage 1
Pensioenkamer	Bijlage 1
Toeslagenfonds	Bijlage 1
Algemeen Arbeidsongeschiktheidsfonds	Bijlage 1
Algemeen Werkloosheidsfonds	Bijlage 1
Arbeidsongeschiktheidsfonds	Bijlage 1
Sociale Verzekeringsraad	Bijlage 1
Emigratiebestuur	Bijlage 2
Gemeenschappelijke Medische Dienst	Bijlage 2

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Centraal College ex artikel 3 van de Wet op bevolkingsonderzoek op de tuberculose	Bijlage 2
Commissie ex artikel 14 van het Sera en Vaccinbesluit	Bijlage 2

Bijlage 3: Toelichting van de overige in de rapportage betrokken organen

	reden om het orgaan niet door te lichten	vindplaats rapport van de Algemene Rekenkamer
Ministerie van Buitenlandse Zaken		
Netherlands University Foundation For International Coöperation (NUFFIC)	1	Bijlage 5
Nederlandse Financieringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden NV (FMO)	1	Bijlage 5
Medefinancieringsorganisaties (CEBEMO, HIVOS, ICCO, NOVIB)	1	Bijlage 5
Ministerie van Justitie		
Registratiekamer	4	Bijlage 1
Centrale Raad voor de strafrechttoepassing	1	Bijlage 1
College van toezicht voor de Stichting ter exploitatie van naburige rechten	4	Bijlage 1
Regeringscommissaris voor de Vereniging BUMA	4	Bijlage 1
College van toezicht voor de stichting Reprorecht	4	Bijlage 1
Regeringscommissaris voor de Stichting Thuiskopie	4	Bijlage 1
College van advies voor de justitiële Kinderbescherming	1	Bijlage 1
Nederlandse orde van Advocaten	1	Bijlage 1
Kamers van toezicht op het notarisambt	4	Bijlage 1
Reclasseringsstichtingen	4	Bijlage 1
Bureaus voor consultatie	4	Bijlage 2
Koninklijke Notariële Broederschap	4	Bijlage 3
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen		
Centrale examencommissie vaststelling opgaven	1	Bijlage 1
Open Universiteit	2	Bijlage 1
Universiteiten en Hogescholen	2	Bijlage 1

1. Het orgaan voldoet naar het oordeel van het departement niet aan de definitie van zelfstandig bestuursorgaan in Aanwijzing 124a

2. De Aanwijzingen zijn, gelet op Aanwijzing 124z, niet van toepassing

3. Het orgaan is betrokken in een ander evaluatietraject

4. Het orgaan zal een omvangrijke structuurwijziging ondergaan

5. Het orgaan wordt betrokken in een departementaal vervolgetraject

6. Het orgaan was op het moment van de peildatum nog niet (als zelfstandig bestuursorgaan) in functie

7. Overig

	reden om het orgaan niet door te lichten	vindplaats rapport van de Algemene Rekenkamer
Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW)	7	Bijlage 1
Nederlandse Organisatie voor Toegepast Natuurwetenschappelijk onderzoek (TNO)	7	Bijlage 1
Koninklijke Bibliotheek	7	Bijlage 1
Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie (RIOD)	7	Bijlage 1
Staatsexamencommissies	3	Bijlage 1
Landelijke organen voor het beroepsonderwijs (voorheen voor het leerlingwezen)	1	Bijlage 1
Onderwijsraad	1	Bijlage 2
Algemene Academische Ziekenhuizen	2	Bijlage 2
Fonds voor bijzondere journalistieke projecten	1	Bijlage 2
University Assistance Fund (Stichting voor Vluchteling Studenten)	1	Bijlage 5
Waarborgfonds hogescholen	1	Bijlage 5
<i>Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer</i>		
Stichting Waarborgfonds sociale woningbouw	1	Bijlage 5
Stichting Garantie Instituut Woningbouw	1	Bijlage 5
Stichting waarborgfonds Eigen Woningen	1	Bijlage 3
<i>Ministerie van Verkeer en Waterstaat</i>		
Raad voor de Scheepvaart	1	Bijlage 1
Luchtverkeersbeveiliging	3	Bijlage 1
Nederlandse Loodsencorporatie	3	Bijlage 1
Regionale Loodsencorporaties	3	Bijlage 1
Facilitair Bedrijf Loodswezen B.V.	3	Bijlage 1
Instantie voor het afnemen van examens en afgifte klein vaarbewijs (ANWB-examensecretariaat)	5	Bijlage 1

1. Het orgaan voldoet naar het oordeel van het departement niet aan de definitie van zelfstandig bestuursorgaan in Aanwijzing 124a
2. De Aanwijzingen zijn, gelet op Aanwijzing 124z, niet van toepassing
3. Het orgaan is betrokken in een ander evaluatietraject
4. Het orgaan zal een omvangrijke structuurwijziging ondergaan
5. Het orgaan wordt betrokken in een departementaal vervolgttraject
6. Het orgaan was op het moment van de peildatum nog niet (als zelfstandig bestuursorgaan) in functie
7. Overig

	reden om het orgaan niet door te lichten	vindplaats rapport van de Algemene Rekenkamer
Instantie voor het afnemen van examens voor Radardiploma's en afgifte van radardiploma's (Koninklijk Onderwijsfonds voor de Scheepvaart)	5	Bijlage 1
Commissie van Advies omtrent de geschiktheid als scheepsbevrachter	5	Bijlage 1
Erkende particulier onderzoeksbureau's ex artikel 3 Schepenbesluit	5	Bijlage 1
Instelling voor het afnemen van het examen voor de afgifte van diploma's vervoer binnenvaart (Schoolcommissies als bedoeld in art 2.1 van de Wet op de zeevaarddiploma's/ art 3.1 Examenbesluit Zeevaarddiploma's)	1	Bijlage 1
Instantie voor de afgifte van het certificaat Vervoer Gevaarlijke Stoffen	5	Bijlage 1
Stichting Zeemanswelzijn Nederland	1	Bijlage 1
Stichting Bureau Internationale vaart	1	Bijlage 1
Spoorwegpensioenfonds	1	Bijlage 1
Erkende installateurs en reparateurs van tachografen	5	Bijlage 2
APK-keuringsstations	5	Bijlage 2
Bevoegde autoriteiten als bedoeld in artikel 1 van het Voorschriftenbesluit Registerloodsen	3	Bijlage 2
Bevoegde autoriteiten als bedoeld in artikel 1 lid 1 a Loodsplichtbesluit	3	Bijlage 2
Instantie als bedoeld in artikel 5 en 8 scheepvaartverkeerswet	5	Bijlage 2
Commissie van beroep voor de loodsenexamens	3	Bijlage 2
Commissie voor de landelijke loodsenexamens	3	Bijlage 2
Commissie voor de regionale loodsenexamens	3	Bijlage 2
Havenbeheerders bedoeld in artikel 12 van het Besluit voorkoming olieverontreiniging door schepen	5	Bijlage 2

1. Het orgaan voldoet naar het oordeel van het departement niet aan de definitie van zelfstandig bestuursorgaan in Aanwijzing 124a

2. De Aanwijzingen zijn, gelet op Aanwijzing 124z, niet van toepassing

3. Het orgaan is betrokken in een ander evaluatietraject

4. Het orgaan zal een omvangrijke structuurwijziging ondergaan

5. Het orgaan wordt betrokken in een departementaal vervolgtraject

6. Het orgaan was op het moment van de peildatum nog niet (als zelfstandig bestuursorgaan) in functie

7. Overig

	reden om het orgaan niet door te lichten	vindplaats rapport van de Algemene Rekenkamer
Havenbeheerders bedoeld in artikel 7 Besluit voorkoming verontreiniging door met schepen in bulk vervoerde schadelijke stoffen	5	Bijlage 2
Havenbeheerders bedoeld in artikel 7 van het Besluit voorkoming olieverontreiniging door vuilnis van schepen	5	Bijlage 2
Commissie van Beroep als aangekondigd in artikel 3 Wet rijonderricht motorrijtuigen	5	Bijlage 3
Instituut als bedoeld in artikel 2 van de wet rijonderricht motorrijtuigen	5	Bijlage 3
Verzelfstandigde Rijksdienst voor het wegverkeer	6	Bijlage 3
Ministerie van Economische Zaken		
Kamers van Koophandel	4	Bijlage 1
Stichting Centra voor Micro-electronica (CME)	1	Bijlage 1
Stichting voor de Technische Wetenschappen (STW)	7	Bijlage 1
Fonds voor economische structuurversterking	1	Bijlage 3
Stichting Innovatie Centrum Netwerk	1	Bijlage 3
Stichting Raad voor de accreditatie (waarin opgegaan Nederlandse Stichting voor de Erkenning van Kalibratie- en Testlaboratoria en Inspectie-instellingen (NKO/Sterin/Sterlab)	1	Bijlage 5
Regionale ontwikkelingsmaatschappijen	1	Bijlage 5
Nederlands Normalisatie Instituut (NNI)	1	Bijlage 5
Stichting economische samenwerking Nederland-Oost Europa (SENO)	1	Bijlage 5
Industriefaciliteit	1	Bijlage 2
Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij		
Stichting Borgstellingsfonds voor de landbouw	5	Bijlage 1
Jachtfonds	5	Bijlage 1
Stichting ontwikkelings- en saneringsfonds voor de visserij	5	Bijlage 1
Stichting gezondheidsdienst voor dieren	3	Bijlage 1

1. Het orgaan voldoet naar het oordeel van het departement niet aan de definitie van zelfstandig bestuursorgaan in Aanwijzing 124a

2. De Aanwijzingen zijn, gelet op Aanwijzing 124z, niet van toepassing

3. Het orgaan is betrokken in een ander evaluatietraject

4. Het orgaan zal een omvangrijke structuurwijziging ondergaan

5. Het orgaan wordt betrokken in een departementaal vervolgtraject

6. Het orgaan was op het moment van de peildatum nog niet (als zelfstandig bestuursorgaan) in functie

7. Overig

	reden om het orgaan niet door te lichten	vindplaats rapport van de Algemene Rekenkamer
Stichting ontwikkelings- en saneringsfonds voor de landbouw	5	Bijlage 1
Stichting examens vakbekwaamheid Honden- en Kattenbesluit	5	Bijlage 2
Stichting landelijke mestbank	5	Bijlage 1
Voedselvoorzieningsin- en verkoopbureau	5	x
Stichting tot ontwikkeling van Agrarische onderwijskunde (STOAS)	1	Bijlage 1
Erkende stamboekverenigingen voor paarden en Koninklijke Vereniging Het Nederlandse Trekpaard	3	Bijlage 1
Commissie/bureau beheer landbouwgronden en Centrale Landinrichtingscommissie	5	Bijlage 1
Stichting kwaliteitsgarantie vleeskalvesector	3	Bijlage 1
Commissie van beroep ex artikel 19 paardenwet	5	Bijlage 1
Natuur- en recreatiegebied De Grevelingen	1	Bijlage 1
Stichting fonds Nederlandse veefokkerij	5	Bijlage 1
Rijkscommissie voor de Keuring van niet-stamboekhengsten	5	Bijlage 1
Bureau Bijwerking Diergeneesmiddelen	1	Bijlage 3
Staatsbosbeheer	6	Bijlage 3
Groenfonds	6	Bijlage 3
College voor de Toelating van Bestrijdingsmiddelen (CTB)	6	Bijlage 5
Stichting Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID)	1	Bijlage 5
Stichting registratie Gezelschapsdieren Nederland	5	Bijlage 1
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid		
Administratiekantoren (onder andere GAK)	1	Bijlage 1
Onderzoeksinstituut voor kranen KEBOMA	1	Bijlage 1
Stoomwezen B.V.	1	Bijlage 3
Uitvoeringsinstellingen	6	x
Stichting Administratiekantoor Zuid-Limburg	1	x
Stichting Centraal Administratiekantoor Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten	1	Bijlage 1

1. Het orgaan voldoet naar het oordeel van het departement niet aan de definitie van zelfstandig bestuursorgaan in Aanwijzing 124a
2. De Aanwijzingen zijn, gelet op Aanwijzing 124z, niet van toepassing
3. Het orgaan is betrokken in een ander evaluatietraject
4. Het orgaan zal een omvangrijke structuurwijziging ondergaan
5. Het orgaan wordt betrokken in een departementaal vervolgttraject
6. Het orgaan was op het moment van de peildatum nog niet (als zelfstandig bestuursorgaan) in functie
7. Overig

	reden om het orgaan niet door te lichten	vindplaats rapport van de Algemene Rekenkamer
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport		
Stichting Registratie Orgaandonatie	6	Bijlage 3
Aidsfonds	1	Bijlage 5
Stichting Nationaal Fonds Chronisch Zieken	1	x
Particuliere Ziektekostenverzekeraars	7	Bijlage 2
Organisatie voor de verstrekking van subsidiegelden voor internaten voor kinderen van binnenschippers en kermisexploitanten	6	Bijlage 3
Topsportfonds	1	Bijlage 3

-
1. Het orgaan voldoet naar het oordeel van het departement niet aan de definitie van zelfstandig bestuursorgaan in Aanwijzing 124a
  2. De Aanwijzingen zijn, gelet op Aanwijzing 124z, niet van toepassing
  3. Het orgaan is betrokken in een ander evaluatietraject
  4. Het orgaan zal een omvangrijke structuurwijziging ondergaan
  5. Het orgaan wordt betrokken in een departementaal vervoltraject
  6. Het orgaan was op het moment van de peildatum nog niet (als zelfstandig bestuursorgaan) in functie
  7. Overig

Bijlage 4: Overzicht van de zelfstandige bestuursorganen naar taakcluster

Taakcluster 1: Algemene de uitvoering controlerende taken

Ministerie van Justitie

Raden voor Rechtsbijstand
College van toezicht kansspelen

Ministerie van Binnenlandse Zaken

Politieregio's

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

Dienst Omroepbijdragen (van de Koninklijke PTT Nederland NV)
Commissariaat voor de Media

Ministerie van Financiën

De Nederlandse Bank NV (DNB)
Stichting Verzekeringskamer
Stichting Toezicht Effectenverkeer
Waarderingskamer

Ministerie van Economische Zaken

Centrale commissie voor de Statistiek

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij

Kamer voor de Binnenvisserij

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Sociaal Economische Raad
College van toezicht Sociale Verzekeringen

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Ziekenfondsraad
Centraal Orgaan Tarieven Gezondheidszorg

Taakcluster 2: Beslissingen in individuele gevallen van niet-geldelijke aard

Ministerie van Justitie

Stichting Reclassering Nederland
Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers.
Gezinsvoogdij-instellingen

Ministerie van Binnenlandse Zaken

Kiesraad
Kapittel voor de civiele orden
Nederlands Instituut voor brandweer en rampenbestrijding (NIBRA)
Nederlands bureau brandweereexamens (Nbbe)
Landelijk Selectie- en Opleidingsinstituut Politie

Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Huurcommissies / Huurcommissie Amsterdam
Reconstructiecommissie 'Midden Delfland'

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij

Grondkamers/ Grondkamer Zuid-Holland
Raad voor het Kwekersrecht
Commissies voor de samenstelling van de verplichte rassenlijsten
Herinrichtingscommissie 'Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën'

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Organen die werktijdverkorting toetsen (Hoofdbedrijfschap Ambachten; Bedrijfschap Schoen- en lederwarenindustrie, Bedrijfschap lederwarenindustrie
Arbeidsvoorzieningsorganisatie
Herkeuringscommissie Arbowet
Stichting Centraal Bureau grafische bedrijven / ontslagtoets
Stichting Centraal Bureau grafische bedrijven / werktijdverkorting
Ontslagcommissie Arbeidsvoorzieningsorganisatie
Regionaal Directeur Arbeidsvoorziening

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Commissies voor gebiedsaanwijzing
Nederlandse Filmkeuring
College voor Ziekenhuisvoorzieningen
Registratiecommissies / Specialistenregistratiecommissie van de KNMG

Taakcluster 3: Beslissingen inzake verdeling van gelden

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Stichting Nationale Commissie Voorlichting en Bewustwording Ontwikkelingssamenwerking (NCO)

Ministerie van Justitie

Schadefonds geweldsmisdrijven
Landelijk Bureau inning Onderhoudsbijdragen

Ministerie van Binnenlandse Zaken

Commissie van beheer van de Dienst geneeskundige verzorging politie
Stichting fonds vrijwillig vervroegd uittreden (Vut-fonds)
Stichting Arbeidsmarkt- en opleidingsfonds voor de overheid (A+O fonds)
Stichting Administratie Indonesische pensioenen (SAIP)

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

Bedrijfsfonds voor de Pers
Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO)
Stichting Fonds voor de Letteren
Stichting Fonds voor de Scheppende Toonkunst
Stichting Fonds voor Beeldende Kunsten, Vormgeving en Bouwkunst
Stichting Nederlands Fonds voor de Film + Stichting Productiefonds voor de Nederlandse Film (gefuseerd)
Stichting Nederlands Literair Productie en Vertalingsfonds
Mondriaan Stichting
Stichting Stimuleringsfonds voor de Architectuur
Vervangingsfonds
Informatie Beheergroep
Participatiefonds
Stichting Fonds voor de Podiumkunsten
Stichting Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties

Ministerie van Financiën

Stichting Waarborgfonds Motorverkeer
Stichting Uitvoering Medefinanciering Oververtegenwoordiging Oudere Ziekenfondsverzekerden

Ministerie van Defensie

Stichting Ziektekostenverzekering Krijgsmacht

Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Centraal Fonds voor de Volkshuisvesting

Ministerie van Economische Zaken

Nederlandse Onderneming voor Energie en Milieu BV (NOVEM)

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Fonds Voorheffing Pensioenverzekering

Sociale Verzekeringsbank
Tijdelijk Instituut coördinatie en afstemming (TICA, vanaf 1-1-1997 LISV)
Stichting Vrijwillig vervroegde uittreding Sociale Werkvoorziening
Stichting Pensioenfonds Sociale Werkvoorziening
Stichting aanvullende oudedagsvoorziening Sociale Werkvoorziening
Stichting Silicose

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Commissie Algemene Oorlogsongevallenregeling Indonesië
Commissie Sanering Ziekenhuisvoorzieningen
Praeventiefonds
Nationaal Comité 4 en 5 mei
Stichting ICODO
Pensioen en Uitkeringsraad
Ziekenfondsen / Ziekenfonds Amsterdam en omstreken
Stichting Uitvoering Omslagregeling Wet op de Toegang Ziektelkostenverzekering

Taakcluster 4: Beoordelen van kwaliteit en verstrekken van wettelijke bevestigingsdocumenten

Ministerie van Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Keuringsinstelling in het kader van de Wet Geluidshinder (Stichting ABOMA en KEBOMA)
Stichting Instituut voor Mechanisatie, Arbeid en Gebouwen (IMAG)
Dienst voor het Kadaster en de openbare registers
KIWA NV (Keuringsinstituut voor Waterleidingartikelen)

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

Stichting Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR)
Stichting Nationale en Internationale Wegvervoer Organisatie (NIWO)
Stichting Inschrijving eigen vervoer (SIEV)
Examencommissies scheepvaart
Stichting Bureau Examens voor het Beroepsverkeer (SBE)
Stichting Examens Personen vervoer (SEP)
Bestuur van de Stichting VAM en (Stichting Beroepsopleiding VAM, handelend onder de naam Innovam.

Ministerie van Economische Zaken

NMI B.V. (v.h. IJkwezen)
Waarborg platina, goud en zilver N.V.

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij

Keuringsinstellingen voor Plantaardig uitgangsstoffen/teeltmateriaal (bijvoorbeeld NAK)
Controle-instellingen voor de kwaliteit van landbouwproducten excl. Plantaardig uitgangsstoffen/teeltmateriaal/ Stichting Centraal Orgaan Zuivelcontrole (COKZ)

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Keuringsinstanties ingevolge de Wet op de gevaarlijke werktuigen / Instituut voor de lifttechniek
Opleidingen/opleidingsinstituten ingevolge de ARBOwet/Kernenergiewet / SBW Gouda

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

College ter beoordeling van geneesmiddelen
Keuringsinstellingen Wet medische hulpmiddelen: Kunststoffen en Rubber Instituut TNO
Keuringsinstellingen Wet medische hulpmiddelen: N.V. KEMA
College voor de Bloedtransfusie van het Nederlandse Rode Kruis

Taakcluster 5: Zelfreguleren van beroepsgroepen of bedrijfsleven

Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Stichting Bureau Architectenregister

Ministerie van Economische Zaken

Orde van Octrooigemachtigden

Nederlands Instituut van Registeraccountants (NIVRA)

Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten (NOvaA)

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Produkt- en bedrijfsschappen

DEEL II
RAPPORTAGE PER
MINISTERIE

1. **Ministerie van Buitenlandse Zaken**
2. **Ministerie van Justitie**
3. **Ministerie van Binnenlandse Zaken**
4. **Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen**
5. **Ministerie van Financiën**
6. **Ministerie van Defensie**
7. **Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer**
8. **Ministerie van Verkeer en Waterstaat**
9. **Ministerie van Economische Zaken**
10. **Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij**
11. **Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid**
12. **Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport**

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

HOOFDSTUK 1 DOORLICHTINGSRAPPORTAGE ZELFSTANDIGE BESTUURSORGANEN

1 Overzicht van betrokken instellingen

Namens het Ministerie van Buitenlandse Zaken is de volgende instelling in onderstaande rapportage betrokken:

- Stichting Nationale Commissie Voorlichting en Bewustwording Ontwikkelingssamenwerking (NCO)

2 Niet in de doorlichting meegenomen instellingen

In de rapportage van de Algemene Rekenkamer naar aanleiding van het onderzoek naar zelfstandige bestuursorganen wordt voor het Ministerie van Buitenlandse Zaken alleen de Stichting Nationale Commissie Voorlichting en Bewustwording Ontwikkelingssamenwerking (NCO) als zelfstandig bestuursorgaan (ZBO) aangemerkt. Bovenstaande doorlichtingsrapportage heeft dan ook alleen betrekking op de NCO. Enkele andere organisaties, die in het kader van Ontwikkelingssamenwerking een intensieve relatie met het Ministerie van Buitenlandse Zaken onderhouden (namelijk the Netherlands University Foundation for International Cooperation (NUFFIC), de Nederlandse Financieringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden NV (FMO) en de Medefinancieringsorganisaties, zijn door de Algemene Rekenkamer in haar rapportage op de zogeheten 'grijze lijst' geplaatst. Deze 'grijze lijst' (bijlage 5 uit het rapport van de Rekenkamer) bevat instellingen die in de loop van het Rekenkameronderzoek onder de aandacht zijn gekomen, maar waarvan de Rekenkamer de status niet met zekerheid heeft kunnen vaststellen. Ten aanzien van deze instellingen kan het volgende gesteld worden:

Het begrip (zelfstandig) bestuursorgaan is niet van toepassing op andere genoemde organisaties dan de NCO. Kern van het begrip 'bestuursorgaan' is immers (vide art. 1.1. Algemene wet bestuursrecht (Awb)): *het bekleeden van 'openbaar gezag'*. Van een gezagsverhouding kan alleen sprake zijn als de belanghebbenden c.q. de bevoordeelden onder de Nederlandse jurisdictie c.q. het Nederlands gezag vallen. Dit is niet het geval bij de andere genoemde organisaties, doch alléén bij de NCO. De door andere instellingen namens Ontwikkelingssamenwerking verstrekte gelden worden verstrekt aan personen die buiten Nederland verblijven. Tussen een Nederlandse organisatie en een (rechts)persoon die in het buitenland verblijft, bestaat geen gezagsverhouding; met de ontvangende (rechts)personen wordt geen gezagsrelatie onderhouden. Mede gezien het ontbreken van een gezagsrelatie is gekozen voor een civielrechtelijke relatie die enigszins vergelijkbaar is met uitbesteding.

Uit het feit dat een organisatie fondsen besteedt die - deels - van Ontwikkelingssamenwerking afkomstig zijn, kan niet de conclusie getrokken worden dat het om een zelfstandig bestuursorgaan gaat. Doorslaggevend is de vraag of het Nederlandse publiekrecht op de relatie tussen de organisatie en de ontvangende instantie of persoon van toepassing is. Dit is niet het geval. Dat blijkt niet alleen uit het beginsel dat de Nederlandse rechtsmacht zich niet uitstrekt tot andere landen, maar ook uit de letter van de wet. Aan bijvoorbeeld de voorschriften omtrent openbaarheid van afdeling 3.4 en 3.6 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) kan niet voldaan worden. Ook andere middelen tot handhaving (het nieuwe hoofdstuk 5 Awb) zijn uitgesloten. Terzake kan ook aansluiting gevonden worden bij de Wet Algemene Bepalingen die in artikel 8 duidelijk vastlegt dat de bestuursrechtelijke wetten alleen verbindend zijn voor hen die in Nederland verblijven.

Meer in het algemeen wordt erop gewezen dat binnen de rijksoverheid ervan uitgegaan wordt dat het enkele feit dat een privaatrechtelijke organisatie publieke financiële middelen verstrekt aan derden niet bepalend is om als zelfstandig bestuursorgaan te worden aangemerkt. Dit ligt enkel anders indien de privaatrechtelijke organisatie gelden verstrekt op basis van een wettelijke regeling of op basis van een bestendige regeling met een voornamelijk publiekrechtelijk karakter, dan wel op basis van een regeling ter uitvoering van

een taak die naar zijn aard primair als een publiekrechtelijke taak wordt beschouwd; dit is alléén bij de NCO het geval.

Stichting Nationale Commissie Voorlichting en Bewustwording Ontwikkelingssamenwerking (NCO)

Algemene kenmerken

De Stichting Nationale Commissie Voorlichting en Bewustwording Ontwikkelingssamenwerking (NCO) is opgericht bij ministeriële beschikking d.d. 21 februari 1974.

Bij de doorlichting van de NCO is uitgegaan van de situatie in 1995. Op 1 januari 1996 is de NCO gefuseerd met de Stichting Platform voor Duurzame Ontwikkeling (PDO). De statuten van de nieuwe organisatie, de Stichting Nationale Commissie voor Internationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling (NCDO), hebben ten opzichte van die van de NCO enige wijzigingen ondergaan. Deze wijzigingen zijn echter niet van invloed op de relatie tussen het Ministerie van Buitenlandse Zaken en de NCDO met betrekking tot de bestuurlijke taken die de NCDO in het kader van het programma Voorlichting en Bewustwording Ontwikkelingssamenwerking (VBO) uitvoert. De uitvoering van het VBO-programma wordt met ingang van 1 januari 1996, op basis van de met de NCO afgesloten subsidieregeling, door de NCDO voortgezet. Alle in deze regeling opgenomen bepalingen blijven volledig van kracht.

De NCDO heeft in de nieuwe statuten haar doelstelling verbreed en heeft ten doel het streven naar een rechtvaardige, duurzame ontwikkeling in de wereld. Met het oog op dit streven ondersteunt de NCDO initiatieven gericht op het vergroten van het draagvlak in de Nederlandse samenleving voor rechtvaardige maatschappelijke verhoudingen, alsmede op duurzame productie en consumptie in eigen land en in de wereld. De doelstelling van het VBO-programma, zoals opgenomen in het beleidskader van de met de NCDO afgesloten subsidieregeling, sluit hier goed op aan.

Instellingsmotief

Onafhankelijke uitvoering.

Hoofdtak

De stichting heeft ten doel activiteiten te stimuleren gericht op voorlichting en bewustwording in Nederland met betrekking tot het ontwikkelingsproces in ontwikkelingslanden en de internationale ontwikkelingsamenwerking. In dit kader bestaat haar publieke taak uit het verlenen van subsidies voor de uitvoering van voorlichtings- en bewustwordingsprojecten en -programma's. Tevens fungeert de stichting als platform waarop overheden, (particuliere) organisaties en personen informatie uitwisselen en aan meningsvorming bijdragen.

Discretionaire ruimte

De stichting beschikt over discretionaire ruimte. De taakomschrijving, zoals vastgelegd in het - in de subsidieregeling opgenomen - beleidskader en de statuten, is ruim.

Taakcluster naar hoofdtak

Besluiten inzake verdeling van geld (de publieke taak van de stichting bestaat uit subsidieverlening - zie onder *hoofdtak*).

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging:

Omvang 1994

Totale omvang collectieve middelen:
via de begroting van het Ministerie van
Buitenlandse Zaken

f.	20.354.330	99,5%
----	------------	-------

Overige inkomsten:

alle overige inkomsten die de
stichting ter bereiking van haar doel

op wettige wijze kan verwerven (art. 4 statuten), zoals gekweekte interessen en andere baten uit tegoeden	f.	95.232	0,5%
		=====	=====
Totaal	f.	20.449.562	100%
Besteding 1994:			
Apparaatskosten	f.	1.961.281	9,3%
Programmakosten	f.	19.088.497	90,7%
		=====	=====
Totaal	f.	21.049.778	100%

Andere controlemechanismen

Bij de stichting is sprake van interne controle. De plenaire vergadering van de stichting, die belast is met de ontwikkeling en de vaststelling van het door de stichting te voeren beleid, bestaat uit leden die particuliere organisaties uit de diverse maatschappelijke sectoren in Nederland vertegenwoordigen en dient een redelijke afspiegeling te vormen van de Nederlandse samenleving. In de subsidieregeling wordt de stichting verplicht in het bestuur onafhankelijke leden te benoemen, d.w.z. leden die geen functies vervullen in of middelen ontvangen van organisaties die subsidies ontvangen van de stichting; op deze manier wordt belangenverstrengeling met organisaties die subsidies ontvangen voorkomen.

Toetsing aan de aanwijzingen

In haar rapportage concludeerde de Algemene Rekenkamer dat de Minister van Buitenlandse Zaken over voldoende informatie beschikte om zijn toezichthoudende verantwoordelijkheid ten opzichte van de NCO waar te kunnen maken. De relatie tussen het Ministerie van Buitenlandse Zaken en de stichting sluit dan ook in voldoende mate aan bij de Aanwijzingen inzake zelfstandige bestuursorganen. Aandachtspunt in dit verband betreft de rechtsvorm van de NCO. In de Aanwijzingen wordt gesteld dat zelfstandige bestuursorganen in beginsel een publiekrechtelijke organisatievorm dienen te hebben, terwijl de NCO een privaatrechtelijk orgaan is (namelijk een stichting). Voor een privaatrechtelijke organisatievorm is destijds gekozen vanuit het besef dat de overheid bij het stimuleren van bewustwording een grote mate van terughoudendheid moet betrachten. Geconcludeerd wordt dat de privaatrechtelijke organisatievorm noch voor de uitvoering van de publieke taak van de NCO, noch voor de inrichting van de sturings- en toezichtsrelatie een belemmering vormt. De relatie tussen Buitenlandse Zaken en de NCO is gebaseerd op het model voor de samenwerking met organisaties die werkzaam zijn in het kader van Ontwikkelingssamenwerking. Dit model wordt onder meer gekenmerkt door een grote mate van zelfstandigheid van de uitvoerende organisatie binnen een in een privaatrechtelijke overeenkomst vastgelegd beleidskader, met nadruk op controle achteraf en periodieke evaluatie in plaats van nadruk op controle vooraf door goedkeuring van de jaarlijkse begroting. Dit model werd door de Algemene Rekenkamer in 1991 als positief beoordeeld¹². Voor dit model, dat ook van toepassing is op de relatie met de NUFFIC en de Medefinancieringsorganisaties, is gekozen mede terwille van een eenduidige benadering van de relatie tussen het Ministerie van Buitenlandse Zaken en particuliere organisaties in het kader van Ontwikkelingssamenwerking.

Met betrekking tot het toezicht en de controle op de NCO zij nog vermeld dat het NCO-jaarverslag en de -jaarrekening aangeboden worden aan de Tweede Kamer en op de agenda van het mondeling overleg tussen de Minister voor Ontwikkelingssamenwerking en de vaste Kamercommissie voor Buitenlandse Zaken staan.

Organisatorische voorzieningen bij het departement

Op het ministerie zijn voldoende voorwaarden aanwezig om te waarborgen dat de binnenkomende verantwoordingsinformatie adequaat wordt verwerkt en dat, indien noodzakelijk, naar aanleiding daarvan actie wordt ondernomen. De directie Sociale en Institutionele Ontwikkeling is, als budgethouder voor de subsidie aan het NCO,

¹² zie Juniverslag 1991, Algemene Rekenkamer, blz. 10 (Tweede Kamer, vergaderjaar 1990-1991, 22158, nrs. 1-2)

verantwoordelijk voor alle aspecten van het gevoerde beleid en beheer. Binnen deze directie is de afdeling Maatschappelijke Samenwerking en Institutionele Ontwikkeling (DSI/MY) met deze taken belast. Daarnaast heeft de Directie Financieel Economische Zaken (FEZ) een toezichthoudende rol voor wat betreft het financiële beheer. Onder leiding van de Directeur Sociale en Institutionele Ontwikkeling vindt tenminste tweemaal per jaar beleids- en beheersmatig overleg plaats waarbij het jaarverslag en de jaarrekening worden besproken. Het ministerie verleent jaarlijks formeel décharge over het door de NCO gevoerde beleid en beheer op basis van verslagen en overleg.

MINISTERIE VAN JUSTITIE

DEEL II HOOFDSTUK 2 DOORLICHTINGSRAPPORTAGE ZELFSTANDIGE BESTUURSORGANEN

Centraal Orgaan opvang asielzoekers

Algemene kenmerken

Publiekrechtelijk orgaan sui generis

Wet Centraal Orgaan opvang asielzoekers Stb. 1994, 422

Instellingsmotief

Onafhankelijke uitvoering.

Deskundigheid.

Verbetering doelmatigheid/doeltreffendheid alsmede scheiding van beleid en uitvoering.

Hoofdtak

De materiële en immateriële opvang van asielzoekers in een opvangcentrum. Werkzaamheden m.b.t. de bemiddeling bij de uitstroom van verblijfsgerechtigden.

Discretionaire ruimte

De wettelijke taakomschrijving is globaal; voor de werkwijze en de uitvoering van de taken kan de Minister van Justitie aanwijzingen geven. De aanwijzingen kunnen niet betrekking hebben op de behandeling van individuele gevallen. De discretionaire bevoegdheid is ruim. Tussen de staatssecretaris van Justitie en het bestuur alsmede de directie van het COA vindt een nauwe afstemming plaats wat betreft de taakuitoefening van het COA.

Taakcluster/ Hoofdtak

Besluiten in individuele gevallen van niet geldelijke aard.

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging: via begroting van Justitie, Binnenlandse Zaken, Buitenlandse Zaken/Ontwikkelingssamenwerking, Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Omvang in 1995¹

apparaatskosten: f. 47,8 mln²

programmakosten: f. 1.235,3 mln³

¹Het COA is in de loop van 1994 opgericht; daarom gegevens 1995;

²Ten laste van Biza f. 0,4 mln

³Ten laste van VWS f. 108,3 mln

Ten laste van Buiza/Os f. 318,9 mln

Andere controlemechanismen

Het COA hanteert een interne audit die zich bezig houdt met controle, integrale doorlichting en kwaliteitstoetsing van de verrichte werkzaamheden.

Toetsing aan de aanwijzingen

Aanwijzing 124r inzake de openbaarheid van vergaderingen

De voorschriften ten aanzien van de inhoud van het bestuursreglement (art. 6 van de Wet Centraal Orgaan opvang asielzoekers) bevatten geen instructie ten aanzien van de openbaarheid van vergaderingen.

Gelet op de sterke afhankelijkheid van het algemene asielbeleid, de gebondenheid aan de inhoud van de financiële randvoorwaarden van de onderscheiden ministeries, het jaarlijks verslag aan de beide Kamers der Staten-Generaal alsmede het feit dat de Nationale Ombudsman competent is en de Wet openbaarheid van bestuur van toepassing is, wordt niet overwogen de wet op dit punt aan te passen.

Aanwijzing 124 ij inzake de evaluatie van de taakuitvoering;

Weliswaar bevat de Wet Centraal Orgaan opvang asielzoekers geen vierjaarlijks evaluatiebepaling; niettemin wordt aan de intentie van de aanwijzing voldaan door het bepaalde in artikel 15 van deze wet waarin staat dat de minister jaarlijks het jaarverslag van

werkzaamheden van het COA aan de beide Kamers der Staten-Generaal zendt. De beoordeling van de taakstelling en het functioneren van het COA staat daardoor jaarlijks geagendeerd.

Organisatorische voorzieningen

Binnen het kerndepartement zijn 5 fte's beschikbaar voor het monitoren van en het adviseren over beleidsmatige en financiële aspecten. De fte's zijn verdeeld over de directie Vreemdelingenbeleid en de directie Financieel Economische Zaken. Als onderdeel van de planning- en controlcyclus vindt frequent overleg plaats tussen de directie van het COA en het kerndepartement

College van toezicht op de kansspelen

Algemene kenmerken

Orgaan zonder rechtspersoonlijkheid.

NB. Het College is vanwege het ontbreken van rechtspersoonlijkheid niet bevoegd publiekrechtelijke rechtshandelingen te verrichten. Daar staat tegenover dat het CvT naast een adviserende functie **ook een toezichhoudende taak** heeft, waar het gaat om de werking en de toepassing van de regelgeving terzake van de kansspelen. Het CvT valt dan ook niet als vanzelfsprekend onder het regime van het adviesstelsel. Het College vormt een middel om het algemeen belang (gerepresenteerd door de vijf betrokken ministeries) en de belangen van de commercie te beheersen. Bij de vormgeving van het CvT is mede geleund op de Aanwijzingen voor de regelgeving.

Wet van 18 mei 1995 tot wijziging van de Wet op de kansspelen in verband met het instellen van een College van toezicht op de kansspelen (Stb 1995, 300)

Instellingsmotief

Verbetering functioneren van de rijksdienst in het algemeen; het betreft een behartiging van een problematiek waarbij de Ministers van Economische Zaken, van Financiën, van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij betrokken zijn.

Verbetering van doelmatigheid en/of doeltreffendheid.

Het betrekken van deskundigen c.q. ervaren bestuurders bij de taakuitvoering.

Hoofdtak

Het College adviseert de Minister van Justitie over de uitvoering van de Wet op de kansspelen in algemene zin en terzake van het verlenen, wijzigen of intrekken van vergunningen. Het vergunningstelsel draagt bij aan de marktcontrole ter voorkoming van negatieve maatschappelijke neveneffecten. Het College heeft tevens tot taak het overleg, de coördinatie en de samenwerking tussen de vergunninghouders te bevorderen. Voorts doet het College aanbevelingen aan de instellingen en personen ter voorkoming en het tegengaan van negatieve maatschappelijke effecten. Het college vervult zijn toezichhoudende taak mede door de beoordeling van de verslaglegging van de 8 landelijke vergunninghouders over de door hen ondernomen activiteiten.

Discretionaire ruimte

De taakomschrijving en de taakuitoefening van het College zijn in de wet en in een algemene maatregel van bestuur verwoord. De discretionaire ruimte is zeer beperkt.

Taakcluster/ Hoofdtak

Algemene uitvoeringscontroleerende taken

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging:

begroting Justitie

Omvang: f. 1 mln¹

apparaatskosten: f. 1 mln

programmakosten: n.v.t.

¹De begroting van Justitie voor 1996; het College van toezicht is op 1 januari 1996 van start gegaan.

Andere controlemechanismen

Door het Ministerie van Justitie wordt de toepassing van zelfevaluatie op basis van de methode van het Instituut Nederlandse kwaliteit bevorderd; vanuit het kerndepartement zal een adequate en juiste inzet van die methode worden bewaakt.

Toetsing aan de aanwijzingen

Aanwijzing 124 r inzake openbaarheid van vergadering

Het College van toezicht heeft bij de opstelling van zijn reglement van orde geoordeeld dat zijn taak ertoe leidt dat bedrijfsgegevens van derden een constante factor vormen bij zijn beraadslagingen. Om die reden is niet gekozen voor openbaarheid van zijn vergaderingen. Deze benadering wordt valide geacht.

Organisatorische voorzieningen

De directie Preventie, Jeugd en Sanctiebeleid en de directie Bestuurszaken van het directoraat-generaal Preventie, Jeugd en Sancties werken nauw samen met de directie Wetgeving waar het gaat om de adviseren en het monitoren van de werkzaamheden van het College van toezicht.

Gezinsvoogdij-instellingen

Algemene kenmerken

Het betreft 25 rechtspersonen die zowel voogdij- als gezinsvoogdij-instelling zijn; alle rechtspersonen hebben de stichting als rechtsvorm. De wijze van organisatie is overigens divers: als aparte rechtspersoon, als onderdeel van een multifunctionele organisatie of als werkstichting opgericht door een beheersstichting.

Wet op de jeugdhulpverlening; artikel 60 (Stb. 1989, 359);

Instellingsmotief

Onafhankelijkheid, d.w.z. scheiding van rechtspraak en de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de maatregel van ondertoezichtstelling.

Deskundigheid.

Hoofdtak

De gezinsvoogdij-instellingen zijn belast met de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de maatregel van ondertoezichtstelling, in welk kader de gezinsvoogdij-instellingen aanwijzingen kunnen geven terzake van de opvoeding en verzorging van minderjarigen.

Discretionaire ruimte

De wettelijke taakomschrijving en de uitvoeringsvoorschriften zijn nauwkeurig terwijl bovendien de beleidsvoering mede afhankelijk is van de financiële middelen van de rijksoverheid. De discretionaire bevoegdheid is dus begrensd.

Taakcluster/ Hoofdtak

Besluiten in individuele gevallen van niet geldelijke aard.

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging:	begroting Justitie
Omvang:	f. 125,4 mln
apparaatskosten:	n.v.t.
programmakosten:	f. 125,4 mln

Andere controlemechanismen

Door het Ministerie van Justitie wordt de toepassing van zelfevaluatie op basis van de methode van het Instituut Nederlandse Kwaliteit bevorderd; vanuit het kernministerie zal een adequate en juiste inzet van die methode worden bewaakt.

Toetsing aan de aanwijzingen

Bij de beoordeling van de toetsing van de gezinsvoogdij-instellingen aan de aanwijzingen is het volgende van belang. Door de inwerkingtreding op 1 november 1995 van de wet van 26 april 1995 (Stb. 255) tot herziening van de maatregel van ondertoezichtstelling zijn de gezinsvoogdij-instellingen aan te merken als zelfstandige bestuursorganen, voor zover het de toegemeten taak **betreft ten aanzien van de uitvoering van de maatregel van ondertoezichtstelling**. De gezinsvoogdij-instellingen zijn echter ontsproten aan en worden geëxploiteerd vanuit het particulier initiatief.

Aanwijzing 124q inzake competentie Nationale ombudsman en werking Wet openbaarheid van bestuur

Een ondertoezichtstelling vindt plaats op grond van artikel 1:254 van het Burgerlijk Wetboek op uitspraak van de kinderrechter. De gezinsvoogdij-instellingen zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de ondertoezichtstelling. De rechterlijke procedure is met de gebruikelijke rechtswaARBorgen omgeven. Die procedure vormt in samenhang met het gehanteerde inspectiestelsel een sluitend systeem van checks and balances. Daarbij worden de - veelal tegengestelde - belangen van allen die hierbij betrokken zijn nauwgezet gewogen. Tegen

deze achtergrond ligt het competent verklaren van de Nationale ombudsman en het toepassen van de Wet openbaarheid van bestuur i.c. dan ook niet onmiddellijk in de rede.

Bij de behandeling van het wetsvoorstel 23 003 inzake de ondertoezichtstelling, dat is uitgemond in de wet van 26 april 1995 (Stb. 255), is door de regering toegezegd dat de wet binnen 2 jaar na inwerkingtreding zal worden geëvalueerd.

De bestaande bestuurs- en werkverhoudingen zijn overigens zodanig gestructureerd dat de Minister van Justitie in toereikende mate in de gelegenheid is om de ministeriële verantwoordelijkheid tot gelding te kunnen brengen.

Organisatorische voorzieningen

Door de Inspectie jeugdhulpverlening en jeugdbescherming worden de gezinsvoogdij-instellingen periodiek geïnspecteerd op algemene onderwerpen en wordt gerapporteerd aan de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de Minister van Justitie.

De dienst Preventie, Jeugdbescherming & Reclassering en de directie Preventie, Jeugd, en Sanctiebeleid monitoren en adviseren.

De aansturing van de gezinsvoogdij-instellingen is opgenomen in de planning- en controlcyclus van de dienst PJ&R.

Raden voor rechtsbijstand

Algemene kenmerken

Publiekrechtelijk orgaan sui generis

Wet op de rechtsbijstand (Stb. 1973, 775), zoals deze luidt na de Wet van 23 december 1993 (Stb. 1993, 275).

Instellingsmotief

Verbetering doelmatigheid en/of doeltreffendheid

Betrekken van juridische, financiële, bestuurlijke en maatschappelijke deskundigheid en ervaring uit de samenleving en de wereld van de rechtsbijstand

Hoofdtak

De Raad is belast met de organisatie van de verlening van rechtsbijstand in het ressort en met het toezicht op de uitvoering daarvan.

Discretionaire ruimte

De wettelijke taakomschrijving is nauwkeurig. De discretionaire ruimte is waar het gaat om de beoordeling van de aard en omstandigheden van het individuele geval ruim.

Taakcluster/ Hoofdtak

Algemene uitvoeringscontroleerende taken.

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging:	begroting Justitie
Tarieven:	f. 19,5 mln*
Omvang:	f. 374,4 mln
Apparaatskosten:	f. 21,3 mln
Programmakosten:	f. 372,6 mln

* 1994 was een overgangsjaar van de oude naar de nieuwe wetgeving. De eigen bijdrage is volgens de nieuwe wetgeving hoger.

Andere controlemechanismen

Door het Ministerie van Justitie wordt de toepassing van zelfevaluatie op basis van de methode van het Instituut Nederlandse Kwaliteit bevorderd; vanuit het kernministerie zal een adequate en juiste inzet van die methode worden bewaakt.

Toetsing aan de aanwijzingen

Aanwijzing 124r inzake openbaarheid vergaderingen

De privacy-gevoeligheid van de in het geding zijnde zaken is zodanig dat van een generale openbaarheid stelselmatig zou moeten worden afgeweken. Wanneer wordt gelet op de taak, inhoud (w.o. het strakke wettelijke kader) dan zijn de beïnvloedingsmogelijkheden miniem. Voor betrokken participanten bestaan goede beroepsmogelijkheden. Een nadere regeling van een generieke openbaarheid ter zake wordt niet opportuun geacht.

Organisatorische voorzieningen

De aansturing van de raden is opgenomen in de algemene planning- en controlcyclus van het ministerie.

De dienst Rechtshulp en Juridische beroepen is belast met het monitoren en het adviseren.

Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen (doorgelicht is de voorloper van de LBIO; zie bij algemene kenmerken)

Algemene kenmerken

Publiekrechtelijk orgaan sui generis

Wet Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen (Stb. 1995, 198); beoogde inwerkingtreding 1 januari 1997.

Instellingsmotief

Sturing op afstand/ instelling van kerndepartement.

Verbetering doelmatigheid en/of doeltreffendheid.

Regelgebonden beslissingen.

Hoofdtak

Inning onderhoudsbijdragen voor minderjarigen en meerderjarigen die de leeftijd van eenentwintig jaar nog niet hebben bereikt. De vaststelling en inning van ouderbijdragen.

Discretionaire ruimte

De wettelijke taakomschrijving is nauwkeurig. De discretionaire ruimte is beperkt.

Taakcluster/ Hoofdtak

Besluiten over verdeling van geld.

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging: (gegevens over 1995)	begroting Justitie
Omvang	f. 8.618,5 mln
heffingen	f. 2.858,6 mln
apparaatskosten:	-
programmakosten:	f. 11.477,1 mln

Andere controlemechanismen

Door het Ministerie van Justitie wordt de toepassing van zelfevaluatie op basis van de methode van het Instituut Nederlandse Kwaliteit bevorderd; vanuit het kernministerie zal een adequate en juiste inzet van die methode worden bewaakt.

Toetsing aan de aanwijzingen

Bij de vormgeving van het LBIO is sterk geleund op de Aanwijzingen voor de regelgeving.

Organisatorische voorzieningen

De directie Preventie, Jeugd en Sanctiebeleid en de dienst Preventie, Jeugdbescherming & Reclassering zijn belast met het adviseren en het monitoren. De aansturing van het LBIO is opgenomen in de P&C cyclus van de dienst PJ&R.

Stichting Reclassering Nederland

Algemene kenmerken

De reclasseringstaak wordt uitgevoerd door één reclasseringsorganisatie (bestuur en directie SRN) met verschillende units in het land. Deze zijn op managementniveau gekoppeld aan de hofressorten en op uitvoeringsniveau aan de arrondissementen. De beleidsmatige verantwoordelijkheid voor de uitvoering ligt bij de landelijke overkoepelende stichting, de Stichting Reclassering Nederland (SRN).

Grondslag

Wetboek van Strafrecht en Wetboek van Strafvordering
Reclasseringsregeling 1995, Stb. 1994, 875

Instellingsmotief

In het kader van het 'concept sturen op afstand', waarbij de eigen verantwoordelijkheid van de reclasseringsorganisatie wordt versterkt, is de bevoegdheid tot aanwijzing van reclasseringswerkers en de bevoegdheid tot erkenning van andere instellingen om onder verantwoordelijkheid van de SRN reclasseringswerkzaamheden te verrichten aan de SRN overgedragen.

Hoofdtak

De SRN kent de volgende hoofdtaken: onderzoek en voorlichting aan de rechterlijke macht, begeleiding van en toezicht ten aanzien van verdachten en veroordeelden en de ontwikkeling en uitvoering van taakstraffen.

De activiteiten van de SRN zijn in strikt bestuursrechtelijke zin beperkt tot het aanwijzen van reclasseringsinstellingen en -werkers die bevoegd zijn tot het verrichten van reclasseringswerkzaamheden.

Discretionaire ruimte

De taakomschrijving en de uitvoeringsvoorschriften zijn nauwkeurig omschreven in genoemde Reclasseringsregeling 1995 en de Nota van Toelichting, terwijl de beleidsvoering mede afhankelijk is van de door de overheid verstrekte subsidies. De discretionaire bevoegdheid is begrensd.

Taakcluster/hoofdtak

Adviseren en rapporteren aan de rechterlijke macht ten aanzien van individuele cliënten; begeleiding van en toezicht op verdachten en veroordeelden en de ontwikkeling en uitvoering van taakstraffen.

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging: begroting Justitie

(Apparaatskosten, personeel en programmakosten zijn niet onderscheiden.)

Begroting 1997 f. 175,9 mln.

Andere controlemechanismen

Door het Ministerie van Justitie wordt de toepassing van de zelfevaluatie op basis van de methode van het Instituut Nederlandse Kwaliteit bevorderd; vanuit het kerndepartement zal een adequate en juiste inzet van die methode worden bewaakt.

Toetsing aan de aanwijzingen

De reclassering is ontsproten aan het particulier initiatief en bij de totstandkoming van de Reclasseringsregeling is er bewust voor gekozen om niet de (concept) aanwijzingen voor de regelgeving ten aanzien van de zelfstandige bestuursorganen toe te passen, aangezien het bestuursrechtelijke deel van het werk van de SRN beperkt is tot het aanwijzen van

reclasseringsinstellingen en reclasseringswerkers die bevoegd zijn tot het verrichten van reclasseringswerkzaamheden.

Organisatorische voorzieningen

De directie Preventie, Jeugd en Sanctiebeleid stelt de financiële en inhoudelijke kaders voor het subsidiejaar en stelt de subsidie vast. Daartoe behoort eveneens het volgen en bijsturen door kwartaalrapportages. Het Bureau Inspectie en Kwaliteit van de directie Preventie, Jeugd en Sanctiebeleid is belast met het algemeen toezicht op de uitvoering van de planning- en controlcyclus, en op het functioneren van het kwaliteitszorgsysteem.

Commissie Schadefonds Geweldsmisdrijven

Algemene kenmerken

Het is een publiekrechtelijk orgaan sui generis.

Wet schadefonds geweldsmisdrijven, Stb. 1993, 29 en 167 (opvolger van de Wet voorlopige regeling Schadefonds geweldsmisdrijven; geïncorporeerd in de Wet Terwee)

Besluit schadefonds geweldsmisdrijven, Stb. 1994, 504

Instellingsmotief

Bevordering van onpartijdige besluitvorming in vergelijkbare zaken.

Deskundigheid

Hoofdtak

Het tegemoetkomen aan slachtoffers van ernstige geweldsmisdrijven voor de schade.

Indien betrokkene is overleden kunnen nabestaanden een verzoek doen om uitkering.

Discretionaire ruimte

De wettelijke taakomschrijving begrenst de discretionaire ruimte door het beperken van de gevallen die in aanmerking komen voor ontvankelijk verklaring en te stellen dat tegemoetkoming slechts mogelijk is tot een redelijk bedrag voor zover het slachtoffer de schade niet kan verhalen, de schade niet anderszins (verzekering of uitkering) voor vergoeding in aanmerking komt en niet uit eigen middelen kan worden gedragen.

Taakcluster/hoofdtak

Besluiten in individuele gevallen van geldelijke aard.

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging: begroting Justitie

N.B. Openeindregeling

Apparaatskosten 1997 begroot op fl. 2,9 mln. Uitgekeerde bedragen in 1996: fl. 8.468.568 (nog niet gepubliceerde cijfers)(1995: fl. 9.958.967)

Andere controlemechanismen

Door het Ministerie van Justitie wordt de toepassing van de zelfevaluatie op basis van de methode van het Instituut Nederlandse Kwaliteit bevorderd; vanuit het kerndepartement zal een adequate en juiste inzet van die methode worden bewaakt.

Toetsing aan de aanwijzingen

De commissie schadefonds geweldsmisdrijven is in zoverre geen (volledig) zelfstandig bestuursorgaan dat de bezwaarprocedure tegen de besluiten van de commissie niet volgens de regels van de Awb worden aangetekend, maar volgens eigen regels, namelijk bij het gerechtshof te Den Haag.

Organisatorische voorzieningen

De inhoudelijke werkzaamheden van de commissie schadefonds geweldsmisdrijven vallen buiten de ministeriële verantwoordelijkheid. Daaronder valt wel de wijze waarop het secretariaat zijn taak uitvoert en tevens de wijze waarop beleidsvorming en beleidsontwikkeling gestalte krijgt. Het ambtelijk apparaat maakt onderdeel uit van het kerndepartement, waarbij het functioneren van het ambtelijk apparaat wordt getoetst aan de hand van een mandaatsregeling tussen kerndepartement en directie van het schadefonds geweldsmisdrijven. De directie Preventie, Jeugd en Sanctiebeleid stelt de financiële en inhoudelijke kaders voor het subsidiejaar en stelt het budget vast, voor zover het de apparaatskosten betreft. Daartoe behoort eveneens het volgen en bijsturen door

kwartaalrapportages. Het Bureau Inspectie en Kwaliteit van de directie Preventie, Jeugd en Sanctiebeleid is belast met het algemeen toezicht op de uitvoering van de planning- en controlcyclus.

Beoordeling overige organisaties

Stichtingen bureaus voor rechtshulp

Sinds de rapportage van de Algemene Rekenkamer is de bestuurlijke organisatie van de rechtsbijstand gemoderniseerd (Wet op de rechtsbijstand; Stb. 1993, 775). In elk van de vijf hofressorten is een raad voor de rechtsbijstand gevormd, die voldoet aan de criteria van een zelfstandig bestuursorgaan. De **stichtingen rechtsbijstand** die de feitelijke rechtsbijstand verlenen en werken onder auspiciën van de raden voor de rechtsbijstand, kunnen niet als zelfstandige bestuursorganen worden aangemerkt.

Koninklijke Notariële Broederschap

Bureau financieel toezicht notarissen

Bureaus voor consultatie (opgeheven na inwerkingtreding van de wet die voorzag in de vorming van de Raden voor rechtsbijstand)

Kamer(s) van toezicht op het notarisambt

Bij de inwerkingtreding van de nieuwe wet op het notarisambt zal de huidige wet (Stb 1842, 20), op basis waarvan de rapportage van de Algemene Rekenkamer is gebaseerd, worden ingetrokken. In het wetsvoorstel is voorzien dat de **Kamers van toezicht** onafhankelijke, bij de wet ingestelde organen zijn die met tuchtrechtspraak zijn belast. In overeenstemming met het geldend beleid en met inachtneming van artikel 1:1, tweede lid, onder c van de Algemene wet bestuursrecht, waarin staat aangegeven dat bij de wet ingestelde organen die met rechtspraak zijn belast niet als bestuursorganen worden aangemerkt, kunnen deze kamers derhalve ook geen zelfstandig bestuursorgaan zijn. Voor de bestuurlijke taken die nu nog bij de Kamers van toezicht berusten wordt nog bezien in hoeverre het wenselijk en mogelijk is om die bij de broederschap c.a. te leggen.

In de huidige situatie worden de Kamers van toezicht bijgestaan door een **Centraal Bureau van Bijstand** op grond van het KB van 20 mei 1933 (Stb. 292) dat is gebaseerd op art. 73a van de Wet op het Notarisambt; het Centraal Bureau zal bij inwerkingtreding van de nieuwe wet van rechtswege worden ontbonden.

In de nieuwe wet is voorzien dat het financiële toezicht op de notarissen wordt uitgeoefend door het **Bureau financieel toezicht notarissen**, dat niet gelieerd zal zijn aan de Koninklijke notariële broederschap en dat zal zijn bekleed met overheidsgezag: het kan aanwijzingen geven aan een notaris. Dat bureau zal uitgaande van de huidige inhoud van het wetsvoorstel de status van een zelfstandig bestuursorgaan hebben.

Krachtens de nieuwe wet zal de Koninklijke notariële broederschap een openbaar lichaam in de zin van art. 134 van de Grondwet zijn. De huidige (privaatrechtelijke) vereniging Koninklijke Notariële Broederschap zal bij de inwerkingtreding van de nieuwe wet van rechtswege worden ontbonden. Over de 'verstatelijking' van de Broederschap is in oktober 1992 een positief advies uitgebracht door de subcommissie verzelfstandigingen - de commissie Oele - van de Adviescommissie voor de Rijksdienst.

Het wetsvoorstel is op 3 mei 1994 ingediend bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal (Kamerstukken II, 1993-1994, 23 706, nrs. 1-2).

Regeringscommissaris voor de Vereniging BUMA

College van toezicht voor de Stichting Reprorecht

Regeringscommissaris voor de Stichting Thuiskopie

College van Toezicht voor de Stichting ter exploitatie van naburige rechten

De organisaties op het terrein van het auteursrecht waarop toezicht wordt uitgeoefend hebben een **exclusieve bevoegdheid** tot inning en verdeling van gelden ten behoeve van de auteursrechthebbenden en zijn op privaatrechtelijke grondslag gefundeerd.

De Algemene Rekenkamer registreerde deze organisaties in bijlage 5 van haar verslag over 1994 (Kamerstukken II, 1994-1995, 24 130, nr. 3) dat als titel heeft 'Overzicht van organisaties die in de loop van het onderzoek onder de aandacht zijn gekomen, maar die niet meegenomen zijn in het onderzoek. Van deze organisaties is het niet duidelijk of het zelfstandige bestuursorganen zijn.'

De exclusiviteit van de bevoegdheden van die organisaties die feitelijk incasso-organisaties zijn, heeft geleid tot het introduceren van de gehanteerde vormen van toezicht. De toezichtsvormen zijn alle zodanig dat het niet vanzelfsprekend is dat de aanwijzingen inzake zelfstandige bestuursorganen daarop van toepassing zijn. Met vrucht kan worden betwist of deze toezichtsvormen als zelfstandige bestuursorganen moeten worden aangemerkt. Een verdergaande toetsing is achterwege gebleven omdat het voornemen bestaat nog in deze kabinetsperiode het toezicht ter zake integraal te bezien en voorstellen tot een herstructurering te ontwikkelen. Daarbij zullen uiteraard de aanwijzingen voor de regelgeving ter zake van de zelfstandige bestuursorganen mede in de beschouwingen worden betrokken.

Raden voor de Kinderbescherming

De besluitvorming over de Kamerstukken II, 1994-1995, 24 257, nrs. 1-3 heeft geleid tot de Wet van 21 juni 1996, Stb 329. In de nieuwe structuur zijn de raden geen zelfstandige bestuursorganen meer, maar zijn de raden gestructureerd in de vorm van een dienst van het Ministerie van Justitie.

Nederlandse orde van Advocaten

De orde is een publiekrechtelijk bedrijfsorgaan op basis van artikel 134 van de Grondwet. De orde beschikt ten aanzien van de beroepsgroep over eigen verordenende bevoegdheid; zie o.a. de art. 28 en 29 van de Advocatenwet, waarin ruime marges zijn aangegeven. Onder invloed van het rapport van de interdepartementale werkgroep domeinmonopolie advocatuur - de commissie Cohen - wordt gewerkt aan een meer precieze omschrijving van die verordenende bevoegdheid.

Verskil van mening is denkbaar over het antwoord op de vraag of gelet op de juridische grondslag van de orde daarmee ook automatisch is geïndiceerd dat de orde als een zelfstandig bestuursorgaan moet worden aangemerkt dat in zijn functioneren verantwoording schuldig is aan de Minister van Justitie.

Onderkend moet namelijk wel worden dat de Minister van Justitie ten opzichte van de rechtspraak een eigensoortige positie binnen ons staatsbestel heeft. In de wisselwerking tussen justitiabelen en de gerechten draagt de advocatuur op autonome wijze bij aan het scheppen van rechtswaarborgen. Tegen deze achtergrond kan - in het kort weergegeven - worden gesteld dat het als onwettelijk wordt gezien dat de Minister van Justitie belast zou zijn met de beleidsmatige aansturing van de orde en in het verlengde daarvan directe politieke verantwoordelijkheid zou toekomen voor de faits et gestes van de orde. Het gaat hier om een beroepsgroep die in zijn functioneren juist ten opzichte van het justitiële systeem onafhankelijk moeten kunnen zijn. In verband hiermee is een toetsing aan de Aanwijzingen voor de regelgeving achterwege gebleven.

Hiermee zijn de overwegingen gegeven op grond waarvan de orde niet op vergelijkbare voet als andere zelfstandige bestuursorganen dient te worden beoordeeld.

Centrale Raad voor de strafrechttoepassing

De Centrale Raad is een orgaan zonder rechtspersoonlijkheid bestaande uit externe onafhankelijke deskundigen. De Raad is belast met het algemeen toezicht op de coördinatie van het gevangeniswezen, de t.b.s.-inrichtingen en de reclassering, geeft adviezen aan de Minister van Justitie en is beroepsinstantie in een aantal penitentiairrechtelijke beklag- en beroepsprocedures.

De Raad vervult daarmee primair een rechterlijke taak.

Overigens is het zo dat op grond van de Herzieningswet inzake het adviesstelsel de Raad zijn adviestaak zal verliezen. Thans wordt onderzocht op welke wijze voor de overige taken een verbinding kan worden gelegd met het College van advies voor de justitiële kinderbescherming.

Het secretariaat van de Raad bestaat uit ambtenaren die in dienst zijn van het Ministerie van Justitie. De verantwoordelijkheid voor de materiële en personele voorziening van het secretariaat van de Raad wordt behartigd vanuit het directoraat-generaal Preventie, Jeugd en Sancties.

College van advies voor de justitiële kinderbescherming

Het college is een orgaan zonder rechtspersoonlijkheid. Het college adviseert de Minister van Justitie bij de oplossing van vraagstukken van algemeen beleid met betrekking tot de aan deze minister opgedragen uitvoering van wettelijke bepalingen omtrent jeugdigen.

Het college kan niet worden aangemerkt als een zelfstandig bestuursorgaan.

Overigens is het zo dat op grond van de Herzieningswet inzake het adviesstelsel het college zijn adviestaak zal verliezen. Thans wordt onderzocht op welke wijze voor de overige taken een verbinding kan worden gelegd met de Centrale Raad voor de strafrechttoepassing.

Het secretariaat van het college bestaat uit ambtenaren die in dienst zijn van het Ministerie van Justitie. De verantwoordelijkheid voor de materiële en personele voorziening van het secretariaat van het college wordt behartigd vanuit het directoraat-generaal Preventie, Jeugd en Sancties.

Registratiekamer

Onder invloed van de Richtlijn 95/46/EG van het Europese parlement en de Raad van Europa d.d. 24 oktober 1995 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens dient de Wet persoonsregistraties ingrijpend te worden gewijzigd. Daarbij zijn wijzigingen van de taken en de bevoegdheden van de Registratiekamer nadrukkelijk aan de orde.

Bij de reeds lopende voorbereiding van de nieuwe wetgeving wordt de positionering van de Registratiekamer getoetst aan de Aanwijzingen voor de regelgeving inzake de zelfstandige bestuursorganen.

MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN

DEEL II HOOFDSTUK 3 DOORLICHTINGSRAPPORTAGE ZELFSTANDIGE BESTUURSORGANEN

1 INLEIDING

In het doorlichtingsonderzoek zijn tien zelfstandige bestuursorganen opgenomen die onder verantwoordelijkheid vallen van de Minister van Binnenlandse Zaken:

1. Kiesraad
2. Kapittel
3. Commissie van beheer van de dienst geneeskundige verzorging politie
4. Landelijke Selectie- en Opleidingsinstituut Politie (LSOP)
5. Nederlands Bureau voor Brandweereexamens (Nbbe)
6. Het Nederlands Instituut voor brandweer en rampenbestrijding (Nibra)
7. De politieregio's
8. Stichting arbeidsmarkt- en opleidingsfonds sector Rijk
9. Stichting Administratie Indonesische Pensioenen (SAIP)
10. Stichting Fonds Vrijwillig Vervroegd Uittreden Overheidspersoneel (VUT-fonds)

2 Algemene opmerkingen

- De Kiesraad, de commissie van beheer van de dienst geneeskundige verzorging politie, het Landelijke Selectie Opleidingsinstituut Politie, de Stichting arbeidsmarkt- en opleidingsfonds voor de overheid en de Stichting Administratie Indonesische Pensioenen zijn opgenomen in het onderzoek van de Algemene Rekenkamer (Verslag 1994, Deel 3, Zelfstandige bestuursorganen en ministeriële verantwoordelijkheid).

- In het onderzoek van de Algemene Rekenkamer was ook het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds opgenomen, maar omdat het Abp per 1-1-1996 is geprivatiseerd, blijft het Abp in dit onderzoek buiten beschouwing.

- Het Kapittel, het Nbbe, het Nibra, de politieregio's en het VUT-fonds zijn na 1993 zelfstandig bestuursorgaan geworden en daarom niet in het onderzoek van de Algemene Rekenkamer opgenomen, maar wel in dit onderzoek.

- De Kiesraad valt onder de werking van de Kaderwet adviescolleges. De in de rapportage over de Kiesraad opgenomen strijdigheden met de Aanwijzingen komen daardoor te vervallen.

- De politieregio's nemen een aparte positie in. Zij dragen wel enkele kenmerken van zelfstandige bestuursorganen, maar het is - gelet ook op de ontstaansgeschiedenis - met de wijziging van het politiebestedel en de organisatie van de politie in de regio's nooit de bedoeling geweest om 25 zelfstandige bestuursorganen op te richten. De wetgever wilde één Nederlandse politie die georganiseerd was op grotere schaal dan gemeenten. In verband met het proces van bestuurlijke vernieuwing, dat zich onder meer ontwikkelde naar regiovorming, is ervoor gekozen om de politie in 25 regio's op te delen. Daarbij is aangegeven dat de regio-indeling in de Politiewet uiteindelijk de bestuurlijke indeling van Nederland zou volgen. In het kader van de evaluatie van de Politiewet 1993 zal de Tweede Kamer hierover nader worden geïnformeerd.

- De Stichting arbeidsmarkt- en opleidingsfonds voor de overheid is gedecentraliseerd naar de sectoren van overheidspersoneel en formeel opgeheven per 1-1-1997. In deze rapportage wordt het arbeidsmarkt- en opleidingsfonds voor de sector Rijk onderzocht. Het A+O fonds is voor de volledigheid meegenomen in deze rapportage, maar valt niet onder de definitie van zelfstandig bestuursorgaan in de zin van de Aanwijzingen inzake zelfstandige bestuursorganen. Strijdigheden met de aanwijzingen behoeven dan ook niet te worden aangepast.

Stichting arbeidsmarkt- en opleidingsfonds Rijk

Algemene kenmerken

De Stichting arbeidsmarkt- en opleidingsfonds voor de overheid (A&O fonds) was een privaatrechtelijk vormgegeven zelfstandig bestuursorgaan. Ingesteld bij notariële akte, op basis van de Wet machtiging tot oprichting van de Stichting arbeidsmarkt- en opleidingsfonds voor de overheid (24-03-1988, Stb. 163).

Dit fonds is gedecentraliseerd naar de sectoren van overheidspersoneel en per 1-1-1997 formeel opgeheven. In april 1994 is de Stichting arbeidsmarkt- en opleidingsfonds Rijk opgericht; het A&O fonds voor het Rijkspersoneel. Dit is een privaatrechtelijke stichting opgericht door de centrales van overheidspersoneel. De stichting ontvangt op basis van een bijdragebeschikking van het Ministerie van Binnenlandse zaken jaarlijks een financiële bijdrage. Het A&O fonds is voor de volledigheid meegenomen in deze rapportage, maar valt niet onder de definitie van zelfstandig bestuursorgaan in de zin van de Aanwijzingen inzake zelfstandige bestuursorganen. Strijdigheden met de aanwijzingen behoeven dan ook niet te worden aangepast.

Instellingsmotief

Uitvoering door betrokken groeperingen.

Hoofdtak

- financieren, subsidiëren en ontwikkelen van activiteiten op het terrein van arbeidsmarkt, werkgelegenheid en opleiding;
- het initiëren van onderzoek op de hier vermelde beleidsterreinen;
- het geven van voorlichting;
- het A&O-fonds Rijk richt haar activiteiten uitsluitend op de sector Rijk.

Discretionaire ruimte

Het A&O fonds beschikt over een grote discretionaire ruimte, de wettelijke taakomschrijving is ruim.

Taakcluster naar hoofdtak

Besluiten inzake verdeling van geld.

Financiële gegevens van het A&O fonds Rijk over het jaar 1994.

Wijze van bekostiging:		
begroting:	f.	2,9 mln
Omvang in 1994:		
apparaatskosten:	f.	0,3 mln
programmakosten:	f.	2,6 mln

Andere controlemechanismen

Bij het A&O fonds is sprake van interne controle door samengestelde delen.

Er is geen sprake van marktcontrole.

Toetsing aan de aanwijzingen

n.b.: Het A&O fonds valt niet onder de definitie van zelfstandige bestuursorganen; strijdigheden met de aanwijzingen hoeven derhalve niet aangepast te worden.

Het A&O fonds voldoet niet aan aanwijzing 124b. Het fonds heeft een privaatrechtelijke organisatievorm.

Het A&O fonds voldoet niet aan aanwijzing 124i, lid 2. In het bestuur zijn aan de minister ondergeschikte ambtenaren benoemd.

Motivatie: bij het A&O fonds Rijk is afgeweken van deze voorschriften, omdat getracht is zoveel mogelijk aan te sluiten bij de wens van de centrales van overheidspersoneel om een stichting op te richten die beheerd wordt door werkgevers en werknemers gezamenlijk.

Het bestuur bestaat uit werkgevers- en werknemersvertegenwoordigers. De Minister van Binnenlandse Zaken is als werkgever vertegenwoordigd in het bestuur.

De stichting A&O fonds Rijk is opgericht door de centrales van overheidspersoneel. Deze hebben de Minister van Binnenlandse Zaken in zijn hoedanigheid als werkgever van de sector Rijk uitgenodigd namens hem vier vertegenwoordigers aan te wijzen als werkgeversvertegenwoordiger in het bestuur van het A&O fonds Rijk.

De stichting wordt aangestuurd door het sectoroverleg Rijkspersoneel en dient beschouwd te worden als een uitvoeringsorgaan van het SOR op het gebied van het arbeidsmarkt-, werkgelegenheid- en opleidingsbeleid.

n.b. de bovenstaande motivatie is ook aan de orde bij de onderstaande gevallen waarin niet voldaan wordt aan de aanwijzingen.

Het A&O fonds voldoet niet aan de aanwijzing (124n). Uit de memorie van toelichting blijkt niet hoe de taken worden bekostigd.

Motivatie: Wel is er een bijdragebeschikking van de Minister van Binnenlandse Zaken. Het A&O fonds voldoet niet aan de aanwijzing (124l). De verhouding tussen de minister en het A&O fonds is niet bij wet geregeld.

Motivatie: in de statuten is vastgelegd dat de minister in overeenstemming met het Sectoroverleg Rijkspersoneel (SOR) aanwijzingen kan geven aan de stichting.

Het A&O fonds voldoet niet aan de aanwijzing (124m). Er is in de wet geen taakverwaarlozingsregeling opgenomen.

Motivatie: via het SOR is wel de verstrekking van inlichtingen geregeld.

Het A&O fonds voldoet niet aan de aanwijzing (124ij). Er zijn geen bepalingen opgenomen over de evaluatie van de taakuitvoering.

Motivatie: wel wordt via het SOR regelmatig de effectiviteit van de taakuitvoering gecontroleerd.

Het A&O fonds voldoet niet aan de aanwijzing (124r) dat de openbaarheid van vergaderingen is voorgeschreven.

Motivatie: de vergaderingen hebben veelal betrekking op vertrouwelijke stukken (subsidietoekenning).

Het A&O fonds voldoet niet aan de aanwijzing (124q). Het A&O fonds is niet onder de competentie van de Nationale Ombudsman gebracht.

Motivatie: in de administratieve organisatie is wel een beroepsprocedure opgenomen.

Organisatorische voorzieningen bij het departement

De bijdrage aan het A&O fonds Rijk is opgenomen in het productbestedingsplan van de directie personeelsmanagement Rijksdienst van het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Er is een ambtenaar aangewezen om de activiteiten van het fonds te volgen.

Kiesraad

Algemene kenmerken

De Kiesraad is voor wat betreft de taak als centraal stembureau bij de verkiezingen voor de TK, EK en het EP, een zelfstandig bestuursorgaan zonder rechtspersoonlijkheid. Ingesteld bij wet (Kieswet artikel A1). Hoofdtak is de adviestaak. De Kiesraad moet daarom niet worden getoetst aan de aanwijzingen voor zelfstandige bestuursorganen.

Instellingsmotief

Onafhankelijke uitvoering van de taak van Centraal Stembureau.

Hoofdtak

De Kiesraad is het adviescollege van de regering op het terrein van kiesrecht en verkiezingen. Met ingang van 1 januari 1997 is deze advisering beperkt tot uitvoeringstechnische aangelegenheden op dit terrein.

Discretionaire ruimte

De Kiesraad beschikt over een beperkte discretionaire ruimte, de wettelijke taakomschrijving is nauwkeurig.

Taakcluster naar hoofdtak

De Kiesraad neemt geen besluiten maar adviseert.

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging:

volledig via de begroting van Binnenlandse Zaken

Omvang in 1994:

apparaatskosten:	f. 21.763,- (+ salaris ambtelijk secr. ongeveer f. 50.000,-)
programmakosten:	geen

Andere controlemechanismen

Geen

Toetsing aan de aanwijzingen

De aanwijzingen zijn strikt genomen niet van toepassing op de Kiesraad, aangezien advisering de hoofdtak is. De Kiesraad valt met ingang van 1 januari 1997 onder de Kaderwet adviescolleges.

In het bestuur kunnen aan de minister ondergeschikte ambtenaren worden benoemd (aanwijzing 124i, lid 2); het betreft dan één persoon als plaatsvervangend lid. Hierin is inmiddels voorzien in de Kaderwet adviescolleges (art. 12, lid 2)

Er is geen bestuursreglement (aanwijzing 124k).

De Kieswet en het Kiesbesluit bevatten reeds bepalingen omtrent onder meer de zittingen en besluitvorming van de Kiesraad. Daarnaast is de structuur van de Kiesraad zeer eenvoudig. Een reglement is dan ook niet nodig. Aanpassing van de Kieswet op dit punt zal niet plaatsvinden.

Er is in de Kieswet geen taakverwaarlozingsregeling opgenomen (aanwijzing 124m).

De Kiesraad treedt op als centraal stembureau. Deze positie dient onafhankelijk te zijn voor wat betreft de vaststelling van de verkiezingsuitslag en overige bij de Kieswet opgedragen taken. Vanwege de gewenste onafhankelijkheid kan deze taak niet door de Minister van Binnenlandse Zaken uitgeoefend worden. Volstaan kan worden met de bevoegdheid van de Kroon, op voordracht van de Minister van Binnenlandse Zaken, tot benoeming en ontslag van de leden van de Kiesraad. Aanpassing van de Kieswet op dit punt zal niet plaatsvinden.

Er zijn geen bepalingen in de Kieswet opgenomen over een jaarverslag (aanwijzing 124s).

Hierin is voorzien in de Kaderwet adviescolleges (art. 28, lid 1)

In de Kieswet is geen bepaling opgenomen dat de Kiesraad desgevraagd de minister inlichtingen verschaft (aanwijzing 124t).

Hierin is voorzien in de Kaderwet adviescolleges (art. 29).

In de Kieswet zijn geen bepalingen opgenomen over de evaluatie van de taakuitvoering door de Kiesraad (aanwijzing 124ij).

Hierin is voorzien in de Kaderwet adviescolleges (art. 28, lid 2).

Organisatorische voorzieningen bij het departement

De Stafafdeling Constitutionele Zaken, Wetgeving en Internationale Aangelegenheden (CZWI) van het Ministerie van Binnenlandse Zaken is belast met het volgen van de werkzaamheden van de Kiesraad. Het secretariaat van de Kiesraad wordt gevoerd door ambtenaren van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. De secretaris is niet feitelijk werkzaam op het ministerie, de adjunct-secretaris wel. De adjunct-secretaris voert o.m. het secretariaat van de Kiesraad, bereidt de vergaderingen van de Kiesraad voor en is bij alle vergaderingen aanwezig. Tevens is er een ambtenaar van de Kiesraad aangesteld die uitvoerende werkzaamheden voor de Kiesraad verricht en eveneens werkzaam is bij CZWI.

Het budget van de Kiesraad komt ten laste van de Rijksbegroting en wordt gevoerd door de budgethouder van de afdeling CZWI. Hij stelt de begroting op in samenspraak met de adjunct-secretaris van de Kiesraad. De begroting dient te worden goedgekeurd door de plaatsvervangend Secretaris-Generaal van het ministerie. Uitgaven van de Kiesraad worden gecontroleerd door de accountantsdienst van het ministerie.

Momenteel kent de Kiesraad ook het adviserend lidmaatschap, eveneens uitgeoefend door een medewerker van CZWI. Dit adviserend lidmaatschap komt te vervallen met ingang van 1 januari 1997 door de inwerkingtreding van de Kaderwet adviescolleges.

Kapittel voor de civiele orden

Algemene kenmerken

Het Kapittel voor de civiele orden is een zelfstandig bestuursorgaan zonder rechtspersoonlijkheid. Ingesteld bij wet (artikel III van de Rijkswet van 15 april 1994 tot wijziging van de wet van 4 april 1892, houdende instelling van de Orde van Oranje-Nassau, en van de wet van 29 september 1815, houdende instelling van de Orde van de Nederlandse Leeuw, alsmede instelling van het Kapittel voor de civiele orden).

Instellingsmotief

Onafhankelijke uitvoering.

Hoofdtak

Onze Minister die het aangaat te adviseren over het verlenen van onderscheidingen in een van de civiele orden.

Discretionaire ruimte

Het Kapittel velt geen eendoordeel, maar brengt adviezen uit. Bij het bepalen van de inhoud van deze zwaarwegende adviezen heeft het echter een grote discretionaire ruimte.

Taakcluster naar hoofdtak

Besluiten in individuele gevallen van niet geldelijke aard.

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging: Begroting

Omvang:

apparatuurkosten:	f.	2.300.000,-
programmakosten:	f.	3.200.000,-

Andere controlemechanismen

geen

Toetsing aan de aanwijzingen

De Wet openbaarheid van bestuur en de Wet Nationale ombudsman zijn op dit moment niet van toepassing. Aanpassing wordt overwogen.

De regelgeving rond het Kapittel voor de civiele orde voldoet overigens materieel aan de Aanwijzingen voor de wetgeving inzake zelfstandige bestuursorganen. De in die Aanwijzingen aangegeven modellen zijn echter niet gebruikt. Aanpassing wordt niet overwogen.

Organisatorische voorzieningen bij het departement

Vooraf zij opgemerkt dat in acht genomen dient te worden dat het Kapittel een nieuw ingesteld zelfstandig bestuursorgaan is waarbij zich nog een zekere praktijk dient te ontwikkelen ten aanzien van de toezichts- en controlemechanismen.

Beleidsmatig is de afdeling kabinetszaken van het ministerie betrokken bij de werkzaamheden van het Kapittel. De taak van het Kapittel is de minister te adviseren over het verlenen van onderscheidingen in een van de civiele orden. Deze adviezen worden door de afdeling Kabinetszaken ontvangen en al dan niet met een voordracht en ontwerp-kb aan de minister voorgelegd. Bij de afdeling vindt de laatste toets plaats inzake de opportuniteit van de concrete aanvragen en de hoogte van de onderscheiding. Tot 1-1-1997 heeft het Kapittel ook adviesbevoegdheid over algemene beleidszaken.

Het Kapittel dient jaarlijks voor 1 juni verslag uit te brengen van zijn werkzaamheden en bevindingen gedurende het daaraan voorafgaande kalenderjaar (zie artikel 9 van het Besluit Kapittel voor de civiele orden, Stb.831). Dit verslag zal door de afdeling Kabinetszaken met een advies aan de minister worden voorgelegd.

Het Kapittel verricht zijn werkzaamheden binnen het raam van de middelen welke hem jaarlijks ingevolge de desbetreffende begrotingswet ter beschikking worden gesteld, overeenkomstig de Comptabiliteitswet (artikel 8 van het Besluit Kapittel voor de civiele orden). De financiële gang van zaken inzake het Kapittel (begrotingsvoorbereiding, suppletore begroting) vindt in samenwerking met de directie FEZ van het ministerie plaats. Ter 'regulering' van deze samenwerking wordt thans een protocol voorbereid inzake de werkwijze bij de begrotingsvoorbereiding, de begrotingsuitvoering en de verantwoording ten aanzien van de Kanselarij der Nederlandse Orden (in de gevallen dat het namelijk het Kapittel ook aangaat, zal het Kapittel bij deze procedure betrokken zijn).

Er is onregelmatig overleg tussen het ministerie en het Kapittel. Ad hoc vindt er evenwel regelmatig overleg plaats tussen de secretaris van het Kapittel en het hoofd van de afdeling kabinetszaken. Deze overleggen kunnen ook ingegeven zijn door de wens van de minister. De relevante bevindingen worden teruggekoppeld aan de minister.

Commissie van beheer van de Dienst geneeskundige verzorging politie

Algemene kenmerken

De Commissie van beheer van de Dienst geneeskundige verzorging politie is een zelfstandig bestuursorgaan zonder rechtspersoonlijkheid. Berust op artikel 11 van het Besluit geneeskundige verzorging politie 1994 (Stb. 1994, 338).

Instellingsmotief

Op deze wijze wordt voldaan aan de verplichting een regeling voor ziektekosten bij de politie te treffen. Omdat dit geen kerntaak van het departement is, en omdat het ook vanwege de werkgeversrol van de overheid wenselijk is deze taak op enige afstand van het kerndepartement uit te voeren is voor deze vorm gekozen. Gezien de vertegenwoordiging van werkgever en werknemers in dit orgaan is ook sprake van uitvoering door betrokken groeperingen.

Hoofdtak

De Commissie staat aan het hoofd van de Dienst GVP en is belast met de algemene leiding en het beheer van de Dienst. De dienst heeft tot taak het bieden van een ziektekostenverzekering voor politiepersoneel, gepensioneerden, gezinsleden en nabestaanden. De Commissie geeft de minister gevraagd en ongevraagd advies over de uitvoering van het Besluit geneeskundige verzorging politie (dit vervalt overigens per 1-1-'97 i.v.m. de herziening van het adviesstelsel).

Discretionaire ruimte

De Commissie beschikt over een beperkte discretionaire ruimte. De wettelijke taakomschrijving is tamelijk nauwkeurig. (Art. 42 regeling GVP 1996)

Taakcluster naar hoofdtak

Besluiten inzake verdeling van geld.

Financiële gegevens

	1994	1995
Wijze van bekostiging:		
begroting / AWBZ:	f. 52.500.000,-	f. 66.800.000,-
premies:	f. 228.000.000,-	f. 208.000.000,-
anders:	f. 1.200.000,-	f. 1.360.000,-
Omvang in 1994:		
apparaatskosten:	f. 10.000.000,-	f. 8.100.000,-
programmakosten:	f. 206.800.000,-	f. 258.000.000,-

Andere controlemechanismen

Bij de Commissie is sprake van interne controle. Er is geen sprake van marktcontrole. VWS kan toetsen aan de hand van wetgeving, met name t.a.v. vrijstellingen in zake afspiegeling verzekerdenbestand. Tevens vindt beleidsafstemming plaats met IZA en IZR via de contactcommissie publiekrechtelijke ziektekostenvoorzieningen.

Toetsing aan de aanwijzingen

De oprichting van de Cie van Beheer (124c) hangt samen met de ontwikkelingen vanaf 1941 in de geneeskundige verzorging voor de politie en de afspraken die daarover met de vakorganisaties zijn gemaakt. In verband met de totstandkoming van de Politiewet 1993 heeft het huidige Besluit geneeskundige verzorging politie 1994 het gelijknamige besluit uit 1984 vervangen.

Op een aantal onderdelen wordt niet voldaan aan de aanwijzingen. Dit betreft de aanwijzingen 124d, 124e, 124i, 124k, 124l, 124m, 124r, 124s, 124t en 124ij.

Conclusie/ voorstel tot verbetering: de regeling voor de geneeskundige verzorging van de politieambtenaren maakt deel uit van het arbeidsvoorwaardenpakket binnen de sector politie. Eenzijdige wijziging door de Minister van Binnenlandse Zaken is niet zonder meer mogelijk. Aanpassing van de huidige regeling is in discussie, mede in het licht van de wijzigingen in het stelsel van ziektekostenverzekeringen in het algemeen. In 1996 is door het departement aan de politievakorganisaties voorgesteld de privatisering van deze ziektekostenvoorziening. Deze voorziening laat zich immers moeilijk rijmen met de kerntaken van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Over het voorstel is geen overeenstemming bereikt zodat aanpassing aan de aanwijzingen noodzakelijk is.

Organisatorische voorzieningen bij het departement

Er zijn geen bijzondere voorzieningen bij het departement voor het toezicht op de Commissie. Wel benoemt de minister enkele ambtenaren als lid, resp. secretaris/lid van de Cie van Beheer. Tevens oefent de departementale accountantsdienst controle uit.

Landelijke Selectie- en Opleidingsinstituut Politie

Algemene kenmerken

De Landelijke Selectie- en Opleidingsinstituut Politie (LSOP) is een publiekrechtelijk vormgegeven zelfstandig bestuursorgaan. Ingesteld bij wet van 24 juni 1992 houdende wijziging van de Politiewet i.v.m. de verzelfstandiging van de uitvoering van taken op het gebied van de werving, de selectie en het onderwijs voor de politie (Stb. 1992, 320), later vervangen door de LSOP-wet.

Instellingsmotief

De instelling van het LSOP werd vooral ingegeven door de behoefte aan integratie van politie-opleidingen en de samenwerking tussen Rijks- en Gemeentepolitie. Daarnaast was betrokkenheid van het veld een belangrijk motief. Er is sprake van participatie door betrokkenen, namelijk het bevoegd gezag van de korpsen.

Hoofdtak

- a De landelijke werving, de selectie en de verzorging van basisopleidingen die door de Ministers van Justitie Binnenlandse Zaken worden aangewezen, en de verzorging van de door de ministers aan te wijzen vervolgoopleidingen van ambtenaren van politie of andere door de ministers aan te wijzen categorieën van personen;
- b De selectie of verzorging van andere dan de onder a. bedoelde opleidingen van een door de ministers aan te wijzen categorie van personen;
- c Het beheer van het selectiecentrum en de instellingen voor de door de ministers aangewezen opleidingen.

Discretionaire ruimte

Het LSOP heeft een breed taakveld; de wettelijke taakomschrijving is ruim en geeft daarmee discretionaire ruimte. De ruimte wordt begrensd doordat de ministers opleidingen aanwijzen die door het LSOP verzorgd moeten worden, en van die opleidingen stellen zij de eindtermen en de duur vast.

Taakcluster naar hoofdtak

Het nemen van besluiten in individuele gevallen.

Financiële gegevens

	realisatie 1994	realisatie 1995
BiZa aandeel	f. 68.359.000,-	f. 85.689.000,-
Justitie aandeel	f. 32.595.000,-	f. 34.624.000,-
totaal 1994	f. 100.954.000,-	f. 120.313.000,-
begroting 1996:		
BiZa aandeel	f. 37.700.000,-	
Justitie aandeel	f. 74.900.000,-	
totaal 1996	f. 107.600.000,-	

Andere controlemechanismen

Bij het LSOP is sprake van interne controle door samenstellende delen.

Er is geen sprake van marktcontrole.

Toetsing aan de aanwijzingen

Aan de oprichting van het LSOP (aanwijzing 124c) heeft de gedachte van een verdere intensivering van de samenwerking tussen rijks- en gemeentepolitie ten grondslag gelegen. Integratie is bereikt door de instelling van een beheerslichaam, waarin de opleidingsinstituten voor rijkspolitie- en gemeentepolitie zijn opgegaan. Voorts zijn de Ministers van Justitie en van Binnenlandse Zaken - in verband met hun politieke verantwoordelijkheid voor de politie - verantwoordelijk voor de werving, de selectie en het

onderwijs voor de politie, maar behoort de uitvoering daarvan niet tot de kerntaken van de ministeries.

Wat betreft de nevenactiviteiten wordt niet geheel voldaan aan de aanwijzing (124g) dat een nauwkeurige taakomschrijving van het zelfstandig bestuursorgaan in de wet is opgenomen.

Opmerking: bij aanpassingswetgeving zal de mogelijkheid om nevenactiviteiten te verrichten nauwkeuriger in de wet worden omschreven (en daarmee worden begrensd).

Niet voldaan wordt aan de aanwijzing (124i) dat in het bestuur geen ondergeschikte ambtenaren worden benoemd. In het bestuur zitten vertegenwoordigers van het Ministerie van Justitie. Schorsing is niet geregeld.

Opmerking: er is voor gekozen het bestuur onder meer samen te stellen uit de gezags- en beheerspartners van de politie, omdat deskundigheid vanuit het veld onontbeerlijk is voor een goede taakuitvoering van het LSOP. Op het punt van de schorsing zal de wetgeving worden aangepast.

Niet geheel voldaan wordt aan de aanwijzing (124k) dat in de wet voor de regeling van interne aangelegenheden een bepaald model wordt gebruikt. In de wet worden slechts enkele onderwerpen genoemd die ten minste in het bestuursreglement moeten worden geregeld.

Opmerking: aanpassing is niet noodzakelijk, nu de wet geen uitputtende opsomming geeft van hetgeen in het bestuursreglement wordt geregeld.

Niet voldaan wordt aan de aanwijzing (124u) betreffende de rechtspositie van het personeel. In plaats van de gewone ambtenarenstatus, gelden voor LSOP-ambtenaren - i.v.m. de nauwe relatie met politie - de arbeidsvoorwaarden voor politie (het Besluit algemene rechtspositie politie).

Opmerking: veel werknemers zijn executieve politie-ambtenaren die juist vanwege die hoedanigheid bij het LSOP werkzaam zijn.

Aanpassing op dit punt wordt niet overwogen.

Niet voldaan wordt aan de aanwijzing (124l, lid 3) dat aan de minister de bevoegdheid wordt toegekend tot goedkeuring van heffingen en tarieven. Voor de wettelijk verplichte taak krijgt het LSOP een algemene bijdrage. In het vaststellen van de tarieven voor de nevenactiviteiten is het LSOP vrij.

Opmerking: bij de aanpassingswetgeving zullen de bepalingen over het financieel toezicht - overeenkomstig de aanwijzingen - worden aangescherpt en zullen bepalingen daarover die thans in een ministeriële regeling zijn opgenomen, alsnog in de LSOP-wet zelf worden opgenomen. Er wordt van uitgegaan dat het financieel toezicht daarmee voldoende is gewaarborgd.

Niet voldaan wordt aan de aanwijzing (124l, lid 3) dat het bestuursreglement door de minister wordt goedgekeurd.

Opmerking: op zich bestaat er geen bezwaar om de LSOP-wet op dit punt aan te passen, maar aangezien het bestuursreglement van het LSOP enkele jaren geleden is vastgesteld, is het de vraag of een dergelijke aanpassing nog wel nodig is.

Niet geheel wordt voldaan aan de aanwijzing (124o) dat het orgaan een begroting opstelt volgens een bepaald model en dat de instellingswet een regeling bevat voor financieel toezicht. De regeling voor de indiening van de begroting en het financieel toezicht is verspreid over de wet en een ministeriële regeling.

Opmerking: bij de aanpassingswetgeving zal de LSOP-wet wat betreft het (financieel) toezicht in overeenstemming worden gebracht met de aanwijzingen.

Niet voldaan wordt aan de aanwijzing (124o, lid 3) dat de instellingswet bepaalt welke privaatrechtelijke rechtshandelingen voorafgaand toestemming van de minister behoeven.

In de ministeriële regeling is wel iets geregeld over vervreemding van onroerende zaken e.d.

Opmerking: bij de aanpassingswetgeving zal worden bezien welke langlopende verplichtingen het LSOP heeft en of bijvoorbeeld opnemings van een verbod tot het sluiten van leningen zonder bezwaar alsnog in de wet kan worden opgenomen.

Niet geheel voldaan wordt aan de aanwijzing (124p) dat de instellingswet bepaalt dat het orgaan een financieel verslag uitbrengt vergezeld van een accountantsverklaring. De regeling hiervan is verspreid over wet en ministeriële regeling.

Opmerking: bij de aanpassingswetgeving zal de LSOP-wet wat betreft het (financieel) toezicht in overeenstemming worden gebracht met de aanwijzingen.

Niet geheel wordt voldaan aan de aanwijzing (124l, lid 5) dat de minister niet de bevoegdheid heeft bijzondere aanwijzingen te geven.

Opmerking: bij de aanpassingswetgeving zal de aanwijzingsbevoegdheid in de LSOP-wet conform de aanwijzingen worden geformuleerd.

Niet voldaan wordt aan de aanwijzing (124m) dat er een taakverwaarlozingsregeling is opgenomen.

Opmerking: bij de aanpassingswetgeving zal alsnog een artikel over taakverwaarlozing in de LSOP-wet worden opgenomen.

Niet voldaan wordt aan de aanwijzing (124q, lid 3) dat er bepalingen zijn opgenomen inzake de afwikkeling van klachten.

Opmerking: het LSOP is onder de werkingssfeer van de WNo en de Wob gebracht en daarmee is een goede klachtafhandeling gewaarborgd.

Niet voldaan wordt aan de aanwijzing (124r) dat er bepalingen zijn opgenomen over de openbaarheid van vergaderingen van het bestuur.

Opmerking: wellicht dat het bestuursreglement een regeling bevat over de openbaarheid van de vergaderingen; zo niet, dan wordt overwogen bij de aanpassingswetgeving de LSOP-wet met een dergelijke bepaling aan te vullen.

Niet geheel voldaan wordt aan de aanwijzing (124s) dat bij wet het orgaan verplicht is aan de minister jaarlijks verslag uit te brengen. De regeling hiervan is verspreid over wet en ministeriële regeling.

Opmerking: bij de aanpassingswetgeving zal de LSOP-wet wat betreft het (financieel) toezicht in overeenstemming worden gebracht met de aanwijzingen.

Niet geheel wordt voldaan aan de aanwijzing (124ij) dat er bepalingen zijn opgenomen over de evaluatie van het LSOP.

Opmerking: de LSOP-wet voorziet in een eenmalige evaluatie en er wordt vanuit gegaan dat dit voldoende is.

Conclusie/ voorstel tot verbetering

Het LSOP voldoet op hoofdlijnen aan de aanwijzingen, zij het dat wat betreft het toezicht enkele zaken niet in de wet, maar in een ministeriële regeling zijn geregeld.

Uit het voorgaande blijkt op welke punten de LSOP-wet aangepast zal worden.

De aanpassingen zullen worden aangehouden totdat de evaluatie van de LSOP-wet is afgerond. Op grond van artikel 13 van de LSOP-wet dienen de Ministers van Justitie en van Binnenlandse Zaken voor 1 juli 1998 een evaluatie van de landelijke wervingsactiviteiten, de selectie en het onderwijs voor de politie te zenden aan de Staten-Generaal. Uit die evaluatie kunnen ook aanpassingen van de LSOP-regelgeving voortvloeien.

Organisatorische voorzieningen bij het departement

Beleidsmatig is de afdeling Onderwijs en Loopbaanbeleid betrokken bij de werkzaamheden van het LSOP. Deze afdeling houdt zich bezig met de aanwijzing van de basis- en vervolgopleidingen, de vaststelling van de eindtermen en de duur van die opleidingen. Zij toetst de begroting en jaarrekening op beleidsmatige aspecten. Voorts bekijkt zij inhoudelijk de werkplannen die ieder jaar worden aangeboden en adviseert de minister in allerlei beleidskwesties.

De financiële toets wordt verricht door de afdeling financiële zaken: deze beoordeelt de begroting en meerjarenramingen, jaarrekening enz. en adviseert omtrent de door de minister te verlenen goedkeuring.

Bij het Ministerie van Justitie is een vergelijkbare tweedeling gemaakt naar beleid en financiën.

Periodiek vindt er overleg plaats tussen de directeuren van de betreffende directies van de beide ministeries en de twee directeuren van het LSOP. In dat overleg worden allerlei zaken aan de orde gesteld en ter besluitvorming voorgelegd. Daarnaast vindt er op ad hoc-basis overleg plaats tussen de twee betrokken DG's en de voorzitter van de LSOP-bestuursraad en de algemeen directeur van het LSOP. Zij praten over de grote beleidslijnen en over benoemingen.

Nederlands bureau brandweereexamens

Algemene kenmerken

Het Nederlands bureau brandweereexamens (NBBe) is een zelfstandig bestuursorgaan sui generis. Ingesteld bij wet (artikel 18g van de Brandweerwet 1985) van 11 november 1993 houdende de wijziging van de Brandweerwet 1985 (Stb. 94,15) in verband met de oprichting van het Nederlands bureau brandweereexamens.

Instellingsmotief

Betrekken van het veld bij de uitvoering, inschakelen specifieke deskundigheid, verbeteren functioneren Rijksdienst (geen kerntaak BiZa), verbetering doelmatigheid en efficiëntie, en de noodzaak een goede voorziening te treffen ter waarborging van goede uitvoering en organisatie van de examinering in verband met de opheffing van de gedeconcentreerde inspectie die tot dan toe deze taak uitvoerde.

Hoofdtak

Het zorgen voor de ontwikkeling, de uitvoering, de organisatie en de afnemings van een rijksexamen als bedoeld in artikel 15 van de Brandweerwet 1985;

Het afgeven van vrijstellingen en certificaten;

Het vaststellen van de uitslag van een examen en het adviseren aan de Minister van Binnenlandse Zaken over het afgeven van een diploma.

Discretionaire ruimte

De Minister geeft zelf de diploma's af. Het Bureau heeft een beperkte eigen discretionaire ruimte.

Taakcluster naar hoofdtak

Besluiten in individuele gevallen van niet geldelijke aard.

Financiële gegevens

Wijze van financiering:

begroting Binnenlandse Zaken:	f.	282.000,-	
tarieven:	f.	2.030.000,-	
(rente:	f.	9.000,-)	

Omvang:

apparaatskosten:	f.	1.014.000,-	(47%)
programmakosten:	f.	1.133.000,-	(53%)

(Betreft financiële gegevens 1994, vanaf 1996 geen financiële bijdrage BiZa)

Andere controlemechanismen

geen

Toetsing aan de aanwijzingen

In de Brandweerwet 1985 is niet expliciet opgenomen dat de minister geen aan de minister ondergeschikte ambtenaren benoemd in het bestuur. Daarmee is niet voldaan aan de aanwijzing (124i, lid 2) dat de minister geen ondergeschikte ambtenaren in het bestuur benoemd. Uit de praktijk blijkt dat geen aan de minister ondergeschikte ambtenaren zijn benoemd. Wel stelt artikel 18g, lid 6, van de Brandweerwet dat de minister een vertegenwoordiger kan benoemen, die aan de beraadslagingen deelneemt. Van deze mogelijkheid wordt gebruik gemaakt, het gaat echter om een adviserende rol; de betrokkene maakt geen deel uit van het bestuur.

Aan aanwijzing 124i, lid 3, wordt grotendeels voldaan: de minister stelt bij ministeriële regeling de tarieven voor de wettelijke taken vast. De tarieven voor de overige werkzaamheden dienen kostendekkend te zijn en niet concurrentievervalsand. Deze worden

afgeleid uit de integrale kostprijs en de prijzen die andere instellingen in de markt daarvoor rekenen. Niet is vastgelegd dat de minister het bestuursreglement goedkeurt (wel begroting en jaarverslag).

Niet voldaan wordt aan de aanwijzing (124m) dat in de wet een taakverwaarlozingsregeling is opgenomen. Dat is niet nodig, omdat wel wettelijk geregeld is dat de minister aanwijzingen kan geven in geval van taakverwaarlozing.

Hoewel de wijze waarop in de praktijk het toezicht op het NBBE thans in de wet is geregeld goed voldoet, zal te gelegener tijd bij een wijziging van de Brandweerwet 1985 dit punt in beschouwing worden genomen.

Aan aanwijzing (124u) betreffende de rechtspositie van het personeel wordt materieel voldaan. Weliswaar heeft het NBBE een eigen rechtspositieregeling, maar deze is geheel overeenkomstig de rechtspositie van de rijksambtenaren. De regeling is in overleg met de Centrales tot stand gekomen en functioneert goed. Het Arar is van overeenkomstige toepassing verklaard door het bestuur van het NBBE.

Conclusie/ voorstel tot verbetering:

Het NBBE voldoet, op enkele punten na, aan de aanwijzingen. Te gelegener tijd zal bij wijziging van de Brandweerwet 1985 worden gezien of aanpassing aan die aanwijzingen kan plaatsvinden. In de praktijk voldoet de regeling goed en functioneert het NBBE zoals beoogd, waarmee aan de instellingsdoeleinden is voldaan. De bepalingen in de Brandweerwet 1985 dienen dan ook in stand te worden gehouden, behoudens aanpassingen aan de aanwijzingen op een enkel mineur punt, hetgeen bij een toekomstige wijziging van die wet zal worden meegenomen.

Organisatorische voorzieningen bij het departement

Beleidsmatig is de afdeling Brandweertzorg van de directie Brandweer en Rampenbestrijding van het ministerie betrokken bij de werkzaamheden van het NBBE. Voor zover in dit kader relevant doet deze afdeling voorstellen aan de minister voor het aanwijzen van opleidingen die met een rijksexamen als bedoeld in artikel 15 van de Brandweerwet 1985 dienen te worden afgesloten en voor het vaststellen van de eindtermen van die opleidingen in examenreglementen en van de hoogte van de examengelden. Bovendien ontwikkelt zij beleid op het terrein van opleidingen. Zij toetst de begroting en de jaarrekening op beleidsmatige aspecten. Voorts bekijkt zij inhoudelijk het beleidsplan van het NBBE en beziet zij de planning van de af te nemen examens.

De afdeling Financiën en Economie van genoemde directie verricht in ieder geval de financiële toets. Deze afdeling beoordeelt de begroting, de meerjarenraming en het jaarverslag van het NBBE en adviseert de minister over de goedkeuring van deze stukken.

De plv. directeur Brandweer en Rampenbestrijding neemt als adviseur deel aan de beraadslagingen van het bestuur van het NBBE, gelet op de nauwe relatie die er bestaat tussen het ontwikkelde en te ontwikkelen opleidingsbeleid en de door het NBBE uit te voeren taken op het gebied van de examinering.

Nederlands instituut voor brandweer en rampenbestrijding

Algemene kenmerken

Het Nederlands instituut voor brandweer en rampenbestrijding (NIBRA) is een zelfstandig bestuursorgaan sui generis. Ingesteld bij wet van 6 december 1995 houdende de wijziging van de Brandweerwet 1985 (Stb. 95, 601) in verband met de oprichting van het Nederlands instituut voor Brandweer en rampenbestrijding.

Instellingsmotief

Betrekken van het veld bij de opleidingstaak (participanten afkomstig uit de kring van openbare lichamen en organisaties die een taak vervullen op het terrein van de brandweezorg en rampenbestrijding), verbeteren functioneren Rijksdienst (uitvoerende onderwijstaken geen kerntaak BiZa), verbetering doelmatigheid en efficiëntie en verbetering van het brandweeronderwijs.

Hoofdtak

Het verzorgen van de officiersopleidingen voor de brandweer die met een rijksexamen als bedoeld in artikel 15 van de Brandweerwet 1985 worden afgesloten;

Het verzorgen van de door de Minister van Binnenlandse Zaken aan te wijzen andere opleidingen die met een rijksexamen als bedoeld in artikel 15 van de Brandweerwet 1985 worden afgesloten;

Het werven en selecteren van kandidaten voor de hiervoor bedoelde opleidingen;

Het ontwikkelen van leerstof en instructiemethoden en -middelen voor de hiervoor bedoelde opleidingen.

Discretionaire ruimte

De Minister van Binnenlandse Zaken stelt de leerdoelen vast en geeft de diploma's af. Het NIBRA heeft een beperkte eigen discretionaire ruimte.

Taakcluster naar hoofdtak

Besluiten in individuele gevallen van niet-geldelijke aard.

Financiële gegevens

Wijze van financiering:

begroting Binnenlandse Zaken: f. 11.300.000,- (reguliere en tijdelijke bijdragen inclusief startkapitaal (500.000) en huisvesting (5.000.000))

tarieven: f. 4.105.000,-

bekostiging les en leer middelen: f. 1.450.000,-

(rente: f. 30.000,-)

Omvang:

apparaatskosten: f. 6.304.000,- (56,2%)

programmakosten: f. 4.911.000,- (43,8%)

Andere controlemechanismen

Gekozen is voor de combinatie van een deskundigenbestuur (geen vertegenwoordigers) en een Raad voor het NIBRA (brede vertegenwoordiging partijen brandweer en rampenbestrijding). Ook is sprake van een zekere marktwerking.

Toetsing aan de aanwijzingen

Aan aanwijzing 124I, lid 3, wordt niet geheel voldaan. Wat betreft het vaststellen van tarieven moet onderscheid worden gemaakt tussen wettelijke taken en de andere werkzaamheden die het NIBRA op grond van artikel 18a, derde lid, mag verrichten. Voor deze laatste werkzaamheden, die ook door marktpartijen worden aangeboden, berekent het NIBRA in de

markt gebruikelijke tarieven, die kostendekkend zijn zodat geen sprake kan zijn van concurrentievervalsing.

De wettelijke taken, te weten het verzorgen van de officiersopleidingen voor de brandweer die met een rijksexamen als bedoeld in artikel 15 van de Brandweerwet 1985 worden afgesloten, worden niet volledig bij de gemeenten in rekening gebracht. Het NIBRA verzorgt de opleidingen en voert de andere wettelijke taken uit, en krijgt daarvoor een bijdrage van Binnenlandse Zaken. In feite bekostigt Binnenlandse Zaken dus een groot deel van dit brandweeronderwijs. Derhalve is er op het punt van de tarieven geen strijd met de aanwijzing. Er wordt echter niet voldaan aan het vereiste dat de Minister het bestuursreglement goedkeurt. Wel keurt hij het jaarverslag en de begroting goed.

In aanwijzing 124m is aangegeven dat in beginsel een taakverwaarlozingsregeling in de wet moet zijn opgenomen. Dit is in casu niet het geval. De vele bepalingen, in de wet en de daarop berustende amvb, inzake toezicht en financiële sturing in combinatie met de algemene aanwijzingsbevoegdheid van artikel 18e, tweede lid, van de Brandweerwet 1985, worden als voldoende waarborg gezien. Dit neemt niet weg dat de bereidheid bestaat bij de eerstvolgende wijziging van de Brandweerwet 1985 de regeling op dit punt aan te vullen.

Conclusie/ voorstel tot verbetering

Het NIBRA voldoet, op een enkel onderdeel in twee aanwijzingen na, aan de aanwijzingen. Bij een eerstvolgende wijziging van de Brandweerwet 1985, zullen de bepalingen over het NIBRA in de Brandweerwet 1985 worden aangevuld met een artikel over taakverwaarlozing. Omdat het NIBRA inmiddels een bestuursreglement heeft vastgesteld, is het de vraag of het nog nodig is een bepaling op te nemen over de goedkeuring van het bestuursreglement. Ten aanzien van de goedkeuring van de tarieven wordt ervan uitgegaan dat het wettelijk systeem van financieel toezicht voldoende waarborgen bevat in aanvulling met de bepaling over kostendekkend werken. Bovendien komen de tarieven tot stand door vraag en aanbod in de markt en zijn dus onderhevig aan de regulering van de marktwerking. Aanpassing op deze punten wordt daarom niet overwogen.

Organisatorische voorzieningen bij het departement

De afdeling Brandweezorg is beleidsmatig verantwoordelijk voor het NIBRA als instituut en de activiteiten die het NIBRA uitvoert. Daar waar het activiteiten betreft die beleidsmatig bij andere afdelingen liggen, schakelt de afdeling Brandweezorg deze in. De afdelingen Brandweezorg en Organisatie Rampenbestrijding van de directie Brandweer en Rampenbestrijding van het ministerie zijn beleidsmatig het meest betrokken bij de werkzaamheden van het NIBRA.

Voor zover in dit kader relevant doet de afdeling Brandweezorg (in samenspraak met andere betrokken afdelingen) voorstellen aan de minister voor het aanwijzen van opleidingen die met een rijksexamen als bedoeld in artikel 15 van de Brandweerwet 1985 dienen te worden afgesloten en voor het vaststellen van de eindtermen van die opleidingen in examenreglementen. De afdeling Brandweezorg toetst de begroting en de jaarrekening op beleidsmatige aspecten. Voorts bekijkt zij inhoudelijk het verslag van de werkzaamheden, het beleidsplan en de werkwijze van het NIBRA.

De afdeling Financiën en Economie van genoemde directie verricht in ieder geval de financiële toets. Deze afdeling beoordeelt de begroting, de meerjarenraming en de rekening en verantwoording van het NIBRA en adviseert de minister over de goedkeuring van deze stukken.

De directeur Brandweer en Rampenbestrijding neemt op uitnodiging als adviseur deel aan de beraadslagingen van het bestuur van het NIBRA. Het hoofd Brandweezorg heeft zitting in de Raad voor het NIBRA.

Met het NIBRA i.o. was een convenant gesloten tussen het voorlopig bestuur van het NIBRA en de Minister van Binnenlandse Zaken. In dit convenant was onder meer neergelegd de wijze waarop zij met elkaar overleg voerden en elkaar informeerden over zaken die van wederzijds belang (bijvoorbeeld financiën en opleidingen) waren. Op 21 februari 1996 is een soortgelijk convenant gesloten tussen het bestuur van het NIBRA en de Minister.

Politieregio's

Algemene kenmerken

De politieregio's zijn publiekrechtelijke organen sui generis. Ingesteld bij wet, Politiewet 1993 (Stb. 1993, 724). De korpsbeheerder en het regionaal college zijn bestuursorganen. De politieregio is het lichaam dat zij besturen.

Instellingsmotief

De behoefte aan een regionaal verband voor de organisatie van de politie. Deze behoefte was te urgent om op verwezenlijking van bestuurlijke herindeling van Nederland te wachten. Tevens is sprake van betrokkenen: korpsbeheerder, burgemeesters en de hoofdofficier van Justitie.

Hoofdtak

De politie heeft tot taak in ondergeschiktheid aan het bevoegde gezag en in overeenstemming met de geldende rechtsregels te zorgen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven.

Discretionaire ruimte

De politieregio's beschikken over een grote discretionaire ruimte.

Taakcluster naar hoofdtak

Het bieden van een politieorganisatie op regionaal niveau. Dit kan tot de algemene uitvoering controlerende taken worden gerekend.

Financiële gegevens

(over 1994, althans volgens de eerder verstrekte informatie)

(in mln. gld.)

	Realisatie '94	Realisatie '95
art. 05.23	f. 3.802,092	f. 3.968,707
art. 05.24	f. 33,325	f. 39,085
Totaal	f. 3.868,742	f. 4.007,792
Begroting '96		
art. 05.23	f. 4.201,939	
art. 05.24	f. 37,717	
Totaal	f. 4.239,656	

Andere controlemechanismen

Bij de politieregio's is sprake van interne controle door samenstellende delen, namelijk de korpsbeheerder, de hoofdofficier van justitie, het regionaal college en de gemeenteraad.

Toetsing aan de aanwijzingen

Niet voldaan wordt aan aanwijzing 124c, dat het orgaan alleen kan worden ingesteld omdat behoefte is aan een onafhankelijk deskundig oordeel, regelgebonden uitvoering of participatie van maatschappelijke geledingen.

Motivatie: in het politiebesteding is bewust gekozen voor een decentraal beheer en gezag. De bestuurlijke schaal van gemeenten strookt niet met de noodzakelijke schaalvergroting bij de politie; op termijn zal aanpassing aan bestuurlijke organisatie plaatsvinden.

Niet voldaan wordt aan aanwijzing 124i dat in het bestuur geen ondergeschikte ambtenaren worden benoemd.

Motivatie: de aanwezigheid van de hoofdofficier van Justitie in het regionale college hangt samen met de duale gezagsstructuur over de politie.

Opmerking bij aanwijzing 124i: de verhouding tussen de minister(s) en de regio is geregeld in de Politiewet 1993 en overige regelgeving. De ministers moeten de mogelijkheid

behouden aanwijzingen te geven omtrent de politiezorg, omdat de zorg voor de veiligheid van de burgers een taak van de Rijksoverheid is.

Opmerking bij aanwijzing 124m (taakverwaarlozingsregeling): de Minister van Binnenlandse Zaken beschikt voor wat betreft het (financieel) beheer over een veel uitgebreider instrumentarium dan zou voortvloeien uit het overnemen van de aanwijzingen, bijvoorbeeld via de aanwijzingsbevoegdheid.

Niet geheel voldaan wordt aan aanwijzing 124s, dat bij wet het orgaan verplicht is aan de minister jaarlijks verslag uit te brengen.

Motivatie: de verslaglegging richt zich met name op de beheersaspecten; op het punt van doelmatigheid en doeltreffendheid van de werkwijze zijn of worden andere instrumenten ontwikkeld, zoals de politiemonitor en de inspectie voor de politie.

Niet geheel voldaan wordt aan de aanwijzing dat in de wet is opgenomen dat het orgaan desgevraagd aan de minister inlichtingen verstrekt. Deze verplichting is echter reeds uitgebreider opgenomen in onderliggende regelgeving; zie PW art. 45 en AMvB's op grond van artikel 45.

Niet geheel voldaan wordt aan aanwijzing 124 u betreffende de rechtspositie van het personeel.

Motivatie: de sector politie heeft een eigen rechtspositieregeling.

Niet geheel voldaan wordt aan de aanwijzing 124ij dat er bepalingen zijn opgenomen over de evaluatie van de taakuitvoering. Er is geen algemene evaluatiebepaling opgenomen om de wet te evalueren. Wel is er een bepaling opgenomen die de Ministers van Justitie en van Binnenlandse Zaken opdraagt om binnen 5 jaar na de inwerkingtreding van de Politiewet 1993 (dus voor 1 april 1999) aan de Staten-Generaal een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van de regelgeving betreffende het Korps landelijke politiediensten in de praktijk te zenden.

Bovendien is aan de Tweede Kamer een evaluatie van de Politiewet 1993 toegezegd voor de tweede helft van deze kabinetsperiode. Die evaluatie zal in de vorm van een 'knelpunteninventarisatie' in 1997 worden gehouden.

Conclusie:

Beheersmatig kunnen de politieregio's als zelfstandig bestuursorgaan worden aangemerkt. De politieregio's voldoen op een aantal punten niet aan de aanwijzingen. Gelet op de bijzondere taak van de politie en de politieke verantwoordelijkheid van de Ministers van Justitie en van Binnenlandse Zaken voor een goede politiezorg is afwijking van de aanwijzingen gerechtvaardigd.

De bestuurlijke indeling van de politieorganisatie zal te zijner tijd worden afgestemd op een nieuwe bestuurlijke indeling van Nederland. Gelet op dit laatste en vanwege de bijzondere positie van de politieregio's, is het niet wenselijk de Politiewet 1993 in het licht van de zbo-discussie aan te passen.

Organisatorische voorzieningen:

Op het Ministerie van Binnenlandse Zaken is een directie Politie. Deze directie is belast met de beleidsmatige en beheersmatige zorg over het politiebestedel. Bij het Ministerie van Justitie is de directie strafrechtelijke handhaving vanuit de invalshoek strafrechtelijke handhaving door de politie betrokken.

Stichting Administratie Indonesische Pensioenen

Algemene kenmerken

De Stichting Administratie Indonesische Pensioenen (SAIP) is een privaatrechtelijk vormgegeven zelfstandig bestuursorgaan. Ingesteld bij notariële akte, de taak is opgedragen bij Wet houdende vaststelling van een regeling ten aanzien van de Stichting tot verzorging en afwikkeling van pensioenaangelegenheden betreffende gewezen overheids personeel van Indonesië en hun nagelaten betrekkingen (Wet SAIP, Stb. 1955,189) en de bijbehorende overeenkomst van 31-5-1951.

Instellingsmotief

Strikt regelgebonden beslissingen.

Hoofdtak

Uitvoering van de verplichting tot voldoening van de weduwenpensioenen en wezenonderstanden aan de nagelaten betrekkingen van gewezen overheids personeel van Indonesië.

Discretionaire ruimte

Het SAIP beschikt over een zeer beperkte discretionaire ruimte, de wettelijke taakomschrijving is nauwkeurig.

Taakcluster naar hoofdtak

Besluiten inzake verdeling van geld.

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging:	
begroting:	f. 319.053.000,-
premies:	f. 216.000,-
vermogensopbrengst:	f. 328.000,-
Omvang in 1994:	
apparaatskosten:	f. 4.106.000,-
programmakosten:	f. 315.491.000,-

Andere controlemechanismen

Geen.

Toetsing aan de aanwijzingen

Het SAIP heeft een privaatrechtelijke rechtsvorm. Deze stichting droeg sinds de jaren '50 de zorg voor de uitbetaling van de Indonesische pensioenen van gewezen burgerlijk overheids personeel en van gewezen KNIL-militairen van het voormalige Nederlands-Indië. Later zijn de taken van de SAIP uitgebreid met soortgelijke werkzaamheden met betrekking tot andere voormalige overzeese gebiedsdelen. Artikel 2, vierde lid, van de Statuten van de SAIP voorziet hierin. De SAIP voldoet in die zin wel aan het gestelde onder 124b, tweede lid, onder a. Naar huidige inzichten zou hier geen sprake zijn van een bestuurstaak; het lijkt echter niet opportuun in deze uit zijn aard aflopende zaak nog grote wijzigingen door te voeren.

Het SAIP voldoet niet aan aanwijzing 124ij: een evaluatiebepaling ontbreekt. Wel wordt het jaarverslag met de jaarrekening van de SAIP na goedkeuring door de Ministers van Binnenlandse Zaken en Financiën gezonden naar onder meer de Eerste en Tweede Kamer der Staten Generaal en naar de Algemene Rekenkamer.

Organisatorische voorzieningen bij het departement

De SAIP dient ingevolge artikel 4, eerste lid van de op de SAIP betrekking hebbende Wet van 21 april 1955, Stb. 189, gewijzigd bij Wet van 4 juni 1964, Stb. 217, en op grond van de

statuten van de SAIP, een ontwerp-begroting in die na goedkeuring binnen BiZa wordt aangeboden aan de Minister van Financiën voor mede-instemming. Dit geldt eveneens voor de jaarstukken die voorzien zijn van een accountantsverklaring. De Accountantsdienst van BiZa (DAD) heeft een review-mogelijkheid. Dit houdt in een beoordeling van de rechtmatigheid van de door de SAIP gedane uitgaven.

Stichting fonds vrijwillig vervroegd uittreden

Algemene kenmerken

De Stichting fonds vrijwillig vervroegd uittreden voor overheidspersoneel (Vut-fonds) is een privaatrechtelijk vormgegeven zelfstandig bestuursorgaan. Ingesteld bij notariële akte per 1-1-1995. De taak is opgedragen bij Wet financiering voorzieningen privatisering ABP (Wet FVP/ABP. Stb. 1994, 302).

Instellingsmotief

De keuze voor de ZBO-vorm is vooral een gevolg van het feit dat het hier een voorziening voor overheidspersoneel betreft. Gezien de per 1-1-1995 gewijzigde financieringsstructuur van de Vut en het vereiste van een gescheiden financiering van Vut- en pensioenaanspraken bij een geprivatiseerd ABP, is gekozen voor de oprichting van een apart fonds voor de financiering van de Vut-aanspraken. Beoogd werd een privaatrechtelijke regeling van de Vut-voorziening tot stand te brengen, waarvoor een fonds, bestuurd door de sociale partners, zorg draagt.

Hoofdtak

Tot 1 januari 1996 was de hoofdtak van het Vut-fonds het bijeenbrengen en beheren van de middelen die nodig zijn voor de dekking van de uitgaven van het ABP ter zake van de uitvoering van de Vut-wet voor het overheidspersoneel.

Met het oog op de verdergaande privatisering van de Vut per 1 januari 1996 is in de statuten tevens als doelstelling van het Vut-fonds geformuleerd: het financieren, uitvoeren of doen uitvoeren van Vut-regelingen die zijn overeengekomen ten behoeve van de werknemers van een of meer publiek- of privaatrechtelijke lichamen die deelnemer zijn in de pensioenregeling voor het overheidspersoneel.

Discretionaire ruimte

Het Vut-fonds beschikt over een zeer beperkte discretionaire ruimte, de wettelijke taakomschrijving is nauwkeurig.

Taakcluster naar hoofdtak

Besluiten inzake verdeling van geld.

Financiële gegevens

over 1995

Wijze van bekostiging:	
premies:	f.2.345.476.000,-
Omvang:	
apparaatskosten:	f. 16.108.000,-
programmakosten:	f.2.312.951.000,-

Andere controlemechanismen

Bij het Vut-fonds is sprake van interne controle door samenstellende delen.

Er is geen sprake van marktcontrole.

Toetsing aan de aanwijzingen

Het Vut-fonds voldoet niet aan alle aanwijzingen:

Niet voldaan wordt aan de aanwijzing (124e) dat het orgaan bij wet wordt ingesteld. Het Vut-fonds is niet bij of krachtens wet ingesteld. Evenmin is aan het Vut-fonds openbaar gezag bij of krachtens wet toegekend. Bij de instelling onderscheidenlijk de toekenning is de volksvertegenwoordiging betrokken.

Niet voldaan wordt aan de aanwijzing (124b) dat het orgaan een publiekrechtelijke organisatievorm moet hebben. Het Vut-fonds, zijnde een privaatrechtelijke organisatie, is

opgericht met het oogmerk daaraan een wettelijke taak toe te kennen. De wettelijke taak is in principe tijdelijk toegekend.

Niet geheel voldaan wordt aan de aanwijzing (124g) dat in de wet een nauwkeurige taakomschrijving van het orgaan is opgenomen. De wettelijke taak is wel nauwkeurig omschreven, maar het Vut-fonds kan zelf bepalen of het nieuwe werkzaamheden gaat verrichten.

In een aantal opzichten wordt niet voldaan aan de aanwijzing 124i (bestuurssamenstelling). Dit vloeit mede voort uit het feit dat overheid en ambtenaren als werkgevers en werknemers in het fonds participeren.

Niet voldaan wordt aan:

- . aanwijzing 124l dat bij wet de verhouding tussen de minister en het orgaan wordt geregeld;
- . aanwijzing 124o dat het orgaan een begroting opstelt volgens een bepaald model, de instellingswet een regeling bevat voor financieel toezicht, de instellingswet bepaalt welke privaatrechtelijke rechtshandelingen voorafgaand toestemming van de minister behoeven;
- . aanwijzing 124s dat bij wet het orgaan wordt verplicht aan de minister jaarlijks verslag uit te brengen;
- . aanwijzing 124p dat de instellingswet bepaalt dat het orgaan een financieel verslag uitbrengt vergezeld van een accountantsverklaring;
- . aanwijzing 124m dat in de wet een taakverwaarlozingsregeling wordt opgenomen;
- . aanwijzing 124t dat het orgaan desgevraagd aan de minister inlichtingen verstrekt;
- . aanwijzing 124j dat er bepalingen zijn opgenomen over de evaluatie van de taakuitvoering;
- . aanwijzing 124r dat de openbaarheid van vergaderingen is voorgeschreven;
- . aanwijzing 124q dat het orgaan onder de competentie van de Nationale ombudsman wordt gebracht.

Het voornemen om de constructie in overeenstemming te brengen met de hier bedoelde aanwijzingen, bestaat niet. Het Vut-fonds zal niet meer kunnen worden aangemerkt als zelfstandig bestuursorgaan op het moment dat de Minister van Binnenlandse Zaken besluit dat het voor de sociale partners bij de overheid geen verplichting meer is om de uitvoering van de Vut-regelingen onder te brengen bij het Vut-fonds. In dat licht is het toezicht en de sturing gelegd bij de sociale partners bij de overheid (het Verbond Sectorwerkgevers Overheid enerzijds en de centrales van overheidspersoneel anderzijds), verenigd in de ROP. Dit betekent dat het Rijk vooral is betrokken als werkgever en in die hoedanigheid is vertegenwoordigd in het bestuur van het Vut-fonds.

Organisatorische voorzieningen bij het departement

Sociale partners bij de overheid zijn (voorlopig) verplicht om de uitvoering van de Vut-regelingen onder te brengen bij het Vut-fonds. De Minister van Binnenlandse Zaken die verantwoordelijk is voor het overheidspersoneel als geheel, kan besluiten dat die verplichting er niet meer is, hetzij ten aanzien van individuele instellingen, hetzij ten aanzien van die verplichting als zodanig. In dit verband is het Vut-fonds verplicht gesteld de minister de nodige (statische) informatie te verstrekken. Ter zake van deze informatievoorziening wordt er thans gewerkt aan afspraken.

Het toezicht en de sturing op het fonds liggen bij de sociale partners bij de overheid. Het Rijk is in deze dan ook vooral betrokken als werkgever en in die hoedanigheid vertegenwoordigd in het bestuur van het fonds.

MINISTERIE VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAPPEN

DEEL II HOOFDSTUK 4 DOORLICHTINGSRAPPORTAGE ZELFSTANDIGE BESTUURSORGANEN

1 Inleiding

2 Overzicht

- Domein doorlichting
- Verschillentabel tussen organisaties opgenomen in ARK-onderzoek en in de departementale doorlichting

3 Beleidskader

- Inleiding van het beleidskader
- Welke zelfstandige bestuursorganen voldoen aan dit kader?
- Welke zelfstandige bestuursorganen voldoen hier niet aan?
- Wat zijn de afwijkingen?
- Worden de afwijkingen verbeterd en op welke termijn?
- Waarom wel en waarom niet?

4 Clustering zelfstandige bestuursorganen

- Financiële gegevens per zelfstandig bestuursorgaan (tabel 3)
- Hoofdmotief voor het bestaan van het zelfstandig bestuursorgaan (tabel 4)
- Taakcluster naar hoofdtaak (Tabel 5)
- De omvang van de discretionaire ruimte t.a.v. de hoofdtaak (tabel 6)
- Sturingspakket Minister van OCenW t.a.v. de zelfstandige bestuursorganen (tabel 7)
- Controlemechanismen (tabel 8)

5 Rapportage per zelfstandig bestuursorgaan

1 Inleiding

Deze rapportage vormt de neerslag van de doorlichtingsactiviteiten die hebben plaatsgevonden naar aanleiding van het interdepartementale project 'doorlichting zelfstandige bestuursorganen'. Dit project valt uiteen in drie delen.

Ten eerste het geven van een compleet overzicht van de zelfstandige bestuursorganen welke behoren tot het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. Uitgangspunt was de lijst van de Algemene Rekenkamer in haar onderzoek 'Zelfstandige bestuursorganen en ministeriële verantwoordelijkheid' uit 1995 (Kamerstuk 24.130 nr. 3). Voor OCenW is deze lijst aangevuld en geschoond en staat in hoofdstuk twee.

Ten tweede om de gegevens die zijn verzameld door de Algemene Rekenkamer te controleren op feitelijke onjuistheden en eventueel aan te passen aan de actuele stand van zaken. Vervolgens de in de doorlichting opgenomen zelfstandige bestuursorganen te toetsen aan de concept-aanwijzingen (CW95/U714, gedateerd op 13 juli 1995). De resultaten van deze toetsing zijn te vinden in hoofdstuk drie van deze rapportage.

Ten derde het doen van voorstellen en het realiseren van organisatorische voorzieningen om de aansturing te effectueren, te verbeteren en te continueren. Bij brief van 3 mei 1995 heeft de Minister van Binnenlandse Zaken de Tweede Kamer geïnformeerd over het kabinetsstandpunt over het rapport van de Algemene Rekenkamer 'Zelfstandige bestuursorganen en ministeriële verantwoordelijkheid'. In het kabinetsstandpunt zijn vier maatregelen opgenomen om te komen tot een herstel van het primaat van de politiek bij de aansturing van zelfstandige bestuursorganen. Het kabinet is van oordeel dat complementair aan de bevoegdheden van ministers jegens zelfstandige bestuursorganen, er op de ministeries ook organisatorische voorzieningen dienen te bestaan die een juist gebruik van die bevoegdheden te waarborgen.

Hiermee wordt het de ministers mogelijk gemaakt om het politiek primaat te effectueren bij de aansturing op afstand van zelfstandige bestuursorganen. Elke minister dient over de daartoe getroffen organisatorische voorzieningen te rapporteren. Binnen het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen is door de Bestuursraad geconstateerd dat de bestuurlijke relaties tussen bestuursdepartement en uitvoeringsorganisaties verbetering behoeven. Daartoe is een plan van aanpak tot verbetering opgesteld op grond waarvan de Bestuursraad heeft besloten tot de oprichting van een nieuwe centrale eenheid die de Bestuursraad adviseert en ondersteunt in het onderhouden en verdiepen van de bestuursrelaties met de uitvoeringsorganisaties. Tot de uitvoeringsorganisaties behoren ook onder het ministerie vallende zelfstandige bestuursorganen. Het toezicht op de cultuurfondsen en op de zelfstandige bestuursorganen krachtens de Mediawet blijft echter een aangelegenheid van de desbetreffende beleidsdirecties van het directoraat-generaal Culturele Zaken.

De nieuwe centrale stafeenheid Relatiemanagement zelfstandige organisaties (RZO) is sinds 1 mei j.l. operationeel en is de opvolger van een tijdelijke eenheid die zich 2½ jaar heeft bezig gehouden met de aansturing van de zelfstandige organisaties die ressorteren onder het Ministerie van OCenW. De belangrijkste taken van RZO zijn het voeren van onderhandelingen met de uitvoeringsorganisaties over en het opstellen van contracten/protocollen waarin taken, producten, kwaliteitseisen en randvoorwaarden worden/zijn vastgelegd. Het zorgdragen voor de benodigde informatie-uitwisseling tussen bestuursdepartement en uitvoeringsorganisaties, het toetsen van de prestaties aan de overeengekomen normen, het bewaken en bevorderen van de doelmatigheid en kwaliteit van de uitvoering. Daarnaast het ontwikkelen en beheren van een adequaat sturingsinstrumentarium en richtlijnen ten behoeve van de aansturing van uitvoeringsorganisaties. RZO is rechtstreeks onder de Bestuursraad van het ministerie gepositioneerd.

Ten vierde het geven van een overzicht van de mate van discretionaire ruimte, de bestaansreden, de rechtsvorm, de aard van de taak, het sturingspakket, de wijze van

financiering van de in de doorlichting betrokken organen. Dit deel is in hoofdstuk vier opgenomen.

In hoofdstuk vijf zijn per zelfstandig bestuursorgaan kort de clustering en de toetsing aan de aanwijzingen weergegeven.

2 Overzicht

In dit hoofdstuk wordt uiteen gezet welke zelfstandige bestuursorganen in de doorlichting zijn betrokken en welke organen niet in het onderzoek zijn opgenomen (het domein van het onderzoek). Het vertrekpunt van deze analyse vormt de lijst van de Algemene Rekenkamer.

A Organen die niet in het ARK-onderzoek zijn meegenomen maar wel in de departementale doorlichting.

1. Informatie Beheer Groep (IB-Groep)

De IB-Groep is een zelfstandig bestuursorgaan per 1 januari 1994 (Staatsblad 714, 1993). De IB-Groep is opgenomen in bijlage 3 van het ARK-onderzoek.

2. Vervangingsfonds (VF)

Het Vervangingsfonds is een zelfstandig bestuursorgaan per 24 juni 1992 (Staatsblad 112 en 113, 1994 en staatsblad 809, 1994). Het Vervangingsfonds is opgenomen in bijlage 5 van het ARK-onderzoek.

3. Participatiefonds (PF)

Het Participatiefonds is een zelfstandig bestuursorgaan per augustus 1995 (Staatsblad 155, 1995). Het Participatiefonds is opgenomen in bijlage 5 van het ARK-onderzoek.

B Organen die wel in het ARK-onderzoek zijn meegenomen en ook in de departementale doorlichting.

Kortheidshalve kan hierbij worden verwezen naar tabel 1.

C Organen die wel in het ARK-onderzoek zijn meegenomen maar niet in de departementale doorlichting.

1. Stichting voorzieningsfonds voor kunstenaars (VVK)

Het voorzieningsfonds voor kunstenaars is een privaatrechtelijke organisatie die maar voor een klein deel van haar totale begroting (gebaseerd op bijdragen van 'leden') door de overheid bekostigd wordt en geen publiekrechtelijke bevoegdheden uitoefent. Dat er geen wettelijke basis is, dat de minister geen goedkeuringsbevoegdheden heeft en geen bestuursleden benoemt, is dus geen omissie in de regelgeving ten aanzien van deze instelling; daaruit blijkt dat het VVK helemaal geen zelfstandig bestuursorgaan is. De verstrekking van middelen door het fonds is een gevolg van eigen beleid, dat erop gericht is dat de leden elkaar ondersteunen door de beschikbaarstelling van ateliers, materialen en dergelijke. Tenslotte zij erop gewezen dat het VVK tot en met 1996 een afkoopsubsidie heeft ontvangen, bedoeld om de subsidierelatie met ingang van de nieuwe cultuurnota (1997) te beëindigen.

2. De Centrale examencommissie vaststelling opgaven (CEVO)

De Centrale examencommissie vaststelling opgaven (CEVO) is geen zelfstandig bestuursorgaan. Immers, in de aanhef van artikel 3 eerste lid, van de instellingsbeschikking van 1 februari 1995, VO/BOB-95004060, staat dat de CEVO haar taak onder verantwoordelijkheid van de minister uitvoert. Er is derhalve sprake van een hiërarchisch

ondergeschikt zijn aan de minister. Daarmee wordt niet voldaan aan het hoofdkenmerk voor een zelfstandig bestuursorgaan, namelijk geen hiërarchische ondergeschiktheid.

3. Hogescholen en universiteiten

De instellingen voor hoger onderwijs (universiteiten en hogescholen) die hun grondslag vinden in artikel 1.8 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) zijn in het onderhavige doorlichtingsonderzoek niet meegenomen.

De WHW bevat voorschriften met gelijke strekking als de aanwijzingen, welke bovendien uitputtend zijn waar het gaat om politieke en democratische controle en verantwoording, toegespitst op de specifieke taken die door openbare en bijzondere instellingen worden uitgevoerd (onderwijs en onderzoek).

De openbare universiteiten en hogescholen zijn dan ook van de toepasselijkheid van de aanwijzingen voor zelfstandige bestuursorganen uitgezonderd (zie aanwijzing 124z).

Hetgeen hierboven is betoogd voor universiteiten en hogescholen inzake de wettelijke voorziening in publieke controle en verantwoording, geldt evenzeer voor de academische ziekenhuizen. Deze instellingen zijn werkzaam op het gebied van de patiëntenzorg en staan mede ten dienste van het wetenschappelijk geneeskundig onderwijs en onderzoek aan de universiteiten waaraan zij zijn verbonden. Zij vervullen mede topklinische en topreferentiefuncties in de gezondheidszorg. Voorts verlenen zij medewerking aan de opleiding tot medisch specialist. De rechtsvorm waarbinnen deze taken worden uitgeoefend is een uitvloeisel van de verbondenheid van een academisch ziekenhuis met 'zijn' universiteit. Terzijde wordt erop gewezen dat de ziekenhuiszorg in ons land voor het overgrote deel door privaatrechtelijke organisaties wordt verleend. De politieke verantwoordelijkheid van de Minister van OCenW strekt zich uit voorzover de zorgfunctie dienstbaar is aan belangen van onderwijs en onderzoek, de zogenoemde werkplaatsfunctie. Voorts draagt de minister via de rijksbijdrage aan de universiteiten bij aan de bekostiging van de academische ziekenhuizen. Deze bekostigingsrelatie alsmede regels omtrent de bestuurlijke inrichting van de academische ziekenhuizen is uitgewerkt in de WHW. De Minister van OCenW beschikt derhalve ook hier over voldoende bevoegdheden om zijn verantwoordelijkheden waar te maken.

4. Centrale commissie en plaatsing aanstaande eerstejaarsstudenten (CCAP) en OV-studentenkaart BV.

Bij de inwerkingtreding van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) op 1 september 1993 is de Centrale commissie aanmelding en plaatsing eerstejaarsstudenten komen te vervallen. De taken worden vanaf dat moment uitgevoerd door de productgroep Plaatsing, Gegevensbestanden en Diplomawaardering (PGD) van de Informatie Beheer Groep (welke is opgenomen in de doorlichting).

Per 1 november 1994 is de verstrekking van de OV-studentenkaart overgenomen door de Informatie Beheer Groep (welke is opgenomen in de doorlichting).

5. Staatsexamencommissie (waaronder de Staatsexamencommissie mavo)

De Staatsexamencommissie zal worden betrokken in een apart onderzoek naar de status van dit orgaan en de aansturing hiervan en is derhalve buiten dit doorlichtingsonderzoek gehouden.

6. Landelijke organen voor het beroepsonderwijs (waaronder de Stichting vakopleiding bouwbedrijf)

Het betreft hier privaatrechtelijke organisaties die door de overheid bekostigd worden. Zij vallen slechts onder de definitie van zelfstandige bestuursorgaan voor zover zij publiekrechtelijke bevoegdheden uitoefenen. Hiervan is echter geen sprake. In de Wet educatie beroepsonderwijs zijn de taken van de LOB's als volgt omschreven:

- het bijdragen aan het ontwikkelen en onderhouden van een landelijke kwalificatiestructuur;
- het bijdragen aan een doelmatige inzet van overheidsmiddelen door het doen van voorstellen aan de adviescommissie onderwijs-arbeidsmarkt over welke beroepsopleidingen bekostigd kunnen worden;

- het bijdragen aan de bevordering van de kwaliteit van de plaatsen waar de beroepspraktijkvorming wordt verzorgd;
- het zorgdragen voor beschikbaarheid van bedrijven in het kader van beroepspraktijkvorming en regelmatige beoordeling van die bedrijven;
- het verzorgen van externe legitimering.

7. Instituut voor leerplanontwikkeling (SLO), Instituut voor onderzoek van het onderwijs (SVO) en het Instituut voor toetsontwikkeling (CITO).

Het bestaande wettelijke kader, de Wet op de onderwijsverzorging, loopt binnenkort af en wordt vervangen door een subsidieregeling op wettelijke basis. Deze wetgeving heeft per 1 augustus 1996 zijn beslag gekregen. De wettelijke status van deze instellingen vervalst; zij krijgen een privaatrechtelijke status en voeren slechts taken uit ten dienste van de betreffende onderwijsinstellingen. Aangezien zij geen publiekrechtelijke bevoegdheden uitoefenen voldoen zij niet langer aan de criteria van een zelfstandig bestuursorgaan.

8. Koninklijke Nederlandse academie van wetenschappen (KNAW), Nederlandse organisatie voor toegepast natuurwetenschappelijk onderzoek (TNO), het Rijksinstituut voor oorlogsdocumentatie (RIOD) en de Koninklijke Bibliotheek.

Ten aanzien van deze instellingen wordt de voorkeur gegeven aan een meer bestuurlijke, pragmatische benadering. Hier is de vraag aan de orde of deze organen activiteiten verrichten die op het bestuursdepartement uitgevoerd zouden kunnen en moeten worden en bestuurlijk maatschappelijk als een directe uitvoeringstaak van de minister gezien zouden kunnen worden (hiervan is bijvoorbeeld sprake bij de IB-Groep die primaire taken van het departement uitvoert). De vraag laat zich echter voor de KNAW, TNO, het RIOD en de Koninklijke Bibliotheek negatief beantwoorden. Niet het uitvoeren van het departementale beleid staan hierbij centraal, maar het opereren ten dienste van het veld. Daarnaast speelt bij de taakuitoefening door deze instanties de vrijheid van wetenschap en onderzoek een belangrijke rol.

De aard en specifieke positie van de hier bedoelde onderzoeksinstituten heeft er in de loop van de afgelopen jaren toe geleid, dat de relatie tussen deze onderzoeksinstituten en de Minister van OCenW wordt gekenmerkt door een grote mate van autonomie van die instellingen alsmede door een grote mate van afstandelijkheid. Dit heeft tot gevolg dat de aansturing van deze instellingen geschiedt op grond van een uitgebalanceerd stelsel van regels. Het is onwenselijk om voor de bedoelde onderzoeksinstituten naast het hier genoemde stelsel nog andere aansturingsmechanismen te hanteren.

De aansturing van deze organen is wettelijk geregeld. Voor de KNAW en de Koninklijke Bibliotheek geldt als wettelijk kader de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (de WHW, Stb. 1992, 593). Voor het TNO geldt de TNO-wet (Stb. 1985, 762) en voor het RIOD is de aansturing neergelegd in een Koninklijk Besluit van 28 juli 1979 (Stb. 426) en in het reglement RIOD van 4 augustus 1979. Dit wettelijk kader laat onverlet dat de aanbevelingen van de ARK-onderzoek ook op deze organen van toepassing kunnen worden verklaard. Dit wordt o.a. vormgegeven door toepassing van de hernieuwde richtlijnen voor het NWO op het KNAW en de Koninklijke Bibliotheek. Deze hernieuwde richtlijnen zijn tot stand gekomen naar aanleiding van het ARK-onderzoek en komen overeen met de aanbevelingen van de ARK.

Het kabinetsstandpunt maakt duidelijk dat waar privatiseren van bepaalde taken in de rede ligt dit ook uitgevoerd dient te worden. Ten aanzien van het KNAW, TNO, RIOD en de Koninklijke Bibliotheek kan gesteld worden dat privatiseren van (delen van) taken niet aan de orde is omdat de overheid (i.c. OCenW) hier nog steeds een bepaalde verantwoordelijkheid voor draagt, welke verder strekt dan het scheppen van sociale, financiële of personele (overgangs)voorzieningen. De verantwoordelijkheid van de overheid strekt zich in deze uit tot het realiseren van en het treffen van bepaalde voorzieningen teneinde de vrijheid van wetenschap en het doen van (fundamenteel) onderzoek te waarborgen. Oftewel een voorwaardenscheppend kader waarbinnen de betreffende onderzoeksinstituten kunnen functioneren.

D Organen die niet in het ARK-onderzoek zijn meegenomen en ook niet in de departementale doorlichting.

De hieronder genoemde organen zijn niet meegenomen in het onderzoek van de ARK (maar wel in de bijlagen) en ook niet in de departementale doorlichting. Voor de volledigheid worden ze hieronder kort toegelicht.

1. Onderwijsraad

De Onderwijsraad is een adviescollege van de regering. In het doorlichtingsonderzoek zijn de adviescolleges geheel buiten de doorlichting gehouden. De Onderwijsraad is betrokken in de herziening van het adviesstelsel en valt thans onder de werking van de Kaderwet adviescolleges.

2. University Assistance Fund (Stichting voor Vluchteling Studenten (UAF))

Bij het UAF is sprake van een medefinancieringsorganisatie.

3. Waarborgfonds hogescholen

Het waarborgfonds hogescholen is een fonds in beheer bij een door de instellingen voor hoger beroepsonderwijs opgerichte rechtspersoon dat bestaat uit de gezamenlijke bijdragen van de instellingen en dat niet bij wet is ingesteld. Het doel van de rechtspersoon is borg te staan voor verplichtingen voortvloeiend uit door de instellingen gesloten leningen. Gelet op de taak, en de samenstelling van de rechtspersoon die het fonds beheert, alsmede de samenstelling van het fonds zelf kan hier geen sprake zijn van een zelfstandig bestuursorgaan.

4. Nationaal Restauratiefonds

De stichting Nationaal Restauratiefonds (NRF) is in 1985 door een aantal particulieren opgericht met het doel het bevorderen van het herstel en het behoud van monumenten. Het NRF biedt daartoe financieringsfaciliteiten zoals (hypothecaire) leningen, voorfinanciering van subsidietoezeggingen e.d. bij restauraties van monumenten. Die faciliteiten vormen een aanvulling op de subsidiefaciliteiten die op grond van het Besluit rijkssubsidiëring restauratie monumenten geboden worden door de Minister van OCenW, en waarvan het NRF de uitbetaling verzorgt (kasfunctie). Het NRF werkt daarbij nauw samen met de Rijksdienst voor de Monumentenzorg op basis van een uitvoeringsovereenkomst. Het dagelijks beheer en de administratie van het NRF zijn gedelegeerd aan het Bouwfonds Nederlandse Gemeenten. De Minister van OCenW beschikt - voorzover nodig - over voldoende instrumenten om zijn verantwoordelijkheden met betrekking tot het verstrekken van restauratiesubsidies waar te (kunnen) maken.

5. Fonds voor bijzondere journalistieke projecten

Het fonds voor bijzondere journalistieke projecten komt voort uit het initiatief van het mediaveld en heeft de stichtingsvorm. Doelstelling van het fonds is om journalistieke projecten, die tijdrovend van aard en hoogwaardig van kwaliteit zijn, en die zonder financiële steun waarschijnlijk niet tot stand zouden komen, van een financiële bijdrage te voorzien. De ondersteuning uit de rente op de omroepreserve laat onverlet dat OCenW met het fonds voor bijzondere journalistieke projecten een gewone subsidierelatie onderhoudt.

Tabel 1: Verschillentabel tussen organisaties opgenomen in het ARK-onderzoek en de departementale doorlichting

Naam organisatie	Opgenomen in het ARK-onderzoek	Opgenomen in de departementale doorlichting
Informatie Beheer Groep (IB-Groep)	neen	ja
Vervangingsfonds (VF)	neen	ja
Participatiefonds (PF)	neen	ja
Nederlandse organisatie voor wetenschappelijk onderzoek (NWO)	ja	ja
Stichting fonds voor de letteren	ja	ja
Stichting fonds voor de scheppende toonkunst	ja	ja
Stichting fonds voor beeldende kunsten, vormgeving en bouwkunst	ja	ja
Stichting fonds voor de Nederlandse film ¹	ja	ja
Stichting productiefonds voor Nederlandse films ¹	ja	ja
Stichting Nederlands literair productie- en vertalingfonds	ja	ja
Mondriaan stichting	ja	ja
Stichting stimuleringsfonds voor de architectuur	ja	ja
Stichting fonds voor de podiumkunsten	ja	ja
Stichting stimuleringsfonds Nederlandse culturele omroepproducties	ja	ja
Commissariaat voor de Media (CvdM)	ja	ja
Bedrijfsfonds voor de Pers	ja	ja
Dienst Omroepbijdragen ²	ja	ja
Stichting voorzieningsfonds voor kunstenaars (VVK)	ja	neen
Centrale examencommissie vaststelling opgaven (CEVO)	ja	neen
Openbare Universiteiten	ja	neen
Openbare Hogescholen	ja	neen
Centrale commissie aanmelding en plaatsing aanstaande eerstejaars-studenten (CCAP) en de OV-studentenkaart BV	ja	neen
Staatsexamencommissies	ja	neen ³
Stichting vakopleiding bouwbedrijf	ja	neen
Instituut voor leerplanontwikkeling (SLO), Instituut voor onderzoek van het onderwijs (SVO) en het Instituut voor toetsontwikkeling (CITO)	ja	neen
Koninklijke Nederlandse academie van wetenschappen (KNAW)	ja	neen
Nederlandse organisatie voor toegepast natuurwetenschappelijk onderzoek (TNO)	ja	neen
Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie (RIOD)	ja	neen
Koninklijke Bibliotheek	ja	neen
Onderwijsraad	neen ⁴	neen
University Assistance Fund (Stichting voor Vluchteling Studenten (U-AF))	neen ⁵	neen
Waarborgfonds hogescholen	neen ⁵	neen
Nationaal Restauratiefonds	neen ⁵	neen
Fonds voor de journalistieke projecten	neen ⁴	neen

¹ Per 31 oktober 1993 zijn de Stichting fonds voor de Nederlandse film en de Stichting Productiefonds voor Nederlandse Films gefuseerd tot de Stichting Nederlands Fonds voor de Film. De laatste is als zodanig meegenomen in het departementale doorlichtingsonderzoek.

² De dienst omroepbijdragen zal in de loop van 1996 een publiekrechtelijk vormgegeven zelfstandig bestuursorgaan worden en moet alvast als zodanig worden vermeld.

³ De Staatsexamencommissie wordt in een apart onderzoek betrokken.

⁴ De Algemene Rekenkamer heeft deze organen niet in haar onderzoek meegenomen, maar wel genoemd in bijlage 2 van haar rapport.

⁵ De Algemene Rekenkamer heeft deze organen niet in haar onderzoek meegenomen omdat het niet duidelijk was of het zelfstandige bestuursorganen betrof.

3 Beleidskader¹³

Inleiding beleidskader

In de inleiding van de rapportage wordt gesproken over vier maatregelen die moeten leiden tot een herstel van het politieke primaat (TK, 1994-1995, 24 130, nr.5 pag. 7 e.v.). Dit moet onder andere leiden tot het scheppen van een helder kader waarbinnen verzelfstandigde organen van de rijksdienst dienen te functioneren. Dit beleidskader wordt vormgegeven door de aanwijzingen inzake zelfstandige bestuursorganen zoals deze door het kabinet zijn vastgesteld (regeling van 5 september 1996, nr.96M006572).

In tabel 2 op de volgende pagina staan de zelfstandige bestuursorganen die zijn opgenomen in het departementale doorlichtingsonderzoek in relatie tot de in de aanwijzingen opgenomen criteria. In de tabel is aangegeven of zelfstandige bestuursorganen voldoen aan de aanwijzingen of niet. In de toelichting op de tabel is per zelfstandig bestuursorgaan aangegeven van welke afwijkingen van het voorlopig beleidskader (de aanwijzingen) sprake is en of het nemen van maatregelen al dan niet aan de orde is.

Leeswijzer voor de tabel:

De aanwijzingen zijn zowel met het artikelnummer als met steekwoorden weergegeven.

Tabel 2: Zelfstandige bestuursorganen uit de doorlichting in relatie tot de aanwijzingen

Naam organisatie/ Aanwijzingen	Aanwijzing 124b: publiekrechtelijke organisatievorm	Aanwijzing 124c: instellingsmotief	Aanwijzing 124d: motivering	Aanwijzing 124e: instelling bij wet	Aanwijzing 124g: taakomschrijving	Aanwijzing 124h: rechtspersoon- lijkheid
celverklaring: a = conform de aanwijzing o = niet conform aanwijzing n = niet van toepassing						
Informatie beheergroep (IB-Groep)	a	a	a	a	a	a
Vervangingsfonds	o	a	a	o	a	n
Participatiefonds	o	a	a	a	a	n
Nederlandse organisatie voor wetenschappelijk onderzoek (NWO)	a	a	a	a	a	a
Stichting fonds voor de letteren	o	a	a	a	a	n
Stichting fonds voor de scheppende toonkunst	o	a	a	a	a	n
Stichting fonds voor beeldende kunsten, vormgeving en bouwkunst	o	a	a	a	a	n
Stichting fonds voor de Nederlandse film	o	a	a	a	a	n
Stichting Nederlands literair productie- en vertalingsfonds	o	a	a	a	a	n
Mondriaan Stichting	o	a	a	a	a	n
Stichting stimuleringsfonds voor de architectuur	o	a	a	a	a	n
Stichting fonds voor de podiumkunsten	o	a	a	a	a	n
Stichting stimuleringsfonds Nederlandse culturele omroepproducties	o	a	a	a	a	n
Commissariaat voor de Media (CvdM)	a	a	a	a	a	a
Bedrijfsfonds voor de Pers	a	a	a	a	a	n
Dienst omroep bijdrage	a	a	a	a	a	a

¹³ Dit beleidskader heeft vooralsnog betrekking op de in de departementale doorlichting betrokken zelfstandige bestuursorganen.

Tabel 2: Zelfstandige bestuursorganen uit de doorlichting in relatie tot de aanwijzingen (vervolg)

Naam organisatie\ Aanwijzingen	Aanwijzing 124i: inrichting bestuur	Aanwijzing 124j instellen andere organen	Aanwijzing 124k bestuursreglement	Aanwijzing 124l: stuuringspakket minister	Aanwijzing 124m: taakvervalsingsregeling	Aanwijzing 124n: besteding in instellingswet
celverklaring: a = conform de aanwijzing o = niet conform aanwijzing n = niet van toepassing						
Informatie beheergroep (IB-Groep)	a	a	a	a	a	a
Vervangingsfonds	a	n	a	o	a	a
Participatiefonds	o	n	a	o	o	a
Nederlandse organisatie voor wetenschappelijk onderzoek (NWO)	a	a	a	a	o	a
Stichting fonds voor de letteren	a	n	a	o	n	a
Stichting fonds voor de scheppende toonkunst	a	n	a	o	n	a
Stichting fonds voor beeldende kunsten, vormgeving en bouwkunst	a	n	a	o	n	a
Stichting fonds voor de Nederlandse film	a	n	a	o	n	a
Stichting Nederlands literair productie- en vertalingsfonds	a	n	a	o	n	a
Mondriaan Stichting	a	n	a	o	n	a
Stichting stimuleringsfonds voor de architectuur	a	n	a	o	n	a
Stichting fonds voor de podiumkunsten	a	n	a	o	n	a
Stichting stimuleringsfonds Nederlandse culturele omroepproducties	a	n	a	o	o	a
Commissariaat voor de Media (CvdM)	a	n	a	o	o	a
Bedrijfsfonds voor de Pers	a	n	a	o	n	a
Dienst omroep bijdrage	a	a	a	a	a	a

Tabel 2: Zelfstandige bestuursorganen uit de doorlichting in relatie tot de aanwijzingen (vervolg)

Naam organisatie\ Aanwijzingen	Aanwijzing 124o: begroting	Aanwijzing 124p: financieel verslag	Aanwijzing 124q: Wob/WNo	Aanwijzing 124r: openbaarheid van vergadering	Aanwijzing 124s: jaarverslag	Aanwijzing 124t: inlichtingenrecht
celverklaring: a = conform de aanwijzing o = niet conform aanwijzing n = niet van toepassing						
Informatie beheergroep (IB-Groep)	a	a	a	a	a	a
Vervangingsfonds	n	n	a	n	a	a
Participatiefonds	n	a	a	n	a	a
Nederlandse organisatie voor wetenschappelijk onderzoek (NWO)	a	a	a	a	a	a
Stichting fonds voor de letteren	n	n	a	n	o	o
Stichting fonds voor de scheppende toonkunst	n	n	a	n	o	o
Stichting fonds voor beeldende kunsten, vormgeving en bouwkunst	n	n	a	n	o	o
Stichting fonds voor de Nederlandse film	n	n	a	n	o	o
Stichting Nederlands literair productie- en vertalingsfonds	n	n	a	n	o	o
Mondriaan Stichting	n	n	a	n	o	o
Stichting stimuleringsfonds voor de architectuur	n	n	a	n	o	o
Stichting fonds voor de podiumkunsten	n	n	a	n	o	o
Stichting stimuleringsfonds Nederlandse culturele omroepproducties	n	n	a	n	o	o
Commissariaat voor de Media (CvdM)	a	o	a	n	a	a
Bedrijfsfonds voor de Pers	a	n	a	n	o	o
Dienst omroep bijdrage	a	a	a	n	a	a

Tabel 2: Zelfstandige bestuursorganen uit de doorlichting in relatie tot de aanwijzingen (vervolg)

Naam organisatie\ Aanwijzingen	Aanwijzing 124u: rechtspositie personeel	Aanwijzing 124v: overgang personeel	Aanwijzing 124w: wettelijke procedures	Aanwijzing 124j: evaluatie zbo
celverklaring: a = conform de aanwijzing o = niet conform aanwijzing n = niet van toepassing				
Informatie beheergroep (IB-Groep)	a	o	n	a
Vervangingsfonds	n	n	n	o
Participatiefonds	n	n	n	a
Nederlandse organisatie voor wetenschappelijk onderzoek (NWO)	a	n	n	a
Stichting fonds voor de letteren	n	n	n	o
Stichting fonds voor de scheppende toonkunst	n	n	n	o
Stichting fonds voor beeldende kunsten, vormgeving en bouwkunst	n	n	n	o
Stichting fonds voor de Nederlandse film	n	n	n	o
Stichting Nederlands literair productie- en vertalingsfonds	n	n	n	o
Mondriaan Stichting	n	n	n	o
Stichting stimuleringsfonds voor de architectuur	n	n	n	o
Stichting fonds voor de podiumkunsten	n	n	n	o
Stichting stimuleringsfonds Nederlandse culturele omroepproducties	n	n	n	o
Commissariaat voor de Media (CvdM)	a	n	n	o
Bedrijfsfonds voor de Pers	n	n	n	o
Dienst omroep bijdrage	o	a	a	a

Toelichting op de afwijkingen ten opzichte van de aanwijzingen

Hieronder is per organisatie die is meegenomen in de departementale doorlichting een toelichting gegeven op de geconstateerde afwijkingen van de aanwijzingen.

Informatie Beheer-Groep

ad 124v

De basis voor de overdracht van het personeel is geregeld in de Wet verzelfstandiging Informatiseringsbank (artikel 28). Datzelfde geldt voor de overdracht van materieel (artikel 29). Dit is verder uitgewerkt in het eerste protocol.

Vervangingsfonds

ad 124b

Bij de voorbereiding van het Vervangingsfonds (VF) heeft de gedachte gespeeld het op te richten orgaan op zo ver mogelijke afstand van de overheid te plaatsen. Het uitgangspunt is geweest de verantwoordelijkheid voor de kosten van vervanging bij ziekte of afwezigheid anderszins van personeel bij het onderwijsveld (de instellingen) te beleggen. In verband met de schaalgrootte van de instellingen was het gewenst door middel van een vereveningsfonds tot risicospreiding te komen. De primaire verantwoordelijkheid voor die waarborgfunctie en de financiële en organisatorische regelingen rondom de vervanging is op zich genomen door de organisaties van schoolbesturen en werknemers (zie NvT Besluit VF). Door deze constructie wordt een optimale sturing door de betrokken partijen gediend en wordt beheersbaarheid op het niveau van de overheid bewerkstelligd.

In verband met deze verantwoordelijkheidstoedeling is destijds ook gekozen voor de privaatrechtelijke status. Tijdens de behandeling van het Besluit VF in de Tweede Kamer is vast komen te staan dat het VF als een - privaatrechtelijk vormgegeven - zelfstandig bestuursorgaan moest worden aangemerkt. De waarborging van de mogelijkheid dat vervanging van ziek of afwezig onderwijspersoneel plaatsvindt waar dat noodzakelijk is, is vanwege de sterke samenhang met de kwaliteit van het onderwijs (waarvoor de Minister van OCenW verantwoordelijk is) een overheidstaak. Het verevenen van financieel risico tussen

schoolbesturen onderling is dat echter niet; deze taak vindt derhalve in het VF, op afstand van de overheid plaats.

In verband met de bovenstaande overwegingen wordt het wenselijk geacht om in het geval van het VF af te wijken van de aanwijzing die bepaalt dat een zelfstandig bestuursorgaan in beginsel de publiekrechtelijke vorm heeft (aanwijzing 124b). Voor zo'n afwijking biedt de aanwijzing ook de mogelijkheid.

De privaatrechtelijke status betekent dat een belangrijk aantal aanwijzingen niet van toepassing is. Voor zover de regelgeving ten aanzien van het VF dan toch nog afwijkt van de aanwijzingen gaat het om aanwijzingen die de overheidsbemoeienis met een zelfstandig bestuursorgaan aanscherpen. Daarbij moet worden betrokken dat het VF geruime tijd voor het totstandkomen van de (concept-) aanwijzingen tot stand is gebracht; op dat moment is - naar thans blijkt met vooruitziende blik - voorzien in het aanbrengen van een aantal mechanismen (zoals aanwijzingsbevoegdheden) die de minister - met behoud van de hierboven uiteengezette uitgangspunten over op-afstand-plaatsing - voldoende waarborgen bieden voor een goede taakuitoefening door het fonds. Aangezien aldus materieel de strekking van de aanwijzingen is gevolgd, is er ook op dit punt thans geen aanleiding de verhouding tot het fonds en de daarin participerende sociale partners te belasten door dit zelfstandig bestuursorgaan naar de letter van de aanwijzingen te hervormen.

ad 124i

- * De Minister van OCenW verleent zijn goedkeuring aan de door het VF vastgestelde premie.
- * Benoeming/schorsing/ontslag van directie, bestuur en/of Raad van Toezicht. Het VF is een privaatrechtelijke instelling. Deze status brengt met zich mee dat aan de minister op dit punt geen bevoegdheden zijn voorbehouden. De benoeming van bestuursleden is een zaak voor de maatschappelijke organisaties die het VF hebben opgericht. Directieleden worden door het bevoegd gezag van het VF -het algemeen bestuur- benoemd.
- * Goedkeuring/schorsing/vernietiging van besluiten. In de beoogde primaire eigen verantwoordelijkheid van het VF past een dergelijk vergaand overheidsingrijpen niet. De minister heeft wel de mogelijkheid door het geven van aanwijzingen het uitvoeringsbeleid bij te stellen.

ad 124ij

Op grond van het bepaalde in de onderwijswetgeving (WBO, ISOVSO, WVO) dient het verslag van werkzaamheden van het VF vergezeld van een advies van de minister jaarlijks aan de Tweede Kamer te worden gezonden. Uiteraard kunnen de doeltreffendheid en doelmatigheid van het fonds in dit kader aan de orde worden gesteld. Aldus is voorzien in een meer frequente informatievoorziening van de Staten-Generaal dan thans in de aanwijzingen is vervat.

Het op dit moment bestaande instrumentarium kan als voldoende worden gekwalificeerd. Door een verdere aanscherping van de gegevensverstrekking in een informatiestatuut is de mogelijkheid van 'monitoring' van besteding van middelen verder vergroot waardoor naar de mening van OCenW de mogelijkheden tot een adequate aansturing voldoende zijn gewaarborgd. De voorwaarden zijn in ieder geval aanwezig om financiële calamiteiten voor OCenW in goed overleg met het VF te voorkomen. Met het VF vindt periodiek bestuurlijk overleg plaats.

Participatiefonds

ad 124b

Het Participatiefonds betreft een stichting welke door betrokken partijen is opgericht en daartoe bij wet is gemachtigd (Stb. 1995, 155).

Het wordt wenselijk geacht om in het geval van het PF af te wijken van de aanwijzing die bepaalt dat een zelfstandig bestuursorgaan in beginsel in de publiekrechtelijke vorm kan voorkomen (aanwijzing 124b). OCenW geeft er de voorkeur aan dat het PF haar privaatrechtelijke status kan behouden. Aanwijzing 124b biedt daar ook de mogelijkheid toe.

ad 124i en u

Juist in het PF is in verband met het benodigde draagvlak in het onderwijsveld gekozen voor een bestuur samengesteld uit vertegenwoordigers van werkgevers- en werknemersorganisaties. Dit vergde een terughoudende opstelling van de wetgever bij o.a. bepalingen over de inrichting van bestuur, de wijze van benoeming, e.d. Daarnaast zijn deze aanwijzingen niet van toepassing op stichtingen (zie aanwijzing 124b).

ad 124l

- * Benoeming/schorsing/ontslag van directie, bestuur en/of Raad van Toezicht. Het PF is een privaatrechtelijke instelling. Deze status brengt met zich mee dat aan de minister op dit punt geen bevoegdheden zijn voorbehouden. De benoeming van bestuursleden is een zaak voor de maatschappelijke organisaties die het PF hebben opgericht.
- * Goedkeuring/schorsing/vernietiging van besluiten. In de beoogde primaire eigen verantwoordelijkheid van het PF past een dergelijk vergaand overheidsingrijpen niet. De minister heeft wel de mogelijkheid door het geven van algemene aanwijzingen het uitvoeringsbeleid bij te stellen. De minister heeft geen bijzondere aanwijzingsbevoegdheid (kan niet in individuele gevallen aanwijzingen geven).

ad 124m

Er is geen taakverwaarlozingsregeling opgenomen. De Minister van OCenW heeft wel een aanwijzingsbevoegdheid bij taakverwaarlozing.

Nederlandse organisatie voor wetenschappelijk onderzoek

ad 124m

De Wet op de Nederlandse organisatie voor wetenschappelijk onderzoek voorziet niet in een taakverwaarlozingsregeling. Daar staat tegenover dat op politiek niveau in het voor- en najaar bestuurlijk overleg plaatsvindt met NWO over beleidsnota's, het meerjarenprogramma, de begroting, de beleidsindicaties van de minister, de jaarrekening en het jaarverslag. Zo nodig vindt aanvullend bestuurlijk overleg plaats. Door middel van deze overleggen en van de beleidsindicaties kan de minister invloed uitoefenen op het beleid van NWO. Het meerjarenplan dient ten minste te bevatten een programma van werkzaamheden, de financiële, personele, materiële en organisatorische voorwaarden die hiertoe moet worden vervuld. De minister kan, het algemeen bestuur gehoord te hebben, richtlijnen geven met betrekking tot de inrichting van het plan. Op grond van het voorgaande wordt een taakverwaarlozingsregeling niet nodig geacht.

ad 124q

De Nationale Ombudsman en de Wet openbaarheid van bestuur zijn van toepassing, maar er zijn geen bepalingen opgenomen inzake de afwikkeling van klachten (dit hoeft ook niet, omdat de aanwijzing spreekt over 'wordt overwogen of het wenselijk is regels te stellen'.

ad 124r

Er zijn wel bepalingen opgenomen omtrent de openbaarheid van vergaderingen van het bestuur. De vergaderingen van het bestuur zijn niet openbaar.

Voor de acht hierna geïnventariseerde fondsen¹⁴ opgericht krachtens de Wet op het specifiek cultuurbeleid geldt het volgende.

Instellingsmotieven

De motieven om tot de oprichting van fondsen over te gaan zijn gegeven in de memories van toelichting bij respectievelijk de Fondsenwet scheppende kunsten uit 1981 en de Wet op het specifiek cultuurbeleid (waarbij onder meer de Fondsenwet is ingetrokken) uit 1993.

In 1990 heeft de Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur in een brief aan de Tweede Kamer de overwegingen genoemd die haar tot verdere fondsvorming deden over-

¹⁴ Dit zijn de stichting fonds voor de Letteren, de stichting fonds voor de Scheppende Toonkunst, de stichting fonds voor Beeldende kunsten, vormgeving en bouwkunst, de stichting fonds voor de Nederlandse film, de stichting Nederlands literair productie- en vertalingsfonds, de Mondriaan stichting, de stichting Stimuleringsfonds voor de architectuur en de stichting fonds voor de podiumkunsten.

gaan (K/AZ U 191, brief van 4 december 1990). Zij noemde daarin **doelmatigheid en doeltreffendheid** alsmede het gegeven dat de **projectsubsidie** op het terrein van de cultuur voornamelijk is **ingegeven door de inhoudelijke advisering van deskundigen**. De verantwoordelijkheid van de minister voor de beoordeling van afzonderlijke 'cultuuruitingen' op hun artistieke betekenis of cultuurhistorische waarde is daardoor in feite zonder betekenis en **rechtvaardigt een overheid 'op afstand'**.

In de loop van de jaren is de bestaansgrond van de fondsen van aard veranderd. In plaats van 'maatschappelijke participatie' is de nadruk veel meer komen te liggen op 'uitvoering onafhankelijk van de politiek'. Waar de Fondsenwet scheppende kunsten in artikel 3, onderdeel d, nog bepaalde dat de statuten van een op te richten fonds aan moesten geven op welke wijze vervaardigers en gebruikers van kunstwerken bij de besluitvorming werden betrokken, ontbreekt een dergelijke bepaling in de Wet op het specifiek cultuurbeleid.

De maatschappelijke participatie vertaalt zich nu in de bereidheid van deskundigen op bestuurlijk en inhoudelijk gebied om de taak van een fonds uit te voeren, hetzij als bestuurslid, hetzij als lid van een adviescommissie. Met andere woorden, waar vroeger statutair een voordrachtrecht van beroepsorganisaties bestond¹⁵ of een raad van advies gerekruteerd uit beroepsorganisaties¹⁶, is bij de totstandkoming van de latere fondsen de **onafhankelijke oordeelsvorming** en het voorkómen van corporatisme meer benadrukt.

Toetsing aan de aanwijzingen

ad 124b

Na de Tweede Wereldoorlog is binnen de kunstwereld en de Raad voor de Kunst gesproken over de wenselijkheid om bepaalde taken met betrekking tot de uitvoering van het kunstbeleid over te dragen aan zelfstandige fondsen. Deze fondsen zouden daartoe subsidie van de rijksoverheid moeten ontvangen. Dit heeft geleid tot de oprichting van de Stichting Productiefonds voor Nederlandse Films in 1956 en de Stichting Fonds voor de Letteren in 1965, beide op instigatie van de rijksoverheid. Op dat moment hadden we nog niet te maken met de eisen van de Comptabiliteitswet 1976, die een wettelijke machtiging vereiste voor het oprichten van of deelnemen in privaatrechtelijke rechtspersonen door de rijksoverheid. Vanaf de inwerkingtreding van de Comptabiliteitswet 1976 golden die eisen wel. In 1981 is de Fondsenwet scheppende kunsten in werking getreden, die de Minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk de vereiste wettelijke machtiging verschafte om privaatrechtelijke fondsen op het terrein van de scheppende kunsten op te richten. De privaatrechtelijke rechtsvorm voor zulke fondsen bleef dus gehandhaafd. Overwegingen waren: alle schijn vermijden dat de fondsen een verlengstuk zouden zijn van de rijksoverheid. Het was destijds juist de bedoeling dat belanghebbenden zelf bij de besluitvorming betrokken zouden zijn. En bovendien: de privaatrechtelijke rechtsvorm van de reeds bestaande fondsen voldeed goed. Op basis van deze Fondsenwet zijn vervolgens opgericht: het Fonds voor de scheppende toonkunst, het Fonds voor Beeldende Kunst, Vormgeving en Bouwkunst en het Fonds voor de Nederlandse Film.

Hoofdstuk IV van de in 1993 in werking getreden Wet op het specifiek cultuurbeleid behandelt de Fondsen en machtigt de Minister van OCenW privaatrechtelijke rechtspersonen op te richten om cultuuruitingen te verbreiden (artikel 9). De keuze voor privaatrechtelijke rechtspersonen bleef gehandhaafd onder verwijzing naar de overwegingen die ook al golden tijdens de totstandkoming van de Fondsenwet en om redenen van efficiëntie en uniformiteit (Toelichting tweede nota van wijziging, blz. 6 en 7). De privaatrechtelijke status van de fondsen is derhalve in de Wet op het specifiek cultuurbeleid verankerd, evenals hun positie als bestuursorgaan in de zin van de Awb (artikel 11). Artikel 12 bepaalt dat reeds bestaande fondsen gelden als fondsen opgericht met de machtiging van de Wet op het specifiek cultuurbeleid. Na inwerkingtreding van de Wet zijn opgericht: het Fonds voor de podiumkunsten, de Mondriaan Stichting, het Literair productie- en vertalingenfonds en het Stimuleringsfonds voor Architectuur. De twee bestaande, hiervoor

¹⁵ Het Fonds voor de scheppende toonkunst kende tot de statutenwijziging van maart 1996 een voordrachtrecht van beroepsorganisaties van componisten in het bestuur.

¹⁶ Het Fonds voor Beeldende Kunst, Vormgeving en Bouwkunst kent een fondsraad, waarin vertegenwoordigers van een tiental beroepsorganisaties zitting hebben.

genoemde, fondsen op het terrein van de film zijn gefuseerd en opgegaan in het krachtens de Wet op het specifiek cultuurbeleid opgerichte Nederlands Fonds voor de Film.

Samenvattend: de stichtingsvorm voor deze zelfstandige bestuursorganen heeft een lange geschiedenis, kent een breed draagvlak in het veld en bevalt goed. Er bestaat weinig animo om die structuur te wijzigen alleen uit een oogpunt van bestuurlijke esthetiek.

ad 124m

Formeel is bij deze fondsen geen taakverwaarlozingsregeling opgenomen. Materieel wordt echter wel aan de aanwijzing voldaan. Indien door of namens het fonds de in het Bekostigingsbesluit vervatte voorschriften of andere voorschriften die de minister aan het verlenen van subsidie heeft verbonden, niet zijn nageleefd, kan de minister de toezegging wijzigen dan wel intrekken, het verstrekken van voorschotten opschorten en de vaststelling wijzigen.

ad 124l, s en t

De fondsen in kwestie worden voor wat betreft toezicht en controle, en in de verhouding tot de Minister van OCenW, behandeld als meerjarig gesubsidieerde instellingen. De grondslag voor de bekostiging daarvan is de Wet op het specifiek cultuurbeleid. In overeenstemming met art. 8 van die Wet zijn de subsidievoorwaarden uitgewerkt in het Bekostigingsbesluit cultuuruitingen en de Regeling subsidies en uitkeringen cultuuruitingen. Materieel wordt dus aan de aanwijzingen voldaan.

ad 124r

Openbaarheid van vergaderingen is niet van toepassing op de cultuurfondsen. De bestuurders van deze fondsen worden niet als vertegenwoordigers van maatschappelijke geledingen, maar als onafhankelijke deskundigen benoemd. Openbaarheid van hun vergaderingen is derhalve niet voorgeschreven.

ad 124u

In verband met de privaatrechtelijke vormgeving zijn voor de fondsen geen specifieke bepalingen vastgesteld met betrekking tot de arbeidsvoorwaarden. De aanwijzing in kwestie is ook niet van toepassing op stichtingen.

ad 124ij

In de Wet op het specifiek cultuurbeleid is geen evaluatiebepaling opgenomen die uitdrukkelijk betrekking heeft op het functioneren van de fondsen. De vierjaarlijkse beleidscyclus rondom de cultuurnota, die in de Wet is vastgelegd, houdt evenwel een integrale evaluatie in van het gehele cultuurbeleid - dus óók van de incidentele subsidieverlening door de fondsen en hun functioneren. Ieder fonds moet eens in de vier jaar een meerjarig beleidsplan indienen, dat wordt beoordeeld door de Raad voor cultuur, alvorens opnieuw voor (ten hoogste) vier jaar onder de gebruikelijke voorwaarden een subsidiebedrag wordt toegekend. Materieel wordt aldus ruim voldaan aan aanwijzing 124ij, immers het parlement heeft de mogelijkheid de doeltreffendheid en de doelmatigheid van het functioneren van ieder fonds in het kader van het cultuurbeleid als geheel te beoordelen en aan die beoordeling zo nodig direct (financiële) consequenties te verbinden.

Voornemens tot verbetering

Uitgaande van de systematiek rondom de vierjaarlijkse cultuurnota (meerjarige subsidiëring van de hierna geïnventariseerde fondsen als privaatrechtelijke organisaties op de voorwaarden vastgelegd in het Bekostigingsbesluit cultuuruitingen en de Regeling subsidies en uitkeringen cultuuruitingen), is er geen bezwaar de Wet op het specifiek cultuurbeleid overigens zoveel mogelijk in overeenstemming te brengen met de aanwijzingen. Dit zal gebeuren als ook andere wijzigingen van deze wet aan de orde zijn.

Stichting stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties

ad 124b

De wettelijke basis van dit fonds wordt gegeven door de Mediawet. In de wet is bepaald dat dit fonds een bestuursorgaan in de vorm van een stichting is. Deze rechtsvorm is niet in overeenstemming met aanwijzing 124b. Het wordt wenselijk geacht om in het geval van dit

fonds af te wijken van de aanwijzing die bepaalt dat een zelfstandig bestuursorgaan in principe slechts in de publiekrechtelijke vorm kan voorkomen (aanwijzing 124b). OCenW geeft er de voorkeur aan dat dit fonds haar privaatrechtelijke status kan behouden. De motivering daarvoor is dezelfde als die voor de fondsen opgericht krachtens de Wet op het specifiek cultuurbeleid (zie blz. 18 e.v.).

ad 124l, s en t

Het fonds wordt voor wat betreft toezicht en controle, en in de verhouding tot de Minister van OCenW, behandeld als een gesubsidieerde instelling. De Mediawet behelst geen bijzondere op het fonds toegesneden bepalingen inzake het toezicht en de controle. In het kader van het geregelde onderhoud zal de Mediawet op dit punt worden aangepast.

ad 124m

Gelet op de toelichting bij deze aanwijzing is art. 124m niet van toepassing op het Stimuleringsfonds. Er is geen taakverwaarlozingsregeling opgenomen omdat de noodzaak daartoe ontbreekt. Er is geen sprake van uitvoering EG-regelgeving maar van subsidieverstrekking. Een aansprakelijkheidsprobleem ligt daarbij niet voor de hand.

ad 124q

Het fonds is inmiddels opgenomen in het Aanwijzingsbesluit bestuursorganen Wob/WNo (Stb. 341, 1995).

Geconstateerd wordt dat een aantal zaken bij dit fonds niet in overeenstemming zijn met de aanwijzingen. In het kader van het geregelde onderhoud van de Mediawet zullen deze punten worden meegenomen.

Commissariaat voor de Media (CvdM)

Het Commissariaat voor de Media was een van de eerste publiekrechtelijke vormgegeven zelfstandige bestuursorganen 'nieuwe stijl'. Sedert de instelling van het CvdM (1 januari 1988) is het inzicht inzake zelfstandige bestuursorganen voortgeschreden. Het CvdM voldoet daarom *formeel* in een groot aantal opzichten niet aan de aanwijzingen. In de praktijk heeft de minister/staatssecretaris overigens voldoende sturingsinstrumenten en -mogelijkheden (bijvoorbeeld het benoemen, ontslaan of schorsen van het commissariaat, het goed of afkeuren van de jaarrekening, vaststellen algemeen verbindende voorschriften, en het schorsen van besluiten of het vernietigen van besluiten door de Kroon). Niettemin zal in het kader van het geregelde onderhoud van de Mediawet de regeling van het CvdM zoveel mogelijk in overeenstemming worden gebracht met de aanwijzingen.

Dienst Omroepbijdragen

De huidige Dienst Omroepbijdragen is een onderdeel van KPN en wordt aangemerkt als zelfstandige bestuursorgaan. Er ligt thans een wetsvoorstel bij de Kamer waardoor het bestaande privaatrechtelijke zelfstandig bestuursorgaan wordt omgevormd tot een publiekrechtelijke. Er wordt dus geen nieuw zelfstandig bestuursorgaan opgericht. Bij het wetsvoorstel zijn de aanwijzingen reeds meegenomen.

Bedrijfsfonds voor de Pers

Thans wordt gewerkt aan een wetsvoorstel aangaande steunmaatregelen voor de pers. Uiteraard zullen daarbij de aanwijzingen worden gevolgd.

Conclusie

Vastgesteld kan worden dat bij verschillende organen enkele afwijkingen ten opzichte van de aanwijzingen zijn. Een aantal van deze afwijkingen zal op korte of middel lange termijn conform de aanwijzingen worden gebracht. Daarentegen zal een aantal andere geconstateerde afwijkingen niet worden aangepakt omdat:

- de sturing desondanks op een andere wijze adequaat en afdoende is geregeld (bijvoorbeeld bij de IB-Groep en de NWO) en
- aanpassing politiek niet wenselijk is (bijvoorbeeld bij het PF en VF).

Daarnaast zal met het in overeenstemming brengen van de feitelijke situatie met de gewenste situatie (= conform de aanwijzingen) worden gewacht totdat de Kamer de aanwijzingen heeft bediscussieerd.

4 Clustering zelfstandige bestuursorganen

Inleiding

Met de in dit hoofdstuk opgenomen tabellen wordt getracht invulling te geven aan de clustering van zelfstandige bestuursorganen. De clustering heeft niet alleen tot doel om een ordentelijke en consistente rapportage te bewerkstelligen maar heeft binnen OCenW geleid tot een interpretatie van het basismateriaal (de voorgaande hoofdstukken).

Deze interpretatie komt tot uitdrukking in de verschillende tabellen en toelichtingen.

Financiële informatie van de in de doorlichting opgenomen zelfstandige bestuursorganen (tabel 3)

Tabel 3 sluit aan bij het door Biza/Fin geleverde format omtrent de financiële gegevens/informatie van de betreffende zelfstandige bestuursorganen. Het gaat hierbij om de financiële informatie op basis van de gegevens 1994. Voor het Participatiefonds zijn echter de gegevens van 1995 ingevuld.

Hoofdmotief voor het bestaan van het zelfstandig bestuursorgaan (tabel 4)

Tabel 4 sluit eveneens aan op het door Biza/Fin geleverde format, met daarbij de kanttekening dat voor wat betreft de Kunstenfondsen het niet gaat om uitvoering door deskundigen, maar om de uitvoering op basis van deskundig advies.

Taakcluster naar hoofdtaak (tabel 5)

In deze tabel zijn slechts die categorieën aangeduid die betrekking hebben op de hoofdtaak.

Omvang van de discretionaire ruimte t.a.v. de hoofdtaak (tabel 6)

In tabel 6 gaat het in de eerste plaats om de discretionaire ruimte t.a.v. de hoofdtaak van het zelfstandig bestuursorgaan.

De fondsen op basis van de Wet op het specifiek cultuurbeleid hebben veel discretionaire ruimte op het (individuele) beschikkingenniveau, echter op het niveau van het vaststellen van het beleidsplan, de begroting en reglementen is de bevoegdheid beperkt.

De gegevens in tabel 6 kunnen niet los worden gezien van de gegevens uit tabel 7 (sturingspakket van de minister). De verschillende (be)sturingsinstrumenten geven namelijk de grenzen aan van de discretionaire ruimte van het betreffende zelfstandig bestuursorgaan. In de toelichting op tabel 6 wordt hier verder op ingegaan.

Sturingspakket (tabel 7)

Bij de weergave van het sturingspakket is aangesloten bij vraag 21b van de vragenlijst bij de doorlichting van zelfstandige bestuursorganen. Als in de tabel aangegeven is dat de minister een bepaalde bevoegdheid niet heeft, betekent dat in veel gevallen niet dat de minister in deze niet kan optreden. In deze gevallen kan de minister langs een andere weg toch komen tot de gewenste sturing.

Controlemechanismen (tabel 8)

Deze tabel is ook weer conform het door Biza/Fin voorgeschreven format. In deze tabel is het criterium 'marktwerking mogelijk' opgenomen. Voor alle in de tabel opgenomen zelfstandige bestuursorganen van OCenW is dit criterium niet van toepassing.

M.u.v. het Vervangingsfonds en Participatiefonds voeren de genoemde zelfstandige bestuursorganen dusdanig specifieke taken uit dat van een marktsituatie geen sprake is. Er

zijn zelfstandige bestuursorganen die de stichtingsvorm kennen, deze stichtingen functioneren niet in een markt doch zijn met subsidietoekenningen marktaanvullend bezig, hetgeen verklaard dat zij worden bekostigd uit de collectieve middelen.

Tabel 3: Financiële gegevens per zelfstandig bestuursorgaan
(bedragen * 1000,-, de bedragen hebben betrekking op verschillende jaren)

Naam zbo: Financiële gegevens:	Informatie Beheer- Groep	Vervangingsfonds	Participatiefonds	NWO	Fonds voor de Letteren	Fonds voor de Scheppende Toonkunst
Inkomsten uit:						
begroting OCenW	5114000	629653	630588	503900	8012	2803
heffingen						
anders	19000			2900	228	
overige inkomsten					5	88
Totale inkomsten:	5133000	629653	630588	506800	8246	2891
Uitgaven aan Apparaatskosten	164000	9822	5118	12900	832	250
Uitgaven aan Programmakosten	5114000	619831	625470	493900	7413	2641
Totale uitgaven	5278000	629653	630588	506800	8245	2891
Betrekking op jaar	1995	1994	1995	1994	1994	1994

Tabel 3: Financiële gegevens per zelfstandig bestuursorgaan (vervolg)
(bedragen * 1000,-, de bedragen hebben betrekking op verschillende jaren)

Naam zbo: Financiële gegevens:	Fonds voor Beeldende kunsten, Vormgeving en Bouwkunst	Fonds voor de Nederlandse Film	Productie en Vertalingsfonds Stichting Nederlands Literair	Mondriaan Stichting	Stichting Stimuleringsfonds voor de Architectuur
Inkomsten uit:					
begroting OCenW	45000	15400	3543	20000	6500
heffingen					
anders			330		
overige inkomsten		1800	143		
Totale inkomsten:	45000	17200	4016	20000	6500
Uitgaven aan Apparaatskosten	3500	1400	1050	2000	900
Uitgaven aan Programmakosten	41500	15800	2789	18000	5600
Totale uitgaven	45000	17200	3839	20000	6500
Betrekking op jaar	1994	1994	1994	1994	1994

Tabel 3: Financiële gegevens per zelfstandig bestuursorgaan (vervolg)
 (bedragen * 1000,-, de bedragen hebben betrekking op verschillende jaren)

Naam zbo: Financiële gegevens:	Fonds voor de Podiumkunsten	Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties	Commissariaat voor de Media	Dienst Omroepbijdragen	Bedrijfsfonds voor de Pers
Inkomsten uit:					
begroting OCenW	13869	31000	5391		
heffingen				50272	
anders	1021				869
overige inkomsten	1132				
Totale inkomsten:	15001	31000	5391	50272	869
Uitgaven aan Apparaatskosten	1967	1367	5391	50272	869
Uitgaven aan Programmakosten	12923	36666	-	-	5257
Totale uitgaven	14890	38033 ¹⁷	5391	50272	6126
Betrekking op jaar	1994	1994	1994	1994	1994

¹⁷ Het fonds kan meer uitgeven dan het aan collectieve middelen ontvangt omdat het over reserves beschikt.

Tabel 4: Hoofdmotief voor het bestaan van het zelfstandig bestuursorgaan

Naam ZBO	Uitvoering onafhankelijk van politiek	Uitvoering door deskundigen	Uitvoering door betrokken groeperingen	Strikt regelgebonden beslissingen	Pragmatische redenen
Informatie Beheer-Groep	.			.	.
Vervangingsfonds			.		
Participatiefonds			.		
Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO)		.	.	. ²	
Stichting Fonds voor de letteren	.	. ¹		.	.
Stichting Fonds voor de Scheppende Toonkunst	.	. ¹		.	.
Stichting Fonds voor Beeldende Kunsten, Vormgeving en Bouwkunst	.	. ¹		.	.
Stichting Fonds voor de Nederlandse film	.	. ¹		.	.
Stichting Nederlands Literair Productie en Vertalingsfonds	.	. ¹		.	.
Mondriaan Stichting	.	. ¹		.	.
Stichting Stimuleringsfonds voor de Architectuur	.	. ¹		.	.
Stichting Fonds voor de Podiumkunsten	.	. ¹		.	.
Stichting Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties		.			
Commissariaat voor de Media	.				
Dienst Omroepbijdragen				.	
Bedrijfsfonds voor de Pers	.				

¹ = Uitvoering op basis van deskundig advies

² = Er is hier sprake van beslissingen op grond van regelgeving binnen de NWO-organisatie

Tabel 5: Taakcluster naar hoofdtaak

Naam ZBO	Algemene uitvoerings- controleerende taken	Besluiten in individuele gevallen van niet geldelijke aard	Besluiten inzake verdeling van geld	Beoordelen van kwaliteit en verstrekken van bevestigingsdocumenten	Zelfreguleren beroepsgroep/ bedrijfsgroep
Informatie Beheer-Groep			.		
Vervangingsfonds			.		
Participatiefonds	.		.		
Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO)			.		
Stichting Fonds voor de letteren			.		
Stichting Fonds voor de Scheppende Toonkunst			.		
Stichting Fonds voor Beeldende Kunsten, Vormgeving en Bouwkunst			.		
Stichting Fonds voor de Nederlandse film			.		
Stichting Nederlands Lite- rair Productie en Verta- lingsfonds			.		
Mondriaan Stichting			.		
Stichting Stimuleringsfonds voor de Architectuur			.		
Stichting Fonds voor de Podiumkunsten			.		
Stichting Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties			.		
Commissariaat voor de Media	.	.	.		
Dienst Omroepbijdragen	.				
Bedrijfsfonds voor de Pers			.	.	

Tabel 6: De omvang van de discretionaire ruimte t.a.v. de hoofdtaak

Naam ZBO	veel ruimte			weinig ruimte
	4	3	2	1
Informatie Beheer-Groep			.	
Vervangingsfonds		.		
Participatiefonds		.		
Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO)		.		
Stichting Fonds voor de letteren	.			
Stichting Fonds voor de Scheppende Toonkunst	.			
Stichting Fonds voor Beeldende Kunsten, Vormgeving en Bouwkunst	.			
Stichting Fonds voor de Nederlandse film	.			
Stichting Nederlands Literair Productie en Vertalingsfonds	.			
Mondriaan Stichting	.			
Stichting Stimuleringsfonds voor de Architectuur	.			
Stichting Fonds voor de Podiumkunsten	.			
Stichting Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties	.			
Commissariaat voor de Media		.		
Dienst Omroepbijdragen				.
Bedrijfsfonds voor de Pers			.	

De waarden 1 t/m 4 geven aan of het zelfstandig bestuursorgaan bij de uitvoering van de hoofdtaak weinig discretionaire bevoegdheid heeft of juist veel. Het gaat hierbij niet om een precieze aanduiding van de discretionaire bevoegdheid, maar om de globale indruk.

Toelichting op tabel 6

In het coördinatorenoverleg is bepaald dat één van de criteria om zelfstandige bestuursorganen te clusteren de mate van discretionaire ruimte is. Dit is de mate van vrijheid die een zelfstandig bestuursorgaan heeft bij de uitvoering van haar taak. Een zelfstandig bestuursorgaan heeft veel discretionaire ruimte als er geen taakomschrijving is of als de taakomschrijving algemeen of globaal van aard is. Dit betekent in beide gevallen dat het zelfstandig bestuursorgaan zelf invulling kan geven aan de wijze waarop zij haar taak uitvoert. De gedachte achter dit criterium is dat als een zelfstandig bestuursorgaan veel discretionaire bevoegdheden kent, het sturingsinstrumentarium van de minister zwaarder moet zijn dan bij een zelfstandig bestuursorgaan met een specifieke en eenduidige taakomschrijving (derhalve weinig discretionaire ruimte).

Het invullen van deze bevoegdheden levert het probleem van subjectiviteit op. De mate van discretionaire ruimte is niet geheel objectief te bepalen en levert interpretatie verschillen op. Indien een taakomschrijving algemeen of globaal van aard is, kunnen wellicht al aanvullende

maatregelen zijn genomen om de hierdoor ontstane discretionaire ruimte in te perken. Bijvoorbeeld het opnemen van een taakverwaarlozingsregeling, het hanteren van interne kwaliteitsprocedures of het jaarlijks verplicht indienen van prestatiegegevens bij het bestuursdepartement. Hoe groot is dan de discretionaire ruimte nog? OGenW heeft getracht door middel van een aantal criteria een zo objectief mogelijke invulling te geven van dit cluster criterium. Deze criteria zijn:

- taakverwaarlozingsregeling
- vernietiging van besluiten van het zelfstandig bestuursorgaan door de minister
- bestuurlijk overleg
- prestatiegegevens
- (regelmatige) evaluatie van het functioneren van het zelfstandig bestuursorgaan
- rechtsbescherming afnemer producten/diensten zelfstandig bestuursorgaan

In tabel 6 is schematisch weergegeven wat de mate is van de discretionaire ruimte van de in de doorlichting opgenomen zelfstandige bestuursorganen. In de toelichting hieronder wordt alleen ingegaan op die zelfstandige bestuursorganen die een score van drie of vier kennen. De discretionaire ruimte van de zelfstandige bestuursorganen met een score van één of twee is objectief te bepalen aan de hand de instellingswet en geeft geen interpretatieverschillen.

Inperking discretionaire ruimte van de zelfstandige bestuursorganen met een score van drie of vier

Vervangingsfonds (VF)

Taakverwaarlozing

De minister heeft formeel geen taakverwaarlozingsregeling, materieel echter wel. De minister kan een andere rechtspersoon aanwijzen die, bij verwaarlozing van de taken door het VF, met de uitvoering van die taken wordt belast.

Vernietiging besluiten

In de beoogde verantwoordelijkheid van het fonds zelf is gekozen om deze mogelijkheid van overheidsingrijpen niet toe te passen.

Bestuurlijk overleg

Met het VF vindt periodiek bestuurlijk overleg plaats.

Prestatiegegevens

In het Besluit VF is vastgesteld dat het fondsbestuur jaarlijks de financiële gegevens verstrekt met betrekking tot de aan het bevoegd gezag uitgekeerde vergoedingen en de van deze terugontvangen premies. Tevens is in de relevante onderwijswetgeving (WBO, ISOVSO en WVO) bepaald dat jaarlijks een verslag van de werkzaamheden van het VF vergezeld van een advies naar de Tweede Kamer wordt gezonden.

Daarnaast is in de stichtingsstatuten de bepaling opgenomen dat de stichting de minister alle inlichtingen verstrekt die de minister noodzakelijk vindt voor het uitoefenen van het toezicht.

Evaluatie functioneren VF

Tot nu toe zijn er geen expliciete afspraken gemaakt over een totale evaluatie van het functioneren van het VF. Daarentegen zijn er voor een groot aantal specifieke onderwerpen van het VF wel evaluatieafspraken gemaakt (in convenant en overeenkomst). Bijvoorbeeld de evaluatie van het benodigde startbedrag en de evaluatie van verlofregelingen die tot vervangingskosten kunnen leiden.

Rechtsbescherming afnemers diensten VF

Als een bevoegd gezag (de afnemer van de dienst van het VF) het niet eens is met een beslissing van de stichting VF, dan is het mogelijk om binnen zes weken na dagtekening van deze beslissing bezwaar aan te tekenen bij het bestuur. Het bevoegd gezag wordt vervolgens in de gelegenheid gesteld het bezwaarschrift tijdens een hoorzitting mondeling toe te lichten. Binnen zes weken na ontvangst van het bezwaarschrift neemt het bestuur een beslissing. Die kan een volledige of gedeeltelijke toekenning, dan wel afwijzing van het gevraagde inhouden. Is het bevoegd gezag het met deze uitspraak opnieuw niet eens, dan kan binnen een termijn van zes weken beroep ingesteld worden conform de mogelijkheden die de Awb biedt. Tevens is de Nationale Ombudsman competent.

Participatiefonds (PF)

Taakverwaarlozingsregeling

Zowel formeel als materieel heeft de minister geen taakverwaarlozingsregeling.

Vernietiging besluiten

In de beoogde verantwoordelijkheid van het fonds zelf is gekozen om deze mogelijkheid van overheidsingrijpen niet toe te passen.

Bestuurlijk overleg

Er vindt regelmatig bestuurlijk overleg plaats met het PF

Prestatiegegevens

Er zijn geen concrete afspraken gemaakt over (de toezending) van prestatiegegevens, deze worden echter wel opgenomen in de maandrapportages.

Daarnaast is in de stichtingsstatuten de bepaling opgenomen dat de stichting de minister alle inlichtingen verstrekt die de minister noodzakelijk vindt voor het uitoefenen van het toezicht.

Evaluatie functioneren PF

De minister zendt binnen 5 jaar een evaluatierapport over de doeltreffendheid en de effecten van de werkzaamheden van het fonds.

Rechtsbescherming afnemers diensten PF

Eenzelfde procedure als die bij het VF is ook in gebruik bij het PF.

Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO)

Taakverwaarlozingsregeling

De Wet op de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk onderzoek voorziet niet in een taakverwaarlozingsregeling. Daar staat tegenover dat op politiek niveau in het voor- en najaar bestuurlijk overleg plaatsvindt met NWO over beleidsnota's, het meerjarenprogramma, de begroting, de beleidsindicaties van de minister, de jaarrekening en het jaarverslag. Zo nodig vindt aanvullend overleg plaats. Door middel van deze overleggen en van de beleidsindicaties kan de minister zijn invloed uitoefenen op het beleid van NWO. Tevens kan de minister richtlijnen geven met betrekking tot de inrichting van het meerjarenplan. Op basis van het voorgaande kan gesteld worden dat er materieel sprake is van een taakverwaarlozingsregeling.

Vernietiging besluiten

De minister kan bij Koninklijk Besluit besluiten van het NWO vernietigen c.q. schorsen.

Bestuurlijk overleg

Er vindt periodiek bestuurlijk overleg plaats met NWO (zie taakverwaarlozingsregeling).

Prestatiegegevens

Zowel in het jaarverslag van NWO wordt uitgebreid verslag gedaan van de geleverde prestaties van NWO. Daarnaast is bepaald in de regeling 'Richtlijnen planningdocumenten' dat NWO een kwantitatief beeld geeft van de belangrijkste werkzaamheden en resultaten van de gehele organisatie. Tevens worden publicatie en evaluatiegegevens vermeld, evenals honoreringspercentages en gegevens m.b.t. het personeel.

Evaluatie functioneren NWO

NWO schrijft voor dat eens in de vijf jaar een evaluatie van het functioneren van NWO plaatsvindt. De resultaten van de evaluatie zijn onderwerp van bespreking in het bestuurlijk overleg. Daarnaast draagt het Algemeen Bestuur er periodiek zorg voor dat verschillende vormen van steun en de verschillende organen van de organisatie worden geëvalueerd. In het meerjarenplan wordt evaluerende aandacht besteed aan de eigen structuur en werkwijze.

Rechtsbescherming afnemers diensten NWO

Een belanghebbende kan tegen een besluit van het algemeen bestuur of een gebiedsbestuur een bezwaarschrift indienen bij het algemeen bestuur die alvorens te beslissingen de commissie bezwaarschriften hoort en een hoorzitting belegd. Is de belanghebbende het met deze uitspraak opnieuw niet eens, dan kan binnen een termijn van zes weken beroep ingesteld worden conform de mogelijkheden die de Awb biedt. Tevens is de Nationale Ombudsman competent.

Voor de acht geïnterpreteerde fondsen opgericht krachtens de Wet op het specifiek cultuurbeleid geldt het volgende:

Taakverwaarlozingsregeling

Formeel is er bij deze fondsen geen taakverwaarlozingsregeling opgenomen. Materieel wordt er echter wel voldaan aan deze regeling. Indien door of namens het fonds de in het Bekostigingsbesluit vervatte voorschriften of andere voorschriften die de minister aan het verlenen van het subsidie heeft verbonden niet zijn nageleefd, kan de minister de toezegging wijzigen dan wel intrekken, het verstrekken van voorschotten opschorten en de vaststelling wijzigen.

Vernietiging besluiten

De minister heeft geen expliciete mogelijkheid om besluiten te vernietigen of te schorsen.

Bestuurlijk overleg

Er vindt periodiek bestuurlijk overleg plaats met de fondsen.

Prestatiegegevens

Er zijn geen specifieke afspraken gemaakt over prestatiegegevens. Daarentegen is in het Bekostigingsbesluit cultuuruitingen opgenomen dat na afloop van de periode of het project waarvoor subsidie is verleend, een verslag wordt opgemaakt. Dit verslag geeft inzicht in de aard, duur en omvang van de in het kader van de subsidiëring verrichtte activiteiten.

Evaluatie functioneren fondsen

In de Wet op het specifiek cultuurbeleid is geen evaluatiebepaling opgenomen die uitdrukkelijk betrekking heeft op het functioneren van de fondsen. De vierjaarlijkse beleidscyclus rondom de cultuurnota, die in de wet is vastgelegd, houdt evenwel een integrale evaluatie in van het gehele cultuurbeleid; dus ook van de incidentele subsidieverlening door de fondsen en hun functioneren.

Rechtsbescherming afnemers diensten fondsen

De rechtsbescherming is geregeld via de Awb. Tevens is de Nationale Ombudsman competent.

Commissariaat voor de Media

Taakverwaarlozingsregeling

Zowel formeel als materieel is er geen sprake van een taakverwaarlozingsregeling bij het Commissariaat.

Vernietiging besluiten

De Minister van OCenW kan slechts besluiten van het Commissariaat schorsen, de Kroon daarentegen kan besluiten vernietigen.

Bestuurlijk overleg

Er vindt periodiek bestuurlijk overleg plaats.

Prestatiegegevens

Er zijn geen afspraken gemaakt over (het toezenden) van prestatiegegevens.

Evaluatie functioneren commissariaat

Er zijn geen afspraken gemaakt over evaluaties omtrent het functioneren van het Commissariaat.

Rechtsbescherming

Op de beschikkingen van het Commissariaat is de Awb van toepassing. De Nationale ombudsman is competent.

Stichting Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties

Taakverwaarlozingsregeling

Zowel formeel als materieel is er geen sprake van een taakverwaarlozingsregeling bij het fonds.

Vernietiging besluiten

De minister heeft geen expliciete mogelijkheid om besluiten te vernietigen of te schorsen.

Bestuurlijk overleg

Er vindt regelmatig periodiek bestuurlijk overleg plaats (twee tot drie maal per jaar op bestuurlijk niveau en, minstens één maal per jaar op het niveau van bewindslieden).

Prestatiegegevens

Het Stimuleringsfonds brengt ieder jaar een zeer uitgebreid verslag uit met o.a. daarin prestatiegegevens.

Evaluatie functioneren stimuleringsfonds

Een evaluatie van het fonds acht de Minister van OCenW noodzakelijk en niet later dan drie jaar na oprichting van het fonds. Bij deze evaluatie zullen in elk geval de volgende criteria een rol spelen: de kwaliteit van de door het fonds ondersteunde producties, de verhouding tussen de eigen inspanningen van omroeporganisaties m.b.t. de programmering van culturele programma's en het beroep dat zij doen op het Stimuleringsfonds, de relatie met andere fondsen op het terrein van de audiovisuele media en de rol van het fonds binnen het totaal van maatregelen ter versterking van de culturele component binnen de omroep.

Rechtsbescherming

Een belanghebbende kan tegen een besluit van het fonds een bezwaarschrift indienen bij het fonds die het besluit opnieuw bekijkt en een besluit neemt. Is de belanghebbende het met deze uitspraak opnieuw niet eens, dan kan binnen een termijn van zes weken beroep ingesteld worden conform de mogelijkheden die de Awb biedt. Tevens is de Nationale Ombudsman competent.

Tabel 7: Sturingspakket van de minister t.a.v. organisaties die zijn opgenomen in de departementale doorlichting

Mogelijkheden Organen Celverklaring: Het betreft hier de mogelijkheden van de verantwoordelijk minister tot sturing, het houden van toezicht en controle op de zelfstandige bestuursorganen. m = de mogelijkheid bestaat • = de mogelijkheid bestaat niet R = niet van toepassing	Informatie Beheer-Groep	Vervangingsfonds	Participatiefonds	NWO	Fonds voor de Letteren	toonkunst Fonds voor de Scheppende
wijziging instellingsgrondslag	•	•	•	m	m	m
wijziging/goedkeuring/vaststellen statuten	R	m	m	m	m	m
benoeming/schorsing/ontslag van directie, bestuur en/of Raad van Toezicht	m	•	•	m	m	m
wijziging/goedkeuring/vaststelling tarieven/heffingen	R	m	m	R	R	R
goedkeuring/vaststelling begroting	m	•	•	m	m	m
goedkeuring/vaststelling jaarplan/uitvoeringscontract	m	m	•	•	m	m
goedkeuring/vaststelling jaarverslag	•	•	•	•	m	m
goedkeuring/vaststelling jaarrekening	•	•	•	m	m	m
controle door de DAD	m	•	•	m	m	m
inhoudelijk (kwaliteits)toezicht	m	m	•	•	m	m
goedkeuring/schorsing/vernietiging van besluiten	•	•	•	m	•	•
aanwijzingsbevoegdheid bij taakverwaarlozing	m	•	•	•	m	m
aanwijzingsbevoegdheid t.a.v.	m ¹	m ³	m ⁶	• ²	m ⁴	m ⁴
vaststelling algemeen verbindende voorschriften	m	m ¹⁰	•	m ⁹	m	m ⁷
informatieplicht van het orgaan jegens de Minister van OCenW	m	m	m	m	m	m

Tabel 7: Sturingspakket van de minister t.a.v. organisaties die zijn opgenomen in de departementale doorlichting (vervolg)

Mogelijkheden Organen Celverklaring: Het betreft hier de mogelijkheden van de verantwoordelijk minister tot sturing, het houden van toezicht en controle op de zelfstandige bestuursorganen. m = de mogelijkheid bestaat * = de mogelijkheid bestaat niet R = niet van toepassing	Vormgeving en Bouwkunst Fonds voor Beeldende kunsten,	Fonds voor de Nederlandse Film	Stichting Nederlands Literair Productie en Vertalingsfonds
wijziging instellingsgrondslag	m	m	m
wijziging/goedkeuring/vaststellen statuten	m	m	m
benoeming/schorsing/ontslag van directie, bestuur en/of Raad van Toezicht	m	m	m
wijziging/goedkeuring/vaststelling tarieven/heffingen	R	R	R
goedkeuring/vaststelling begroting	m	m	m
goedkeuring/vaststelling jaarplan/uitvoeringscontract	m	m	m
goedkeuring/vaststelling jaarverslag	m	m	m
goedkeuring/vaststelling jaarrekening	m	m	m
controle door de DAD	m	m	m
inhoudelijk (kwaliteits)toezicht	m	m	m
goedkeuring/schorsing/vernietiging van besluiten	*	*	*
aanwijzingsbevoegdheid bij taakverwaarlozing	m	m	m
aanwijzingsbevoegdheid t.a.v.	m ⁴	*	m ⁴
vaststelling algemeen verbindende voorschriften	m	m ⁷	m ⁷
informatieplicht van het orgaan jegens de Minister van OCenW	m	m	m

Tabel 7: Sturingspakket van de minister t.a.v. organisaties die zijn opgenomen in de departementale doorlichting (vervolg)

Mogelijkheden Organen Celverklaring: Het betreft hier de mogelijkheden van de verantwoordelijk minister tot sturing, het houden van toezicht en controle op de zelfstandige bestuursorganen. m = de mogelijkheid bestaat • = de mogelijkheid bestaat niet R = niet van toepassing	Mondriaan Stichting	Stichting Stimuleringsfonds voor de Architectuur	Fonds voor de Podiumkunsten	Culturele Omroepproducties Stimuleringsfonds Nederlandse
wijziging instellingsgrondslag	m	m	m	m
wijziging/goedkeuring/vaststellen statuten	m	m	m	m
benoeming/schorsing/ontslag van directie, bestuur en/of Raad van Toezicht	m	m	m	m
wijziging/goedkeuring/vaststelling tarieven/heffingen	R	R	R	R
goedkeuring/vaststelling begroting	m	m	m	m
goedkeuring/vaststelling jaarplan/uitvoeringscontract	m	m	m	•
goedkeuring/vaststelling jaarverslag	m	m	m	•
goedkeuring/vaststelling jaarrekening	m	m	m	m
controle door de DAD	m	m	m	•
inhoudelijk (kwaliteits)toezicht	m	m	m	•
goedkeuring/schorsing/vernietiging van besluiten	•	•	•	•
aanwijzingsbevoegdheid bij taakverwaarlozing	m	m	m	•
aanwijzingsbevoegdheid t.a.v.	m ⁴	m ⁴	m ⁴	•
vaststelling algemeen verbindende voorschriften	m ⁷	m ⁷	m ⁷	•
informatieplicht van het orgaan jegens de Minister van OCenW	m	m	m	•

Tabel 7: Sturingspakket van de minister t.a.v. organisaties die zijn opgenomen in de departementale doorlichting (vervolg)

Mogelijkheden Organen Celverklaring: Het betreft hier de mogelijkheden van de verantwoordelijk minister tot sturing, het houden van toezicht en controle op de zelfstandige bestuursorganen. m = de mogelijkheid bestaat • = de mogelijkheid bestaat niet R = niet van toepassing	Commissariaat voor de Media	Bedrijfsfonds voor de Pers	Dienst Omroepbijdragen
wijziging instellingsgrondslag	m	m	m
wijziging/goedkeuring/vaststellen statuten	R	R	R
benoeming/schorsing/ontslag van directie, bestuur en/of Raad van Toezicht	m	m	m
wijziging/goedkeuring/vaststelling tarieven/heffingen	R	R	R
goedkeuring/vaststelling begroting	m	m	m
goedkeuring/vaststelling jaarplan/uitvoeringscontract	R	R	R
goedkeuring/vaststelling jaarverslag	•	•	m
goedkeuring/vaststelling jaarrekening	m	m	m
controle door de DAD	•	•	m
inhoudelijk (kwaliteits)toezicht	•	•	R
goedkeuring/schorsing/vernietiging van besluiten	m	m	•
aanwijzingsbevoegdheid bij taakverwaarlozing	•	•	m
aanwijzingsbevoegdheid t.a.v.	•	•	m ⁵
vaststelling algemeen verbindende voorschriften	m ⁶	•	R
informatieplicht van het orgaan jegens de Minister van OCenW	m	m	m

Toelichting noten uit tabel 7

Noten bij aanwijzingsbevoegdheden minister t.a.v.:

- 1 de uitvoering (wettelijke) taken.
- 2 bestuurlijk heeft de minister geen aanwijzingsbevoegdheid. Beleidsinhoudelijk kan de minister via de beleidsindicaties bepaalde aanwijzingen geven.
- 3 de te geven waarborgen in verband met de goede voortgang van het onderwijs, de afstemming van activiteiten van de rechtspersoon op het algemene beleid inzake preventie van ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid, de nakoming van verplichtingen die bij de WVO aan de rechtspersoon zijn opgedragen en t.a.v. gevallen waarin het algemeen belang dit vereist.
- 4 het wijzigen van een reglement.
- 5 de uitoefening van het toezicht (het betreft hier een aanwijzingsbevoegdheid van algemene aard).
- 6 als de Minister van oordeel is dat de waarborgen voor de kosten van werkloosheidsuitkeringen of herplaatsingswachtgelden onvoldoende zijn in verband met de goede voortgang van het onderwijs en de onderwijsverzorging, dan treedt de minister met het bestuur in overleg. Leidt dit niet tot overeenstemming over de waarborgen dan geeft de minister binnen twee maanden aanwijzingen aan het fonds met betrekking tot de te bieden waarborgen

Noten bij vaststelling algemeen verbindende voorschriften:

- 7 vaststelling algemeen verbindende voorschriften t.a.v. de inrichting van de
administratie, voorschriften m.b.t. de tijdsduur waarbinnen wordt afgeschreven en
regels m.b.t. de hoogte van de risicoreserve door de Minister van OCenW
- 8 vaststelling algemeen verbindende voorschriften t.a.v. bezoldiging en verdere
rechtspositie, m.b.t. zendtijd, aanvragen voor zendtijd en t.a.v. de nieuwbouw
- 9 vaststelling algemeen verbindende voorschriften t.a.v. personeelsbeleid, aangaande de
inrichting van het meerjarenplan, begroting, jaarrekening en jaarverslag.
- 10 bij algemene maatregel van bestuur worden nadere voorschriften gegeven omtrent de
uitoefening van de in de WVO bedoelde bevoegdheden van de minister t.a.v. het VF en
omtrent de gevolgen van intrekking van de aanwijzing van de rechtspersoon.

Aanvulling voor de IB-Groep op de sturingsmogelijkheden van de Minister van OCenW

- Wijziging van de instellingsgrondslag kan niet door de Minister van OCenW geschieden. Hier is een wetswijziging voor nodig.
- De tarieven die de IB-Groep hanteert voor het werken voor derden, bepaalt de IB-Groep zelf. Wel heeft de IB-Groep toestemming van de Minister van OCenW nodig voor het uitvoeren van werken voor derden.
- Goedkeuring/vaststelling van de jaarrekening van de IB-Groep vindt plaats door de Raad van Toezicht. De Raad biedt de jaarrekening aan de Minister van OCenW aan. Hetzelfde geldt voor het jaarverslag.
- Inhoudelijk (kwaliteits)toezicht vindt eveneens plaats door of via de Raad van Toezicht. De Minister van OCenW kan eventueel de DAD inschakelen of anderszins een onderzoeksbureau dat haar opdracht van de Raad van Toezicht krijgt.
- Goedkeuring/schorsing/vernietiging van besluiten. Deze mogelijkheid heeft de Minister van OCenW niet waar het gaat om individuele gevallen, maar wel voor uitvoeringsregels van meer algemene aard. Deze laatste behoeven wel degelijk de (voorafgaande) goedkeuring van de Minister van OCenW.
- Daarnaast vormen aanvullende mogelijkheden voor sturing, toezicht en controle.
- artikel 9, vierde lid Wet verzelfstandiging Informatiseringsbank; indien de hoofddirectie in gebreke blijft bij de vaststelling van de regels omtrent de rechtstoestand van het personeel, kan de minister in eerste instantie de Raad van Toezicht uitnodigen die regels vast te stellen. Als de Raad ook in gebreke blijft, dan geschiedt de vaststelling daarvan door de minister.
- artikel 14, tweede lid; de minister kan met betrekking tot de programmabudgetten aanwijzingen geven over het te voeren financieel beheer en de verantwoording daarover.
- artikel 15; de Raad van Toezicht dient de Minister van OCenW, of voorzover het landbouwonderwijs betreft de Minister van LNV, alle inlichtingen te verstrekken met betrekking tot de werkzaamheden van de IB-Groep.
- artikel 18; de minister stelt na overleg met de IB-Groep een informatiestatuut vast.

Tabel 8: Controlemechanismen

Naam ZBO	Rechtsvorm	Marktwerking mogelijk ¹	Controle door samenstellende groeperingen mogelijk ²
Informatie Beheer-Groep	publiekrechtelijk orgaan sui generis	nvt	neen
Vervangingsfonds	publiekrechtelijk orgaan sui generis	neen	ja
Participatiefonds	stichting	neen	ja
Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO)	publiekrechtelijk orgaan sui generis	nvt	neen
Stichting Fonds voor de letteren	stichting	nvt	ja
Stichting Fonds voor de Scheppende Toonkunst	stichting	nvt	ja
Stichting Fonds voor Beeldende Kunsten, Vormgeving en Bouwkunst	stichting	nvt	ja
Stichting Fonds voor de Nederlandse film	stichting	nvt	ja
Stichting Nederlands Literair Productie en Vertalingsfonds	stichting	nvt	ja
Mondriaan Stichting	stichting	nvt	ja
Stichting Stimuleringsfonds voor de Architectuur	stichting	nvt	ja
Stichting Fonds voor de Podiumkunsten	stichting	nvt	ja
Stichting Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties	stichting	nvt	ja
Commissariaat voor de Media	publiekrechtelijk orgaan sui generis	nvt	neen
Dienst Omroepbijdragen	publiekrechtelijk orgaan sui generis	nvt	neen
Bedrijfsfonds voor de Pers	publiekrechtelijk orgaan sui generis	nvt	ja

¹ Dat wil zeggen: kan de afnemer kiezen uit meerdere aanbieders.

² Dat wil zeggen : Is het zelfstandig bestuursorgaan samengesteld uit groeperingen die de doelgroep van de werkzaamheden van het zelfstandig bestuursorgaan vormen?

5 Rapportage per zelfstandig bestuursorgaan

In dit hoofdstuk zijn de rapportages per zelfstandig bestuursorgaan opgenomen. Inhoudelijk zijn deze rapportages een uittreksel van de voorgaande vier hoofdstukken. De opzet van en de gekozen terminologieën in de rapportages komen overeen met in het coördinatorenoverleg gekozen format.

Aandachtspunten:

- In de rapportage per zelfstandig bestuursorgaan wordt gesproken over het 'instellingsmotief'. Bij de betreffende zelfstandige bestuursorganen staat het

- belangrijkste motief weergeven. Dit geldt eveneens voor het 'taakcluster naar hoofdtaak'. Slechts het belangrijkste taakcluster voor de **hoofdtaak** is aangegeven.
- In de rapportages wordt gesproken over de toetsing aan de aanwijzingen. Dit betekent de toetsing aan de aanwijzingen van 13 juli 1995, zoals uitgereikt door het Ministerie van Binnenlandse Zaken. In de afzonderlijke rapportages zijn slechts de afwijkingen van de aanwijzingen gepresenteerd en nader toegelicht.
  - Voor de fondsen die krachtens de Wet op het specifiek cultuurbeleid zijn opgericht geldt één toelichting, of beter gezegd: de toelichting is op ieder fonds afzonderlijk van toepassing. De kunstenfondsen mogen (en kunnen) niet zonder deze toelichting worden gepresenteerd of anderszins beschreven worden.

Informatie Beheer-Groep

Algemene kenmerken

De Informatie Beheer-Groep (IB-Groep) is een publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan met eigen rechtspersoonlijkheid en is ingesteld bij wet. De IB-Groep beschikt over een beperkte discretionaire ruimte gezien de nauwkeurige en gedetailleerde wettelijke taakomschrijving.

Instellingsmotief

Strikt regelgebonden beslissingen (vergroting van de doelmatigheid en slagvaardigheid en kwaliteit van de uitvoering van sterk regelgebonden beslissingen) en uitvoering onafhankelijk van de politiek.

Hoofdtak

De hoofdtak van de IB-Groep is het uitvoeren van de Wet Studiefinanciering, de Wet Tegemoetkoming Studiekosten, uitvoering van de Les- en cursusgeldwet, Plaatsing en aanmelding eerstejaarsstudenten en het organiseren van staats- en schoolexamens.

Taakcluster naar hoofdtak

Besluiten inzake de verdeling van geld.

Financiële gegevens

(het betreft hier de gegevens over 1995)

Wijze van bekostiging:

Grotendeels de begroting van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (een klein deel door Landbouw, Natuurbeheer en Visserij)

Omvang in 1995: (bedragen * 1000,-)

apparaatskosten:	f.	164.300	
programmakosten:	f.	5.113.800	(Deze kosten zijn inclusief UO. Vanaf 1996 maakt UO geen deel meer uit van de IB-Groep).

Toetsing aan de aanwijzingen

ad 124v:

De basis voor de overdracht van het personeel is geregeld in de Wet verzelfstandiging Informatiseringsbank (artikel 28). Datzelfde geldt voor de overdracht van materieel (Artikel 29). Dit is verder uitgewerkt in het eerste protocol

Verbetervoornemens

Voornemens tot verbetering zijn vastgelegd in het jaarcontract, en geven vorm aan een continu verbeterproces, dat zich met name richt op versterking van de outputsturing op basis van prestatie-indicatoren en normen.

Organisatorische voorzieningen

Een speciaal voor de aansturing van zelfstandige organisaties in het leven geroepen stafdirectie (genaamd: 'Relatiemanagement Zelfstandige Organisaties' (RZO)) draagt zorg voor een effectieve aansturing van o.a. de IB-Groep.

De belangrijkste taken van RZO zijn het voeren van onderhandelingen met de uitvoeringsorganisaties over en het opstellen van contracten/protocollen waarin taken, producten, kwaliteitseisen en randvoorwaarden worden/zijn vastgelegd. Het zorgdragen voor de benodigde informatie-uitwisseling tussen bestuursdepartement en uitvoeringsorganisaties, het toetsen van de prestaties aan de overeengekomen normen, het bewaken en bevorderen van de doelmatigheid en kwaliteit van de uitvoering. Daarnaast het ontwikkelen en beheren van een adequaat sturingsinstrumentarium en richtlijnen ten

behoefte van de aansturing van uitvoeringsorganisaties. RZO is rechtstreeks onder de Bestuursraad van het ministerie gepositioneerd.

Twee maal per jaar wordt op strategisch niveau overleg gevoerd tussen de Minister van OCenW enerzijds en de Raad van Toezicht anderzijds. Daarnaast wordt ieder kwartaal overleg gevoerd tussen SG en Hoofddirectie IB-Groep. Aan beide overleggen neemt RZO deel. Daarnaast is er zo vaak als nodig ad hoc overleg tussen RZO en IB-Groep.

Vervangingsfonds

Algemene kenmerken

Het Vervangingsfonds (VF) is een privaatrechtelijk orgaan met eigen rechtspersoonlijkheid. Het VF heeft een grote discretionaire ruimte vanwege de ruime taakomschrijving en doelstelling van het fonds.

Instellingsmotief

Uitvoering door betrokken groeperingen.

Hoofdtak

Het VF zorgt er voor dat de kosten die verband houden met vervanging van personeel van de onderwijsinstellingen in het primair- en voortgezet onderwijs worden vergoed. Daarnaast draagt het VF er zorg voor dat bedrijfsgezondheidszorg voorhanden is voor het onderwijs.

Taakcluster naar hoofdtak

Besluiten inzake de verdeling van geld.

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging:

volledig via de begroting van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen¹⁸.

Omvang in 1994 (bedragen * 1000,-)

apparaatskosten:	f.	9.822
programmakosten:	f.	619.831

Toetsing aan de aanwijzingen

ad 124b:

Bij de voorbereiding van het Vervangingsfonds (VF) heeft de gedachte gespeeld het op te richten orgaan op zo ver mogelijke afstand van de overheid te plaatsen. Het uitgangspunt is geweest de verantwoordelijkheid voor de kosten van vervanging bij ziekte of afwezigheid anderszins van personeel bij het onderwijsveld (de instellingen) te beleggen. In verband met de schaalgrootte van de instellingen was het gewenst door middel van een vereveningsfonds tot risicospreiding te komen. De primaire verantwoordelijkheid voor die waarborgfunctie en de financiële en organisatorische regelingen rondom de vervanging is op zich genomen door de organisaties van schoolbesturen en werknemers (zie NvT Besluit VF). Door deze constructie wordt een optimale sturing door de betrokken partijen gediend, en wordt beheersbaarheid op het niveau van de overheid bewerkstelligd.

In verband met deze verantwoordelijkheidstoedeling is destijds ook gekozen voor de privaatrechtelijke status. Tijdens de behandeling van het Besluit VF in de Tweede Kamer is vast komen te staan dat het VF als een - privaatrechtelijk vormgegeven - zelfstandig bestuursorgaan moest worden aangemerkt. De waarborging van de mogelijkheid dat vervanging van ziek of afwezig onderwijspersoneel plaatsvindt waar dat noodzakelijk is, is vanwege de sterke samenhang met de kwaliteit van het onderwijs (waarvoor de Minister van OCenW verantwoordelijk is) een overheidstaak. Het verevenen van financieel risico tussen schoolbesturen onderling is dat echter niet; deze taak vindt derhalve in het VF, op afstand van de overheid plaats.

In verband met de bovenstaande overwegingen wordt het wenselijk geacht om in het geval van het VF af te wijken van de aanwijzing die bepaalt dat een zelfstandig bestuursorgaan in beginsel de publiekrechtelijke vorm heeft (aanwijzing 124b). Voor zo'n afwijking biedt de aanwijzing ook de mogelijkheid.

¹⁸ Schoolbesturen worden in staat gesteld aan hun verplichting aan het VF te voldoen door middel van een opgenomen component in de bekostiging, in de vorm van een opslag op de personele bekostiging.

De privaatrechtelijke status betekent dat een belangrijk aantal aanwijzingen niet van toepassing is. Voor zover de regelgeving ten aanzien van het VF dan toch nog afwijkt van de aanwijzingen gaat het om aanwijzingen die de overheidsbemoeienis met een zelfstandig bestuursorgaan aanscherpen. Daarbij moet worden betrokken dat het VF geruime tijd voor het totstandkomen van de (concept-) aanwijzingen tot stand is gebracht; op dat moment is - naar thans blijkt met vooruitziende blik - voorzien in het aanbrengen van een aantal mechanismen (zoals aanwijzingsbevoegdheden) die de minister - met behoud van de hierboven uiteengezette uitgangspunten over op-afstand-plaatsing - voldoende waarborgen bieden voor een goede taakuitoefening door het fonds. Aangezien aldus materieel de strekking van de aanwijzingen is gevolgd, is er ook op dit punt thans geen aanleiding de verhouding tot het fonds en de daarin participerende sociale partners te belasten door dit zelfstandig bestuursorgaan naar de letter van de aanwijzingen te hervormen.

ad 124l:

- De Minister van OCenW verleent alleen zijn goedkeuring aan de door het VF vastgestelde premie als de premie afwijkt van de opslag.
- Benoeming/schorsing/ontslag van directie, bestuur en/of Raad van Toezicht. Het VF is een privaatrechtelijke instelling. Deze status brengt met zich mee dat aan de minister op dit punt geen bevoegdheden zijn voorbehouden. De benoeming van bestuursleden is een zaak voor de maatschappelijke organisaties die het VF hebben opgericht. Directieleden worden door het bevoegd gezag van het VF -algemeen bestuur- benoemd.
- Goedkeuring/schorsing/vernietiging van besluiten. In de beoogde primaire eigen verantwoordelijkheid van het VF past een dergelijk vergaand overheidsingrijpen niet. De minister heeft wel de mogelijkheid door het geven van aanwijzingen het uitvoeringsbeleid bij te stellen.

ad 124ij:

Op grond van het bepaalde in de onderwijswetgeving (WBO, ISOVSO, WVO) dient het verslag van werkzaamheden van het VF vergezeld van een advies van de minister jaarlijks aan de Tweede Kamer te worden gezonden. Uiteraard kunnen de doeltreffendheid en doelmatigheid van het fonds in dit kader aan de orde worden gesteld. Aldus is voorzien in een meer frequente informatievoorziening van de Staten-Generaal dan thans in de aanwijzingen is vervat.

Het op dit moment bestaande instrumentarium kan als voldoende worden gekwalificeerd. Door een verdere aanscherping van de gegevensverstrekking in een informatiestatuut is de mogelijkheid van 'monitoring' van besteding van middelen verder vergroot waardoor naar de mening van OCenW de mogelijkheden tot een adequate aansturing voldoende zijn gewaarborgd. De voorwaarden zijn in ieder geval aanwezig om financiële calamiteiten voor OCenW in goed overleg met het VF te voorkomen.

Verbetervoornemens

Verbetervoornemens die leiden tot aanpassing van de geconstateerde afwijkingen zijn niet in voorbereiding. Wel zijn enkele ander verbetervoornemens gestart of zullen op korte termijn starten. Het Ministerie van OCenW zal richtlijnen maken waaraan het jaarverslag van de het VF in de toekomst moet voldoen. Daarnaast zal intern OCenW de directie RZO (zie kopje Organisatorische voorzieningen IB-Groep) een actief procesmanagement voeren inzake de planning en control-cyclus.

Organisatorische voorzieningen

De directie RZO is inzake het Vervangingsfonds de eerst aanspreekbare eenheid als het gaat om de verantwoording(s)documenten van het VF aan het kerndepartement. Het gaat hier dan om het bewaken van de tijdigheid en de kwaliteit van de informatie, zoals de planning&control-documenten, jaarverslagen en uitvoeringstoetsen. Het gaat hierbij om een procesverantwoordelijkheid van RZO. De betreffende beleidseenheden blijven verantwoordelijk voor de inhoud van het beleid en zijn budgetverantwoordelijke voor de programmagelden.

Zeer regelmatig vindt overleg plaats in het bestuurlijk overleg tussen het kerndepartement en het VF.

Participatiefonds

Algemene kenmerken

Het Participatiefonds (PF) is een privaatrechtelijk orgaan met eigen rechtspersoonlijkheid. Het PF heeft een grote discretionaire ruimte vanwege de ruime taakomschrijving en de doelstelling van het fonds.

Instellingsmotief

Uitvoering door betrokken groeperingen.

Hoofdtak

Het PF vergoedt de kosten van de onvermijdbare ontslagen door middel van de bevoegdheid om premies vast te stellen en te innen bij de verplicht aangesloten schoolbesturen. Daarnaast voert het PF een zogenaamde instroomtoets uit waarbij wordt beoordeeld of een voorgenomen ontslag als vermijdbaar of onvermijdbaar aangemerkt kan worden.

Taakcluster naar hoofdtak

Besluiten inzake de verdeling van geld. Dit kan worden aangevuld met de categorie 'algemene uitvoeringscontrolerende taken'.

Financiële gegevens

(het betreft hier de gegevens over 1995)

Wijze van bekostiging:

volledig via de begroting van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.

Omvang in 1995: (bedragen * 1000)

apparaatskosten:	f.	5.100
programmakosten:	f.	630.000 ¹⁹

Toetsing aan de aanwijzingen

ad 124b:

Het Participatiefonds betreft een stichting welke door betrokken partijen is opgericht en daartoe bij wet is gemachtigd (Stb.1995, 155).

Het wordt wenselijk geacht om in het geval van het PF af te wijken van de aanwijzing die bepaalt dat een zelfstandig bestuursorgaan in beginsel in de publiekrechtelijke vorm kan voorkomen (aanwijzing 124b). OCenW geeft er de voorkeur aan dat het PF haar privaatrechtelijke status kan behouden.

ad 124i en u:

Juist in het PF is in verband met het benodigde draagvlak in het onderwijsveld gekozen voor een bestuur samengesteld uit vertegenwoordigers van werkgevers- en werknemersorganisaties. Dit vergde een terughoudende opstelling van de wetgever bij o.a. bepalingen over de inrichting van bestuur, de wijze van benoeming, e.d. Daarnaast zijn deze aanwijzingen niet van toepassing op stichtingen (zie aanwijzing 124b).

ad 124l:

- Benoeming/schorsing/ontslag van directie, bestuur en/of Raad van Toezicht. Het PF is een privaatrechtelijke instelling. Deze status brengt met zich mee dat aan de minister op dit punt geen bevoegdheden zijn voorbehouden. De benoeming van bestuursleden is een zaak voor de maatschappelijke organisaties die het PF hebben opgericht.
- Goedkeuring/schorsing/vernietiging van besluiten. In de beoogde primaire eigen verantwoordelijkheid van het PF past een dergelijk vergaand overheidsingrijpen niet. De minister heeft wel de mogelijkheid door het geven van algemene aanwijzingen het

¹⁹ Schoolbesturen worden in staat gesteld aan hun verplichting aan het PF te voldoen door middel van de in de bekostiging op te nemen wachtdopslag.

uitvoeringsbeleid bij te stellen. De minister heeft geen bijzondere aanwijzingsbevoegdheid (kan niet in individuele gevallen aanwijzingen geven).

ad 124m:

Er is geen taakverwaarlozingsregeling opgenomen. De aanwijzing spreekt echter ook slechts over het 'in beginsel' opnemen. De Minister van OCenW heeft wel een aanwijzingsbevoegdheid bij taakverwaarlozing.

Verbetervoornemens

Gezien de recente start van het PF en de overwegingen die een rol spelen bij de geconstateerde afwijkingen zijn verbetervoornemens die leiden tot aanpassing van voornoemde afwijkingen niet opportuun. RZO zal als procesbegeleider ernaar streven om prestatie-indicatoren en normen verder te ontwikkelen en deze te gebruiken in de sturing.

Organisatorische voorziening

Binnen het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen is er de Projectstaf Wachtgelden die de procesverantwoordelijke is ten aanzien van het Participatiefonds. Ook inhoudelijk voert de projectstaf de onderhandelingen met het PF, ondersteunt door de betreffende directies. Per 1 januari 1997 zal de procesverantwoordelijkheid worden overgeheveld naar RZO en zal de inhoudelijke verantwoordelijkheid worden belegd bij de directie Arbeidsvoorwaardenbeleid.

Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek

Algemene kenmerken

De Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) is een publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan met eigen rechtspersoonlijkheid en is ingesteld bij wet. De NWO heeft discretionaire ruimte gezien de algemene taakomschrijving in de wet.

Instellingsmotief

Uitvoering door betrokken groeperingen. Dit motief kan worden aangevuld met de 'uitvoering door deskundigen' en 'strikt regelgebonden beslissingen'. Bij laatste betreft het beslissingen op grond van regelgeving binnen de organisatie NWO.

Hoofdtak

Stimuleren (bevorderen) van kwaliteit van wetenschappelijk onderzoek en initieert nieuwe ontwikkelingen in wetenschappelijk onderzoek.

Taakcluster naar hoofdtak

Besluiten inzake de verdeling van geld.

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging:

Voor 99,4% via de begroting van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en voor 2,9% uit overige inkomsten.

Omvang in 1994: (bedragen * 1000)

apparaatskosten:	f.	12.900	(bureaunkosten)
programmakosten:	f.	493.900	(waaronder ook de NWO-instituten)

Toetsing aan de aanwijzingen

ad 124m:

De Wet op de Nederlandse organisatie voor wetenschappelijk onderzoek voorziet niet in een taakverwaarlozingsregeling. Daar staat tegenover dat op politiek niveau in het voor- en najaar bestuurlijk overleg plaatsvindt met NWO over beleidsnota's, het meerjarenprogramma, de begroting, de beleidsindicaties van de minister, de jaarrekening en het jaarverslag. Zo nodig vindt aanvullend bestuurlijk overleg plaats. Door middel van deze overleggen en van de beleidsindicaties kan de minister invloed uitoefenen op het beleid van NWO. Het meerjarenplan dient ten minste te bevatten een programma van werkzaamheden, de financiële, personele, materiële en organisatorische voorwaarden die hiertoe moet worden vervuld. De minister kan, het algemeen bestuur gehoord te hebben, richtlijnen geven met betrekking tot de inrichting van het plan. Op grond van het voorgaande wordt een taakverwaarlozingsregeling niet nodig geacht.

ad 124q:

De Wet Nationale ombudsman en de Wet openbaarheid van bestuur zijn van toepassing, maar er zijn geen bepalingen opgenomen inzake de afwikkeling van klachten (dit hoeft ook niet, omdat de aanwijzing spreekt over 'wordt overwogen of het wenselijk is regels te stellen').

ad 124r:

Er zijn wel bepalingen opgenomen omtrent de openbaarheid van vergaderingen van het bestuur. De vergaderingen van het bestuur zijn niet openbaar.

Verbetervoornemens

Er zijn geen concrete voornemens tot verbetering

Organisatorische voorzieningen

De directie Onderzoek en Wetenschapsbeleid van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen is verantwoordelijk voor de aansturing van de NWO.

Het Algemeen Bestuur van de NWO brengt om het jaar voor een tijdvak van vier jaar een meerjarenplan vast. Dit meerjarenplan dient in elk geval te bevatten een programma van werkzaamheden, de financiële, personele, materiële en organisatorische voorwaarden die hiertoe moeten worden vervuld. De Minister van OCenW kan richtlijnen geven met betrekking tot de inrichting van het plan. De rijksbijdrage wordt jaarlijks bepaald door vaststelling in de onderwijsbegroting. Het bedrag is gerelateerd aan de activiteiten van NWO.

In voor- en najaar vindt er bestuurlijk overleg plaats met NWO over het meerjarenprogramma, de begroting en de beleidsindicaties van de minister.

Voor de acht hierna geïnventariseerde fondsen opgericht krachtens de Wet op het specifiek cultuurbeleid geldt het volgende²⁰.

Instellingsmotieven

De motieven om tot de oprichting van fondsen over te gaan zijn gegeven in de memories van toelichting bij respectievelijk de Fondsenwet scheppende kunsten uit 1981 en de Wet op het specifiek cultuurbeleid (waarbij onder meer de Fondsenwet is ingetrokken) uit 1993.

In 1990 heeft de Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur in een brief aan de Tweede Kamer de overwegingen genoemd die haar tot verdere fondsvorming deden overgaan (K/AZ U 191, brief van 4 december 1990). Zij noemde daarin **doelmatigheid en doeltreffendheid** alsmede het gegeven dat de **projectsubsiëring** op het terrein van de cultuur voornamelijk is **ingegeven door de inhoudelijke advisering van deskundigen**. De verantwoordelijkheid van de minister voor de beoordeling van afzonderlijke 'cultuuruitingen' op hun artistieke betekenis of cultuurhistorische waarde is daardoor in feite zonder betekenis en **rechtvaardigt een overheid 'op afstand'**.

In de loop van de jaren is de bestaansgrond van de fondsen van aard veranderd. In plaats van 'maatschappelijke participatie' is de nadruk veel meer komen te liggen op 'uitvoering onafhankelijk van de politiek'. Waar de Fondsenwet scheppende kunsten in artikel 3, onderdeel d, nog bepaalde dat de statuten van een op te richten fonds aan moesten geven op welke wijze vervaardigers en gebruikers van kunstwerken bij de besluitvorming werden betrokken, ontbreekt een dergelijke bepaling in de Wet op het specifiek cultuurbeleid.

De maatschappelijke participatie vertaalt zich nu in de bereidheid van deskundigen op bestuurlijk en inhoudelijk gebied om de taak van een fonds uit te voeren, hetzij als bestuurslid, hetzij als lid van een adviescommissie. Met andere woorden, waar vroeger statutair een voordrachtrecht van beroepsorganisaties bestond²¹ of een raad van advies gerekruteerd uit beroepsorganisaties²², is bij de totstandkoming van de latere fondsen de **onafhankelijke oordeelsvorming** en het voorkómen van corporatisme meer benadrukt.

Toetsing aan de aanwijzingen

ad 124b

Na de Tweede Wereldoorlog is binnen de kunstwereld en de Raad voor de Kunst gesproken over de wenselijkheid om bepaalde taken met betrekking tot de uitvoering van het kunstbeleid over te dragen aan zelfstandige fondsen. Deze fondsen zouden daartoe subsidie van de rijksoverheid moeten ontvangen. Dit heeft geleid tot de oprichting van de Stichting Productiefonds voor Nederlandse Films in 1956 en de Stichting Fonds voor de Letteren in 1965, beide op instigatie van de rijksoverheid. Op dat moment hadden we nog niet te maken met de eisen van de Comptabiliteitswet 1976, die een wettelijke machtiging vereiste voor het oprichten van of deelnemen in privaatrechtelijke rechtspersonen door de rijksoverheid. Vanaf de inwerkingtreding van de Comptabiliteitswet 1976 golden die eisen wel. In 1981 is de Fondsenwet scheppende kunsten in werking getreden, die de Minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk de vereiste wettelijke machtiging verschafte om privaatrechtelijke fondsen op het terrein van de scheppende kunsten op te richten. De privaatrechtelijke rechtsvorm voor zulke fondsen bleef dus gehandhaafd. Overwegingen waren: alle schijn vermijden dat de fondsen een verlengstuk zouden zijn van de rijksoverheid. Het was destijds juist de bedoeling dat belanghebbenden zelf bij de besluitvorming betrokken zouden zijn. En bovendien: de privaatrechtelijke rechtsvorm van

²⁰ Dit zijn de stichting fonds voor de Letteren, de stichting fonds voor de Scheppende Toonkunst, de stichting fonds voor Beeldende kunsten, vormgeving en bouwkunst, de stichting fonds voor de Nederlandse film, de stichting Nederlands literair productie- en vertalingsfonds, de Mondriaan stichting, de stichting Stimuleringsfonds voor de architectuur en de stichting fonds voor de podiumkunsten.

²¹ Het Fonds voor de scheppende toonkunst kende tot de statutenwijziging van maart 1996 een voordrachtrecht van beroepsorganisaties van componisten in het bestuur.

²² Het Fonds voor Beeldende Kunst, Vormgeving en Bouwkunst kent een fondsraad, waarin vertegenwoordigers van een tiental beroepsorganisaties zitting hebben.

de reeds bestaande fondsen voldeed goed. Op basis van deze Fondsenwet zijn vervolgens opgericht: het Fonds voor de scheppende toonkunst, het Fonds voor Beeldende Kunst, Vormgeving en Bouwkunst en het Fonds voor de Nederlandse Film.

Hoofdstuk IV van de in 1993 in werking getreden Wet op het specifiek cultuurbeleid behandelt de Fondsen en machtigt de Minister van OCenW privaatrechtelijke rechtspersonen op te richten om cultuuruitingen te verbreiden (artikel 9). De keuze voor privaatrechtelijke rechtspersonen bleef gehandhaafd onder verwijzing naar de overwegingen die ook al golden tijdens de totstandkoming van de Fondsenwet, en om redenen van efficiëntie en uniformiteit (Toelichting tweede nota van wijziging, blz. 6 en 7). De privaatrechtelijke status van de fondsen is derhalve in de Wet op het specifiek cultuurbeleid verankerd, evenals hun positie als bestuursorgaan in de zin van de Awb (artikel 11). Artikel 12 bepaalt dat reeds bestaande fondsen gelden als fondsen opgericht met de machtiging van de Wet op het specifiek cultuurbeleid. Na inwerkingtreding van de Wet zijn opgericht: het Fonds voor de podiumkunsten, de Mondriaan Stichting, het Literair productie- en vertalingenfonds en het Stimuleringsfonds voor Architectuur. De twee bestaande, hiervoor genoemde, fondsen op het terrein van de film zijn gefuseerd en opgegaan in het krachtens de Wet op het specifiek cultuurbeleid opgerichte Nederlands Fonds voor de Film.

Samenvattend: de stichtingsvorm voor deze zelfstandige bestuursorganen heeft een lange geschiedenis, kent een breed draagvlak in het veld en bevat goed. Er bestaat weinig animo om die structuur te wijzigen alleen uit een oogpunt van bestuurlijke esthetiek.

ad 124m

Formeel is bij deze fondsen geen taakverwaarlozingsregeling opgenomen. Materieel wordt echter wel aan de aanwijzing voldaan. Indien door of namens het fonds de in het Bekostigingsbesluit vervatte voorschriften of andere voorschriften die de minister aan het verlenen van subsidie heeft verbonden, niet zijn nageleefd, kan de minister de toezegging wijzigen dan wel intrekken, het verstrekken van voorschotten opschorten en de vaststelling wijzigen.

ad 124l, s en t

De fondsen in kwestie worden voor wat betreft toezicht en controle, en in de verhouding tot de Minister van OCenW, behandeld als meerjarig gesubsidieerde instellingen. De grondslag voor de bekostiging daarvan is de Wet op het specifiek cultuurbeleid. In overeenstemming met art. 8 van die Wet zijn de subsidievoorwaarden uitgewerkt in het Bekostigingsbesluit cultuuruitingen en de Regeling subsidies en uitkeringen cultuuruitingen. Materieel wordt dus aan de aanwijzingen voldaan.

ad 124r

Openbaarheid van vergaderingen is niet van toepassing op de cultuurfondsen. De bestuurders van deze fondsen worden niet als vertegenwoordigers van maatschappelijke geledingen, maar als onafhankelijke deskundigen benoemd. Openbaarheid van hun vergaderingen is derhalve niet voorgeschreven.

ad 124u

In verband met de privaatrechtelijke vormgeving zijn voor de fondsen geen specifieke bepalingen vastgesteld met betrekking tot de arbeidsvoorwaarden. De aanwijzing in kwestie is ook niet van toepassing op stichtingen.

ad 124ij

In de Wet op het specifiek cultuurbeleid is geen evaluatiebepaling opgenomen die uitdrukkelijk betrekking heeft op het functioneren van de fondsen. De vierjaarlijkse beleidscyclus rondom de cultuurnota, die in de Wet is vastgelegd, houdt evenwel een integrale evaluatie in van het gehele cultuurbeleid - dus óók van de incidentele subsidieverlening door de fondsen en hun functioneren. Ieder fonds moet eens in de vier jaar een meerjarig beleidsplan indienen, dat wordt beoordeeld door de Raad voor cultuur, alvorens opnieuw voor (ten hoogste) vier jaar onder de gebruikelijke voorwaarden een subsidiebedrag wordt toegekend. Materieel wordt aldus ruim voldaan aan aanwijzing 124ij, immers het parlement heeft de mogelijkheid de doeltreffendheid en de doelmatigheid van

het functioneren van ieder fonds in het kader van het cultuurbeleid als geheel te beoordelen en aan die beoordeling zo nodig direct (financiële) consequenties te verbinden.

Voornemens tot verbetering

Uitgaande van de systematiek rondom de vierjaarlijkse cultuurnota (meerjarige subsidiëring van de hierna geïnventariseerde fondsen als privaatrechtelijke organisaties op de voorwaarden vastgelegd in het Bekostigingsbesluit cultuuruitingen en de Regeling subsidies en uitkeringen cultuuruitingen), is er geen bezwaar de Wet op het specifiek cultuurbeleid overigens zoveel mogelijk in overeenstemming te brengen met de aanwijzingen. Dit zal gebeuren als ook andere wijzigingen van deze wet aan de orde zijn.

Stichting fonds voor de Letteren

Algemene kenmerken

De stichting fonds voor de Letteren is een privaatrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan met een grote discretionaire ruimte vanwege de aard van de werkzaamheden en de bijbehorende taakomschrijving.

Instellingsmotief

Uitvoering onafhankelijk van de politiek. Aangevuld met de uitvoering op basis van deskundig advies, strikt regelgebonden beslissingen en pragmatische redenen.

Hoofdtak

Het instandhouden, ontwikkelen, sociaal en geografisch spreiden of anderszins verbreiden van een of meer cultuuruitingen. Dit gebeurt o.a. door het behartigen van de belangen van het schrijverschap en het verstrekken van individuele subsidies.

Taakcluster naar hoofdtak

Besluiten inzake de verdeling van geld.

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging:

volledig via de begroting van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur (per 1 januari 1995 staat dit fonds op begroting van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen).

Omvang in 1994: (bedragen * 1000,-)

apparaatskosten:	f.	832,7
programmakosten:	f.	7.412,8

Toetsing aan de aanwijzingen

Zie inleidende tekst.

Verbetervoornemens

Zie inleidende tekst.

Organisatorische voorzieningen

Zie inleidende tekst.

Stichting fonds voor de scheppende toonkunst

Algemene kenmerken

De Stichting fonds voor de scheppende toonkunst is een privaatrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan met een grote discretionaire ruimte vanwege de aard van de werkzaamheden en de bijbehorende taakomschrijving.

Instellingsmotief

Uitvoering onafhankelijk van de politiek. Aangevuld met de uitvoering op basis van deskundig advies, strikt regelgebonden beslissingen en pragmatische redenen.

Hoofdtak

Het fonds heeft tot doel de scheppende toonkunst te bevorderen en streeft dit o.a. na door met een ideëel oogmerk aan componisten uitkeringen (o.a. in de vorm van werkbeurzen) toe te kennen.

Taakcluster naar hoofdtak

Besluiten inzake de verdeling van geld.

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging:

volledig via de begroting van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur (per 1 januari 1995 staat dit fonds op begroting van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen).

Omvang in 1994: (bedragen * 1000,-)

apparaatskosten:	f.	250
programmakosten:	f.	2.641

Toetsing aan de aanwijzingen

Zie inleidende tekst.

Verbetervoornemens

Zie inleidende tekst.

Organisatorische voorzieningen

Zie inleidende tekst.

Stichting fonds voor beeldende kunsten, vormgeving en bouwkunst

Algemene kenmerken

De Stichting fonds voor beeldende kunsten, vormgeving en bouwkunst is een privaatrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan met een grote discretionaire ruimte vanwege de aard van de werkzaamheden en de bijbehorende taakomschrijving.

Instellingsmotief

Uitvoering onafhankelijk van de politiek. Aangevuld met de uitvoering op basis van deskundig advies, strikt regelgebonden beslissingen en pragmatische redenen.

Hoofdtak

Het verstrekken van subsidies aan kunstenaars voor het ontplooiën van bijzonder artistieke activiteiten, dan wel om zich gedurende een periode geheel te kunnen wijden aan hun artistieke ontwikkeling. Het verstrekken van tijdelijke beroepskostenvergoedingen aan beeldende kunstenaars, die over onvoldoende inkomsten beschikken om deze kosten zelf te dragen.

Taakcluster naar hoofdtak

Besluiten inzake de verdeling van geld.

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging:

volledig via de begroting van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur (per 1 januari 1995 staat dit fonds op begroting van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen).

Omvang in 1994: (bedragen * 1000,-)

apparaatskosten:	f.	3.500
programmakosten:	f.	41.500

Toetsing aan de aanwijzingen

Zie inleidende tekst.

Verbetervoornemens

Zie inleidende tekst.

Organisatorische voorzieningen

Zie inleidende tekst.

Stichting fonds voor de Nederlandse film

Algemene kenmerken

De Stichting fonds voor de Nederlandse film is een privaatrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan met een grote discretionaire ruimte vanwege de aard van de werkzaamheden en de bijbehorende taakomschrijving.

Instellingsmotief

Uitvoering onafhankelijk van de politiek. Aangevuld met de uitvoering op basis van deskundig advies, strikt regelgebonden beslissingen en pragmatische redenen.

Hoofdtak

Het stimuleren van de filmproductie en het bevorderen van de filmkunst door daartoe financiële bijdragen ter beschikking te stellen.

Taakcluster naar hoofdtak

Besluiten inzake de verdeling van geld.

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging:

volledig via de begroting van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur (per 1 januari 1995 staat dit fonds op begroting van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen).

Omvang in 1994: (bedragen * 1000,-)

apparaatskosten:	f.	1.400
programmakosten:	f.	15.800

Toetsing aan de aanwijzingen

Zie inleidende tekst.

Verbetervoornemens

Zie inleidende tekst.

Organisatorische voorzieningen

Zie inleidende tekst.

Stichting Nederlands literair productie- en vertalingsfonds

Algemene kenmerken

De Stichting Nederlands literair productie- en vertalingsfonds is een privaatrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan met een grote discretionaire ruimte vanwege de aard van de werkzaamheden en de bijbehorende taakomschrijving.

Instellingsmotief

Uitvoering onafhankelijk van de politiek. Aangevuld met de uitvoering op basis van deskundig advies, strikt regelgebonden beslissingen en pragmatische redenen.

Hoofdtak

Het bevorderen van de productie van kwalitatief hoogstaande, oorspronkelijk Nederlands- en Friestalige literaire werken. Het bevorderen van de vertaling van kwalitatief hoogstaande, oorspronkelijk Nederlands- en Friestalig literaire werken in andere talen dan in het Nederlands en het Fries. Het bevorderen van de vertaling in het Nederlands en het Fries van literaire werken uit moeilijk toegankelijke talen, indien dit voor de verscheidenheid van bijzonder belang wordt geacht. De stichting streeft deze doelen na door o.a. het verstrekken van financiële uitkeringen.

Taakcluster naar hoofdtak

Besluiten inzake de verdeling van geld.

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging:

volledig via de begroting van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur (per 1 januari 1995 staat dit fonds op begroting van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen).

Omvang in 1994: (bedragen * 1000,-)

apparaatskosten:	f.	1.050
programmakosten:	f.	2.789

Toetsing aan de aanwijzingen

Zie inleidende tekst.

Verbetervoornemens

Zie inleidende tekst.

Organisatorische voorzieningen

Zie inleidende tekst.

Mondriaan Stichting

Algemene kenmerken

De Mondriaan Stichting is een privaatrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan met een grote discretionaire ruimte vanwege de aard van de werkzaamheden en de bijbehorende taakomschrijving.

Instellingsmotief

Uitvoering onafhankelijk van de politiek. Aangevuld met de uitvoering op basis van deskundig advies, strikt regelgebonden beslissingen en pragmatische redenen.

Hoofdtak

Het doel van de stichting omvat het bevorderen van de beeldende kunsten en vormgeving en het bevorderen van de kwaliteit van de uitoefening van museale functies en activiteiten door daartoe financiële bijdragen ter beschikking te stellen.

Taakcluster naar hoofdtak

Besluiten inzake de verdeling van geld.

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging:

volledig via de begroting van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur (per 1 januari 1995 staat dit fonds op begroting van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen).

Omvang in 1994: (bedragen * 1000,-)

apparaatskosten:	f.	2.000
programmakosten:	f.	18.000

Toetsing aan de aanwijzingen

Zie inleidende tekst.

Verbetervoornemens

Zie inleidende tekst.

Organisatorische voorzieningen

Zie inleidende tekst.

Stichting stimuleringsfonds voor de architectuur

Algemene kenmerken

De Stichting stimuleringsfonds voor de architectuur is een privaatrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan met een grote discretionaire ruimte vanwege de aard van de werkzaamheden en de bijbehorende taakomschrijving.

Instellingsmotief

Uitvoering onafhankelijk van de politiek. Aangevuld met de uitvoering op basis van deskundig advies, strikt regelgebonden beslissingen en pragmatische redenen.

Hoofdtak

De stichting heeft tot doel het bevorderen van de ontwikkeling van de architectuur in de ruimste zin van het woord en het scheppen van voorwaarden voor de realisatie van projecten met een hoge architectonische kwaliteit in Nederland. De stichting tracht het doel te bereiken door het verschaffen van financiële middelen en deskundige ondersteuning aan rechtspersonen, die werkzaam zijn op het gebied van de architectuur in de meest ruime zin.

Taakcluster naar hoofdtak

Besluiten inzake de verdeling van geld.

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging:

volledig via de begroting van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur (per 1 januari 1995 staat dit fonds op begroting van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen).

Omvang in 1994: (bedragen * 1000,-)

apparaatskosten:	f.	900
programmakosten:	f.	5.600

Toetsing aan de aanwijzingen

Zie inleidende tekst.

Verbetervoornemens

Zie inleidende tekst.

Organisatorische voorzieningen

Zie inleidende tekst.

Stichting fonds voor de podiumkunsten

Algemene kenmerken

De Stichting fonds voor de podiumkunsten is een privaatrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan met een grote discretionaire ruimte vanwege de aard van de werkzaamheden en de bijbehorende taakomschrijving.

Instellingsmotief

Uitvoering onafhankelijk van de politiek. Aangevuld met de uitvoering op basis van deskundig advies, strikt regelgebonden beslissingen en pragmatische redenen.

Hoofdtak

De stichting heeft ten doel het ontwikkelen, sociaal en geografisch spreiden of anderszins verbreiden of bevorderen van uitingen op het gebied van de podiumkunsten. De stichting tracht het doel te bereiken door het verlenen van financiële steun aan de productie, presentatie en uitvoering van projecten, respectievelijk voor studie of scheppende arbeid door individuele kunstenaars op het gebied van de podiumkunst.

Taakcluster naar hoofdtak

Besluiten inzake de verdeling van geld.

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging:

volledig via de begroting van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur (per 1 januari 1995 staat dit fonds op begroting van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen).

Omvang in 1994: (bedragen * 1000,-)

apparaatskosten:	f.	1.967
programmakosten:	f.	12.923

Toetsing aan de aanwijzingen

Zie inleidende tekst.

Verbetervoornemens

Zie inleidende tekst.

Organisatorische voorzieningen

Zie inleidende tekst.

Stichting stimuleringsfonds Nederlandse culturele omroepproducties

Algemene kenmerken

De Stichting stimuleringsfonds Nederlandse culturele omroepproducties is een privaatrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan met een grote discretionaire ruimte vanwege de aard van de werkzaamheden en de bijbehorende taakomschrijving.

Instellingsmotief

Uitvoering door deskundigen.

Hoofdtak

Het verstrekken van financiële bijdragen t.b.v. de ontwikkeling en vervaardiging van bijzondere programmaonderdelen die van Nederlandse culturele aard zijn en die worden verzorgd door de omroepverenigingen of de Nederlandse Programma Stichting.

Taakcluster naar hoofdtak

Besluiten inzake de verdeling van geld. Aangevuld met het beoordelen van kwaliteit en verstrekken van bevestigingsdocumenten.

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging:

volledig via de begroting van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur (per 1 januari 1995 staat dit fonds op begroting van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen).

Omvang in 1994: (bedragen * 1000,-)

apparaatskosten:	f.	1.367
programmakosten:	f.	36.666

Toetsing aan de aanwijzingen

ad 124b:

De wettelijke basis van dit fonds wordt gegeven door de Mediawet. In de wet is bepaald dat dit fonds een bestuursorgaan in de vorm van een stichting is. Deze rechtsvorm is in beginsel niet in overeenstemming met aanwijzing 124b. Het wordt wenselijk geacht om in het geval van dit fonds af te wijken van de aanwijzing die bepaalt dat een zelfstandig bestuursorgaan in beginsel slechts in de publiekrechtelijke vorm kan voorkomen (aanwijzing 124b). OCenW geeft er de voorkeur aan dat dit fonds haar privaatrechtelijke status kan behouden om dezelfde redenen welke zijn genoemd voor de fondsen opgericht krachtens de Wet op het specifiek cultuurbeleid.

ad 124l, s en t:

Het fonds wordt voor wat betreft toezicht en controle, en in de verhouding tot de Minister van OCenW, behandeld als een gesubsidieerde instelling. De Mediawet behelst geen bijzondere op het fonds toegesneden bepalingen inzake het toezicht en de controle. In het kader van het geregelde onderhoud zal de Mediawet op dit punt worden aangepast.

ad 124m:

Gelet op de toelichting bij deze aanwijzing is art. 124m niet van toepassing op het Stimuleringsfonds. Er is geen taakverwaarlozingsregeling opgenomen omdat de noodzaak daartoe ontbreekt. Er is geen sprake van uitvoering EG-regelgeving maar van subsidieverstrekking. Een aansprakelijkheidsprobleem ligt daarbij niet voor de hand.

ad 124q:

Het fonds is inmiddels opgenomen in het Aanwijzingsbesluit bestuursorganen Wob/WNo (Staatsblad 341, 1995).

Verbetervoornemens

Geconstateerd wordt dat een aantal zaken bij dit fonds niet in overeenstemming zijn met de aanwijzingen. In het kader van het geregelde onderhoud van de Mediawet bestaat de bereidheid deze zaken in overeenstemming met de aanwijzingen te brengen.

Organisatorische voorzieningen

Voor wat betreft de organisatorische aansturing ressorteert de stichting stimuleringsfonds Nederlandse culturele omroepproducties samen met het Commissariaat voor de Media, het Bedrijfsfonds voor de Pers en de Dienst Omroepbijdragen rechtstreeks onder de directie Media, Letteren en Bibliotheken. Deze zelfstandige bestuursorganen worden volledig gefinancierd uit de omroepmiddelen (omroepbijdragen en STER-gelden), m.u.v. het Bedrijfsfonds voor de Pers, dat wordt gefinancierd uit een heffing op de reclame-inkomsten van de STER en de binnenlandse commerciële omroepen. De Mediawet-zbo's zijn derhalve in juridisch en financieel opzicht 'ingebed' in het mediabeleid (dat op zich al sterk gejuridificeerd is). Dit vormt de beste garantie om het beleid van zelfstandige bestuursorganen inzake toezicht, handhaving en subsidieverstrekking te laten sporen met het overige beleid op het terrein van omroep en pers.

Commissariaat voor de Media

Algemene kenmerken

Het Commissariaat voor de Media is een publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan met eigen rechtspersoonlijkheid. Het Commissariaat heeft een grote discretionaire ruimte vanwege de ruime wettelijke taakomschrijving.

Instellingsmotief

Uitvoering onafhankelijk van de politiek.

Hoofdtak

Het toezicht op de naleving van het bij krachtens de Mediawet bepaalde.

Taakcluster naar hoofdtak

Algemene uitvoeringscontroleerende taken. Aangevuld met besluiten in individuele gevallen van niet-geldelijke aard en besluiten inzake de verdeling van geld.

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging:

volledig via de begroting van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur (per 1 januari 1995 staat deze organisatie op de begroting van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen).

Omvang in 1994: (bedragen * 1000,-)

apparaatskosten:	f.	5.391
programmakosten:		—

Toetsing aan de aanwijzingen

Het Commissariaat voor de Media was een van de eerste publiekrechtelijke vormgegeven zelfstandige bestuursorganen 'nieuwe stijl'. Sedert de instelling van het CvdM (1 januari 1988) is het inzicht inzake zelfstandige bestuursorganen voortgeschreden. Het CvdM voldoet daarom *formeel* in een groot aantal opzichten niet aan de aanwijzingen. In de praktijk heeft de minister/staatssecretaris overigens voldoende sturingsinstrumenten en -mogelijkheden.

Verbetervoornemens

In het kader van het geregelde onderhoud van de Mediawet zal de regeling van het CvdM zoveel mogelijk in overeenstemming worden gebracht met de aanwijzingen.

Organisatorische voorzieningen

Zie tekst bij Stichting stimuleringsfonds Nederlandse culturele omroepproducties.

Dienst Omroepbijdragen

Algemene kenmerken

Er is recent een wetsvoorstel bij de Tweede Kamer ingediend waarin de Dienst Omroepbijdragen (DOB) wordt omgevormd tot een publiekrechtelijk vormgegeven zelfstandig bestuursorgaan. De DOB heeft een zeer beperkte discretionaire ruimte.

Instellingsmotief

Strikt regelgebonden beslissingen.

Hoofdtak

Innen van de omroepbijdragen.

Taakcluster naar hoofdtak

Algemene uitvoeringscontrolerende taken (de hoofdtak van DOB is weliswaar het innen van de omroepbijdragen. Het is het departement die deze gelden *verdeelt*. De DOB kan niet worden ingedeeld in het taakcluster 'besluiten inzake de *verdeling* van geld').

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging:

volledig via de begroting van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur (per 1 januari 1995 staat deze organisatie op de begroting van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen).

Omvang in 1994: (bedragen * 1000,-)

apparaatskosten:	f.	50.272	(de inningskosten)
programma-inkomsten:	f.	1.086.880	(de omroepbijdragen)

Toetsing aan de aanwijzingen en verbetervoornemens

De huidige Dienst Omroepbijdragen is een onderdeel van KPN en wordt aangemerkt als zelfstandige bestuursorgaan. Er ligt thans een wetsvoorstel bij de Kamer waardoor het bestaande privaatrechtelijke zelfstandig bestuursorgaan wordt omgevormd tot een publiekrechtelijke. Er wordt dus geen nieuw zelfstandig bestuursorgaan opgericht. Bij het wetsvoorstel zijn de aanwijzingen reeds meegenomen.

Organisatorische voorziening

Zie tekst bij Stichting stimuleringsfonds Nederlandse culturele omroeproducties.

Bedrijfsfonds voor de Pers

Algemene kenmerken

Het Bedrijfsfonds voor de Pers is een publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan met eigen rechtspersoonlijkheid en heeft een beperkte discretionaire ruimte.

Instellingsmotief

Uitvoering onafhankelijk van de politiek.

Hoofdtak

Het toezicht op de naleving van het bij of krachtens de Mediawet bepaalde met betrekking tot de pers. Daarnaast verleent het bedrijfsfonds financiële steun aan dagbladen wegens ongelijkheid van voorwaarden op de advertentiemarkt.

Taakcluster naar hoofdtak

Besluiten inzake de verdeling van geld, aangevuld met de beoordeling van kwaliteit en verstrekken van bevestigingsdocumenten.

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging:

volledig via de begroting van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur (per 1 januari 1995 staat dit fonds op begroting van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen).

Omvang in 1994: (bedragen * 1000,-)

apparaatskosten:	f.	869
programmakosten:	f.	5.257

Toetsing aan de aanwijzingen en verbetervoornemens

Thans wordt gewerkt aan een wetsvoorstel aangaande steunmaatregelen voor de pers. Uiteraard zullen daarbij de aanwijzingen worden gevolgd.

Organisatorische voorzieningen

Zie tekst bij Stichting stimuleringsfonds Nederlandse culturele omroepproducties.

MINISTERIE VAN FINANCIËN

DEEL II HOOFDSTUK 5 DOORLICHTINGSRAPPORTAGE ZELFSTANDIGE BESTUURSORGANEN

1 Inleiding

Vanwege de rijksbrede doorlichting van zelfstandige bestuursorganen zijn bij het Ministerie van Financiën de navolgende zelfstandige bestuursorganen onderwerp van onderzoek geweest:

- De Nederlandsche Bank N.V. (DNB)
- De Stichting Verzekeringskamer (VK)
- De Stichting Toezicht Effectenverkeer (STE)
- De Stichting Waarborgfonds Motorverkeer (WFM)
- De Stichting Medefinanciering Oververtegenwoordiging Oudere Ziekentfondsverzekerden (MOOZ)
- De Waarderingskamer (WK)

Er wordt niet gerapporteerd over de Stichting Effectenvernieuwingsbureau en de Coöperatieve RABO-Bank (RABO). Over de Stichting Effectenvernieuwingsbureau wordt niet gerapporteerd aangezien naar verwachting de Effectenvernieuwingswet zal worden ingetrokken. Daarmee zal ook de rol van het bureau komen te vervallen. Ten aanzien van de RABO was naar aanleiding van het rapport van de Algemene Rekenkamer reeds besloten tot aanpassing van de betrokken regelgeving, zodanig dat de RABO geen publieke taken verricht voor de overheid en niet als zelfstandig bestuursorgaan beschouwd moet worden. Dit wordt meegenomen in het wetsvoorstel tot Herziening van de Wet toezicht kredietwezen 1992, dat recent door de Ministerraad is aanvaard en voor advies bij de Raad van State ligt. De Waarderingskamer was niet betrokken in het onderzoek van de Rekenkamer omdat deze ten tijde van het onderzoek door de Rekenkamer nog niet was opgericht.

Bij ieder zelfstandig bestuursorgaan wordt een korte typering gegeven van het zelfstandig bestuursorgaan en zijn publieke taken. Ook wordt kort ingegaan op de status van zelfstandig bestuursorgaan.

De kernvraag bij de onder Financiën ressorterende zelfstandige bestuursorganen is of de Minister van Financiën zich ervan kan vergewissen dat de publieke taken van deze zelfstandige bestuursorganen op een juiste en doelmatige manier worden uitgevoerd, opdat hij aldus een goede invulling kan geven aan zijn ministeriële verantwoordelijkheid. Daar wordt in deze rapportage eveneens op ingegaan.

2 Algemeen deel

2.1 Inleiding

Dit hoofdstuk gaat in op enige actuele ontwikkelingen rond de financiële toezichthouders (DNB, VK en STE) die van belang zijn voor de relaties tussen het departement en de betrokken zelfstandige bestuursorganen in het licht van de ministeriële verantwoordelijkheid.

2.2 Ministeriële verantwoordelijkheid

De Minister van Financiën is verantwoordelijk voor de financiële toezichtswetgeving²³ alsook voor de toetsing van de effectiviteit en doelmatigheid van de taakuitvoering door de financiële toezichthouders. Voor DNB geldt hierbij dat haar formele toezichtstaken dienen te worden onderscheiden van haar monetaire taak. Voor de uitvoering van deze monetaire taak

²³ Wet toezicht kredietwezen 1992, Wet toezicht effectenverkeer 1995, Wet toezicht verzekeringsbedrijf 1993, Wet toezicht natura-uitvaartverzekeringsbedrijf, Wet toezicht beleggingsinstellingen

is de Minister van Financiën verantwoordelijk tot het moment dat Nederland deelneemt aan de derde fase van de Economische en Monetaire Unie²⁴ (zie tevens § 2.5).

Er zijn nog een aantal andere recente ontwikkelingen van belang. Ten eerste worden momenteel in het kader van de 'grote röntgenfoto' de overeenkomsten en verschillen tussen de diverse toezichtswetten vanuit de departementen Financiën, SZW en VWS in kaart gebracht (zie § 2.3). Ten tweede zullen de mogelijkheden van de minister om zich te informeren over het functioneren van de financiële toezichthouders worden vergroot na aanvaarding van het wetsvoorstel 'Toezicht op toezicht' (zie § 2.4).

Ook heeft de Minister van Financiën een verantwoordelijkheid voor toetsing van de doelmatigheid van de taakuitoefening door de toezichthouders. De Minister van Financiën beschikt om die reden bij DNB over bevoegdheden ten aanzien van de aandeelhoudersvergadering en de Raad van Commissarissen, waaronder de Koninklijk Commissaris. Bij de VK is er bij verzelfstandiging voor het toezicht op het beheer van de VK een Raad van Toezicht (RvT) ingesteld. De Minister van Financiën kan invloed uitoefenen op het beheer van de STE doordat de Minister van Financiën de begroting van de STE dient goed te keuren en de aan de onder toezicht gestelden in rekening te brengen kostenbijdragen vaststelt.

2.3 Grote röntgenfoto

Verschillen in bevoegdheden tussen de Ministers van Financiën, SZW en VWS ten aanzien van de toezichthoudende zelfstandige bestuursorganen (waaronder bijvoorbeeld een algemene aanwijzingsbevoegdheid), worden behandeld in het kader van de 'grote röntgenfoto'. Dit betreft een inventarisatie van de samenhang en verschillen tussen het toezicht op particuliere verzekeraars, pensioen- en spaarfondsen, sociale zekerheid en zorgverzekeraars. Op grond van de inventarisatie zal worden bezien of stroomlijning noodzakelijk is. Eventuele uitkomsten zullen eveneens worden beoordeeld op hun betekenis voor DNB en STE.

2.4 'Toezicht op toezicht'

Bij toezicht op private ondernemingen dient zeer zorgvuldig te worden omgegaan met bedrijfsgegevens van deze ondernemingen. Voorwaarde voor een effectief toezicht is dat de onder toezicht staande instellingen zonder terughoudendheid inlichtingen aan de toezichthouder verstrekken. De financiële toezichthouders zijn onderworpen aan een geheimhoudingsplicht, die inhoudelijk vooral door EG-regelgeving wordt bepaald en ook doorwerkt in de verhouding tot andere overheidsorganen, waaronder het Ministerie van Financiën. Ingevolge het wetsvoorstel 'Toezicht op toezicht'²⁵ zal de Minister van Financiën bevoegd zijn, onder strikte clausulering in verband met de geheimhoudingsplicht in EU-verband, om aan de financiële toezichthouders de gegevens en inlichtingen te vragen die naar zijn oordeel nodig zijn voor een onderzoek naar de toereikendheid van de toezichtswetgeving of van de wijze waarop deze wetgeving door de financiële toezichthouders wordt uitgevoerd, indien dat ter wille van het bedrijfseconomisch toezicht nodig blijkt. De financiële toezichthouders zijn in beginsel verplicht de gevraagde gegevens of inlichtingen te verstrekken. Gegevens en inlichtingen die betrekking hebben op of herleidbaar zijn tot individuele instellingen en personen worden echter niet verstrekt. Hoewel de geheimhoudingsplicht van de toezichthouders door een deconfiture niet wordt doorbroken, wordt in het wetsvoorstel ten aanzien van de Minister van Financiën een uitzondering gemaakt voor gegevens en inlichtingen die betrekking hebben op of herleidbaar zijn tot instellingen die in deconfiture zijn.

²⁴ De Economische en Monetaire Unie zal overeenkomstig het Verdrag tot oprichting van de Economische Gemeenschap tot stand komen. Artikel 107 van dit Verdrag legt vast dat de Centrale Banken die gezamenlijk het Europees Stelsel van Centrale Banken zullen vormen, en als zodanig het monetaire beleid in de aangesloten landen bepalen en uitvoeren, onafhankelijk zijn aangaande de hen in het Verdrag opgedragen taken. Dit betekent dat de ministeriële verantwoordelijkheid voor het monetaire beleid vervalt.

²⁵ Kamerstukken II, 1995/96, 24 456.

2.5 Aanpassing van de Bankwet 1948

De Bankwet 1948 bevat het Statuut van de Nederlandsche Bank N.V. en definieert haar monetaire taak²⁶. Overeenkomstig het Verdrag van Maastricht dient dit Statuut met het oog op de derde fase van de EMU te worden aangepast.

De Bank wordt overeenkomstig het Verdrag onderdeel van het Europees Stelsel van Centrale Banken. Dit stelsel zal het monetaire beleid in volstrekte onafhankelijkheid bepalen en uitvoeren na ingang van de derde fase van de EMU. Het Verdrag reflecteert in dezen de in internationaal verband gegroeide overtuiging dat ten behoeve van prijsstabiliteit een onafhankelijk gevoerd monetair beleid het meest succesvol is. Uit het Verdrag vloeit dan ook voort dat het aanwijzingsrecht van de Minister van Financiën zoals opgenomen in artikel 26 Bankwet vervalst. Dit aanwijzingsrecht was sinds de totstandkoming van de Bankwet 1948 overigens steeds als 'ultimum remedium' beschouwd.

Naast aanpassing aan het Verdrag nopen de opzet en terminologie van de Bankwet 1948 tot een algehele herziening van het Statuut. Het wetsvoorstel hiertoe zal in 1997 aan de Tweede Kamer worden aangeboden.

---

²⁶ De taak van DNB met betrekking tot het bedrijfseconomisch toezicht op kredietinstellingen is vastgelegd in de Wtk 1992.

De Nederlandsche Bank N.V. (DNB)

Algemene kenmerken

DNB is een naamloze vennootschap waarvan de Staat 100% aandeelhouder is. De publieke taken van DNB zijn bij wet (waaronder: Bankwet 1948, Wet toezicht kredietwezen 1992 (Wtk 1992), Wet toezicht beleggingsinstellingen (Wtb), Wet inzake de wisselkantoren (Wwk), Wet financiële betrekkingen buitenland 1994, Wet inzake de wisselkoers van de gulden) toegekend, en in geval van het toezicht op beleggingsinstellingen krachtens de wet bij amvb aan DNB overgedragen.

Instellingsmotief

Onafhankelijk oordeel

Hoofdtak

De hoofdtaken van DNB zijn:

1. bepalen en uitvoeren monetair beleid
2. houden van toezicht op kredietinstellingen en beleggingsinstellingen en registratie van wisselkantoren. Het uitoefenen van deze taken dient:
  - om het vertrouwen in het bankwezen te bevorderen en om crediteuren te beschermen;
  - om het effectieve functioneren van de financiële markten en de beleggers op die markten te bevorderen;
  - om het witwassen van geld tegen te gaan
3. taken en werkzaamheden voor de Staat: kassiersfunctie en bijvoorbeeld muntgeldistributie.

Taakcluster naar hoofdtak

1. Regulering economische sector (monetair beleid)
2. Algemeen uitvoeringscontroleerende taken ten aanzien van private instellingen (bedrijfseconomisch toezicht)

Kerngegevens DNB (1995)

Bruto resultaat	f.	2.492 mln.
Beheerskosten	f.	361 mln.
Winstuitkering aan de staat	f.	2.000 mln.
Formatie		1.448 medewerkers

Kerngegevens onder toezicht staande instellingen (1995)

ingeschreven kredietinstellingen (register Wtk)	842
ingeschreven beleggingsinstellingen (register Wtb)	324
ingeschreven wisselkantoren (register Wwk)	29

Bekostigingswijze

Inkomsten van DNB vloeien grotendeels voort uit de monetaire taak van DNB (saldo van rentebaten en rentelasten (1995): f. 2.607 mln.). Daarnaast berekent DNB de kosten van toezichtactiviteiten op grond van de Wtb en Wwk door aan onder toezicht gestelden. De kosten van het bedrijfseconomische toezicht ingevolge de Wtk 1992 worden niet aan de banken doorberekend. De banken verstrekken namelijk DNB om niet (statistische) informatie van allerlei aard ten behoeve van de uitoefening van het monetaire toezicht door DNB.

Toetsing aan de aanwijzingen

124b

DNB is een bestaand privaatrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan. De rechtsvorm maakt een goede taakuitoefening door DNB mogelijk en levert geen belemmeringen op voor de invulling van de ministeriële verantwoordelijkheid. Opgemerkt wordt dat door onder toezicht gestelden in de financiële markten de NV-vorm van DNB positief wordt gepercipieerd als

uiting van de onafhankelijke positie van DNB ten opzicht van de overheid. De privaatrechtelijke rechtsvorm maakt het mede mogelijk zelfstandig een slagvaardig personeels- en arbeidsvoorwaardenbeleid te voeren dat de DNB in staat stelt voldoende gekwalificeerd personeel met bedrijfstakervaring aan te trekken.

124m

Een algemene regeling bij taakverwaarlozing is er niet. De Minister van Financiën beschikt wel over de mogelijkheid tot aanscherping van de toezichtswetgeving, met overeenkomstige werking als een taakverwaarlozingsregeling. In het uiterste geval is er de mogelijkheid van ontslag van de directie door de Kroon. Met betrekking tot het toezicht op beleggingsinstellingen bestaat de mogelijkheid de overdracht van deze taken aan DNB in te trekken in geval van taakverwaarlozing.

124q

Het Aanwijzingsbesluit bestuursorganen Wob/WNo verklaart de Wob/WNo alleen van toepassing op de DNB, voor wat betreft niet-toezichtsaspecten. Openbaarmaking van toezichtsgegevens zou de uitvoering van de toezichtstaak kunnen aantasten. Op grond van EG-richtlijnverplichtingen moet de geheimhouding van toezichtsgegevens inzake onder toezicht gestelden zijn gegarandeerd. Aanpassing van Aanwijzing 124q voor wat betreft WNo-aspecten ligt derhalve in de rede.

124t

De Minister van Financiën beschikt momenteel niet over een algemeen inlichtingenrecht. In het wetsvoorstel 'Toezicht op toezicht' wordt geregeld dat het inlichtingenrecht van de Minister van Financiën ten aanzien van de DNB wordt uitgebreid. Het inlichtingenrecht is strikt geclausuleerd vanwege Europese richtlijnen waarin de geheimhoudingsplicht van DNB ten aanzien van gegevens van individuele onder toezicht gestelden is geregeld.

124ij

De Minister van Financiën is voornemens een 5-jaarlijkse termijn te hanteren voor evaluatie van de doeltreffendheid en doelmatigheid van het functioneren van DNB. Van evaluatie zijn de monetaire taken van DNB uitgezonderd.

Toezichtskader en ministeriële verantwoordelijkheid

Het toezicht op onder toezicht staande instellingen wordt uitgeoefend door DNB. Daarvoor zijn aan de DNB regelgevende bevoegdheden voor organisatorische of technische onderwerpen toegekend naast controle- en sanctiebevoegdheden.

De Minister van Financiën is verantwoordelijk voor de totstandkoming van de toezichtswetgeving, toetst de toereikendheid van de toezichtswetgeving en is verantwoordelijk voor de toetsing van de doelmatigheid van de taakuitoefening door DNB. DNB legt voor het Wtb-toezicht een begroting ter kennisneming aan de Minister van Financiën voor.

De Minister van Financiën dient jaarlijks, in zijn hoedanigheid van enig aandeelhouder, de jaarrekening van DNB goed te keuren. DNB brengt jaarlijks verslag uit aan de Minister van Financiën.

Bij de bepalingen die de verhouding tussen de Staat en DNB regelen dient onderscheid te worden gemaakt tussen het algemene kader, vervat in het Statuut van DNB dat is vastgelegd in de Bankwet 1948 en de bepalingen die zijn verbonden aan de uitvoering van een bepaalde (toezichts)taak.

Met betrekking tot het algemene kader zijn met name de bepalingen die de onderstaande zaken regelen van belang:

- orde en wijze van taakuitoefening door de directie zijn gereguleerd door de wet en de statuten;
- een koninklijk commissaris (KC) houdt van Regeringswege toezicht op de handelingen van DNB en ziet toe dat de jaarrekening in overeenstemming is met de wet;
- de Bankraad, waarin maatschappelijke geledingen zijn vertegenwoordigd, wordt door de directie geïnformeerd over de politiek van DNB (aangaande zowel monetaire als

- toezichtstaken) en beraadslaagt hierover met de directie. De Bankraad is in 1948 ingesteld teneinde 'het gemeenschaps-element in DNB te versterken';
- de Raad van Commissarissen (RvC) stelt de jaarrekening vast die door de aandeelhouders (de Staat) wordt goedgekeurd;
  - de (bancaire) werkzaamheden van DNB zijn limitatief beschreven en bevatten voorschriften aangaande de handelwijze van DNB.

De verantwoordelijkheid van de Minister van Financiën ten aanzien van het beheer van DNB vindt zijn grens in de onafhankelijk positie van DNB als monetaire autoriteit. Voor beoordeling van de doelmatigheid steunt de Minister van Financiën voornamelijk op het (onafhankelijke) oordeel van de RvC en op het oordeel van de Koninklijk Commissaris.

Organisatorische voorzieningen bij het departement

Contacten tussen het ministerie en DNB vinden frequent en op alle niveaus plaats zowel in regulier overleg als op ad hoc basis en ten aanzien van alle zaken van gemeenschappelijk belang.

De afdeling Effekten, Banken en Monetaire aangelegenheden (EBM) van de directie Binnenlands Geldwezen (BGW) is belast met de dagelijkse operationele contacten op monetair en toezichtsgebied, alsmede inzake de kassiersfunctie van DNB en de muntgeldistributiefunctie van DNB. Daarnaast vindt ook met andere afdelingen of directies, waaronder met name de afdeling Internationale Monetaire Zaken van de directie Buitenlandse Financiële Betrekkingen en de afdeling Centraal Kasbeleid van de directie BGW, veelvuldig afstemming plaats.

De afdeling EBM houdt zich bezig met onder meer:

- voorbereiding van beleid en regelgeving ten aanzien van kredietinstellingen, beleggingsinstellingen en wisselkantoren (o.a. Wtk 1992, Wtb en Wwk);
- voorbereiding van benoeming, schorsing en ontslag van directieleden, leden van de RvC en de Koninklijk Commissaris;
- (regulier) overleg met de directie van DNB;
- dagelijkse operationele contacten op werkvloerniveau;
- voorbereiding van de aandeelhoudersvergadering, waarin de Agent van Financiën veelal de Staat vertegenwoordigt (bijvoorbeeld met betrekking tot de winstuitkering en winstreservering);
- dossier ten behoeve van de Thesaurier-Generaal die aanwezig is bij de Bankraadvergaderingen;
- contacten met de bij DNB aanwezige Koninklijk Commissaris;
- evaluatieonderzoeken.

Het voornemen is de wettelijk voorgeschreven verplichtingen die verband houden met de taakuitoefening van DNB (o.a. met betrekking tot jaarverslag, jaarrekening en begroting) nader in kaart te brengen en op te nemen in de beschrijvingen van de administratieve organisatie, zodat vastligt wanneer welke actie behoort te worden ondernomen.

Stichting Verzekeringskamer (VK)

Algemene kenmerken

De publieke taken van de VK ten aanzien van verzekeraars zijn beschreven in onder meer de Wet toezicht verzekeringsbedrijf 1993 (Wtv 1993), de Wet tot verzelfstandiging van de Verzekeringskamer en de statuten van de Stichting VK. De publieke taken van de VK ten aanzien van pensioen- en spaarfondsen zijn beschreven in onder meer de Pensioen- en Spaarfondsenwet (PSW). Op de taken van de VK ten aanzien van laatstgenoemde instellingen wordt in dit overzicht niet nader ingegaan, deze behoren tot de verantwoordelijkheid van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Instellingsmotief

Onafhankelijk oordeel

Hoofdtak

De VK houdt toezicht op de verzekeraars. Dit toezicht dient:

- ter bescherming van de belangen van polishouders en andere gerechtigden op uitkeringen;
- ter bevordering van het vertrouwen in de verzekeringstak en het effectief functioneren van de verzekeringsmarkt.

Taakcluster naar hoofdtak

Algemeen uitvoeringscontroleerende taken ten aanzien van private instellingen (bedrijfseconomisch toezicht).

Kerngegevens VK (1995):

Formatie 110 medewerkers (fte)
Beheerskosten f. 22 mln.

Kerncijfers onder toezicht staande instellingen (1994)

	Balanstotaal	Premie-inkomen
Levensverzekeraars	f. 307 mrd.	f. 27,5 mrd.
Schadeverzekeraars	f. 46 mrd.	f. 26 mrd.
Pensioenfondsen	f. 535 mrd.	f. 14,5 mrd.

Bekostigingswijze

De kosten van de VK verband houdend met de uitvoering van de taken en bevoegdheden op grond van de Wtv 1993 en de Wet toezicht natura uitvaartverzekeringstak (Wtn) worden jaarlijks verhaald op de onder toezicht staande verzekeraars. De hoogte van de heffing vloeit direct voort uit de in de Kostenregeling verzekeringstak 1996 voorgeschreven berekeningswijze (ministeriële regeling).

Toetsing aan de aanwijzingen

124b

De VK is een bestaand privaatrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan. De rechtsvorm maakt een goede taakuitoefening door de VK mogelijk en levert geen belemmeringen op voor de invulling van de ministeriële verantwoordelijkheid. Door de onder toezicht gestelden wordt de privaatrechtelijke rechtsvorm positief gepercipieerd als uiting van de onafhankelijke positie ten opzichte van de overheid. Voor de privaatrechtelijke rechtsvorm is bovendien gekozen omdat deze het mogelijk maakt zelfstandig een slagvaardig personeels- en arbeidsvoorwaardenbeleid te voeren dat de VK in staat stelt voldoende gekwalificeerd personeel met bedrijfstakervaring aan te trekken. De ambtenarschalen boden te weinig ruimte om met name accountants, actuarissen en andere financieel-economische deskundigen (onmisbaar voor het toezicht) aan te trekken.

Voor de verzelfstandiging van de VK was ook een motief dat de kaders van het administratieve en financiële beheer waaraan een overheidsinstantie was gebonden, praktische bezwaren opleverden.

124q

Het Aanwijzingsbesluit bestuursorganen Wob/WNo verklaart de Wob/WNo alleen van toepassing op de VK, voor wat betreft niet-toezichtsaspecten. Openbaarmaking van toezichtsgegevens zou de uitvoering van de toezichtstaak kunnen aantasten. Op grond van EG-richtlijnverplichtingen moet de geheimhouding van toezichtsgegevens inzake verzekeraars zijn gegarandeerd. Aanvulling van aanwijzing 124q voor wat betreft de WNo-aspecten ligt in de rede.

124t

De Minister van Financiën beschikt momenteel niet over een algemeen inlichtingenrecht. In het wetsvoorstel 'Toezicht op toezicht' wordt geregeld dat het inlichtingenrecht van de Minister van Financiën ten aanzien van de VK wordt uitgebreid. Het inlichtingenrecht is strikt geclausuleerd vanwege Europese richtlijnen waarin de geheimhoudingsplicht van de VK ten aanzien van gegevens van individuele onder toezichtgestelden is geregeld.

124ij

De Minister van Financiën is voornemens een 5-jaarlijkse termijn te hanteren voor evaluatie van de doeltreffendheid en doelmatigheid van het functioneren van de VK.

Toezichtskader en ministeriële verantwoordelijkheid

In de Wtv 1993 en de Wtn wordt de verhouding tussen de Minister van Financiën en de VK geregeld. De Minister van Financiën is (samen met de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid) bevoegd tot aanwijzing van een rechtspersoon als VK en deze aanwijzing in te trekken in geval van taakverwaarlozing. Statutenwijzigingen moeten vooraf worden goedgekeurd door beide ministers. De bestuursleden worden benoemd door de Kroon op voordracht van het bestuur en de Raad van Toezicht (RvT) en ontslagen door de Kroon. In verband met een onafhankelijke taakvervulling mogen bestuursleden niet verbonden zijn aan een verzekeraar of een pensioen- of spaarfonds.

Het toezicht op verzekeraars wordt uitgeoefend door de VK. Daarvoor zijn aan de VK regelgevende bevoegdheden voor organisatorische of technische onderwerpen toegekend naast controle- en sanctiebevoegdheden.

De Minister van Financiën is verantwoordelijk voor de totstandkoming van de toezichtswetgeving, toetst de toereikendheid van de toezichtswetgeving en is verantwoordelijk voor de toetsing van de doelmatigheid van de taakuitoefening door de VK. Daartoe ontvangt hij onder meer de begroting van de VK. De VK heeft de wettelijke plicht ieder jaar een verslag van werkzaamheden (inclusief jaarrekening en accountantsverklaring) aan de Kroon te overleggen.

De Minister van Financiën beschikt niet over een algemene aanwijzingsbevoegdheid jegens de VK. De gedachte hierachter is dat het toezicht door de VK op verzekeraars onafhankelijk dient te zijn.

Er is bij de verzelfstandiging van de VK een Raad van Toezicht ingesteld, die toezicht houdt op de doelmatigheid van het beheer van de VK. Hij keurt de begroting goed en stelt de jaarstukken vast. De leden van de RvT worden benoemd door de Kroon, op voordracht van de RvT, gehoord het bestuur. Ontslag van de leden van de RvT vindt plaats door de Kroon. De leden zijn in verband met een onafhankelijke taakuitoefening niet afkomstig uit bepaalde brancheorganisaties.

Organisatorische voorzieningen bij het departement

Contacten tussen het ministerie en VK vinden frequent en op alle niveaus plaats zowel in regulier overleg als op ad hoc basis en ten aanzien van alle zaken van gemeenschappelijk belang.

De advisering van de Minister van Financiën inzake beoordeling van het toezichtbeleid van de VK ten aanzien van de verzekeringsbranche is gelegd bij de afdeling Verzekeringswezen van de directie Binnenlands Geldwezen.

Deze afdeling houdt zich bezig met onder meer:

- voorbereiding van beleid en regelgeving ten aanzien van verzekeraars (o.a. Wtv 1993 en Wtn);

- voorbereiding van benoeming, schorsing en ontslag van bestuursleden van de VK en de leden van de Raad van Toezicht;
- (regulier) overleg met het bestuur van de VK;
- dagelijkse operationele contacten op werkvloerniveau;
- evaluatieonderzoeken.

Het voornemen is de wettelijk voorgeschreven verplichtingen die verband houden met de taakuitoefening van de VK (o.a. met betrekking tot jaarverslag, jaarrekening en begroting) nader in kaart te brengen en op te nemen in de beschrijvingen van de administratieve organisatie, zodat vastligt wanneer welke actie behoort te worden ondernomen.

Stichting Toezicht Effectenverkeer (STE)

Algemene kenmerken

De taken van de STE uit hoofde van de Wet toezicht effectenverkeer 1995 (Wte 1995) en de Wet melding zeggenschap (Wmz) zijn aan de STE overgedragen bij het Delegatiebesluit Wte 1995 respectievelijk het Delegatiebesluit Wmz. Een en ander is tevens vastgelegd in de statuten van de STE.

Instellingsmotief

Onafhankelijk oordeel

Hoofdtak

De STE houdt toezicht op effectenhandel, effecteninstellingen en effectenbeurzen. Dit toezicht dient ter uitvoering van de wet- en regelgeving op het gebied van het effectenverkeer met het oog op een adequate functionering van de effectenmarkten en de bescherming van de positie van beleggers op die markten.

Daarnaast is de STE belast met de uitvoering van de Wmz die tot doel heeft de transparantie van de effectenmarkt te vergroten.

Taakcluster naar hoofdtak

Algemeen uitvoeringscontrolerende taken ten aanzien van private instellingen (bedrijfseconomisch toezicht).

Kerngegevens (1995)

Formatie: 6 bestuursleden en 17 medewerkers

Beheerskosten: f. 3,6 mln.

Kerngegevens met betrekking tot hoofdtaken (1995)

Geregistreerde effecteninstellingen (Wte 1995) 1508

Vennootschappen ressorterend onder Wmz 304

Bekostigingswijze

Doorberekening aan onder toezicht gestelden geschiedt op basis van de door de Minister van Financiën vastgestelde Kostenregeling Wte 1995 (Stcrt. 1995, 250) resp. de Regeling kostenverhaal Wmz.

Toetsing aan de aanwijzingen

124b

De STE is een bestaand privaatrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan. De rechtsvorm maakt een goede taakuitoefening door DNB mogelijk en levert geen belemmeringen op voor de invulling van de ministeriële verantwoordelijkheid. Opgemerkt wordt dat door onder toezichtgestelden in de financiële markten de privaatrechtelijke rechtsvorm positief wordt gepercipieerd als uiting van de onafhankelijke positie ten opzichte van de overheid. Voor de privaatrechtelijke rechtsvorm is gekozen omdat deze het bovendien mogelijk maakt zelfstandig een slagvaardig personeels- en arbeidsvoorwaardenbeleid te voeren dat de STE in staat stelt voldoende gekwalificeerd personeel met bedrijfstakervaring aan te trekken.

124m

Een algemene regeling bij taakverwaarlozing is er niet. De Minister van Financiën beschikt wel over de mogelijkheid tot aanscherping van de toezichtswetgeving, met overeenkomstige werking als een taakverwaarlozingsregeling. In het uiterste geval is er de mogelijkheid van ontslag van het bestuur en het intrekken van de overdracht van taken aan de STE.

124q

Het Aanwijzingsbesluit bestuursorganen Wob/WNo verklaart de Wob/WNo alleen van toepassing op de STE, voor wat betreft niet-toezichtsaspecten. Openbaarmaking van toezichtgegevens zou de uitvoering van de toezichtstaak kunnen aantasten. Op grond van

EG-richtlijnverplichtingen moet de geheimhouding van toezichtsgegevens inzake effecteninstellingen zijn gegarandeerd. Aanvulling van aanwijzing 124q voor wat betreft de WNo-aspecten ligt in de rede.

124t

De Minister van Financiën beschikt momenteel niet over een algemeen inlichtingenrecht. In het wetsvoorstel 'Toezicht op toezicht' wordt geregeld dat het inlichtingenrecht van de Minister van Financiën ten aanzien van de STE wordt uitgebreid. Het inlichtingenrecht is strikt geclausuleerd vanwege Europese richtlijnen waarin de geheimhoudingsplicht van de STE ten aanzien van gegevens van individuele onder toezichtgestelden is geregeld.

124ij

De Minister van Financiën is voornemens een 5-jaarlijkse termijn te hanteren voor evaluatie van de doeltreffendheid en doelmatigheid van het functioneren van de STE.

Toezichtskader en ministeriële verantwoordelijkheid

In de Wte 1995 en de Wmz is de verhouding tussen de minister en de STE geregeld. Beide wetten voorzien in de mogelijkheid de in die wet neergelegde taken en bevoegdheden van de Minister van Financiën over te dragen aan één of meer rechtspersonen. Hieraan is uitvoering gegeven door de STE, via de eerder genoemde delegatiebesluiten, met deze taken te belasten. De STE beschikt daartoe over bevoegdheden en toezichtsinstrumenten (o.a. controle- en sanctiemogelijkheden) en over regelgevende bevoegdheden ten aanzien van organisatorische en technische onderwerpen.

De Minister van Financiën is verantwoordelijk voor de totstandkoming van de toezichtswetgeving, toetst de toereikendheid van de toezichtswetgeving en is verantwoordelijk voor de toetsing van doelmatigheid van de taakuitoefening door de STE.

De bestuursleden van de STE (tenminste 4, ten hoogste zes) worden benoemd, geschorst en ontslagen door de Minister van Financiën.

De begroting van de STE behoeft goedkeuring van de Minister van Financiën op grond van de Wte 1995 en de Wmz. Daarnaast stelt de Minister van Financiën de door de STE aan onder toezichtgestelden op te leggen kostenbijdragen vast. De STE dient jaarlijks de jaarstukken over het afgelopen jaar gecontroleerd door een registeraccountant en een verslag over de werkzaamheden van de stichting in het desbetreffende boekjaar aan de Minister van Financiën over te leggen.

Organisatorische voorzieningen bij het departement

Contacten tussen het ministerie en STE vinden frequent en op alle niveaus plaats zowel in regulier overleg als op ad hoc basis en ten aanzien van alle zaken van gemeenschappelijk belang.

De afdeling Effecten, Banken en Monetaire Aangelegenheden (EBM) van de directie Binnenlands Geldwezen (BGW) houdt zich bezig met onder meer:

- voorbereiding van beleid en regelgeving (Wte 1995, Wmz);
- advisering van de Minister inzake benoeming, schorsing en ontslag van bestuursleden van de STE;
- voorbereiding van regulier overleg en overige contacten met het bestuur en het bureau van de STE;
- dagelijkse operationele contacten op werkvloerniveau;
- goedkeuring van de begroting in het kader van de Wte 1995 en Wmz en vaststelling van de tarieven voor kostendoorberekening aan ondertoezichtgestelden;
- evaluatieonderzoeken.

Het voornemen is de wettelijk voorgeschreven verplichtingen die verband houden met de taakuitoefening van de STE (o.a. met betrekking tot jaarverslag, jaarrekening en begroting) nader in kaart te brengen en op te nemen in de beschrijvingen van de administratieve organisatie, zodat vastligt wanneer welke actie behoort te worden ondernomen.

Stichting Waarborgfonds Motorverkeer (WFM)

Algemene kenmerken

De publieke taken van het WFM zijn beschreven in onder meer de Wet aansprakelijkheidsverzekering motorrijtuigen (WAM) en de Wet houdende regelen met betrekking tot de privatisering van het Waarborgfonds motorverkeer.

Instellingsmotieven

- onafhankelijk oordeel
- strikt regelgebonden uitvoering in een groot aantal individuele gevallen
- participatie maatschappelijke organisaties

Hoofdtak

Het WFM vergoedt aan benadeelden hun schade die is veroorzaakt door motorrijtuigen:

- waarvan de identiteit onbekend is;
- die niet verzekerd dan wel gestolen waren;
- die zijn verzekerd bij een onvermogenende verzekeraar;
- toebehorend aan gemoedsbezwaarden.

Het WFM verhaalt uitgekeerde schadebedragen op de aansprakelijke personen en op degenen die hun verzekeringsplicht met betrekking tot motorrijtuigen waarmee schade is veroorzaakt, niet zijn nagekomen.

Taakcluster naar hoofdtak

Besluiten inzake verdeling van geld.

Kerngegevens WFM (1995)

Formatie:	77 medewerkers
Beheerskosten:	f. 7,8 mln.
Uitbetaalde schade:	f. 79 mln.

Bekostigingswijze

Het WFM stelt het jaarlijks door de verzekeraars aan het fonds te betalen bedrag vast, met inbegrip van de beheerskosten van het WFM, binnen het in artikel 24 WAM nauw omschreven kader. Het te betalen bedrag wordt gerelateerd aan het aantal en de aard van de door ieder van de verzekeraars verzekerde motorrijtuigen. Op dezelfde voet stelt het WFM tevens het door de Staat als bezitter of houder van motorrijtuigen te betalen bedrag vast.

Toetsing aan de aanwijzingen

124b

Het WFM is een bestaand privaatrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan. De rechtsvorm maakt een goede taakuitoefening door het WFM mogelijk en levert geen belemmeringen op voor de invulling van de ministeriële verantwoordelijkheid. Voor de externe verzelfstandiging van het WFM zijn de motieven dat het fonds geen diensten verricht die noodzakelijkerwijs door de rijksoverheid zelf dienen te worden uitgevoerd (conform de situatie in andere EU-landen) en dat het mogelijk is zelfstandig een slagvaardig personeels- en arbeidsvoorwaardenbeleid te voeren. Bovendien is door de externe verzelfstandiging de beheersmatige zelfstandigheid van het fonds toegenomen.

124q

In het Aanwijzingsbesluit bestuursorganen Wob/WNo is het WFM niet aangewezen als bestuursorgaan als bedoeld in Wob en WNo. Dit hangt samen met de aard van zijn werkzaamheden. Het WFM heeft naar 'de burger' (als claimend slachtoffer of als aansprakelijke persoon die met een claim van het WFM wordt geconfronteerd) een rol die vergelijkbaar is met die van een verzekeraar. Het WFM conformeert zich aan de uitspraken

van de Ombudsman Schadeverzekering. Een rechtsgang via de burgerlijke rechter is ook mogelijk.

124ij

De Minister van Financiën is voornemens een 5-jaarlijkse termijn te hanteren voor evaluatie van de doeltreffendheid en doelmatigheid van het functioneren van het WFM.

Toezichtskader en ministeriële verantwoordelijkheid

In de WAM wordt de verhouding tussen de Ministers van Financiën en van Justitie enerzijds en het WFM anderzijds geregeld.

De Minister van Financiën is samen met de Minister van Justitie bevoegd tot aanwijzing van een rechtspersoon als WFM en deze aanwijzing in te trekken in geval van taakverwaarlozing. Statutenwijzigingen moeten vooraf worden goedgekeurd door beide ministers. De onafhankelijke voorzitter van het bestuur wordt benoemd door beide ministers op gezamenlijke, niet-bindende voordracht van de Nederlandse Vereniging van Automobiellasseuradeuren (NVVA) en de organisaties van gebruikers van motorrijtuigen (het Centraal Overleg).

De Ministers van Financiën en van Justitie dragen ministeriële verantwoordelijkheid voor de taakuitoefening door het WFM. Daartoe verstrekt het WFM aan beide ministers alle gevraagde inlichtingen omtrent de uitvoering van zijn taak. Het WFM heeft de wettelijke plicht, ieder jaar een verslag van werkzaamheden (inclusief jaarrekening en accountantsverklaring) aan de Ministers van Financiën en van Justitie te zenden. De contactpersonen van de ministeries van Financiën en van Justitie wonen eens per jaar een bestuursvergadering bij en hebben overleg - indien daartoe aanleiding bestaat - met de directeur van het WFM. Aan deze contactpersonen worden alle bescheiden betreffende vergaderingen toegezonden.

De Ministers van Financiën en van Justitie beschikken niet over een algemene aanwijzingsbevoegdheid jegens het WFM in verband met de plaatsing op afstand van de overheid en de onafhankelijke oordeelsvorming door het WFM.

Organisatorische voorzieningen bij het departement

De advisering van de Minister van Financiën inzake aangelegenheden betreffende het WFM is gelegd bij de afdeling Verzekeringswezen van de directie Binnenlands Geldwezen.

Deze afdeling houdt zich bezig met onder meer:

- voorbereiding van beleid en regelgeving met betrekking tot het WFM (WAM);
- voorbereiding van benoeming, schorsing en ontslag van de voorzitter van het WFM;
- overleg met het bestuur en de directeur van het WFM;
- erkenning en registratie van de gemoedsbezwaarden en vaststelling van de bijdragen die door de gemoedsbezwaarden verschuldigd zijn;
- evaluatieonderzoeken.

Het voornemen is de wettelijk voorgeschreven verplichtingen die verband houden met de taakuitoefening van het WFM (o.a. met betrekking tot jaarverslag en jaarrekening) nader in kaart te brengen en op te nemen in de beschrijvingen van de administratieve organisatie, zodat vastligt wanneer welke actie behoort te worden ondernomen.

Stichting medefinanciering oververtegenwoordiging oudere ziekenfondsverzekerden (Stichting MOOZ)

Algemene kenmerken

De publieke taken van de Stichting MOOZ zijn beschreven in de Wet MOOZ en in de statuten van de Stichting MOOZ.

Instellingsmotief

Uitvoering door betrokken maatschappelijke organisaties.

Hoofdtak

De Stichting MOOZ voert de aan de Wet MOOZ ten grondslag liggende doelstelling uit om solidariteit te creëren tussen personen die particulier tegen ziektekosten zijn verzekerd en personen die op basis van de Ziekenfondswet zijn verzekerd.

Taakcluster naar hoofdtak

Besluiten inzake verdeling van geld.

Kerngegevens Stichting MOOZ (1995)

Formatie	geen personeel
Beheerskosten	f. 100.000,-
Omvang premie-overheveling	f. 390 mln

Bekostigingswijze

Ziektekostenverzekeraars zijn verplicht op grond van de Wet MOOZ jaarlijks naar rato van het aantal verzekerden bij te dragen in de kosten die voor de stichting aan de uitvoering van de medefinancieringsregeling zijn verbonden.

Toetsing aan de aanwijzingen

124b

De Stichting MOOZ is een bestaand privaatrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan. Bij de oprichting (in 1986) is, in de geest van die tijd, voor de stichtingsvorm gekozen. Mede naar aanleiding van de zbo-doorlichtingsoperatie wordt overwogen de Stichting MOOZ op te heffen en haar activiteiten onder te brengen bij de Stichting uitvoering omslagregeling Wet op de toegang tot ziektekostenverzekeringen (SUO WTZ). Dit is in lijn met aanwijzing 124b, tweede lid. Bij overdracht van de taken van de Stichting MOOZ aan de SUO WTZ, zal moeten worden zorggedragen voor een blijvende betrokkenheid van de Minister van Financiën gezien zijn verantwoordelijkheid voor de Wet MOOZ.

124q

In het Aanwijzingsbesluit bestuursorganen Wob/WNo is de Stichting MOOZ niet aangewezen als bestuursorgaan als bedoeld in de Wob en de WNo. Dit hangt samen met de aard van haar werkzaamheden. De Stichting MOOZ komt vanwege haar werkterrein niet in aanraking met individuele 'burgers', maar uitsluitend met de publieke en private zorgverzekeraars. Degene die rechtstreeks in zijn belang wordt getroffen door een op grond van de Wet MOOZ genomen beschikking, kan daartegen beroep instellen bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven.

124t

Bij onderbrenging van de MOOZ-taken bij de SUO-WTZ (vereist wijziging van de Wet op de toegang tot ziektekostenverzekeringen) wordt aanpassing aan deze aanwijzing inzake het inlichtingenrecht van de minister bezien.

124ij

De Minister van Financiën is voornemens een 5-jaarlijkse termijn te hanteren voor evaluatie van de MOOZ-taken.

Toezichtskader en ministeriële verantwoordelijkheid.

In de Wet MOOZ wordt de verhouding tussen de Minister van Financiën en de Stichting MOOZ geregeld. De Minister van Financiën is bevoegd het uitvoeringsorgaan aan te wijzen en deze aanwijzing in te trekken. Statutenwijzigingen moeten vooraf worden goedgekeurd door de Minister van Financiën. De bestuursleden worden, op voordracht van de representatieve organisaties van verzekeraars, benoemd door de Minister van Financiën. Schorsing en tussentijds ontslag geschiedt eveneens door de Minister van Financiën. Een bestuurslid wordt door de minister ontslagen nadat de organisatie die het bestuurslid heeft voorgedragen is gehoord. Een en ander wordt opnieuw bezien in het kader van genoemde wijziging WTZ.

Het toezicht op de Stichting MOOZ wordt uitgeoefend door de Verzekeringskamer. De Stichting MOOZ is op grond van de Wet MOOZ verplicht alle door de Verzekeringskamer relevant geachte informatie te verschaffen. De Verzekeringskamer is gerechtigd zelf of via daartoe gemachtigde personen inzage te nemen van de boeken en zakelijke bescheiden van de Stichting MOOZ. De Stichting MOOZ is verplicht hieraan mee te werken.

Jaarlijks brengt de Stichting MOOZ aan de Verzekeringskamer verslag uit over haar werkzaamheden (inclusief jaarrekening en accountantsverklaring). Het jaarverslag en de jaarrekening moeten zijn samengesteld conform de door de Verzekeringskamer gegeven aanwijzingen. Een en ander wordt opnieuw bezien in het kader van genoemde wijziging WTZ.

Organisatorische voorzieningen bij het departement

De advisering van de Minister van Financiën inzake beoordeling van de taakuitoefening van de Stichting MOOZ is gelegd bij de afdeling Verzekeringswezen van de directie Binnenlands Geldwezen.

Deze afdeling houdt zich bezig met onder meer:

- voorbereiding van beleid en regelgeving (Wet MOOZ);
- voorbereiding van benoeming, schorsing en ontslag van bestuursleden van de Stichting MOOZ;
- evaluatieonderzoeken.

Bezien zal worden of de wettelijke verplichtingen met betrekking tot de MOOZ-activiteiten in de beschrijving van de administratieve organisatie moeten worden opgenomen.

Waarderingskamer (WK)

Algemene kenmerken

De WK is een publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan dat is ingesteld bij wet. Op grond van de Wet waardering onroerende zaken (wet WOZ) zijn aan de WK bevoegdheden verleend en verplichtingen opgelegd.

Instellingsmotief

Medebetrokkenheid van maatschappelijke instanties (rijksoverheid, gemeenten, waterschappen bij uitvoering wet WOZ).

Publieke taken

De Waarderingskamer houdt toezicht op de waardebepaling door gemeenten van onroerende zaken. Het oogmerk hiervan is bevordering van een uniforme en doelmatige uitvoering van de belastingwetgeving. De WK adviseert voorts de Minister van Financiën over onderwerpen verband houdend met de inhoud en toepassing van de wet WOZ. Daarnaast behandelt de WK geschillen tussen gemeenten en afnemers (rijk en waterschappen) van de waardegegevens over de uitvoering van de wet WOZ.

Taakcluster naar hoofdtaak

Algemene uitvoeringscontrolerende taken (uitvoering wet WOZ)

Kerngegevens Waarderingskamer

Formatie: 10 secretariaatsmedewerkers (fte)
Begrotingsomvang f. 3 mln.

Kerngegevens toezicht WK (1995)

Omvang totale OZB-waarde in Nederland	f.	1.200 mrd.
Totaal onroerendezaakbelastingen (OZB)	f.	4 mrd.
Totaal huurwaardeforfait (na belastingen)	f.	3 mrd.
Totaal waterschapsheffingen	f.	361 mln.

Bekostigingswijze

Kosten worden doorberekend aan afnemers van waardegegevens. Bekostiging van de WK vindt plaats door het Rijk (25% begroting IXB), gemeenten (50%) en waterschappen (25%).

Toetsing aan de aanwijzingen

In het bestuur zijn twee aan de minister ondergeschikte ambtenaren benoemd (124i), daarnaast heeft een ambtenaar van Financiën als adviserend lid zitting in de WK. Deze situatie wordt gehandhaafd omdat de WK geen partij is voor de burger, maar voor het Rijk, gemeenten en waterschappen. De Waarderingskamer kan onafhankelijk opereren aangezien geen 'partij' over een meerderheid beschikt.

Er is geen specifieke regeling in het geval van taakverwaarlozing door de WK. De Minister van Financiën heeft wel een algemene aanwijzingsbevoegdheid (124m). Ook heeft de Minister van Financiën de bevoegdheid de bestuursleden van de WK te schorsen of te ontslaan.

De vergaderingen van de WK kunnen op uitnodiging van de WK worden bijgewoond door niet-leden (124r).

Er is een wettelijke verplichting dat de Minister van Financiën binnen 5 jaar na inwerkingtreding van de wet een verslag aan de Staten-Generaal zal uitbrengen over de effecten van de Wet WOZ in de praktijk (124ij). Daarna zal de Wet WOZ en daarmee de taakuitoefening door de WK 5-jarlijks worden geëvalueerd.

Toezichtskader en ministeriële verantwoordelijkheid

De verantwoordelijkheid van de Minister van Financiën is gelegen in het streven naar een zo objectief mogelijke vaststelling van de WOZ-waarde, in het kader van het heffen van

inkomstenbelasting en vermogensbelasting (eigen woning), alsmede de onroerende zaakbelastingen en de heffing van de waterschapsomslag.

Voor wat betreft de waardebepaling van onroerende zaken in individuele gevallen is niet de Minister van Financiën, maar zijn in eerste instantie de colleges van Burgemeester en Wethouders verantwoordelijk. De betrokkenheid van de lokale overheid komt tot uitdrukking door vertegenwoordiging van gemeenten en waterschappen in de WK. De verantwoordelijkheid van de Minister van Financiën heeft betrekking op de zorgvuldige heffing van enkele rijksbelastingen, waarvoor de waarde van de onroerende zaak als heffingsgrondslag geldt alsmede op de belangrijke plaats die de onroerendezaakbelastingen op lokaal niveau innemen in het geheel van financiële verhoudingen Rijk-Gemeenten (OZB; maatstaf belastingcapaciteit in het Gemeentefonds).

De verantwoordelijkheid voor het geven van aanbevelingen op het gebied van WOZ-waardering, is overgedragen aan de WK. Ook treedt de WK op als behandelende instantie in geval van geschillen tussen afnemers en gemeenten. Na uitspraak door de WK is de Minister van Financiën bevoegd een aanwijzing te geven aan een gemeente. Ook benoemt, schorst en ontslaat de Minister van Financiën leden van de WK. Daarnaast kan de Minister van Financiën de WK algemene aanwijzingen geven met betrekking tot de taakuitoefening.

Vanwege het belang van de WOZ-waardering voor het huurwaardeforfeit en de vermogensbelasting en de algemene wet inzake rijksbelastingen hebben namens de Minister van Financiën twee vertegenwoordigers voor de Belastingdienst zitting in de WK.

De WK kan worden aangemerkt als een tussenvorm tussen een samenwerkingsverband tussen overheden en een zelfstandig bestuursorgaan met publieke taken. Aan de WK zijn taken overgedragen, die tot op zekere hoogte als publiek zijn aan te merken. De WK is als een publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan opgericht. Het publieke karakter van de taken van de WK, wordt verminderd door de omstandigheid dat de WK niet rechtstreeks optreedt als bemiddelende instantie tussen burger en overheid. Daarnaast is de aanwijzingsbevoegdheid ten aanzien van gemeenten niet bij de WK gelegd, maar bij de Minister van Financiën. In laatste instantie staat bovendien voor de afnemers van waardegegevens een beroepsgang naar de rechter open. Daarom wordt de huidige situatie gehandhaafd.

In verband met het belang van de onroerende zaaksbelastingen in het geheel van financiële verhoudingen Rijk - gemeenten is de Minister van Financiën ook als adviserend lid vertegenwoordigd in de WK.

De verantwoordelijkheid voor het toezicht op de taakuitoefening en het financieel beheer van de WK is gelegd bij de Minister van Financiën. De Minister van Financiën heeft de bevoegdheid tot goedkeuring van de begroting van de WK. In artikel 13 van de wet WOZ is bepaald dat het financieel beleid en beheer goedkeuring behoeven van de minister. De Waarderingskamer brengt daarom verslag uit aan de Minister van Financiën over door de WK uitgevoerde werkzaamheden. De vaststelling van het jaarverslag behoeft goedkeuring van de Minister van Financiën.

De Minister van Financiën is gehouden voor het jaar 2000 een verslag aan de Kamer uit te brengen over de effecten van de wet WOZ in de praktijk. Het voornemen van de Minister van Financiën is alsdan ook periodiek de taakuitoefening van de WK te evalueren.

Organisatorische voorzieningen

De directies Financiën Publiekrechtelijke Lichamen (Fipuli), Wetgeving Directe Belastingen (WDB), Planning, Financiën en Control (PFC) en de Belastingdienst zijn belast met de advisering van de minister inzake de WK:

- Benoeming/schorsing/ontslag van de elf bestuursleden en de drie adviserende leden (Fipuli);
- de directie Fipuli adviseert de Minister van Financiën inhoudelijk over het geven van aanwijzingen aan gemeenten inzake de WOZ-waardering gehoord de WK;
- de directie PFC toetst het financieel beleid en beheer van de WK;
- de Belastingdienst (verantwoordelijk door de controles van de Eenheden Registratie en Successie), toetst de uitvoeringsaspecten, waaronder die op het terrein van de gegevensuitwisseling met de gemeenten;

- evaluatieonderzoek inzake de effecten van de wet WOZ in de praktijk.

Het voornemen is de wettelijk voorgeschreven verplichtingen die verband houden met de taakuitoefening van de WK (o.a. met betrekking tot begroting, jaarverslag en jaarrekening) nader in kaart te brengen en op te nemen in de beschrijvingen van de administratieve organisatie, zodat vastligt wanneer welke actie behoort te worden ondernomen.

MINISTERIE VAN DEFENSIE

DEEL II HOOFDSTUK 6 DOORLICHTINGSRAPPORTAGE ZELFSTANDIGE BESTUURSORGANEN

Algemeen

In het kader van het rijksbrede doorlichtingsonderzoek met betrekking tot zelfstandige bestuursorganen, bericht ik u het volgende:

Het rijksbrede onderzoek omvat voor Defensie twee zelfstandige bestuursorganen, te weten: de Stichting Ziektekostenverzekering Krijgsmacht en de Nederlandsche Marineraad.

De Stichting Ziektekostenverzekering is conform het opgestelde format doorgelicht. De uitkomsten van deze doorlichting werden op 28 november 1996 aangeboden.

De Nederlandsche Marineraad is slechts zijdelings in het onderzoek betrokken. De Marineraad zal weliswaar in het rijksbrede onderzoek worden vermeld als zijnde een zelfstandig bestuursorgaan, maar wordt niet voor doorlichting in aanmerking gebracht. De reden hiervoor is dat de Raad wordt opgeheven en vervangen door een Ongevallenraad Defensie. Met betrekking tot de bepaling van de toekomstige bestuurlijke status van de Ongevallenraad is thans overleg gaande met het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Met betrekking tot het beleid van Defensie aangaande (het stichten van) zelfstandige bestuursorganen is in het algemeen het volgende van toepassing:

- als leidend beginsel geldt : 'niet extern verzelfstandigen, tenzij...';
- er bestaan thans geen concrete plannen tot het oprichten van zelfstandige bestuursorganen;
- zodra wordt besloten om over te gaan tot externe verzelfstandiging, zullen de aanwijzingen inzake zelfstandige bestuursorganen worden gevolgd.

Stichting Ziektekostenverzekering Krijgsmacht (SZVK)

Algemene kenmerken

De Stichting Ziektekostenverzekering Krijgsmacht (SZVK) is een zelfstandig bestuursorgaan.

Instellingsmotief

Het stelsel van geneeskundige verzorging aan militairen in werkelijke dienst door of vanwege de militair geneeskundige diensten (MGD) en voor rekening van het rijk, alsmede een deel van het tegemoetkomingsstelsel inzake ziektekosten voor hun gezinsleden, dat vóór 1 januari 1995 bestond was aan te merken als een bron van loon in natura. De fiscale waarde van dat loon diende ingevolge de wetgeving met betrekking tot de loonheffing per individuele militair te worden vastgesteld. Het Ministerie van Financiën is er enige jaren geleden mee akkoord gegaan om in een overgangperiode tot uiterlijk 1 januari 1995 de fiscalisering van de geneeskundige verzorging voorlopig via een afkoopsom af te doen.

Sedert 1 januari 1995 zijn militairen in werkelijke dienst publiekrechtelijk verzekerd tegen ziektekosten. Over het werkgeversdeel van de premie zijn zij loonheffing verschuldigd.

De uitvoering van de verzekering door strikt regelgebonden beslissingen is opgedragen aan de SZVK. De premie wordt door de Minister van Defensie vastgesteld overeenkomstig de voorstellen daartoe van de SZVK die daarbij optreedt als onafhankelijke derde in de zin van de Uitvoeringsregeling loonbelasting 1990.

In de nabije toekomst zal de ziektekostenverzekering voor militairen en hun gezinsleden volledig worden ondergebracht bij een particuliere ziektekostenverzekeraar. Deze stap kan pas worden gezet als de om operationele redenen noodzakelijke binding van de militair aan de MGD bij wet is geregeld. Momenteel is een daartoe strekkende wijziging van de Militaire ambtenarenwet in voorbereiding.

Hoofdtak

De stichting is, overeenkomstig artikel 90b, eerste lid, van het Algemeen militair ambtenarenreglement (AMAR), belast met de uitvoering van de publiekrechtelijke ziektekostenverzekering voor militairen en de medeverzekering van hun gezinsleden, alsmede met het aanbieden van een particuliere ziektekostenverzekering aan militairen met leeftijdsontslag tot 65 jaar en nabestaanden van militairen.

Discretionaire ruimte

De stichting heeft een beperkte discretionaire ruimte.

Taakcluster naar hoofdtak

Feitelijk beperken de werkzaamheden van de stichting zich tot zaken met een overwegend beheersmatig en uitvoerend karakter zoals het doen van voorstellen met betrekking tot de premievaststelling, zorginkoop, verzekerdenregistratie, de afhandeling van schade en de inning van premies. Het merendeel van de taken wordt door de stichting uitbesteed aan een ziektekostenverzekeraar.

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging:
premieheffing

Omvang (Jaarverslag 1995):

Apparaatskosten:	f. 555.680,-
Premierealisatie:	f. 51.219.244,-
Netto resultaat:	f. 5.427.460,-

Andere controlemechanismen

Ingevolge artikel 90b van het AMAR bestaan de volgende controlemechanismen:

- de voorzitter en de overige leden van het bestuur worden benoemd en ontslagen door de minister (artikel 90b, tweede lid);
- wijzigingen in de statuten van de rechtspersoon worden ter goedkeuring aan de minister voorgelegd (artikel 90b, derde lid);
- de rechtspersoon verstrekt de minister desgevraagd informatie met betrekking tot de uitvoering van de verzekering, waaronder jaarlijks een jaarrekening (artikel 90b, vijfde lid);
- de minister kan de aanwijzing van de rechtspersoon ter uitvoering van de verzekering intrekken, wanneer de rechtspersoon tekortschiet in de uitvoering van de verzekering dan wel de verplichtingen genoemd in artikel 90b niet nakomt (artikel 90b, zesde lid).

Toetsing aan de aanwijzingen

Bij toetsing aan de aanwijzingen is gebleken dat de SZVK aan alle aanwijzingen voldoet, zij het dat in het AMAR geen bepaling is opgenomen inzake het conform aanwijzing 124ij binnen vijf jaar na inwerkingtreding en vervolgens telkens na vier jaar aan de Staten-Generaal verslag doen over de doeltreffendheid en de doelmatigheid van het functioneren van het zelfstandig bestuursorgaan.

Gelet op het tijdelijke karakter van de stichting is bewust niet gekozen voor het opnemen van een dergelijke bepaling in het AMAR.

Organisatorische voorzieningen

Ingevolge artikel 3 van de overeenkomst d.d. 1 juni 1995, nr. DGP.95.0106.00, tussen de Minister van Defensie en de stichting heeft regelmatig overleg plaats tussen de stichting en de Directie Arbeidsvoorwaardenbeleid van het Ministerie van Defensie.

De werkzaamheden in dit kader zijn ingebed in het vaste takenpakket van die directie.

MINISTERIE VAN
VOLKSHUISVESTING
RUIMTELIJKE
ORDENING EN
MILIEUBEHEER

DEEL II
HOOFDSTUK 7
DOORLICHTINGSRAPPORTAGE
ZELFSTANDIGE BESTUURSORGANEN

Organen betrokken bij doorlichting

In het rapport van de Algemene Rekenkamer zijn de onderstaande onder VROM ressorterende organen gesignaleerd. Al deze organen zijn in de doorlichting meegenomen. Er zijn tijdens de inventarisatie geen andere organen gevonden die aan de definitie van een zelfstandig bestuursorgaan voldoen.

- Reconstructiecommissie 'Midden Delfland' (RPD)
- Stichting Bureau Architectenregister (RGD)
- Stichting ABOMA+KEBOMA (DGM)
- Instituut voor Mechanisatie, Arbeid en Gebouwen (IMAG) (DGM)
- KIWA NV (DGM)
- Kadaster (DFEZ/IFG)
- Huurcommissies (DGVH)
- Centraal Fonds voor de Volkshuisvesting (DGVH)
- Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (DGVH)
- Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (DGVH)
- Stichting Garantie Instituut Woningbouw (GIW) (DGVH)

Organen die niet zijn doorgelicht

Van de lijst uit het AR-rapport zijn de volgende organen niet meegenomen in de doorlichting omdat het organen zijn die niet voldoen aan de definitie in de aanwijzingen:

- Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (DGVH)
- Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (DGVH)
- Stichting Garantie Instituut Woningbouw (GIW) (DGVH)

Stichting ABOMA+KEBOMA

Algemene kenmerken

De Stichting ABOMA+KEBOMA is in de Regeling geluidproductie bouwmachines (Stcrt. 1994, 36) aangewezen als keuringsinstantie.

In deze regeling, die voortvloeit uit de Wet geluidhinder (Stb.1992, 625), zijn de voorwaarden waaraan de door ABOMA+KEBOMA uit te voeren keuringen moeten voldoen opgenomen.

Instellingsmotief

Uitvoering door terzake deskundigen

Hoofdtak

- het keuren van sloophamers, torenkranen, stroomaggregaten, motorcompressoren en grondverzetmachines aan de hand van de voorschriften die behoren bij richtlijnen van de Raad van de EG (regeling, art. 2 en 9);
- het opstellen van een rapport van de resultaten van de keuringen (regeling, art. 10);
- het afgeven van verklaringen van EEG-typeonderzoek (regeling, art. 11).

Discretionaire ruimte

ABOMA+KEBOMA beschikt bij de uitvoering van haar publieke taak over een beperkte discretionaire ruimte, de wettelijke taakomschrijving is zeer nauwkeurig. (Regeling geluidproductie bouwmachines (Stcrt.1994, 36) en diverse EG-richtlijnen).

Taakcluster naar hoofdtak

Beoordelen van kwaliteit en verstrekken van bevestigingsdocumenten

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging
tarieven

Omvang

omzet publieke taken (1995):	f.	215.324,-
omzet totaal (1995)	f.	10,9 mln.

Andere controlemechanismen

De leden van het bestuur van de Stichting zijn afkomstig uit de kring van de werkgevers en werknemers in de bouwwereld.

Er is voorzien in een Raad van adviseurs waarin de Stichting Nederlands Normalisatie Instituut en Vereniging van fabrikanten en handelaren in bouwmachines, magazijninrichtingen, wegenbouwmachines en transportmiddelen zitting hebben. Deze Raad kan het bestuur gevraagd en ongevraagd adviseren over beleidszaken.

Toetsing aan de aanwijzingen

Bij de toedeling van de publieke taak aan ABOMA+KEBOMA is niet voorzien in de volgende bepalingen uit de aanwijzingen:

- 124l goedkeuren tarieven. Er is een maximum aan de tarieven gesteld: de kostprijs
- 124m taakverwaarlozingsregeling opnemen
- 124o aan Minister zenden van een begroting
- 124p aan de Minister zenden van een jaarrekening inclusief accountantsverklaring
- 124q instellen van een klachtenregeling
- 124s aan de Minister zenden van een jaarverslag
- 124t plicht voor het orgaan om de Minister alle informatie te verschaffen die zij voor de uitoefening van haar taak nodig heeft
- 124ij uitvoeren van evaluatie naar doeltreffendheid en doelmatigheid van het zelfstandig bestuursorgaan

In de Regeling geluidproductie bouwmachines (Stcrt.1994/36) zullen de voorwaarden waaraan de uitvoering van de aan ABOMA+KEBOMA opgedragen publieke taken moeten voldoen zodanig worden uitgebreid dat aan de bovenstaande bepalingen uit de aanwijzingen voor de regelgeving inzake zelfstandige bestuursorganen is voldaan.

Organisatorische voorzieningen

Binnen het Ministerie van VROM is de directie Industrie, Bouw, Producten, Consumenten van het Directoraat Generaal Milieubeheer belast met het feitelijk uitvoeren van het toezicht in het kader van de ministeriële verantwoordelijkheid van de Minister van VROM bij de Stichting ABOMA+KEBOMA.

Naast de aanpassing van de aan de uitvoering van de publieke taak te stellen voorwaarden zal ook het toezicht op deze uitvoering door het ministerie worden aangepast. Hierbij zullen de toezichtsaspecten uit de aanwijzingen een belangrijke rol spelen. Doel is om te komen tot een gestructureerde en transparante opzet van het toezicht, conform de opzet bij het Kadaster, toegespitst op de situatie bij Stichting ABOMA+KEBOMA.

Centraal Fonds voor de Volkshuisvesting

Algemene kenmerken

Het Centraal Fonds voor de Volkshuisvesting (CFV) is opgericht middels het Besluit Centraal Fonds voor de Volkshuisvesting (Stb. 1988, 483). Het fonds is een publiekrechtelijk orgaan sui generis.

Het CFV heeft ten doel door middel van het verstrekken van geldelijke steun aan toegelaten instellingen de sanering te bevorderen van toegelaten instellingen die niet beschikken over de noodzakelijk te achten financiële reserves en voorts te bevorderen dat toegelaten instellingen investeringen doen die noodzakelijk zijn voor de instandhouding en verbetering van hun woongelegenheden.

Instellingsmotief

Uitvoering door betrokken groeperingen

Hoofdtak

- het fonds verstrekt geldelijke steun aan toegelaten instellingen ingeval noodzakelijke financiële reserves niet aanwezig zijn (besluit, art. 14);
- het fonds verstrekt geldelijke steun ten behoeve van groot onderhoud en verbetering van hun woongelegenheden (besluit, art. 15).

Discretionaire ruimte

Het Centraal Fonds voor de Volkshuisvesting beschikt bij de uitvoering van haar publieke taak over een ruime discretionaire ruimte, de wettelijke taakomschrijving geeft het CFV enige beleidsvrijheid bij het uitvoeren van haar taak.

Taakcluster naar hoofdtak

Besluiten inzake verdeling van geld

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging
bijdragen van toegelaten instellingen

Omvang (cijfers 1993)

fondsgrootte	f.	400 mln.
bijdragen Toegelaten instellingen	f.	528 mln.
programmakosten (steun)	f.	185 mln.
Apparaatskosten	f.	3 mln.

Andere controlemechanismen

Ja, controle door samenstellende groeperingen: het bestuur bestaat uit vertegenwoordigers van de belanghebbenden (Nationale Woningraad, NCIV koepel voor woningcoöperaties, VNG, Ministerie van VROM)

Toetsing aan de aanwijzingen

Bij de toedeling van de publieke taak aan het CFV is niet voorzien in de volgende bepalingen uit de aanwijzingen:

124i, lid 2

In het bestuur worden geen aan een minister ondergeschikte ambtenaren benoemd. De vertegenwoordiging van de Minister van VROM in het bestuur is geschrapt bij de wijziging van 3 juli 1996 van het Besluit Centraal Fonds voor de Volkshuisvesting.

124ij

er dient éénmaal in de vier jaar een evaluatie naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van het functioneren van het zelfstandig bestuursorgaan plaats te vinden. Het Besluit Centraal

Fonds voor de Volkshuisvesting (Stb. 1988, 483) zal in 1997 worden uitgebreid met een artikel conform aanwijzing 124ij.

Organisatorische voorzieningen

Binnen het Ministerie van VROM is de directie Bestuursdienst van het Directoraat Generaal van de Volkshuisvesting belast met het feitelijk uitvoeren van het toezicht in het kader van de ministeriële verantwoordelijkheid van de Minister van VROM bij het Centraal Fonds voor de Volkshuisvesting.

Tussen het Centraal Fonds voor de Volkshuisvesting en het Ministerie van VROM wordt tweemaal per jaar op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau overleg gevoerd. Daarnaast is er een informatieconvenant gesloten tussen beide partijen om te komen tot een adequate informatieuitwisseling.

Het beleidsplan dat het Centraal Fonds voor de Volkshuisvesting conform het Besluit opstelt wordt aan de Staatssecretaris ter toetsing voorgelegd.

Huurcommissies

Algemene kenmerken

De Huurcommissies zijn bij de Wet op de huurcommissies (Stb.1979, 16) opgericht. Het zijn organen zonder rechtspersoonlijkheid. De Huurcommissies zijn onafhankelijke arbitrerende colleges ondersteund door een onder VROM/DGVH ressorterend ambtelijk apparaat.

Er wordt momenteel gewerkt aan de herstructurering van de huurcommissies. Deze herstructurering bestaat uit twee trajecten, het lange en het korte traject. Implementatie van het korte traject is voorzien begin 1998 en zal leiden tot een wijziging in de wijze van benoemen van de leden van de huurcommissies; nu worden de leden benoemd door de Gedeputeerde Staten en na de wijziging door de Minister van VROM. In het lange traject, implementatie begin 2000, worden privaatrechtelijke onderdelen van de Huurprijzenwet worden overgeheveld naar het Burgerlijk Wetboek. Het restant van de Huurprijzenwet zal samen met de Wet op de Huurcommissies worden ondergebracht in een uitvoeringswet. In aansluiting op de beide trajecten zullen er ook wijzigingen optreden in de wijze waarop het toezicht op de Huurcommissies door het Ministerie van VROM vorm wordt gegeven. De huurcommissies blijven echter onafhankelijk arbitrerende colleges ondersteund door een onder de Minister van VROM ressorterend ambtelijk apparaat.

Instellingsmotief

Uitvoering door deskundigen

Hoofdtak

- schriftelijk advies uitbrengen inzake kwesties tussen huurder en verhuurder;
- uitspraak doen in kwesties over de hoogte (redelijkheid) van huurprijzen en over vaststelling en wijziging van (aanvullende) gebruiksvergoedingen;
- desverzocht of eigener beweging de Minister van VROM adviseren terzake van besluiten ten aanzien van wijziging in bijzondere gevallen van een overeengekomen huurprijs van woonruimte;
- desverzocht de Minister van VROM adviseren terzake besluiten ten aanzien van uitstel ingangsdatum van verhogingen van huurprijzen;
- desverzocht verstrekken van inlichtingen aan huurder en kantonrechter;
- desverzocht aan de verhuurder een verklaring verstrekken dat de huurder de woonruimte niet heeft onderverhuurd;
- desverzocht verstrekt de commissie een verklaring aan de Minister van VROM en publiekrechtelijke lichamen over de aan een woonruimte toe te kennen kwaliteit, de gebreken of tekortkomingen in het onderhoud en een voor die woonruimte redelijk te achten huurprijs;
- de huurcommissie verstrekt een schriftelijke verklaring aan de verhuurder omtrent de vraag of sprake is van onderverhuur en zo ja, welke de onderverhuurders zijn en verstrekt een verklaring omtrent de redelijkheid van een nieuwe huurovereenkomst;
- de huurcommissie brengt op bevel van de rechter een schriftelijk rapport uit inzake de betalingsverplichting van een (gewezen) huurder.

Discretionaire ruimte

De Huurcommissies beschikken bij de uitvoering van haar publieke taak over een ruime discretionaire ruimte, de wettelijke taakomschrijving laat voor de Huurcommissies enige ruimte.

Taakcluster naar hoofdtak

Besluiten in individuele gevallen van niet geldelijke aard

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging
via begroting VROM

Omvang uitgaven (1994)	f.	10,8 mln.
inkomsten (tarieven) (1994)	f.	80.000,-

Andere controlemechanismen

Nee

Toetsing aan de aanwijzingen

Ten aanzien van de ministeriële bevoegdheden bij de Huurcommissies is niet voorzien in de volgende bepalingen uit de aanwijzingen:

124ij

er dient éénmaal in de vier jaar een evaluatie naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van het functioneren van het zelfstandig bestuursorgaan plaats te vinden. Het opnemen van een artikel overeenkomstig deze aanwijzing zal worden beschouwd bij de herstructurering van de Huurcommissies zoals deze momenteel wordt uitgevoerd.

Organisatorische voorzieningen

Het toezicht op de huurcommissies wordt uitgevoerd door Gedeputeerde Staten. Gedeputeerde benoemt ook de leden van de Huurcommissies. De voorzitters van de Huurcommissies worden benoemd door de Kroon, deze benoeming wordt voorbereid door de Hoofdafdeling Huurgeschillen van de directie Marktdiensten van het Directoraat voor de Volkshuisvesting.

In het kader van de integrale wijziging Huurprijzen Wet wordt voorgesteld om het toezicht op de Huurcommissies te laten uitvoeren door het Rijk, in casu de Staatssecretaris voor de Volkshuisvesting.

Het ambtelijk apparaat dat de Huurcommissies ondersteunt (secretariaten van de Huurcommissies) valt onder de reguliere ministeriële verantwoordelijkheid.

Instituut voor Mechanisatie, Arbeid en Gebouwen (IMAG)

Algemene kenmerken

Het Instituut voor Mechanisatie, Arbeid en Gebouwen (IMAG) is een stichting die in de Regeling aanwijzing keuringsinstantie geluidproductie gazonmaaaimachines (Stcrt. 1988, 123) is aangewezen als keuringsinstantie in het kader van het Besluit geluidproductie gazonmaaaimachines (Stb.1988, 246).

Als bijlage van de Regeling aanwijzing keuringsinstantie geluidproductie gazonmaaaimachines is opgenomen het Reglement voor het IMAG ter zake van keuringen ingevolge het Besluit geluidproductie gazonmaaaimachines (Stcrt.1988, 123) en de Regeling keuringsvoorschriften gazonmaaaimachines (Stcrt.1988, 123).

Instellingsmotief

Uitvoering door terzake deskundigen

Hoofdtak

- het keuren van gazonmaaaimachines (Wet geluidhinder, art. 6; Regeling aanwijzing keuringsinstantie geluidproductie gazonmaaaimachines, art. 1);
- het opstellen van een keuringsrapport (Reglement voor het IMAG, art. 4 lid 1);
- het afgeven van een verklaring van EEG-typeonderzoek (Reglement voor het IMAG, art. 5).

Discretionaire ruimte

IMAG beschikt bij de uitvoering van haar publieke taak over een beperkte discretionaire ruimte, de wettelijke taakomschrijving is zeer nauwkeurig.

Taakcluster naar hoofdtak

Beoordelen van kwaliteit en verstrekken van bevestigingsdocumenten

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging
tarieven

Omvang		
omzet publieke taken (1995)	f.	3.400,-
omzet totaal (1995)	f.	10 mln

Andere controlemechanismen

N.v.t.

Toetsing aan de aanwijzingen

Bij de toedeling van de publieke taak aan IMAG is niet voorzien in de volgende bepalingen uit de aanwijzingen:

- 124m taakverwaarlozingsregeling opnemen
- 124o opstellen en aan Minister zenden van een begroting
- 124p aan de Minister zenden van een jaarrekening inclusief accountantsverklaring
- 124q instellen van een klachtenregeling
- 124s opstellen en aan de Minister zenden van een jaarverslag
- 124t plicht voor het orgaan om de Minister alle informatie te verschaffen die zij voor de uitoefening van haar taak nodig heeft
- 124ij uitvoeren van evaluatie naar doeltreffendheid en doelmatigheid van het zelfstandig bestuursorgaan

Het Reglement voor het IMAG ter zake van keuringen ingevolge het Besluit geluidproductie gazonmaaaimachines zal zodanig worden uitgebreid dat de uitvoering van de aan IMAG opgedragen publieke taken voldoet aan de bovenstaande bepalingen uit de Aanwijzingen voor de regelgeving inzake zelfstandige bestuursorganen.

Organisatorische voorzieningen

Binnen het Ministerie van VROM is de directie Industrie, Bouw, Producten, Consumenten van het Directoraat Generaal Milieubeheer belast met het feitelijk uitvoeren van het toezicht in het kader van de ministeriële verantwoordelijkheid van de Minister van VROM bij de Stichting IMAG.

Naast de aanpassing van de aan de uitvoering van de publieke taak te stellen voorwaarden zal ook het toezicht op deze uitvoering door het ministerie worden aangepast. Hierbij zullen de toezichtsaspecten uit de aanwijzingen een belangrijke rol spelen. Doel is om te komen tot een gestructureerde en transparante opzet van het toezicht, conform de opzet bij het Kadaster, toegespitst op de situatie bij Stichting IMAG.

Dienst voor het Kadaster en de openbare registers (het Kadaster)

Algemene kenmerken

De Dienst voor het Kadaster en de openbare registers (het Kadaster) is een zelfstandig bestuursorgaan met rechtspersoonlijkheid (publiekrechtelijk orgaan sui generis) ingesteld bij wet (Organisatiewet Kadaster, Stb.1994, 125).

Instellingsmotief

Onafhankelijke uitvoering

Noodzaak voor een volledige bedrijfsmatige, op efficiency en continuïteit gerichte sturing, zonder direct politiek ingrijpen.

Hoofdtak

De doelstelling (missie) van het Kadaster is omschreven als het tegen zo laag mogelijke kosten dienen van de rechtszekerheid bij het maatschappelijk verkeer inzake vastgoed en het bevorderen van een optimale informatievoorziening dienaangaande aan de samenleving.

De wettelijke taken die door het Kadaster worden uitgevoerd:

- het houden van openbare registers;
- het houden en bijwerken van de kadastrale registratie en het vervaardigen, houden en bijwerken van de kadastrale kaarten;
- het in stand houden van een net van coördinaatpunten in het stelsel van de Rijks-driehoeksmeting;
- het houden en bijhouden van een registratie voor schepen en luchtvaartuigen;
- het verstrekken van inlichtingen uit de verschillende registers en registraties;
- landinrichtingswerkzaamheden: bijdrage van de ingenieur van het Kadaster bestaat uit zowel kadastraal registratieve, als uit landmeetkundige werkzaamheden, alsmede uit werkzaamheden voor de herverkaveling van gronden, waarbij de nadruk valt op het plan van toedeling.

Discretionaire ruimte

Het Kadaster beschikt over een beperkte discretionaire ruimte, de wettelijke taakomschrijving is nauwkeurig (Kadasterwet, Stb.1989, 186 en Landinrichtingswet, Stb. 1985, 299).

Taakcluster naar hoofdtak

Beoordelen van kwaliteit en verstrekken van bevestigingsdocumenten

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging
tarieven

omvang

omzet publieke taken (1995) f. 422,4 mln.

omzet totaal (1995) f. 452,6 mln.

Andere controlemechanismen

Bij het Kadaster is voorzien in een onafhankelijke Raad van Toezicht en een adviserende Gebruikersraad.

Toetsing aan de aanwijzingen

In de organisatiewet Kadaster is niet voorzien in de volgende bepaling uit de aanwijzingen:

124ij

uitvoeren van evaluatie naar doeltreffendheid en doelmatigheid van het zelfstandig bestuursorgaan. In de brief van Staatssecretaris Tommel aan de President van de Algemene Rekenkamer naar aanleiding van het onderzoek naar de verzelfstandiging van het Kadaster is het voornemen geuit om in een periode van 2 à 3 jaar na verzelfstandiging, aan

de hand van de in deze periode opgedane ervaringen, te bepalen wat het meest geëigende moment voor evaluatie is. Op dat moment zal ook moeten worden bepaald of de evaluatie geïnstitutionaliseerd moet worden in de Organisatiewet (of in een andere wet, besluit of regeling).

Momenteel worden voorbereidingen getroffen om te onderzoeken op welke wijze en op welk moment de evaluatie vorm gegeven kan worden. Hierbij wordt enerzijds gekeken welke punten in de evaluatie moeten worden meegenomen en anderzijds welke aanpak het meest geschikt is. Er is contact geweest met het Begeleidingsteam Verzelfstandigingen om te kijken of er soortgelijke evaluaties hebben plaatsgevonden of gaan plaatsvinden.

Organisatorische voorzieningen

Binnen het ministerie is de InterFace Groep (IFG) ingesteld. De IFG is belast met de coördinatie- en adviesfunctie met betrekking tot de relatie tussen VROM en het Kadaster. Deze coördinatie vloeit primair voort uit de na de verzelfstandiging van het Kadaster resterende ministeriële verantwoordelijkheid.

De IFG is ondergebracht bij de directie FEZ aangezien de ministeriële verantwoordelijkheid een zware financieel economische component heeft.

Ten behoeve van het toezicht op het Kadaster is het Handboek Interface VROM/Kadaster opgesteld. Het Handboek heeft tot doel om op een gestructureerde en transparante wijze de beschikking te hebben over kennis en informatie om de relatie tussen VROM en het Kadaster, de zogenaamde interface-functie, adequaat uit te kunnen voeren. Aan de hand van het Handboek is het mogelijk de ontvangen en verzamelde informatie, die in het zogenaamde Informatie en Controleprofiel is vastgelegd, systematisch te kunnen vastleggen, bewerken en beoordelen.

Minimaal tweemaal per jaar overlegt de Staatssecretaris met de Raad van Bestuur van het Kadaster, daarnaast heeft er regelmatig ambtelijk overleg plaats tussen VROM en Kadaster.

KIWA NV

Algemene kenmerken

KIWA NV is een privaatrechtelijke rechtspersoon opgericht in 1948 met het oog op samenwerking tussen de centrale overheid de Vereniging van Exploitanten van Waterleidingbedrijven in Nederland en de Vereniging voor Waterleidingbedrijven in Nederland op het terrein van de kwaliteitszorg, het verrichten van wetenschappelijk onderzoek en het bevorderen van samenwerking tussen waterleidinglaboratoria.

Aan KIWA NV zijn middels diverse wetten bestuurlijke taken opgedragen. De taken zijn opgedragen middels de regelingen:

- Besluit opslaan in ondergrondse tanks (Stb.1993, 46) (Wet bodembescherming/Wet milieubeheer);
- Lozingenbesluit bodembescherming (Stb.1990, 217) (Wet bodembescherming/Wet milieubeheer);
- Besluit melkrundveehouderijen milieubeheer (Stb.1993/, 42).

Instellingsmotief

Uitvoering door terzake deskundigen

Hoofdtak

De certificatie van producten, processen, diensten en systemen, het afgeven van keurverklaringen, meetrappen en garantiemarkverklaringen.

Discretionaire ruimte

KIWA NV beschikt over een beperkte discretionaire ruimte, de wettelijke taakomschrijving is nauwkeurig.

Taakcluster naar hoofdtak

Beoordelen van kwaliteit en verstrekken van bevestigingsdocumenten

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging
tarieven

Omvang

omzet publieke taken (1995) f. 4,8 mln.

omzet totaal (1995) f. 62,0 mln.

Andere controlemechanismen

Bij KIWA NV is een Raad van Commissarissen ingesteld, hiervan wordt één lid benoemd door de Minister van VROM en de overige leden door de Algemene Aandeelhoudersvergadering.

Toetsing aan de aanwijzingen

Bij de toedeling van bestuurlijke taken aan KIWA is niet voorzien in de volgende bepalingen uit de aanwijzingen:

124l het goedkeuren van tarieven door Minister

124m taakverwaarlozingsregeling opnemen in regelgeving

124n in regelgeving opnemen op welke wijze zelfstandig bestuursorgaan wordt bekostigd

124o opstellen en aan Minister zenden van een begroting

124p eisen aan en aan de Minister zenden van een jaarrekening inclusief accountantsverklaring

124q instellen van een klachtenregeling

124s opstellen en aan de Minister zenden van een jaarverslag

- 124t plicht voor het orgaan om de Minister alle informatie te verschaffen die zij voor de uitoefening van haar taak nodig heeft
- 124ij uitvoeren van evaluatie naar doeltreffendheid en doelmatigheid van het zelfstandig bestuursorgaan

De regelgeving en de voorwaarden waaraan de uitvoering van de aan KIWA NV opgedragen publieke taken moet voldoen zal zodanig worden uitgebreid dat aan de bovenstaande bepalingen uit de aanwijzingen voor de regelgeving inzake zelfstandige bestuursorganen wordt voldaan.

Organisatorische voorzieningen

Binnen het Ministerie van VROM zijn de directie Bodem en de directie Drinkwater, Water en Landbouw van het Directoraat Generaal Milieubeheer belast met het feitelijk uitvoeren van het toezicht in het kader van de ministeriële verantwoordelijkheid van de Minister van VROM bij KIWA NV.

Naast de aanpassing van de aan de uitvoering van de publieke taak te stellen voorwaarden zal ook het toezicht op deze uitvoering door het ministerie worden aangepast. Hierbij zullen de toezichtsaspecten uit de aanwijzingen een belangrijke rol spelen. Doel is om te komen tot een gestructureerde en transparante opzet van het toezicht, conform de opzet bij het Kadaster, toegespitst op de situatie bij KIWA.

Reconstructiecommissie Midden-Delfland

Algemene kenmerken

De Reconstructiecommissie Midden-Delfland is een orgaan zonder rechtspersoonlijkheid dat bij wet, de Reconstructiewet Midden- Delfland (Stb.1977, 233), is opgericht.

Door de Minister van VROM is, in overeenstemming met de Ministers van LNV, V&W en Financiën, de Instructie voor de reconstructiecommissie (Stcrt.1991, 89) opgesteld. Hierin is de werkwijze van de commissie alsmede van de subcommissies opgenomen. De leden van de Reconstructiecommissie worden benoemd middels de Beschikking samenstelling reconstructiecommissie (Stcrt.1978, 124).

Instellingsmotief

Uitvoering door betrokken groeperingen

Hoofdtak

Het door middel van de reconstructie bevorderen van een goede ruimtelijke ordening en in verband daarmee ter behartiging van de belangen van de landbouw, van natuur en landschap en van de openluchtrecreatie in Midden-Delfland.

Ter uitvoering van de reconstructie zijn de volgende taken aan de reconstructiecommissie toebedeeld:

- de commissie is belast met de leiding en de uitvoering van de reconstructie van Midden-Delfland;
- de commissie stelt een voorontwerp voor het reconstructieprogramma vast;
- de commissie stelt een ontwerp vast voor het plan van voorzieningen;
- de commissie voert het plan van voorzieningen uit;
- de commissie stelt een lijst van rechthebbenden samen;
- de commissie brengt het plan van wegen en waterlopen en het landschapsplan in kaart;
- de commissie maakt het plan van toedeling op;
- de commissie maakt een lijst van de geldelijke regelingen op.

Discretionaire ruimte

De Reconstructiecommissie beschikt over een grote discretionaire ruimte, de wettelijke taakomschrijving geeft het orgaan vrijheid in de uitvoering van zijn taak.

Taakcluster naar hoofdtak

Besluiten (in individuele gevallen) van niet geldelijke aard

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging
via begroting LNV/LBL

Omvang
uitgaven (1995) f. 4 mln.

Andere controlemechanismen

De bij de reconstructie betrokken maatschappelijke groeperingen hebben zitting in de Reconstructiecommissie.

Deze groeperingen zijn: college van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, Recreatieschap Midden Delfland, de dagelijkse besturen van de in Midden-Delfland gelegen gemeenten, het agrarisch bedrijfsleven (LTB, Hollandsche Maatschappij van Landbouw en de CBTB), de agrarische werknemers, de Midden-Delfland vereniging, natuurbeschermingsorganisaties, het Hoogheemraadschap van Delfland en de ANWB.

Toetsing aan de aanwijzingen

Bij de inrichting van de Reconstructiecommissie Midden-Delfland is niet voorzien in de bepalingen uit de volgende aanwijzingen:

124i

Bij de Reconstructiecommissie zijn de Ministers van V&W, LNV en VROM vertegenwoordigd door adviserende leden (respectievelijk de hoofdingenieur-directeur van Rijkswaterstaat in de provincie Zuid-Holland, de directeur LNO in de provincie Zuid-Holland en de inspecteur van de Ruimtelijke Ordening in de provincies Zuid-Holland en Zeeland).

124q

er is bij de reconstructiecommissie in de instructie niet voorzien in een klachtenregeling.

124s

in de regelgeving is het verplicht opstellen en aan de minister sturen van een jaarverslag niet geregeld. In de praktijk wordt er echter jaarlijks een verslag van werkzaamheden door de Reconstructiecommissie opgeleverd aan de Minister van LNV.

124t

in de regelgeving is geen taakverwaarlozingsbepaling opgenomen

124ij

er is in de regelgeving geen evaluatie naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van de Reconstructiecommissie opgenomen. Gezien het feit dat het laatste deelplan voor de reconstructie in 1996 is vastgesteld en de uitvoerende werkzaamheden van de Reconstructiecommissie Midden-Delfland voor 2003 zijn afgerond bestaat er geen behoefte aan wijzigingen ten aanzien van de inrichting van de Reconstructiecommissie Midden-Delfland.

Organisatorische voorzieningen

De gehele verantwoordingsplicht van de reconstructiecommissie wordt verzorgd door de dienst Landinrichting en Beheer Landbouwgronden (LBL) van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. De inspecteur Zuid-Holland van deze dienst is de gedelegeerd budgethouder namens de Reconstructiecommissie en de in de administratieve organisatie van deze dienst zijn er dienaangaande maatregelen getroffen.

Stichting Bureau Architecten Register

Algemene kenmerken

De Stichting Bureau Architecten Register (SBA) is opgericht om het beheer te voeren over het bij de Wet op de Architectentitel (Stb.1987, 347) ingestelde architectenregister. De taken en voorwaarden waaraan SBA moet voldoen zijn opgenomen in de statuten en de wet op de architectentitel.

Instellingsmotief

Uitvoering onafhankelijk van de politiek/Uitvoering door betrokken groeperingen

Hoofdtak

- het verrichten van inschrijvingen in het architectenregister, bedoeld in art.2 van de Wet op de architectentitel en al hetgeen ingevolge die wet daarmee verband houdt. (Statuten, art. 2);
- het bureau is belast met het beheer van het register en voorziet in de administratieve bijstand, die de in artikel 33, eerste lid, bedoelde commissies behoeven, zomede in de bijstand die bij de uitvoering van het bepaalde in hoofdstuk VI van het bureau wordt gevraagd. (Bron: Wet op de architectentitel, art. 3, lid 2 MvT, pag. 8, Statuten, art. 2);
- het bureau is voorts belast met het op verzoek aan belanghebbenden verstrekken van informatie omtrent de bij of krachtens deze wet gegeven voorschriften. (Bron: Wet op de architectentitel, art.3 lid 3; Statuten, art.2);
- het afgeven van attesten en verklaringen als bedoeld in of ter uitvoering van de E.E.G.-Architectenrichtlijn (PbEG 1985, L223/15), voor zover aan de stichting opgedragen door de Minister van de Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. (Bron: Statuten, art. 2).

Discretionaire ruimte

Stichting Bureau Architectenregister beschikt bij de uitvoering van haar publieke taak over een beperkte discretionaire ruimte, de wettelijke taakomschrijving is nauwkeurig. (Wet op de Architectentitel (Stb.1987, 347))

Taakcluster naar hoofdtak

Zelfreguleren beroepsgroep/bedrijfsgroep

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging:
inschrijfgelden, contributie

Omvang

omzet publieke taken (1994)	f.	1 mln.
omzet totaal (1994)	f.	1 mln.

Andere controlemechanismen

Ja, controle door samenstellende groeperingen: het bestuur bestaat uit personen die afkomstig zijn uit de kringen van belanghebbenden groeperingen (architecten, stedenbouwkundigen, tuin- en landschapsarchitecten, interieurarchitecten, consumentenorganisaties, opdrachtgevers en VROM).

Toetsing aan de aanwijzingen

Bij de toedeling van de publieke taak aan SBA is niet voorzien in de volgende bepalingen uit de aanwijzingen:

124i, lid 2

In het bestuur worden geen aan een minister ondergeschikte ambtenaren benoemd. In het bestuur van de Stichting Bureau Architecten Register is de Minister van VROM vertegenwoordigd door een ondergeschikte ambtenaar. Na afloop van de zittingstermijn van

de betreffende bestuurder, over ± 2 jaar, zal de wenselijkheid van de bestuursdeelname namens de Minister van VROM opnieuw overwogen worden.

124ij

er dient éénmaal in de vier jaar een evaluatie naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van het functioneren van het zelfstandig bestuursorgaan plaats te vinden. De Statuten van de Stichting Bureau Architecten Register (SBA) zullen in 1996/1997 worden uitgebreid met een artikel conform aanwijzing 124ij.

124q

er wordt overwogen of het wenselijk is om regels te stellen omtrent de wijze waarop klachten met betrekking tot gedragingen van een zelfstandig bestuursorgaan worden afgehandeld. De Stichting bureau architectenregister wordt slechts incidenteel geconfronteerd met personen die een probleem hebben op het gebied van de inschrijving in het Register. In eerste instantie wordt door de directeur van Stichting bureau architectenregister getracht hiervoor een oplossing te zoeken. De ervaring heeft geleerd dat dit op zeer zorgvuldige wijze geschied. Daarna staat nog de normale rechtsgang open op basis van artikel 21 van de Wet op de architectentitel (College van Beroep voor het bedrijfsleven). Ook valt Stichting bureau architectenregister onder de competentie van de Ombudsman en onder de werksfeer van de Algemene wet bestuursrecht. Gezien het feit dat zich nauwelijks problemen voordoen, lijkt mij het opstellen van een aparte klachtenregeling door Stichting bureau architectenregister niet nodig.

Organisatorische voorzieningen

Binnen het Ministerie van VROM is het Bureau Rijksbouwmeester belast met het feitelijk uitvoeren van het toezicht in het kader van de ministeriële verantwoordelijkheid van de Minister van VROM bij de Stichting Bureau Architectenregister. Op ad-hoc basis vindt overleg plaats tussen de Stichting Bureau Architectenregister en de Rijksbouwmeester.

Stichting waarborgfonds eigen woningen (WEW)

Stichting waarborgfonds sociale woningbouw (WSW)

Stichting garantie instituut woningbouw (GIW)

Van de lijst uit het AR-rapport zijn deze organen niet meegenomen in de doorlichting omdat het organen zijn die niet voldoen aan de definitie van een zelfstandig bestuursorgaan zoals beschreven in de aanwijzingen.

Toelichting

Deze organen voldoen niet aan de definitie van een zelfstandig bestuursorgaan omdat er geen sprake is van openbaar gezag dat door de organen wordt uitgeoefend.

Ten aanzien van de taken die deze organen uitvoeren geldt dat deze taken voorheen door de overheid (in casu DGVH) werden uitgevoerd. Er is echter enige tijd geleden geconcludeerd dat er op dit gebied geen taak meer voor de overheid is weggelegd en VROM heeft besloten in het kader van de nieuwe ordening in de volkshuisvesting tot het overlaten van deze taken aan de markt. Vanuit de markt, met enige ondersteuning van VROM, zijn deze stichtingen opgericht om deze taken zelf uit te voeren.

Vanwege de grote financiële belangen die er spelen op de markt waarop de beide waarborgfondsen zich bewegen zijn er voor VROM wel enkele toezichtsaspecten geregeld met betrekking tot deze beide stichtingen. Ook staat VROM als tertiaire achtervang garant ten aanzien van de door de waarborgfondsen aangegane borgstellingen. Deze tertiaire achtervang heeft de vorm van het door VROM beschikbaar stellen, indien noodzakelijk, van achtergestelde leningen aan de betreffende stichtingen.

MINISTERIE VAN VERKEER EN WATERSTAAT

HOOFDSTUK 8 DOORLICHTINGSRAPPORTAGE ZELFSTANDIGE BESTUURSORGANEN

Algemene toelichting

1 Aanpak van de doorlichting

Het aantal en de diversiteit van de zelfstandige bestuursorganen op het gebied van Verkeer en Waterstaat maakt een gefaseerde en gedifferentieerde aanpak van de doorlichting noodzakelijk. De doorlichting vindt plaats in twee fasen. De eerste fase is afgerond in mei 1996. Daarna is een vervolgfase ingezet die medio 1997 zal zijn afgerond. De Minister van Verkeer en Waterstaat zal de Tweede Kamer over de uitkomsten ervan informeren.

De gedifferentieerde aanpak houdt verband met het gegeven dat zelfstandige bestuursorganen moeten worden onderscheiden in soorten en maten in verband met de te stellen instellings-, inrichtings- en aansturingseisen. Er is maatwerk nodig om voor elk soort een toegesneden sturings- en controle-arrangement te definiëren.

In de eerste fase van de departementale doorlichting is besloten een aantal zelfstandige bestuursorganen buiten beschouwing te laten omdat deze reeds betrokken zijn in andere veranderings- of evaluatietrajecten (zie punt 2).

Voorts is een aantal zelfstandige bestuursorganen nog niet doorgelicht omdat nog niet voldoende duidelijkheid bestond over het toetsingskader (toen nog concept-Aanwijzingen) of de status van de betreffende organen (zie punt 3). Uiteindelijk zijn de 10 resterende zelfstandige bestuursorganen getoetst in het licht van de concept-Aanwijzingen. De bevindingen hebben nog niet geleid tot definitieve conclusies. Daartoe is in het licht van de definitieve Aanwijzingen en overigens relevante beleidsmatige of organisatorische overwegingen een nadere afweging noodzakelijk (zie punt 4).

Een doorlichting van de nog niet getoetste zelfstandige bestuursorganen (punt 3) en een nadere afweging met betrekking tot de wel reeds doorgelichte zelfstandige bestuursorganen (punt 4) vindt plaats in het departementaal vervolgproject (punt 5).

2 Beargumenteed niet doorgelichte zelfstandige bestuursorganen

In een aantal gevallen zijn zelfstandige bestuursorganen op het terrein van Verkeer en Waterstaat reeds betrokken in veranderings- of evaluatietrajecten, waardoor een afzonderlijk onderzoek in het onderhavige kader naar het inzicht van de Minister van V&W niet zinvol is. Het gaat hierbij om de volgende zelfstandige bestuursorganen:

Ongevallenraden

De vier ongevallenraden (Commissie Binnenvaartrampenwet, Raad v/d Luchtvaart, Raad v/d Scheepvaart, Spoorwegongevallenraad) gaan op korte termijn op in de Transportongevallenraad. De inmiddels in procedure gebrachte wettelijke regeling van de nieuwe Transportongevallenraad zal aan deze Raad een ZBO-status verlenen. De regeling ervan is opgezet overeenkomstig de concept-Aanwijzingen voor instelling van nieuwe zelfstandige bestuursorganen.

LVB

Voor dit publiekrechtelijke zelfstandig bestuursorgaan is reeds een separaat evaluatie-onderzoekstraject afgerond met een eigen rapportage aan de Staten-Generaal. De concept-Aanwijzingen vormden de toetssteen voor dit onderzoek. In een brief (Tweede Kamer, zitting 1995 - 1996, 23 915 nr. 6) met betrekking tot 'Verzelfstandiging van de directie Luchtverkeersbeveiliging' heeft de Minister van Verkeer en Waterstaat aangegeven op welke punten de (wettelijke) regeling van dit zelfstandig bestuursorgaan zal worden aangepast.

Loodswezen c.a.

Hiervoor is eveneens een separaat evaluatietraject uitgezet. Op basis van een rapport van de Commissie Frissen zal de Tweede Kamer in 1997 een evaluatie ontvangen.

Havenschappen Temeuzen en Vlissingen

Een nieuw havenschap is in voorbereiding, waarin het Rijk niet langer participeert.

3 Zelfstandige bestuursorganen die in een departementale vervolproject worden doorgelicht

Een aantal normalisatie en certificatie instituten is in de eerste fase van de doorlichting nog niet getoetst omdat nog geen overeenstemming bestond over de vraag welk regime er in de Aanwijzingen zou moeten worden opgenomen voor de regeling van de ZBO-status van deze instituten. Omdat nog geen eenduidigheid bestond over de interpretatie van de definitie van privaatrechtelijke zelfstandige bestuursorganen is een aantal door de Algemene Rekenkamer geïnventariseerde organen eveneens aangehouden tot daarover uitsluitel bestond. Nu de Aanwijzingen zijn vastgesteld, kan de doorlichting alsnog plaatsvinden.

4 Zelfstandige bestuursorganen die zijn doorgelicht in het licht van de concept-Aanwijzingen

Het bovenstaande heeft er toe geleid dat in de eerste fase van de doorlichting uiteindelijk 10 zelfstandige bestuursorganen op het terrein van Verkeer en Waterstaat zijn getoetst aan de concept-Aanwijzingen zoals deze op 13 juli 1995 door de ministerraad werden vastgesteld. Uitgangspunt voor de beoordeling is de algemene ministeriële verantwoordelijkheid voor de taakuitoefening door een zelfstandig bestuursorgaan. Meer in het bijzonder gaat het daarbij om de wijze waarop de ministeriële verantwoordelijkheid belegd is met bevoegdheden of andere instrumenten, te weten:

- motivering
- nauwkeurigheid beschrijving taken
- bepaling over jaarverslag, jaarrekening en accountantsverklaring
- sturingsinstrumenten voor de minister
- algemeen inlichtingenrecht minister
- taakverwaarlozingsregeling

Samenvattend heeft de doorlichting de volgende bevindingen opgeleverd:

Vormgeving:

De privaatrechtelijke in plaats van publiekrechtelijke vormgeving van enkele zelfstandige bestuursorganen.

Aansturing en controle:

De in een aantal gevallen te beperkte waarborgen voor effectuering van de politieke verantwoordelijkheid ten aanzien van inkadering van de beleidsruimte, begroting en financiële verantwoording. In enkele gevallen ontbreekt een inlichtingenrecht van de minister. Voor aanvullende controlemechanismen buiten de relatie zelfstandig bestuursorgaan - minister bleek in het algemeen geen sprake te zijn.

Evaluatie:

In een aantal gevallen ontbreekt een evaluatie-bepaling

In de bijlage bij deze algemene toelichting is voor de 10 doorgelichte zelfstandige bestuursorganen het doorlichtingsresultaat beknopt weergegeven. Daarbij is aangegeven welke vervolgacties de Minister van Verkeer en Waterstaat daaraan verbindt. Voor de goede orde moet worden aangetekend dat deze opmaak geen ruimte laat aan de in het eindrapport van de projectgroep doorlichting eerste fase aangebrachte noodzakelijke nuanceringsen.

Bedacht moet immers worden dat de doorgelichte zelfstandige bestuursorganen tot stand zijn gekomen in een periode dat de in de Aanwijzingen neergelegde standpunten nog niet in die vorm golden. De Aanwijzingen nopen bovendien om een uitwerking op maat voor de afzonderlijke ZBO-taken.

5 Het departementale vervolgproject

De Minister van Verkeer en Waterstaat heeft de besluitvorming over de in het licht van de concept-Aanwijzingen aan te brengen aanpassingen nog niet afgerond. Dit houdt mede verband met beleidsvragen die zich los van de ZBO-doorlichting ten aanzien van die zelfstandige bestuursorganen voordoen. Het gaat daarbij met name om:

- voorvragen met betrekking tot de aard en omvang van desbetreffende overheidstaken als zodanig;
- de vraag of de argumenten voor externe verzelfstandiging nog steeds gelden;
- de vraag of het inhoudelijke beleidskader waarbinnen de zelfstandige bestuursorganen hun taken uitoefenen toereikend is;
- de vraag hoe verantwoordelijkheden voor aansturing van en controle op de zelfstandige bestuursorganen binnen het ministerie worden belegd en hoe daarbij de relaties met de zelfstandige bestuursorganen worden vormgegeven;
- de vraag hoe het ministerieel toezicht op de zelfstandige bestuursorganen feitelijk functioneert.

Inmiddels is een departementaal vervolgproject 'Doorlichting zelfstandige bestuursorganen' gestart. De doelstelling van dit project is tweeledig:

- het maken van een afweging en keuze met betrekking tot eventuele door te voeren aanpassingen bij bestaande vervulling van bestuurlijke taken en of bevoegdheden door zelfstandige organisaties;
- het ontwikkelen van een adequaat sturingsarrangement waarmee de Minister haar (resterende) ministeriële verantwoordelijkheid kan waarmaken.

Bovengenoemde vragen en doelstellingen worden betrokken op alle doorgelichte en nog door te lichten zelfstandige bestuursorganen. De daarbij ontwikkelde inzichten zullen ook worden betrokken bij de vormgeving van (nieuwe) zelfstandige bestuursorganen die deel uitmaken van andere veranderings- of evaluatietrajecten. Op sommige punten is de vraagstelling met betrekking tot de wel doorgelichte zelfstandige bestuursorganen reeds nader toegespitst op grond van de bevindingen in de eerste fase van de doorlichting. Dit is aangegeven in de bijlage per doorgelicht zelfstandig bestuursorgaan.

Stichting Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen

Algemene kenmerken

De Stichting Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen is een zelfstandig bestuursorgaan met privaatrechtelijke rechtspersoonlijkheid. De stichting CBR is opgericht bij notariële akte d.d. 01-09-1927.

Grondslag

Wegenverkeersreglement (Stb. 1950, K 377).

[ook: Regeling vaststelling machtiging Stichting CBR (Stcrt. 1991, 219), en Statuten van de Stichting CBR, vastgesteld bij notariële akte d.d. 31-12-1991]]

Instellingsmotief

Strikt regelgebonden uitvoering in een groot aantal individuele gevallen

Hoofdtak

Toelating van personen tot het wegverkeer en het bevorderen van de verkeersveiligheid, onder meer:

- het toetsen van de rijvaardigheid en de rijgeschiktheid;
- het afgeven van rijvaardigheidsbewijzen en geneeskundige verklaringen;
- het opstellen van exameneisen en -reglementen;
- het afnemen van theorie-examens.

Discretionaire ruimte

De in de wet genoemde taken zijn vrij algemeen. De concrete invulling is vastgelegd in de statuten en in de machtiging (op basis van de wet).

Taakcluster / Hoofdtak

Beoordelen van kwaliteit en verstrekken van bevestigingsdocumenten

Financiële gegevens

Het CBR ontvangt inkomsten uit tarieven. Daarnaast heeft het CBR ook ontvangsten uit interest.

ontvangsten 1994

uit tarieven f. 107 mln.

uit interest f. 4 mln.

uitgaven 1994

apparaatskosten: f. 111 mln.

programmakosten: -

Toetsing aan de aanwijzingen

De huidige regeling van het CBR voldoet op de volgende punten niet aan de Aanwijzingen voor nieuwe zelfstandige bestuursorganen:

- de privaatrechtelijke vormgeving;
- het ontbreken van ministeriële goedkeuring op de begroting;
- toezending van een jaarverslag, jaarrekening en accountantsverklaring aan de minister is niet wettelijk geregeld;
- het ontbreken van een wettelijke evaluatiebepaling;
- het ontbreken van een wettelijke taakverwaarlozingsregeling.

In het raam van een heroverweging van het CBR is besloten de privaatrechtelijke vormgeving van het CBR te vervangen door een publiekrechtelijke. Een nieuwe wettelijke regeling wordt daartoe voorbereid, ook op de andere punten met inachtneming van de Aanwijzingen.

Organisatorische voorzieningen

De verbinding tussen departement en CBR loopt primair via Rijkswaterstaat (RWS/R)

Een evaluatie van de organisatorische relatie tussen het ministerie en het CBR wordt uitgevoerd in een departementaal vervolgproject.

EXAMENCOMMISSIES SCHEEPVAARTINSPECTIE

Algemene kenmerken

De vier examencommissies zijn publiekrechtelijke zelfstandige bestuursorganen zonder eigen rechtspersoonlijkheid.

- Commissie Zeevisvaartexamens: Wet op de Zeevischvaartdiploma's 1935 (Stb. 1935, 455), art. 3.2.2, en Examenreglement Zeevisvaart (Stb. 1986, 412), art. 2;
- Commissie Stuurliedenexamens: Wet op de Zeevaartdiploma's (Stb. 1935, 456), art. 2.2, en Examenbesluit Zeevaartdiploma's 1991 (Stb. 1991, 743), art. 2.1;
- Commissie voor de examens van scheepswerktuigkundigen: Wet op de Zeevaartdiploma's, art. 2.2, en Examenbesluit Zeevaartdiploma's 1991, art. 2.2;
- Examencommissie Certificaatloodsen: Loodsenwet (Stb. 1988, 353), art. 2.3 en 5.1, en Besluit Certificaatloodsen (Stb. 1990, 507), art. 5.1.

Instellingsmotief

Onafhankelijk oordeel op basis van deskundigheid

Hoofdtak

De examencommissies zijn belast met het ontwikkelen en afnemen van examens voor respectievelijk de zeevisvaart, stuurlieden, scheepswerktuigkundigen en certificaatloodsen.

Discretionaire ruimte

De opgedragen taken zijn nauwkeurig omschreven in de instellingswetten. Bij de uitvoering ervan bestaat een discretionaire ruimte voor het ontwikkelen en afnemen van examens en het bepalen van een onafhankelijk deskundigenoordeel.

Taakcluster / Hoofdtak

Beoordelen van kwaliteit en verstrekken van bevestigingsdocumenten

Financiële gegevens

Behoersmatig zijn de examencommissies volledig ingebed binnen DGSM, inclusief de inkomsten en uitgaven en het financiële beheer. De activiteiten worden deels gefinancierd uit tarieven, waarvoor de wetten de basis is gelegd. Streven is dat de tarieven binnen een aantal jaren 100 % kostendekkend zijn.

Ontvangsten 1994

uit tarieven	f.	318.000,-
bijdrage V&W	f.	347.000,-

Uitgaven 1994

apparaatsuitgaven	f.	665.000
programmauitgaven	-	

Toetsing aan de aanwijzingen

De huidige instellingsregelingen voldoen op de volgende punten niet aan de Aanwijzingen voor nieuwe zelfstandige bestuursorganen:

- een wettelijke regeling van goedkeuring van de begroting door de minister ontbreekt;
- de bepalingen inzake een jaarverslag zijn onvolledig;
- er is niet geregeld dat de minister een jaarrekening ontvangt;
- een evaluatiebepaling ontbreekt;
- een algemeen inlichtingenrecht van de minister ontbreekt;
- een taakverwaarlozingsregeling ontbreekt.

Deze ZBO-taken zullen worden heroverwogen in een departementaal vervolgproject. Eerst wordt gezien in hoeverre de overheidsbemoeienis met deze examens in dezelfde mate en vorm moet worden gecontinueerd. Indien de uitkomst van die heroverweging leidt tot

continuering van de ZBO-status, zal de wettelijke vormgeving en inrichting daarvan in het licht van de uitkomsten van de toetsing aan de Aanwijzingen waar nodig worden aangepast.

Organisatorische voorzieningen

De toezichthoudende taken zijn ondergebracht bij het Directoraat-Generaal Scheepvaart en Maritieme zaken (DGSM). Een evaluatie mede van de organisatorische relatie tussen het ministerie en de examencommissies scheepvaartinspectie wordt uitgevoerd in het kader van het genoemde departementale vervolgproject.

INNOVAM

Algemene kenmerken

De Stichting INNOVAM is een zelfstandig bestuursorgaan met een privaatrechtelijke basis. De stichting is opgericht op basis van een ministeriële besluit en het daaraan gelieerde contract.

Grondslag

Wet Rijonderricht Motorrijtuigen 1993 (WRM) en het hierop gebaseerde Ministeriële Besluit

Instellingsmotief

Motivering voor de ZBO-status van de INNOVAM is de behoefte aan een onafhankelijke oordeelsvorming op grond van specifieke deskundigheid

Hoofdtak

Het kwalitatief toetsen van kandidaat rij-instructeurs door:

- het organiseren en afnemen van examens;
- het afgeven van bewijzen / diploma's;
- het bijhouden van een diplomaregister.

Discretionaire ruimte

In de Wet Rijonderricht (WRM) is de uitvoering van de WRM-taak opgedragen aan INNOVAM. In deze wet en bijbehorend besluit is duidelijk vastgelegd welke onderwerpen moeten worden geëxamineerd.

Bij de uitvoering van deze taken bestaat een discretionaire ruimte voor het ontwikkelen en afnemen van examens en het bepalen van een onafhankelijk deskundigenoordeel.

Taakcluster / Hoofdtak

Beoordelen van kwaliteit en verstrekken van bevestigingsdocumenten

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging:

De bekostiging van INNOVAM vindt plaats door middel van het heffen van tarieven.

over 1994

apparaatskosten	f. 1.649.000,- ²⁷
programmamakosten	-

Toetsing aan de Aanwijzing

De instellingsregeling voldoet op de volgende punten niet aan de Aanwijzingen voor nieuwe zelfstandige bestuursorganen:

- privaatrechtelijke vormgeving;
- er zijn geen waarborgen dat de publieke taak onafhankelijk van overige taken wordt uitgeoefend;
- een goedkeuringsrecht van de minister m.b.t. de begroting ontbreekt;
- er is geen regeling van jaarverslag, verantwoording en accountantsverklaring;
- een evaluatiebepaling ontbreekt;
- een algemeen inlichtingenrecht van de minister ontbreekt.

De privaatrechtelijke vormgeving wordt in het licht van de Aanwijzingen heroverwogen. In elk geval zal de ZBO-regeling op de overige punten worden aangepast.

²⁷ Voor 1994 zijn de opgegeven bedragen inclusief de dekking tekort bijdrage volgens afspraken bij overname WRM-examens van V&W (WRM is onderdeel van totaal taak examencentrum INNOVAM, waardoor wel enkele medewerkers specifiek zijn aangewezen voor WRM, maar anderen (+ bv. automatiseringskosten en overhead) op verdeelsleutel basis worden doorberekend. De genoemde getallen zijn benaderd alsof alle input zou zijn op te tellen.

Organisatorische voorzieningen

Het toezicht inzake de ministeriële verantwoordelijkheid vindt plaats vanuit de Hoofddirectie van Rijkswaterstaat. Een evaluatie mede van de organisatorische relatie tussen het ministerie en INNOVAM wordt uitgevoerd in het kader van een departementaal vervolgproject.

Stichting Nationale en Internationale Wegvervoer Organisatie

Algemene kenmerken

De Stichting Nationale en Internationale Wegvervoer Organisatie is een privaatrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan opgericht bij notariële akte van 1946.

Grondslag

Wet Goederenvervoer over de weg (WGW), memorie van toelichting bij de WGW en het bijbehorende besluit Goederenvervoer over de weg

Instellingsmotief

Strikt regelgebonden uitvoering van een groot aantal individuele gevallen

Hoofdtak

De Stichting heeft ten doel het Nederlandse binnenlandse en grensoverschrijdend beroeps-goederenvervoer over de weg te bevorderen en de belangen van dit vervoer bij instanties in binnenland en buitenland te behartigen, door:

- afgifte en intrekken van vergunningen tot het verrichten van binnenlands en grensoverschrijdend beroepsvervoer, alsmede van communautaire en C.E.M.T.- vergunningen;
- ten behoeve van de Minister van V&W verwerken tot een halfjaarsoverzicht van de gegevens uit de verslagen van internationaal vervoer in het kader van de communautaire en C.E.M.T.-vergunningen;
- onderzoeken van de kredietwaardigheid van de ondernemer als bedoeld in art. 8, eerste lid onder b, op de voet van het bepaalde in art. 3, derde lid, van Richtlijn 74/561 (EEG);
- bijhouden van een registratie- en signaleringssysteem van vergunninghouders ter uitvoering van art. 12 van de wet (intrekking van de vergunning voor binnenlands en grensoverschrijdend beroepsvervoer);
- oordelen tot voortzetting van de exploitatie van de onderneming door een ander persoon bij overlijden of onbekwaam worden van de ondernemer;
- uitreiken en intrekken van cabotagevergunningen;
- openbaar maken van uitreiking van cabotagevergunningen;
- verstrekken van de nodige boekjes en verslagen aan cabotagevergunninghouders;
- verwerken van de gegevens uit de verslagen tot een kwartaaloverzicht ten behoeve van de Minister van V&W;
- beheer van gegevensbestanden;
- deelname aan onderhandelingen in het kader van bilaterale verdragen;
- uitvoering van Verordening (EEG) nr. 3916/90.

Discretionaire ruimte

De publieke taken die door het NIWO worden uitgevoerd staan duidelijk omschreven in de wet goederenvervoer over de weg, het daarbij behorende besluit en de memorie van toelichting. De NIWO stelt zelf criteria vast voor de verlening van schaarste-vergunningen.

Taakcluster / Hoofdtak

Beoordelen van kwaliteit en verstrekken van bevestigingsdocumenten

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging:

De NIWO wordt gefinancierd uit tarieven. Naast ontvangsten uit tarieven heeft de NIWO ook ontvangsten uit belegde middelen, een vergoeding van het CBS en een vergoeding van de Europese Commissie.

over 1994

apparaatskosten	f.	9.979.000,-
programmakosten	-	-

Toetsing aan de aanwijzingen

De instellingsregeling voldoet op de volgende punten niet aan de Aanwijzingen voor nieuwe zelfstandige bestuursorganen:

- privaatrechtelijke vormgeving;
- een evaluatiebepaling ontbreekt;
- een algemeen inlichtingenrecht van de minister ontbreekt.

Deze ZBO-taak wordt in een departementaal vervolgproject breder heroverwogen. Eerst wordt gezien of deze overheidstaak onder volledige ministeriële verantwoordelijkheid moet vallen dan wel extern verzelfstandigd kan blijven. Indien de ZBO-status wordt voortgezet zal de regeling daarvan in het licht van de uitkomsten van de toetsing aan de Aanwijzingen waar nodig worden aangepast. Hierbij zal ook de privaatrechtelijke vormgeving worden getoetst.

Organisatorische voorzieningen

Het toezicht inzake de ministeriële verantwoordelijkheid vindt plaats vanuit het Directoraat Generaal voor het Vervoer (DGV). Een evaluatie mede van de organisatorische relatie tussen het ministerie en NIWO wordt uitgevoerd in het kader van het genoemde departementale vervolgproject.

Stichting Inschrijving Eigen Vervoer

Algemene kenmerken

De Stichting Inschrijving Eigen Vervoer (SIEV) is een zelfstandig bestuursorgaan met een privaatrechtelijke basis ingesteld in het Besluit aanwijzing Stichting NIWO en Stichting SIEV (Stb. 1992, 496)

Grondslag

Wet goederenvervoer over de weg (Stb. 1992, 145)
Besluit goederenvervoer over de weg (Stb. 1992, 197)
Besluit aanwijzing stichting NIWO en stichting SIEV (Stb. 1992, 496)
Regeling samenstelling besturen NIWO en SIEV (Stcrt. 1993, 90)

Instellingsmotief

Behoeftte aan een los van het departement staande organisatie met strikt regelgebonden uitvoering van een groot aantal individuele gevallen

Hoofdtak

Een bijdrage leveren aan het behouden en verhogen van de kwaliteit van de bedrijfstak goederenvervoer over de weg door:

- het verrichten van inschrijvingen van eigen vervoer, alsmede het wijzigen en verlengen van de geldigheidsduur ervan;
- de afgifte en de doorhaling van inschrijvingsbewijzen;
- de afgifte en intrekking van machtigingen en aanvullende documenten voor grensoverschrijdend eigen vervoer;
- deelname aan onderhandelingen in het kader van bilaterale verdragen.

Discretionaire ruimte

De taken van de SIEV zijn voldoende duidelijk vastgelegd in de statuten en bij of krachtens de Wet Goederenvervoer over de weg aan de stichting opgedragen. De SIEV verricht geen nevenwerkzaamheden

Taakcluster / Hoofdtak

Beoordelen van kwaliteit en verstrekken van bevestigingsdocumenten

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging:

De SIEV wordt gefinancierd uit tarieven. Naast de ontvangsten uit tarieven heeft de SIEV ontvangsten uit interest en rekening courant.

over 1994

apparaatskosten	f.	5.176.000,-
programmakosten	-	

Toetsing aan de aanwijzingen

De instellingsregeling voldoet op de volgende punten niet aan de Aanwijzingen voor nieuwe zelfstandige bestuursorganen:

- privaatrechtelijke vormgeving;
- geen verplichte toezending van de jaarrekening aan de minister;
- geen evaluatiebepaling.

Deze ZBO-taak wordt in een departementaal vervolproject breder heroverwogen.

Eerst wordt gezien of deze overheidstaken onder volledige ministeriële verantwoordelijkheid moeten vallen dan wel extern verzelfstandigd kunnen blijven. Indien de ZBO-status wordt voortgezet zal de regeling daarvan in het licht van de uitkomsten van de toetsing aan de

Aanwijzingen waar nodig worden aangepast. Hierbij zal ook de privaatrechtelijke vormgeving worden getoetst.

Organisatorische voorzieningen

Het toezicht inzake de ministeriële verantwoordelijkheid vindt plaats vanuit het Directoraat-Generaal voor het Vervoer (DGV). Een evaluatie mede van de organisatorische relatie tussen het ministerie en SIEV zal worden uitgevoerd in het kader van het genoemde departementale vervolgproject.

Stichting Bureau Examens voor het Beroepsvervoer

Algemene kenmerken

De Stichting Bureau Examens voor het Beroepsvervoer (SBE) is een zelfstandig bestuursorgaan met een privaatrechtelijke basis. De stichting is opgericht bij notariële akte d.d. 30-07-1947

Grondslag

Wet goederenvervoer over de weg (Stb. 1992, 145), Besluit goederenvervoer over de weg (Stb. 1992, 197) Regeling erkenning vakdiploma's voor het beroepsvervoer (Stcrt. 1992, 85)

Instellingsmotief

Motivering voor de ZBO-status van de SBE is de behoefte aan een onafhankelijke oordeelsvorming op grond van specifieke deskundigheid

Hoofdtak

SBE neemt examens af ten aanzien van vakbekwaamheid in het beroepsgoederenvervoer en geeft diploma's af aan ondernemers in het goederenvervoer die het examen met voldoende resultaat hebben afgelegd:

- vaststellen van zodanige exameneisen, dat wordt voldaan aan de daartoe gestelde wettelijke normen;
- het instellen van een examencommissie, belast met het afnemen van examens vakbekwaamheid beroepsvervoer;
- het voorbereiden en houden van deze examens;
- het uitreiken van diploma's of andere schriftelijke bewijsstukken, waaruit blijkt dat het examen met goed gevolg is afgelegd;
- verder door alle wettige middelen, die voor doel bevorderlijk zijn.

Discretionaire ruimte

De taken van de SBE hebben een wettelijke basis en staan beschreven in de statuten van de stichting. Bij de uitvoering van deze taken bestaat een discretionaire ruimte voor het stellen van exameneisen en het bepalen van een onafhankelijk deskundigenoordeel.

Taakcluster / Hoofdtak

Beoordelen van kwaliteit en verstrekken van bevestigingsdocumenten

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging:

De SBE wordt gefinancierd uit kostendekkende tarieven. Overige inkomsten van de SBE zijn ontvangsten uit rente

over 1994

apparaatskosten	f.	504.000,-
programmakosten	-	

Toetsing aan de aanwijzingen

De instellingsregeling voldoet op de volgende punten niet aan de aanwijzingen voor nieuwe zelfstandige bestuursorganen:

- privaatrechtelijke vormgeving;
- tarieven worden niet door de minister goedgekeurd;
- de begroting wordt niet door de minister goedgekeurd;
- er is geen wettelijke verplichting tot het afleggen van verantwoording d.m.v. een jaarverslag, jaarrekening en accountantsverklaring;
- een evaluatiebepaling ontbreekt;
- een algemeen inlichtingenrecht voor de minister ontbreekt;

- een taakverwaarlozingsregeling ontbreekt.

Deze ZBO-taken worden in het kader van een departementaal vervolgproject breder heroverwogen. Eerst wordt gezien in hoeverre de overheidsbemoeienis met deze examens in dezelfde mate en vorm moet worden gecontinueerd. Indien de uitkomst van die heroverweging leidt tot een continuering van de ZBO-status, zal de wettelijke vormgeving en inrichting daarvan in het licht van de toetsing aan de Aanwijzingen waar nodig worden aangepast.

Organisatorische voorzieningen

De relatie tussen het departement en het SBE wordt onderhouden door het Directoraat-Generaal voor het Vervoer (DGV/G). Een evaluatie mede van de organisatorische relatie tussen het ministerie en SBE zal worden uitgevoerd in het kader van het genoemde departementale vervolgproject.

Stichting Bureau Examens voor het Beroepspersonenvervoer over de Weg

Algemene kenmerken

De Stichting Bureau Examens voor het Beroepspersonenvervoer over de Weg (afgekort: Stichting Examens Personenvervoer) is een zelfstandig bestuursorgaan met een privaatrechtelijke basis. De stichting is opgericht bij notariële akte d.d. 02-03-1979.

Grondslag

Besluit Personenvervoer (Stb. 1987, 506) en de Regeling erkenning getuigschriften (Stcrt. 1987, 248)

[basis: Wet personenvervoer]

Instellingsmotief

Motivering voor de ZBO-status van de SEP is de behoefte aan een onafhankelijke oordeelsvorming op grond van specifieke deskundigheid

Hoofdtak

Het (doen) houden van examens ter verkrijging van diploma's vakbekwaamheid beroepspersonenvervoer over de weg, alsmede het zich bezighouden met alles wat daarmee samenhangt:

- het instellen van commissies belast met het afnemen van examens vakbekwaamheid beroepspersonenvervoer over de weg;
- het (doen) voorbereiden van deze examens;
- het uitreiken van diploma's of andere schriftelijke bewijsstukken, waaruit blijkt, dat het (de) examen(s) met goed gevolg werd(en) afgelegd.

Discretionaire ruimte

De taken van de SEP staan voldoende duidelijk omschreven in de statuten van de SEP. Bij het uitvoeren van deze taken bestaat een discretionaire ruimte voor het ontwikkelen en afnemen van examens en het bepalen van een onafhankelijk deskundigenoordeel.

Taakcluster / Hoofdtak

Beoordelen van kwaliteit en verstrekken van bevestigingsdocumenten

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging:

De SEP wordt gefinancierd uit kostendekkende tarieven. Daarnaast heeft de SEP inkomsten uit interest

over 1994

apparaatskosten	f.	21.000,-
programmakosten	-	

Toetsing aan de aanwijzingen

De instellingsregeling voldoet op de volgende punten niet aan de Aanwijzingen voor nieuwe zelfstandige bestuursorganen:

- privaatrechtelijke vormgeving;
- tarieven en begroting worden niet door de minister goedgekeurd;
- er is geen verplichting tot het afleggen van verantwoording d.m.v. een jaarverslag, jaarrekening en accountantsverklaring;
- een evaluatiebepaling ontbreekt;
- een algemeen inlichtingenrecht voor de minister ontbreekt;
- een taakverwaarlozingsregeling ontbreekt.

Deze ZBO-taken worden in het raam van een departementaal vervolgpriject breder heroverwogen. Eerst wordt bezien in hoeverre de overheidsbemoediging met deze examens

in dezelfde mate en vorm moet worden gecontinueerd. Indien de uitkomst van die heroverweging leidt tot een continuering van de ZBO-status, zal de wettelijke vormgeving en inrichting daarvan in het licht van de uitkomsten van de toetsing aan de Aanwijzingen waar nodig worden aangepast.

Organisatorische voorzieningen

Bij het Directoraat-Generaal voor het Vervoer (DGV/CPV) is de toezichhoudende taak ondergebracht. Een evaluatie mede van de organisatorische relatie tussen het ministerie en SEP wordt uitgevoerd in het kader van het genoemde departementale vervolgproject.

MINISTERIE VAN ECONOMISCHE ZAKEN

HOOFDSTUK 9 DOORLICHTINGSRAPPORTAGE ZELFSTANDIGE BESTUURSORGANEN

1 Overzicht van alle organisaties die in het kader van de doorlichting in beschouwing zijn genomen

De door het kabinet aangekondigde operatie is breed in die zin dat niet alleen de door de Algemene Rekenkamer in beschouwing genomen organisaties worden doorgelicht. Tevens is geïnventariseerd of er nog meer organisaties zijn die als zelfstandig bestuursorgaan gekwalificeerd kunnen worden. Ook deze organisaties zijn in de doorlichting betrokken.

Hierna volgt een overzicht van alle door EZ in het kader van de doorlichting in beschouwing genomen organisaties. Deze vallen uiteen in verschillende categorieën.

Ten eerste de lijst van zelfstandige bestuursorganen, die door de AR aan een onderzoek zijn onderworpen. Dit zijn:

- Raad voor de Casinospelen
- Kamers van Koophandel en Fabrieken
- NMi B.V.
- Octrooiraad
- Orde van Octrooigemachtigden
- Nederlands Instituut van Registeraccountants (NIVRA)
- Stichting Nederlands Instituut voor Vliegtuigontwikkeling en Ruimtevaart (NIVR)
- Nederlandse Onderneming voor Energie en Milieu (Novem)
- Nederlandse Orde van Accountants-administratieconsulenten (NOvAA)
- Waarborg Platina, Goud en Zilver N.V. (Waarborg)
- Stichting Coördinatie Maritiem Onderzoek (CMO)
- Stichting Instituut Midden- en Kleinbedrijf Nederland (IMK)
- Centrale Commissie voor de Statistiek (CCS)
- Nederlandse Stichting voor de Erkennung van Kalibratie- en Testlaboratoria en Inspectie-Instellingen (NKO/STERIN/STERLAB)
- Stichting Centra voor Micro-electronica (CME)
- Stichting voor de Technische Wetenschappen (STW)

Ten tweede zijn er een aantal organisaties die door de Algemene Rekenkamer in het rapport gesignaleerd zijn, maar niet zijn onderzocht (uit de bijlagen bij het AR-rapport):

- Industriefaciliteit
- Stichting Economische Samenwerking Nederland - Oost Europa (SENO)
- Regionale ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's)
- Nederlands Normalisatie Instituut (NNI)
- Stichting Innovatie Centrum Netwerk (ICN)
- Fonds voor economische structuurversterking (FES)

Naast de hiervoor genoemde en door de AR als zelfstandig bestuursorgaan bestempelde organisaties is bevestigd of EZ over nog meer organen beschikt die als zelfstandig bestuursorgaan gekwalificeerd kunnen worden. Dat bleek niet het geval.

2 Niet in de doorlichting betrokken organisaties.

Tevens is gebleken dat sommige van de hierboven genoemde organen, die door de AR als zelfstandig bestuursorgaan gekwalificeerd zijn, geen of slechts ten dele zelfstandig bestuursorgaan zijn, dan wel inmiddels niet meer bestaan of inmiddels geen zelfstandig bestuursorgaan meer zijn.

Hierna volgt een lijst van organisaties die niet in de doorlichting zijn betrokken. Per organisatie zal de reden hiervoor aangegeven worden.

Raad voor de Casinospelen

Sinds 1 januari 1996 (bij inwerkingtreding van een wijziging van de Wet op de Kansspelen) bestaat de Raad voor de Casinospelen niet meer. Vanaf die datum bestaat er een College van toezicht op de kansspelen. Dit college valt onder de verantwoordelijkheid van de Minister van Justitie en wordt door Justitie doorgelicht.

Octrooiraad

De Octrooiraad vindt de grondslag van zijn bestaan in de Rijksoctrooiwet. Deze wet is per 1 april 1995 in feite reeds vervangen door de Rijksoctrooiwet 1995 en zal na verloop van een overgangstermijn over circa 3 jaar geheel worden ingetrokken. Daarmee komt dan meteen een einde aan het bestaan van de Octrooiraad. Omdat het dus een aflopende zaak is, is de Octrooiraad niet in de doorlichting betrokken.

Stichting Coördinatie Maritiem Onderzoek

De overheidsrelatie met deze stichting is beëindigd per 1 juli 1995 en de stichting bestaat niet meer.

Centrum voor Micro-elektronica

Deze organisatie is ten onrechte als zelfstandig bestuursorgaan gekwalificeerd; zij verricht geen bestuurstaken. Het doel van deze organisatie is het gericht en verantwoord stimuleren van de toepassing van elektronica in producten bij en door in Nederland gevestigde middelgrote en kleine bedrijven. EZ geeft ten behoeve van de exploitatie een financiële bijdrage aan deze organisatie.

Stichting voor de Technische Wetenschappen

STW is een onderdeel van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek. Eerstverantwoordelijke voor NWO is de Minister van OC&W. De taak van STW is afgeleid van de wettelijke taak van NWO. EZ heeft slechts een subsidierelatie met STW. STW geeft onderzoeksoopdrachten. Zij wordt daartoe in de gelegenheid gesteld door bijdragen van EZ en OC&W. Er is dus sprake van financiering van het werkplan van STW en niet van subsidieverdeling.

Fonds Economische Structuurversterking

Dit is geen zelfstandig bestuursorgaan, maar een begrotingsfonds.

Stichting Innovatie Centrum Netwerk

Dit is geen zelfstandig bestuursorgaan, maar een geprivatiseerde dienst die een exploitatiebijdrage van EZ ontvangt.

Stichting Instituut voor het Midden- en Kleinbedrijf Nederland

Het IMK is niet doorgelicht, omdat het slechts vanwege een klein en aflopend deel van zijn taak als zelfstandig bestuursorgaan is aan te merken. Het gaat dan om de uitvoering van een aantal regelingen. Het gaat om de regeling Collectieve Bedrijfsontwikkeling, de Subsidiebeschikking oriëntatiegesprekken en vervolgadvisering, de Bedrijfsbeëindigingshulp en de Subsidieregeling Applicatie-onderwijs Ondernemers. Deze regelingen zijn reeds beëindigd, maar er zijn nog wel beheerswerkzaamheden aan de regelingen verbonden. Er worden echter geen nieuwe bestuursbeslissingen meer genomen en daarmee is het zbkarakter aan de organisatie ontvallen.

Stichting Nederlands Instituut voor Vliegtuigontwikkeling en Ruimtevaart

Deze organisatie is niet doorgelicht, omdat het geen zelfstandig bestuursorgaan betreft. Het is een stichting waarvan de overheid bij wijze van bijdrage in de exploitatiekosten het exploitatietekort voor haar rekening neemt. Verder is het NIVR belast met de uitvoering van het onderdeel vliegtuigprogramma's van de Subsidieregeling Toeleveren en Uitbesteding, en heeft het daarmee een bestuurstaak, maar deze taak vervalt per 1-1-'97, omdat dan de regeling eindigt.

Stichting Raad voor de Accreditatie (hierin zijn NKO/STERIN/STERLAB opgegaan)

De Raad is geen zelfstandig bestuursorgaan; er worden geen bestuurstaken verricht. De raad is als organisatie voor private toetsing in het leven geroepen en doet uitspraken van een privaat karakter over het kwaliteitsniveau van kwaliteitsverklarende instellingen.

Regionale ontwikkelingsmaatschappijen

Deze organisaties zijn geen zelfstandig bestuursorgaan; zij verrichten geen bestuurstaken. Zij krijgen een subsidie van EZ, maar verstrekken uit eigen middelen financieringen.

Nederlands Normalisatie Instituut

Ook dit is geen zelfstandig bestuursorgaan. Het instituut bevordert de totstandkoming van normen, maar heeft geen bestuurstaak. Het ontvangt een subsidie van EZ.

Stichting economische samenwerking Nederland - Oost Europa

Ook deze organisatie is geen zelfstandig bestuursorgaan. Zij beslist weliswaar over de Lease-faciliteit, maar doet dit onder dekking van eigen middelen.

Industriefaciliteit

Dit is geen zelfstandig bestuursorgaan; er worden geen bestuurstaken verricht. De industriefaciliteit is niet eens een organisatie, maar een overeenkomst tussen een aantal participanten om onder bepaalde voorwaarden middelen ter beschikking te stellen. De minister beslist zelf voor wat betreft zijn aandeel in de faciliteit.

Kamers van Koophandel

De Kamers van Koophandel worden niet in de doorlichting meegenomen, omdat er een nieuwe Wet op de Kamers van Koophandel in wording is. In de nieuwe wet is namelijk een aantal aanpassingen ten opzichte van de oude wet voorzien dat voortkomt uit de Aanwijzingen voor zelfstandige bestuursorganen. Het wetsvoorstel voldoet zowel aan het kabinetsstandpunt inzake zelfstandige bestuursorganen alsook materieel aan de Aanwijzingen voor zelfstandige bestuursorganen.

3 Algemene opmerkingen

In paragraaf IV hierna zal een rapportage per zelfstandig bestuursorgaan gegeven worden volgens een bepaald stramen. Het karakter van de zelfstandige bestuursorganen die onder EZ ressorteren nodigt uit tot het maken van enkele algemene opmerkingen.

EZ heeft een aantal zelfstandige bestuursorganen dat slechts als zodanig bestempeld is vanwege de gehanteerde definitie. Deze is zo breed dat daaronder ook organisaties vallen die naar redelijk oordeel niet als bestuursorgaan kunnen worden aangemerkt, maar dat in strikt formele zin dat voor een (klein) deel van de taak wel zijn.

Het meest pregnante voorbeeld is de Centrale Commissie voor de Statistiek. Strikt formeel geredeneerd is het inderdaad een zelfstandig bestuursorgaan; het orgaan is hiërarchisch niet ondergeschikt aan de minister en heeft wel een publiekrechtelijke bevoegdheid, namelijk het goedkeuren van het werkprogramma van het CBS. Bij het totstandkomen van de wet waarbij de CCS is ingesteld, is rekening gehouden met de aanwijzingen voor zelfstandige bestuursorganen. Gezien het speciale karakter van de CCS zijn echter niet alle aanwijzingen van toepassing. Als gevolg van bovenstaande zijn ook de gehanteerde schema's en de daarin opgenomen aandachtspunten niet of in geringe mate op dit soort organen van toepassing.

Daarnaast heeft EZ heeft een drietal zelfstandige bestuursorganen dat voor een groot deel gezien kan worden als een organisatie van een bepaalde beroepsgroep. Het gaat dan om het NIVRA, de NOvAA en de Orde van Octrooigemachtigden. Ook hier geldt dat zij slechts vanwege de reikwijdte van de gehanteerde definitie voor een klein onderdeel van hun taak als zelfstandig bestuursorgaan gekwalificeerd zijn. Omdat het gros van de taken voortvloeit uit het feit dat het een soort brancheverenigingen betreft, is de organisatie op een aantal

punten anders dan de aanwijzingen voor zelfstandige bestuursorganen veronderstellen. Dit heeft uiteraard ook consequenties voor de aansturing van deze organen. Gevolg is dat genoemde zelfstandige bestuursorganen op een aantal punten niet voldoen aan de Aanwijzingen voor zelfstandige bestuursorganen, maar daar waar dat zo is, is de redengeving telkens gelegen in het speciale karakter van deze organisaties.

EZ heeft een drietal zelfstandige bestuursorganen die een privaatrechtelijke vorm hebben: Novem, Waarborg Platina, Goud en Zilver en NMi B.V.

Ten tijde van de totstandkoming van deze organisaties is, om verschillende redenen, gekozen voor een privaatrechtelijke vorm. De privaatrechtelijke vorm brengt een bepaalde organisatie van de zelfstandig bestuursorgaan mee en heeft ook gevolgen voor de aansturing. Dit is de reden dat deze organisaties op een aantal punten strikt formeel gezien wellicht niet voldoen aan de aanwijzingen, maar materieel wel. Sturing en toezicht zijn soms op een andere wijze geregeld dan dat voorgeschreven is in de aanwijzingen, maar materieel wordt bereikt hetgeen met de aanwijzingen voor zelfstandige bestuursorganen wordt beoogd. In de volgende paragraaf zal hierop bij de toelichting van enkele zelfstandige bestuursorganen nader op worden ingegaan.

4 Rapportage per door te lichten zelfstandig bestuursorgaan.

In deze paragraaf wordt, volgens een vast stramien, gerapporteerd over elke zelfstandig bestuursorgaan die in de doorlichting betrokken is.

Nederlands Instituut van Registeraccountants (NIVRA)

Algemene kenmerken

Het Nederlands Instituut van Registeraccountants is een zelfstandig bestuursorgaan op grond van artikel 134 Grondwet. Ingesteld bij de Wet op de registeraccountants (Stb. 1962, 258).

Instellingsmotief

Uitvoering door betrokkenen.

Hoofdtak

Het NIVRA heeft tot taak de bevordering van een goede beroepsuitoefening door de registeraccountants en de behartiging van hun gemeenschappelijk belang. Zijn taak omvat mede de zorg voor de eer van de stand van die accountants en het verzorgen of doen verzorgen van een opleiding tot het theoretische gedeelte van het accountantsexamen, bedoeld in artikel 71 van de Wet RA. Hiertoe maakt de ledenvergadering verordeningen. Het NIVRA beheert het accountantsregister en draagt zorg voor de opleiding voor de proeve van bekwaamheid, die ten minste tweemaal per jaar wordt afgenomen.

Er is een examenbureau waarvan de leden door de minister worden benoemd.

Discretionaire ruimte

Het NIVRA heeft relatief weinig discretionaire ruimte bij het uitvoeren van de wettelijke taak.

Taakcluster naar hoofdtak

Zelfregulerende beroepsgroep.

Financiële gegevens

Financiering geschiedt door de leden via contributiebetaling. Er gaat geen overheidsgeld naar het NIVRA.

Andere controlemechanismen

Omdat het NIVRA een soort branchevereniging is, is er sprake van controle door de beroepsgroep. Verordeningen worden vastgesteld door de ledenvergadering.

Toetsing aan de aanwijzingen

Het NIVRA voldoet niet aan aanwijzing 124p. De jaarrekening wordt niet toegezonden aan de Minister en de Minister kan geen regels stellen omtrent de begroting, het financieel verslag en aandachtspunten voor de accountantscontrole.

De motivering hiervoor is dat het NIVRA financieel onafhankelijk is. NIVRA financiert zichzelf door de contributies van de leden. De contributie wordt jaarlijks vastgesteld bij verordening. Verordeningen worden vastgesteld door de leden.

Het NIVRA voldoet niet aan aanwijzing 124m. Er is geen taakverwaarlozingsregeling opgenomen. Dit is niet nodig, omdat het een gesloten circuit is; de leden zien zelf toe op de taakuitoefening door het bestuur. Zij stellen de verordeningen vast. De organisatie oefent taken uit, gericht op de eigen leden en geen taken naar buiten toe.

Het NIVRA voldoet niet aan aanwijzing 124ij. Er is geen terugkerende evaluatieverplichting opgenomen. Reden hiervoor is dat bij de parlementaire behandeling van de wet werd afgesproken om de wet in 1999 te evalueren.

Het NIVRA voldoet niet aan aanwijzing 124r. De vergaderingen van het bestuur zijn niet openbaar. De ledenvergadering daarentegen wel. De Staat woont de ledenvergaderingen altijd als toehoorder bij.

Organisatorische voorzieningen

De directie marktwerking is de beleidsafdeling die contacten onderhoudt met NIVRA. Er vindt regulier periodiek overleg plaats tussen het bestuur van NIVRA en de beleidsafdeling.

De staat is als waarnemer betrokken bij het curatorium (er is 1 curatorium voor NOvAA en NIVRA gezamenlijk) en behoort bij de ledenvergaderingen. Er is geen relatie met de directie Financiën van Economische Zaken, omdat er geen overheidsgeld naar het NIVRA gaat.

Nieuwe ontwikkelingen

Op dit moment is er in het kader van de operatie Marktwerking, Deregulering en Wetgevingskwaliteit (MDW) een werkgroep aan de slag die zich bezighoudt met de regelgeving rond accountancy. Mede gezien de startnotitie voor deze MDW-werkgroep accountancy en het 'rapport Cohen' (rapport van de MDW-werkgroep advocaten) is het niet uitgesloten dat e.e.a. verandering kan brengen in het bovenstaande.

Nederlands Orde van Accountants-Administratieconsulenten (NOvAA)

Algemene kenmerken

De Nederlands Orde van Accountants-administratieconsulenten (NOvAA) is een zelfstandig bestuursorgaan op grond van artikel 134 Grondwet. Ingesteld bij de Wet op de Accountants-Administratieconsulenten (Stb. 1972, 748).

Instellingsmotief

Uitvoering door betrokkenen.

Hoofdtak

De NOvAA heeft tot taak de bevordering van een goede beroepsuitoefening door de Accountants-Administratieconsulenten en de behartiging van hun gemeenschappelijk belang. Haar taak omvat mede de zorg voor de eer van de stand van die accountants en het verzorgen of doen verzorgen van een opleiding tot het theoretische gedeelte van het accountantsexamen, bedoeld in artikel 80 van de Wet AA. Hiertoe maakt de ledenvergadering verordeningen. Bij verordening worden gedrags- en beroepsregels vastgesteld, welke gelden voor alle Accountants-Administratieconsulenten. De NOvAA beheert het accountantsregister en draagt zorg voor de opleiding voor de proeve van bekwaamheid, die ten minste tweemaal per jaar wordt afgenomen.

Er is een examenbureau waarvan de leden door de minister worden benoemd.

Discretionaire ruimte

De NOvAA heeft relatief weinig discretionaire ruimte bij de uitoefening van de wettelijke taak.

Taakcluster naar hoofdtak

Zelfregulerende beroepsgroep.

Financiële gegevens

Financiering geschiedt door de leden. Er gaat geen overheidsgeld naar de NOvAA.

Andere controlemechanismen

Omdat de NOvAA een soort branchevereniging is, is controle door de beroepsgroep mogelijk. Verordeningen worden vastgesteld door de ledenvergadering.

Toetsing aan de aanwijzingen

De NOvAA voldoet niet aan aanwijzing 124p. De jaarrekening wordt niet toegezonden aan de Minister en de Minister kan geen regels stellen omtrent de begroting, het financieel verslag en aandachtspunten voor de accountantscontrole.

De motivering hiervoor is dat de NOvAA financieel onafhankelijk is. NOvAA financiert zichzelf door de contributies van de leden. De contributie wordt jaarlijks vastgesteld bij verordening. Verordeningen worden vastgesteld door de leden.

De NOvAA voldoet niet aan aanwijzing 124m. Er is geen taakverwaarlozingsregeling opgenomen. Dit is niet nodig, omdat het een gesloten circuit is; de leden zien zelf toe op de taakuitoefening door het bestuur. Zij stellen de verordeningen vast. De organisatie oefent taken uit, gericht op de eigen leden en geen taken naar buiten toe.

De NOvAA voldoet niet aanwijzing 124ij. Er is geen terugkerende evaluatieverplichting opgenomen. Reden hiervoor is dat bij de parlementaire behandeling van de wet werd afgesproken om de wet in 1999 te evalueren.

De NOvAA voldoet niet aan aanwijzing 124r. De vergaderingen van het bestuur zijn niet openbaar. De ledenvergadering daarentegen wel. De Staat woont de ledenvergaderingen altijd als toehoorder bij.

Organisatorische voorzieningen bij het departement

De directie marktwerking is de beleidsafdeling die contacten onderhoudt met de NOvAA. Er vindt regulier periodiek overleg plaats tussen het bestuur van de NOvAA en de beleidsafdeling. De Staat is als waarnemer betrokken bij het curatorium (er is 1 curatorium voor NOvAA en NIVRA gezamenlijk) en behoort bij de ledenvergaderingen. Er is geen relatie met de directie Financiën van Economische Zaken, omdat er geen overheidsgeld naar NOvAA gaat.

Nieuwe ontwikkelingen

Op dit moment is er in het kader van de operatie Marktwerking, Deregulering en Wetgevingskwaliteit (MDW) een werkgroep aan de slag die zich bezighoudt met de regelgeving rond accountancy. Mede gezien de startnotitie voor deze MDW-werkgroep accountancy en het 'rapport Cohen' (rapport van de MDW-werkgroep advocaten) is het niet uitgesloten dat e.e.a. verandering kan brengen in het bovenstaande.

Nederlandse onderneming voor energie en milieu B.V.

Algemene kenmerken

De Nederlandse onderneming voor energie milieu B.V. (Novem) is een besloten vennootschap die in opdracht van EZ onder meer bestuurstaken verricht. Deze publieke taken worden jaarlijks opgedragen in de vorm van overeenkomsten, en betreffen de uitvoering van een aantal subsidieregelingen. In 1996 zijn dat het Besluit subsidies energieprogramma's (Stb. 1994, 204), het Besluit tenders industriële energiebesparing (Stb. 1994, 176) en de Subsidieregeling energiebesparings- en milieuadviezen (Stcrt. 1992, 48). Tevens is aan Novem opgedragen de afwikkeling van subsidiefaciliteiten waarvoor in 1996 geen subsidieaanvragen meer kunnen worden ingediend.

In de basisovereenkomst Novem - Staat van september 1995 is geregeld onder welke voorwaarden Novem deze overeenkomst moet uitvoeren; deze voorwaarden hebben onder meer betrekking op rapportages, basis voor vergoeding, administratie, verantwoording en accountantscontrole.

Aan Novem (een privaatrechtelijke organisatie) wordt openbaar gezag toegekend omdat dat in verband met de aard van de betrokken bestuurstaak bijzonder aangewezen wordt geacht. De betrokken bestuurstaak betreft de uitvoering van een aantal subsidieregelingen op het gebied van energiebesparing en duurzame energie die naar hun aard een deskundigheid en inbedding in een breder scala van activiteiten gericht op energiebesparing en duurzame energie vergen die alleen Novem in huis heeft.

Aangezien Novem zich geheel richt op de uitvoering van opdrachten van overheden, bestaat er geen risico dat de uitoefening van deze bestuurstaak zou worden beïnvloed door andersoortige werkzaamheden. De praktijk van de afgelopen 10 jaar heeft geen indicatie opgeleverd dat er zich op dit vlak problemen voordoen.

EZ houdt 100% van de aandelen van Novem.

Voor de vennootschapsconstructie is in 1976 gekozen om een bedrijfsmatige aanpak te verzekeren, zowel in de interne bedrijfsvoering, als in de manier waarop in samenwerking met marktpartijen energiebesparing en duurzame energie wordt bevorderd.

Instellingsmotief

Uitvoering door deskundigen

Hoofdtak

Het bevorderen van energiebesparing en duurzame energie, onder meer door het verstrekken van subsidies voor onderzoek, ontwikkeling, demonstratie van en voorlichting over deze onderwerpen.

Discretionaire ruimte

Novem heeft veel discretionaire ruimte. Dit hangt samen met het feit dat de uitvoering van een aantal regelingen juist overgelaten is aan Novem vanwege de specifieke deskundigheid. In de overeenkomsten worden echter wel duidelijk kaders gesteld aan de uitvoering.

Taakcluster naar hoofdtak

Besluiten over verdeling van geld.

Financiële gegevens

Begrotingsgefinancierd, dat wil zeggen dat jaarlijks opdrachten aan Novem verleend worden die ten laste komen van de EZ-begroting. Die opdrachten omvatten zowel de zogenaamde programmamiddelen als de menskrachtvergoeding.

Ook door andere ministeries worden opdrachten aan Novem verleend (VROM, V&W). In 1994 heeft Novem f. 225,14 mln ontvangen van ministeries voor de uitvoering van opdrachten. Daarnaast heeft zij f. 17 mln overige inkomsten ontvangen.

Andere controlemechanismen

niet van toepassing

Toetsing aan de aanwijzingen

Hierna worden de aanwijzingen behandeld waaraan Novem strikt formeel niet voldoet. Telkens wordt aangegeven waarom materieel wel voldaan is aan de aanwijzingen.

Novem voldoet aan aanwijzing 124i: in de directie van Novem, zijnde krachtens de statuten het bestuur, hebben geen aan een minister ondergeschikte ambtenaren zitting. Ambtenaren van de Ministeries van EZ, Financiën en VROM zijn wel lid van de Raad van Commissarissen van Novem, die krachtens de wet een toezichthoudend orgaan is. Motivering hiervoor is dat Novem gefinancierd wordt uit publieke middelen en de Staat er derhalve belang bij heeft dat de besteding daarvan zo doelmatig mogelijk plaatsvindt. Door lidmaatschap van de RvC kan deze doelmatigheid bevorderd worden. De Raad van Commissarissen oefent geen inhoudelijke invloed uit op de wijze waarop Novem de subsidieregelingen uitvoert.

Novem voldoet formeel niet aan aanwijzing 124m. Er is geen taakverwaarlozingsregeling.

Materieel gezien voldoet Novem wel aan deze aanwijzing. Per jaar wordt door EZ gezien of het nodig en gerechtvaardigd is dat bepaalde opdrachten (inclusief het verrichten van bestuurstaken) aan Novem gegund worden. Indien na afloop van een jaar naar het oordeel van EZ de uitvoering door Novem niet voldoet aan hetgeen is overeengekomen, brengt EZ een korting aan op de overeengekomen menskrachtvergoeding. Indien blijkt dat Novem ten onrechte subsidies heeft uitgekeerd, komen deze niet in aanmerking voor vergoeding door EZ.

Novem voldoet materieel wel aan aanwijzing 124q: er is een regeling inzake klachten met betrekking tot gedragingen van het bestuursorgaan. Volgens het tweede lid van deze aanwijzing dient overwogen te worden of het wenselijk is regels te stellen inzake de wijze waarop klachten met betrekking tot gedragingen van een zelfstandig bestuursorgaan worden afgehandeld. Krachtens de vigerende Kaderwet verstrekking financiële middelen EZ, de wet waarop de eerder genoemde subsidieregelingen zijn gebaseerd, kan degene die rechtstreeks in zijn belang wordt getroffen door een beschikking op grond van of in strijd met het bij of krachtens die wet bepaalde, daartegen beroep instellen bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven. Dit zo zijnde, wordt een aparte klachtenregeling niet nodig geacht.

Novem voldoet materieel aan aanwijzing 124s: De minister ontvangt het jaarverslag ter goedkeuring, conform het gestelde in de Statuten van Novem. Verplichting staat niet in een wet, maar in de Statuten.

Novem voldoet aan aanwijzing 124y: er is een evaluatieverplichting opgenomen. In het jaarlijks Evaluatie-plan van EZ, opgenomen als bijlage van de memorie van toelichting bij de begrotingswet, wordt vermeld welke activiteiten van Novem in het desbetreffende begrotingsjaar geëvalueerd zullen worden, terwijl in dat plan tevens verslag wordt gedaan van uitgevoerde evaluaties, alsmede de conclusies die daaraan zijn verbonden.

Organisatorische voorzieningen

Het directoraat-generaal van Energie (DGE) is verantwoordelijk voor de formulering van de onderhavige subsidieregelingen, daarbij ondersteund door de stafdirecties Financiën, WJA en de Accountantsdienst.

De opdrachten aan Novem voor het verrichten van bestuurstaken worden, namens de minister, verstrekt door DGE, met toezicht vooraf door de directie Financiën. Ook de afwikkeling van deze opdrachten (verantwoording en controle) is een primaire verantwoordelijkheid van DGE, met toezicht vooraf door directie Financiën.

De stukken met betrekking tot de vennootschap (benoeming commissarissen, goedkeuring jaarstukken) worden primair behandeld door de directie Financiering en Deelneming.

NMi B.V.

Algemene kenmerken

In 1996 is binnen de holding NMi een structuurwijziging doorgevoerd. In juni van dit jaar is de aanwijzing van NMi IJkwezen als ijkinstelling ingetrokken en NMi B.V. als ijkinstelling aangewezen. De keuringswerkzaamheden worden uitgevoerd door NMi-dochter Certin en de toezichtswerkzaamheden door Nmi-dochter Inspecties en Kansspeltechniek.

Wat de IJkwet betreft zijn de publieke taken geregeld in de IJkwet, artikel 22. Met betrekking tot de Wet op de kansspelen is de publieke taak geregeld in titel IVb en Va.

In de basisovereenkomst 'controle meetmiddelen' en 'toezicht speelautomaten' tussen NMi en Staat van mei 1989 is geregeld onder welke voorwaarden NMi het toezicht moet uitvoeren; deze voorwaarden hebben betrekking op rapportages, offerte, basis voor vergoeding, administratie, verantwoording en accountantscontrole.

De bestuurstaak om meetmiddelen toe te laten en te keuren wordt in verband met haar aard als bijzonder aangewezen geacht om door privaatrechtelijke organisaties te worden uitgevoerd. Het betreft hier een specifieke deskundigheid. Voor meetmiddelen is het reeds mogelijk dat derden onder verantwoordelijkheid van NMi een bevoegdheid verkrijgen voor het keuren van deze meetmiddelen (de ijkbevoegden). Na een eventuele totstandkoming van een Europese metrologie-richtlijn zullen naar verwachting ook andere private bedrijven opteren om aangewezen te worden als keuringsinstantie. De toezichtstaak is nauw verweven met de keuringsdeskundigheid. Om te achterhalen of het meetmiddel nog aan de specificaties van de wet voldoet, dient het meetmiddel op technische en metrologische aspecten onderzocht te worden. Vermenging van taken wordt voorkomen door de toezichtswerkzaamheden in een andere B.V. onder te brengen dan de keuringswerkzaamheden. Bovendien mogen werknemers belast met het toezicht niet ingezet worden voor commerciële werkzaamheden. De aandelen van de verschillende BV's zijn in handen van de holdingmaatschappij, waarvan EZ 100% aandeelhouder is.

Instellingsmotief

Uitvoering door deskundigen.

Hoofdtak

Het keuren, herkeuren en toelaten van maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen en meetinstrumenten op basis van de IJkwet en het toezicht op de naleving van de in deze wet opgenomen bepalingen

Het afgeven van merktekens en merktekenbewijzen op grond van de Wet op de kansspelen en het toezicht houden op de naleving van de wettelijke bepalingen opgenomen in titel IVb en Va van de Wet op de kansspelen.

Discretionaire ruimte

Er is nauwelijks discretionaire ruimte voor het NMi bij het uitvoeren van de wettelijke taak.

Taakcluster naar hoofdtak

Beoordelen van kwaliteit en verstrekken van bevestigingsdocumenten.

Financiële gegevens

De jaarlijkse invulling van de hiervoor genoemde basisovereenkomsten worden door de overheid gefinancierd en komen ten laste van de EZ-begroting. In 1994 werd door EZ f. 12,4 mln aan NMi betaald voor het verrichten van de contractueel overeengekomen werkzaamheden. De kosten van de advisering met betrekking tot de speelautomaten en de kosten verbonden aan de typekeuring en (her)keuring van maten, gewichten meet- en weegwerktuigen en meetinstrumenten worden door het bedrijfsleven (de aanvrager) betaald.

Andere controlemechanismen

Er is sprake van andere controlemechanismen, omdat er voor bepaalde terreinen meer ijkbevoegden zijn. In die zin is er marktwerking mogelijk.

Toetsing aan de aanwijzingen

Het IJkwezen B.V. voldoet ten dele aan aanwijzing 124I, derde lid. In een aantal gevallen moeten de tarieven door de minister worden goedgekeurd.

Bij de typekeuring op basis van de IJkwet heeft het NMI een monopolie. Daarom zijn de tarieven voor deze keuringen onderworpen aan goedkeuring door de minister. Voor de overige tarieven geldt dat de minister tegen de hoogte van deze tarieven bedenkingen kan maken. Op verschillende van deze gebieden opereren naast het NMI ook andere ijkbevoegden. Met betrekking tot het afgeven van merktekens is een vaste prijs bepaald.

Organisatorische voorzieningen bij het departement

Jaarlijks wordt er een contract afgesloten waarin de werkzaamheden van het NMI voor het ministerie worden afgesproken. Daarin worden zowel de door het NMI te leveren prestaties (in kwantitatieve zin) als ook het daartegen overstaande budget afgesproken. De directie marktwerking bewaakt de uitvoering van het contract en onderhoudt contacten met NMI B.V. Ten behoeve van de afrekening wordt van het NMI een verklaring van een externe accountant gevraagd.

Er is een relatie met de directie Financiën van het Ministerie van Economische Zaken, omdat het NMI opdrachten voor EZ uitvoert (toezicht). Hiervoor wordt het NMI betaald. Er is regelmatig overleg tussen de beleidsafdeling en de directeur of medewerkers van NMI B.V.

Waarborg Platina, Goud en Zilver N.V.

Algemene kenmerken

De Waarborg Platina, Goud en Zilver N.V. is een zelfstandig bestuursorgaan in de vorm van een naamloze vennootschap. Ingesteld bij notariële akte d.d. 10 oktober 1986.

De publieke taken zijn opgedragen door middel van de Waarborgwet, artikelen 7, 20, 52, 59 en 60 en de statuten (artikel 2).

De bestuurstaak om platina, goud en zilver te keuren en van stempelmerken te voorzien wordt in verband met zijn aard als bijzonder aangewezen geacht om door een privaatrechtelijke organisatie te worden uitgevoerd. Het betreft hier een specifiek technische deskundigheid. In het verlengde van deze deskundigheid ligt de bestuurstaak om toezicht te houden op de naleving van de bepalingen van de Waarborgwet.

Instellingsmotief

Uitvoering door deskundigen

Hoofdtak

Het onderzoek van ter onderzoek aangeboden werken op hun gehalte van platina, goud en/of zilver, alsmede het voorzien van die werken van gehaltemerken, alles ter uitvoering en met inachtneming van de te dien aanzien geldende rechtsregels. Het toezicht houden op de naleving van het bij of krachtens de Waarborgwet bepaalde. het voorlichting geven en het verstrekken van deskundigen-rapporten over keurtekens en (edele) metalen.

Discretionaire ruimte

Er is nauwelijks discretionaire ruimte voor de Waarborg bij de uitoefening van de wettelijke taak

Taakcluster naar hoofdtak

Beoordelen van kwaliteit en verstrekken van bevestigingsdocumenten

Financiële gegevens

Klanten betalen voor de dienstverlening van de Waarborg. Er gaat geen overheidsgeld naar de Waarborg.

Andere controlemechanismen

Formeel laat de wet de mogelijkheid open dat er andere keuringsinstanties zijn naast de Waarborg kunnen bestaan. In internationaal verband tekent zich een beperkte marktwerking af door wederzijdse erkenning van keurtekens. Hierdoor kan de fabrikant/ondernemer er voor kiezen zijn keuring in het buitenland te laten uitvoeren. Betrokkenheid van de branche vindt plaats via deelname in de Raad van Advies.

Toetsing aan de aanwijzingen

De Waarborg voldoet strikt formeel niet aan aanwijzing 124s. Er is geen in de wet vastgelegd verslagverplichting. Materieel wordt wel voldaan aan aanwijzing 124s, omdat er wel verslaglegging plaatsvindt.

De Waarborg maakt jaarlijks een verslag van de werkzaamheden in het kader van het toezicht. Dit verslag wordt aan EZ toegestuurd op basis van afspraken en niet op basis van een wettelijke verplichting. De verplichting om een financieel jaarverslag met accountantsverklaring vast te stellen is in de statuten opgenomen. Dit verslag wordt aan EZ toegestuurd, hoewel de verplichting niet wettelijk is vastgelegd (tenminste niet in de Waarborgwet, wel volgt deze verplichting uit het BW). Wel zou EZ ze kunnen opeisen omdat volgens de wet alle voor de beoordeling van de begroting benodigde stukken kunnen worden opgevraagd.

De Waarborg Platina, Goud en Zilver N.V. voldoet niet aan aanwijzing 124ij. Er is geen evaluatieverplichting opgenomen.

Organisatorische voorziening bij het departement

De directie marktwerking onderhoudt contacten met de Waarborg. Er vindt regelmatig overleg plaats tussen de directeur Waarborg en de beleidsafdeling en minstens 1x per jaar vindt er overleg plaats met de Raad van Advies.

De minister is waarnemer bij de Raad van Advies.

Er is geen relatie met de directie Financiën van Economische Zaken, omdat er geen overheidsgeld naar de Waarborg gaat.

Nieuwe ontwikkelingen/aanpassingen

Thans wordt gewerkt aan een Europese richtlijn voor edelmetalen voorwerpen. Bij het tot stand komen van een richtlijn zal de Waarborg naar verwachting de keuringswerkzaamheden voortzetten als notified body.

In het kader van de wenselijkheid om vermenging van taken te voorkomen is bekeken in hoeverre een adequate scheiding tussen toezicht- en keuringstaken mogelijk is. In overleg met de Waarborg is geconcludeerd dat de omvang en de organisatorische opzet van het bedrijf het wenselijk maakt om het toezicht elders onder te brengen. Dit zal nog in de loop van 1997 zijn beslag krijgen.

Orde van Octrooigemachtigden

Algemene kenmerken

Het octrooigemachtigdenreglement, waarin de orde van Octrooigemachtigde haar grondslag vindt, berust op de Rijksoctrooiwet. Deze wet is per 1-4-1995 in feite reeds vervangen door de Rijksoctrooiwet 1995 en zal na verloop van een overgangstermijn over circa 3 jaar geheel vervallen. In verband daarmee zal in de komende tijd een nieuwe regeling m.b.t. het beroep van octrooigemachtigde worden voorbereid. De Orde van Octrooigemachtigden is een rechtspersoon sui generis. Overigens zij opgemerkt dat de Orde slechts als zelfstandig bestuursorgaan is aangemerkt vanwege het feit dat binnen de Orde een Raad van Toezicht functioneert die belast is met 'de zorg voor de eer van de stand der octrooigemachtigden.' Deze Raad kan ten opzichte van leden van de orde tuchtrechtelijke maatregelen treffen. De Orde als zodanig heeft geen publieke taken.

In de komende tijd wordt de inrichting van de Orde bezien in het kader van de voorbereiding van de nieuwe regeling m.b.t. octrooigemachtigden.

Van sturing en toezicht door EZ is geen sprake. Daar zorgen de octrooigemachtigden zelf voor.

Instellingsmotief

Uitvoering door betrokken groeperingen

Hoofdtak

Het fungeren als beroepsorganisatie van alle octrooigemachtigden.

Discretionaire ruimte

Aan de Orde als zodanig zijn geen specifieke bevoegdheden toegekend. De Raad van Toezicht heeft bij de uitoefening van zijn taak enige discretionaire ruimte.

Taakcluster naar hoofdtak

Zelfregulerende beroepsgroep

Financiële gegevens

De Orde wordt gefinancierd uit de contributie van de leden. De hoogte van de contributie wordt vastgesteld bij huishoudelijk reglement. Er gaat geen overheidsgeld naar de Orde.

Andere controlemechanismen

Er is sprake van controle door de beroepsgroep zelf, die de ledenvergadering vormt.

Toetsing aan de aanwijzingen

Niet van toepassing; zie onder algemene kenmerken het beperkte zbo-karakter.

Organisatorische voorzieningen

De directie Wetgeving en Juridische Aangelegenheden heeft periodiek contact met het bestuur van de Orde.

Er is geen relatie met de directie Financiën. Er gaat geen overheidsgeld naar de Orde.

Centrale Commissie voor de Statistiek

Algemene kenmerken

De Centrale commissie voor de statistiek (CCS) is een zelfstandig bestuursorgaan zonder rechtspersoonlijkheid.

Het gaat om een commissie bestaande uit een voorzitter en ten minste zes en ten hoogste tien leden. De leden zijn onafhankelijk, deskundig en gezaghebbend te zijn. De commissie heeft wettelijk de mogelijkheid om (al dan niet uit haar midden) subcommissies in te stellen.

De CCS, tot 1 juli 1996 in een bredere samenstelling dan hierboven aangegeven (ten minste dertig en ten hoogste vijfenveertig leden), bestaat al meer dan 100 jaar. Ingesteld bij KB van 1892 (herzien in 1899).

De commissie heeft met de inwerkingtreding van de Wet op het Centraal bureau en de Centrale commissie voor de statistiek (Stb. 1996, nr. 258) met ingang van 1 juli 1996 een wettelijke basis gekregen.

Instellingsmotief

Een goede taakuitvoering op statistisch gebied vereist een grote mate van onafhankelijkheid. Om deze onafhankelijkheid te waarborgen is voorzien in de rol van de CCS ten aanzien van de werkzaamheden van het Centraal bureau voor de statistiek (CBS).

Hoofdtak

De CCS heeft de volgende wettelijke taken:

- goedkeuren van (wijziging van) werk- en meerjarenprogramma van het CBS;
- bevorderen van de nauwkeurigheid en de volledigheid van de van rijkswege openbaar te maken statistieken;
- bevorderen van de coördinatie van de statistische informatievoorziening van rijkswege.

Discretionaire ruimte

De taken van de CCS zijn in de wet duidelijk omschreven, maar er zijn geen criteria voor uitvoering van die taken gegeven. Dit heeft te maken met de beoogde onafhankelijkheid van de CCS. Er is derhalve sprake van relatief veel discretionaire ruimte.

Taakcluster naar hoofdtak

Algemene uitvoeringscontrolerende taken (hiervoor gekozen bij gebrek aan beter)

Financiële gegevens

De kosten van de CCS zijn opgenomen in de begroting van het CBS, welke laatste onderdeel uitmaakt van de EZ-begroting.

Het gaat jaarlijks om een bedrag van ongeveer fl. 55.000,—

Andere controlemechanismen

niet van toepassing

Toetsing aan de aanwijzingen

Bij de totstandkoming van de wet is rekening gehouden met de aanwijzingen. Voor zover de aanwijzingen van toepassing zijn, is hieraan voldaan.

Organisatorische voorzieningen

De directie Algemene Economische Politiek volgt het reilen en zeilen van de CCS. Er is een relatie met de directie Financiën van Economische Zaken. De kosten van de CCS zijn opgenomen in de begroting van het CBS, welke laatste deel uitmaakt van de EZ-begroting.

Verder zijn er in de wet een aantal voorzieningen getroffen, waaronder goedkeuringsrecht van onze minister op het reglement van orde, inlichtingenrecht voor de minister, benoeming en ontslag op voordracht van de minister etc.

MINISTERIE VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER EN VISSERIJ

HOOFDSTUK 10 DOORLICHTINGSRAPPORTAGE ZELFSTANDIGE BESTUURSORGANEN

1 Inleiding

In het kader van de door de Tweede Kamer aangenomen motie Scheltema-de Nie (TK 1994-1995, 24 130, nr 9) zijn de onder de verantwoordelijkheid van de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij ressorterende zelfstandige bestuursorganen geïnventariseerd en doorgelicht. Dit is gebeurd aan de hand van de door de Algemene Rekenkamer in het kader van het rapport 'Zelfstandige bestuursorganen en ministeriële verantwoordelijkheid' (TK 1994-1995, 24 130, nr. 3) aangereikte lijst. In het onderstaande is beschreven hoe binnen het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij de werkwijze in het doorlichtingsproces is geweest. In de bijlagen is aangegeven welke LNV-zbo's zijn doorgelicht en welke besluitvorming dienaangaande heeft plaatsgehad. Verder is aangegeven welke voorzieningen zijn getroffen om tot nadere besluitvorming te komen, dan wel hoe en in welk kader aanpassing aan de Aanwijzingen voor de regelgeving inzake zelfstandige bestuursorganen zal plaatsvinden.

Net als bij de andere departementen blijkt de verscheidenheid aan LNV-zbo's groot te zijn. Dit is historisch zo gegroeid. De publiekrechtelijk vormgegeven zelfstandige bestuursorganen, vaak zonder rechtspersoonlijkheid (sui generis), die hun openbaar gezag rechtstreeks aan een wet ontlenen zijn anders van karakter dan bv de door het bedrijfsleven opgerichte private organisaties die slechts voor een gering deel van hun taken openbaar gezag ontlenen aan LNV-regelgeving. De aanwijzingen zijn niet in alle gevallen rechtstreeks toepasbaar op deze situaties. Hoewel het werkveld van de meeste LNV-zbo's zich kenmerkt door een politiek-stabiele beleidsomgeving hebben de aanwijzingen er in zijn algemeenheid toe geleid, dat binnen het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij de sturingsrelatie tussen het kerndepartement en de verzelfstandigde uitvoerende diensten nog eens nadrukkelijk onder de loep is genomen. Dit heeft onder meer geleid tot een aanpassing van de Interne Leidraad bij de vormgeving van de planning- en controlcyclus van verzelfstandigde uitvoerende diensten.

2 De inventarisatie van LNV-zbo's

Uit de door het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij gemaakte inventarisatie bleek dat niet alle door de Algemene Rekenkamer onder de loep genomen organisaties als zelfstandig bestuursorgaan zijn te beschouwen. Voor de definitie van zelfstandig bestuursorgaan is uitgegaan van de in de algemene rapportage over de doorlichting van zelfstandige bestuursorganen opgenomen definitie te weten:

Een zelfstandig bestuursorgaan is een orgaan van een rechtspersoon die krachtens publiekrecht is ingesteld, of een ander persoon of college, met enig openbaar gezag bekleed, dat niet hiërarchisch ondergeschikt is aan een verantwoordelijke minister.

Uit deze begripsomschrijving volgt dat de inventarisatie van de LNV-zbo's zich heeft beperkt tot die organisaties op welks functioneren de Minister van LNV wel aanspreekbaar is, maar waarvoor hij - wat de feitelijke taakuitoefening betreft - niet direct ministerieel verantwoordelijk is. Het gaat dan dus om organisaties die functioneren op het niveau van de centrale overheid en hun openbaar gezag direct of indirect ontlenen aan LNV-regelgeving. Een organisatie als het Natuur- en Recreatieschap Grevelingen valt dan dus niet onder de categorie doorgelichte zelfstandige bestuursorganen. Dit schap kwam bijvoorbeeld wel voor op de lijst van de Algemene Rekenkamer.

Een andere categorie, die in dit kader niet is doorgelicht, betreft de organen van beroep en bedrijf (pbo's) en de door die organen opgerichte (privaatrechtelijke) uitvoeringsorganisaties. Bij de pbo's gaat het om organen van functioneel bestuur die hun eigen plaats in ons staatsbestel hebben, en die hun openbaar gezag ontlenen aan de Wet op de bedrijfsorganisatie. Hetzelfde geldt voor hun uitvoeringsorganisaties. De pbo-organen zijn niet in deze rapportage meegenomen. Ze komen wel aan bod in het doorlichtingstraject dat op dit moment plaatsvindt ten aanzien van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie als

geheel. Met het oog daarop zijn ze al wel geïnventariseerd en in bijlage 1 als aparte categorie aangeduid.

In deze rapportage zijn wel meegenomen de organisaties die weliswaar door pbo's zijn opgericht, maar daarnaast - vaak voor een gering deel - zijn belast met de uitvoering van LNV-regelgeving en juist daaraan hun openbaar gezag ontleen. Een voorbeeld daarvan vormen de private keuringsinstellingen die keuringstaken uitoefenen op grond van de Landbouwkwaliteitswet en de daarop gestoelde uitvoeringsbesluiten. Een ander voorbeeld betreft de Stichting Landelijke Mestbank die autonoom taken uitoefent op basis van verordeningen van het Landbouwschap, maar daarnaast openbaar gezag uitoefent op grond van de Meststoffenwet.

Bij de inventarisatie van LNV-zbo's is verder gebleken dat een aantal door de Algemene Rekenkamer genoemde organisaties inmiddels was opgeheven, dan wel waren opgegaan in andere organisaties. In een aantal gevallen was hun wettelijke grondslag daarbij veranderd. Verder had de Algemene Rekenkamer organisaties op haar lijst gezet die wel onder de Minister van LNV vallen, maar die feitelijk niet als zelfstandig bestuursorgaan zijn aan te merken, ofwel omdat ze geen openbaar gezag uitoefenen of dit gezag wel uitoefenen, maar dan in mandaat en dus niet zelfstandig. Het aan het rapport van de Algemene Rekenkamer ten grondslag liggende basismateriaal is op die punten geactualiseerd en opgeslagen in de database van de in Nederland voorkomende zelfstandige bestuursorganen.

3 Besluitvorming ten aanzien van het handhaven als zelfstandig bestuursorgaan

De op grond van de bovenstaande criteria aangepaste lijst van de Algemene Rekenkamer is als bijlage 1 opgenomen. Voorzover deze organisaties in de pbo-doorlichting zullen worden meegenomen is dit aangegeven. De overblijvende organisaties zijn vervolgens op hoofdlijnen getoetst aan de 'toetredingsvoorwaarden' voor nieuw op te richten zelfstandige bestuursorganen, zoals geformuleerd in aanwijzing 124c. Mede in het licht van andere heroverwegings- of reorganisatietrajecten waarin veel van de LNV-zbo's toch al zaten, is de vraag gesteld of deze organisaties nog wel alle over openbaar gezag dienden te beschikken. Artikel 124c acht de oprichting van nieuwe zelfstandige bestuursorganen aanvaardbaar indien:

er behoefte bestaat aan onafhankelijke oordeelsvorming op grond van specifieke deskundigheid;

er sprake is van strikt regelgebonden uitvoering in een groot aantal individuele gevallen, of maatschappelijke participatie in verband met de betrokken bestuurstaak bijzonder aangewezen moet worden geacht en bovendien:

de voordelen van een vermindering van de ministeriële bevoegdheden voor de betrokken bestuurstaak opwegen tegen de nadelen van verminderde mogelijkheden van controle door de Staten Generaal.

4 De op te heffen zelfstandige bestuursorganen

Op grond van de toetsing aan artikel 124c is besloten aan een drietal organisaties de zbo-status te ontnemen. Deze zijn om die reden niet verder doorgelicht. Voor de goede orde; opheffing als zelfstandig bestuursorgaan betekent niet dat zij als organisatie zullen worden opgeheven, maar wel dat hen het openbaar gezag wordt ontnomen doordat zij worden geprivatiseerd of weer rechtstreeks onder de ministeriële verantwoordelijkheid worden gebracht. Het betreft:

1. de Commissies voor de samenstelling van de niet verplichte rassenlijsten
2. de Stichting Landelijke Beroepsopleidingen Agrarische sector (LOBAS) en
3. de Organisatie voor de Verbetering van de Binnenvisserij (OVV)

De commissies genoemd onder 1 zullen worden geprivatiseerd. Ten aanzien van de LOBAS is vastgesteld dat deze zijn openbaar gezag toch al verliest op grond van een wijziging van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs. Deze wijziging zal voor LOBAS op 1 augustus 1997 ingaan. Ten aanzien van de OVB is vastgesteld dat deze organisatie veel taken uitvoert die - vandaag de dag- niet meer als overheidstaken zijn aan te merken. Deze taken zullen worden geprivatiseerd. Voorzover het bij de OVB nog wel om overheidstaken gaat (met name de uitgifte van visakten), worden deze onder de directe ministeriële verantwoordelijkheid gebracht. Het ligt daarbij in het voornemen om de OVB met de uitvoering van die taken te belasten. Binnen het Ministerie zal de verdere vormgeving van dit besluit nader worden uitgewerkt. De OVB zal daarbij ten nauwste worden betrokken.

5 De als zelfstandig bestuursorgaan te handhaven organisaties

Na toetsing aan artikel 124c is ten aanzien van zeven LNV-zbo's in dit stadium besloten deze als zelfstandig bestuursorgaan te handhaven, ofwel omdat de overheid voor de taakuitoefening de daarvoor benodigde specifieke deskundigheid ontbeert of omdat onafhankelijke oordeelsvorming onverminderd vereist is (bijv. de keurings- en controle-instellingen, Raad voor het Kwekersrecht, Grondkamers). Deze als zelfstandig bestuursorgaan te handhaven organisaties staan in bijlage 2 - bij dit hoofdstuk - vermeld. Deze organisaties zijn aan de Aanwijzingen inzake zelfstandige bestuursorganen getoetst en daarbij is tevens aangegeven of, en zo ja hoe, de op hen betrekkelijke regelgeving zal worden aangepast. Zo mogelijk is in dat verband ook aangegeven wanneer en in welk kader dit zal gebeuren.

6 Zelfstandige bestuursorganen ten aanzien waarvan besluitvorming voorlopig is uitgesteld

Veel LNV-zbo's bleken bij de doorlichting ook reeds om andere redenen in heroverwegings- of reorganisatietrajecten te zitten. Van veel van deze organisaties is zonder meer vast te stellen dat de aansturingsrelatie niet met de aanwijzingen spoort. Aangezien ten aanzien van deze organisaties nu nog niet te zeggen valt of ze hun zbo-status zullen behouden, bijvoorbeeld omdat ze zullen worden geprivatiseerd, zullen worden opgeheven of weer onder rechtstreekse ministeriële verantwoordelijkheid zullen vallen, wordt met voorstellen tot aanpassing van regelgeving gewacht, totdat over de status van deze organisaties in ander kader is beslist.

Een voorbeeld betreft het O&S-fonds voor de landbouw. Dit zelfstandige bestuursorgaan voldoet bijvoorbeeld niet aan de aanwijzingen omdat het bestuur mede gevormd wordt door ambtenaren van het Ministerie van LNV, hetgeen alleen al om die reden noopt tot aanpassing van de bestuursamenstelling. Daarenboven worden de door het fonds uitgekeerde subsidies aan de primaire producenten steeds verder afgebouwd. Deze ontwikkeling tendeert in de richting van opheffing van het fonds. In het kader van de parlementaire behandeling van de Integrale Notitie Mest- en Ammoniakbeleid is evenwel in december 1995 gekozen voor een herstructureringsbeleid van de varkenshouderij. De daarvoor beschikbaar gestelde fondsen zijn bij het O&S-fonds ondergebracht. Deze kunnen bezwaarlijk in een apart begrotingsfonds worden ondergebracht, omdat het bedrag (f. 475 miljoen) te gering is en bovendien nog niet vaststaat hoe en op welke wijze deze middelen zullen worden besteed. Dit gegeven leidt er toe dat nu nog niet is aan te geven of het fonds als zodanig zal worden gehandhaafd.

Een ander voorbeeld betreft het Jachtfonds. Dit fonds voldoet ook niet aan de aanwijzingen op het punt van bestuurssamenstelling omdat ambtenaren onderdeel van het bestuur uitmaken en verder bij de jacht betrokken maatschappelijke organisaties deel van dat bestuur uitmaken. Dit terwijl het Jachtfonds geacht wordt een onafhankelijk oordeel te geven op aanvragen om wildschadevergoeding. In het kader van de Decentralisatie Impuls is in 1994 een akkoord gesloten tussen het Rijk en de provincies. Daarbij is overeengekomen dat

de uitvoering van de Jachtwet voor een groot deel in handen van de provincies zal worden gelegd. Daarnaast wordt de Jachtwet, op grond waarvan het Jachtfonds functioneert, omgevormd tot de Flora- en Faunawet die in parlementaire behandeling is. Ten aanzien van de afwikkeling van aanvragen om wildschade is nu dan ook nog niet aan te geven of deze in de toekomst via een centraal of decentraal Jachtfonds zullen worden afgehandeld.

7 Vervolgtraject

Voor de groep LNV-zbo's als bedoeld in paragraaf 6, is binnen het departement per zelfstandig bestuursorgaan een traject aangeven waarbinnen besluitvorming daarover zal plaatsvinden. Voorzover dit leidt tot opheffing van de zbo-status zullen deze organisaties niet verder worden doorgelicht. Voorzover deze besluitvorming leidt tot handhaving als zelfstandig bestuursorgaan zullen ze alsnog worden doorgelicht en waar nodig aan de aanwijzingen worden aangepast.

8 Tot slot

De rapportage over de doorlichting van de LNV-zbo's heeft door de gekozen werkwijze het karakter van een tussenrapportage. De verhouding tussen de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en de onder hem ressorterende zelfstandige bestuursorganen wordt door meer factoren bepaald dan de aanwijzingen inzake zelfstandige bestuursorganen alleen. Deze hebben wel gefungeerd als katalysator van een denkproces over dit onderwerp. Veel werk zal nog moeten worden verzet. Gezien de belangen van de betrokken zelfstandige bestuursorganen is een zorgvuldige besluitvorming noodzakelijk, die niet binnen de afgesproken periode kon worden afgerond. Dit proces vereist ook een gedegen communicatie met de omgeving waarbinnen en waarvoor de LNV-zbo's werkzaam zijn. Over de nadere besluitvorming zal de Tweede Kamer te gelegener tijd worden geïnformeerd.

Bijlage 1 De bij de doorlichting betrokken organisaties

Stichting Ontwikkelings- en saneringsfonds voor de landbouw

Stichting Borgstellingsfonds voor de landbouw

Stichting Landelijke Mestbank

Commissies voor de samenstelling van de rassenlijsten

Stichting registratie gezelschapsdieren Nederland

Stichting vakbekwaamheid Honden- en kattenbesluit

Stichting Ontwikkelings- en saneringsfonds voor de visserij

Jachtfonds

Stichting tot ontwikkeling van agrarische onderwijskunde en scholing

Stichting Landelijke organisatie beroepsopleidingen agrarische sectoren (1)

Commissie Beheer landbouwgronden/Bureau Beheer landbouwgronden

Centrale landinrichtingscommissie

Voedselvoorzienings in- en verkoopbureau

Keurings- en controle-instellingen

- Stichting Nederlandse algemene keuringsdienst voor groente- en bloemzaden (NAK-G)
- Stichting Nederlandse algemene keuringsdienst voor zaaizaad en pootgoed van landbouwgewassen (NAK)
- Stichting Nederlandse algemene keuringsdienst voor bloemisterij en boomkwekerijgewassen (NAK-B)
- Stichting bloembollenkeuringsdienst (BKD)
- Vereniging kwaliteitscontrolebureau voor groente en fruit (KCB)
- Stichting Nederlandse baconcontrole (inmiddels opgeheven)
- Stichting Nederlandse vleeswarencontrole
- Stichting keur alternatief voortgebrachte landbouwproducten (SKAL)
- Stichting centraal orgaan voor kwaliteitsaangelegenheden in de zuivel (COKZ)

Raad voor het kwekersrecht

Grondkamers

Organisatie voor de binnenvisserij

Kamer voor de binnenvisserij

Herinrichtingscommissie Oost-Groningen en de Gronings-Drentse veenkoloniën

Stichting gezondheidszorg voor dieren (2)

Stichting kwaliteitsgarantie vleeskalvesector (3)

Keuringsdienst Diervoedersector (4)

Centraal bureau Slachtveediensten (5)

Erkende stamboekverenigingen (6)

1. De STOAS is een privaatrechtelijke organisatie die activiteiten verricht ten behoeve van het agrarisch onderwijs en in dat kader opleidingen en cursussen verzorgt. In dat kader oefent zij geen openbaar gezag uit. Om die reden is STOAS niet als zelfstandig bestuursorgaan aangemerkt en mitsdien niet verder doorgelicht.

2. De Stichting Gezondheidsdienst voor dieren is een door het Landbouwschap opgerichte organisatie die zich richt op de dierziektebestrijding. Deze stichting ontleent haar openbaar gezag aan de autonome regelgeving van het Landbouwschap die deels strekt tot implementatie van EG-regelgeving (dierziektenbestrijding en I&R). Nu het Landbouwschap op afzienbare tijd zal zijn afgebouwd staat de positie van de Stichting ter discussie. Doorlichting zal dan ook in het kader van de PBO-doorlichting plaatsvinden.

3. Het betreft hier een stichting die zijn openbaar gezag ontleent aan verordeningen van het Produktschap voor Veevoeder. Doorlichting van deze stichting geschiedt dan ook in het kader van de PBO-doorlichting.

4. Deze keuringsdienst is een orgaan van het Produktschap voor veevoeder. Deze organisatie zal verder worden doorgelicht in het kader van het PBO-onderzoek.

5. Het bureau is een besloten vennootschap. Zijn openbaar gezag ontleent het aan de produktschappen voor Vee, Vlees en Eieren. Deze organisatie wordt doorgelicht in het kader van het PBO-onderzoek.

6. Het betreft hier alle privaatrechtelijke organisaties die hun openbaar gezag destijds ontleenden aan de Paardenwet 1939. Thans ontleenen de stamboekverenigingen hun openbaar gezag aan hun erkenning door het Landbouwschap, welke erkenning op zijn beurt weer ontleent is aan het Fokkerijbesluit. Op de lijst van de Algemene Rekenkamer werden de volgende stamboek verenigingen genoemd:

Nederlands Appaloosa Stamboek

Vereniging Nederlands Connemare Pony Stamboek

Vereniging het Nederlandse Dartmoor Pony Stamboek

Stichting Nederlandse draf-en rensport

Vereniging het Nederlandse Fjordenpaarden Stamboek

Nederlandse vereniging van fokkers en liefhebbers van de merens

Koninklijke vereniging het Friesch Paarden Stamboek

Vereniging het Groninger Paard

Nederlandse Hackney Stamboek

Koninklijke Nederlandse vereniging het Nederlandse Trekpaard

Nederlands New Forest pony Stamboek

Nederlandse rijpaarden- en pony Stamboek

Nederlandse Shetland pony Stamboek

Nederlands Stamboek voor IJslandse paarden

Koninklijke vereniging warmbloed paardenstamboek Nederland

Momenteel zijn er 3 erkende stamboeken voor rundvee, 3 voor schapen, 8 voor varkens en 14 voor paarden of pony's. Een verdere clustering van deze organisaties zal worden bekeken in het kader van de PBO-doorlichting.

Bijlage 2 Te handhaven/aan te passen zelfstandige bestuursorganen

Commissies voor de samenstelling van de verplichte rassenlijsten

Algemene kenmerken

De commissies voor de samenstelling van de verplichte rassenlijsten voor landbouw- en bosbouwgewassen zijn publiekrechtelijke organisaties zonder rechtspersoonlijkheid, die hun grondslag vinden in de Zaaizaad- en Plantgoedwet en de EU-verkeersrichtlijnen.

Instellingsmotief

Deskundigheid
Onafhankelijke oordeelsvorming.

Hoofdtak

Beslissingen rond de plaatsing op, rubricering in en afvoering van de rassenlijsten van landbouw- en bosbouwgewassen. Onderzoek naar en voorlichting over de cultuur- en gebruikswaarde van die rassen.

Discretionaire ruimte

Nauwkeurige taakomschrijving.

Taakcluster naar hoofdtak

Besluiten in individuele gevallen van niet geldelijke aard.

Financiële gegevens

Niet van toepassing. De commissies beschikken niet over een eigen begroting.

Toetsing aan de aanwijzingen

Bestaansredenen artikel 124c

Voor de taakuitoefening van de commissies is een grote mate van specifieke deskundigheid en onafhankelijke oordeelsvorming vereist.

Niet is voldaan aan de aanwijzingen op het punt van:

In de instellingswet is geen regeling gegeven omtrent de wijze van benoeming, herbenoeming, schorsing en ontslag van de leden van de commissies, alsmede de termijn waarvoor de leden waren benoemd.

De rassenlijstcommissies bestaan gedeeltelijk uit LNV-ambtenaren.

Er is niet voorzien in verslagleggingsplicht.

De Minister van LNV kan ambtshalve wijzigingen in de rassenlijst doen aanbrengen en heeft daarmee een aanwijzigingsbevoegdheid in concrete gevallen.

De wet kent geen verplichting tot het verstrekken van inlichtingen aan de minister.

De wet kent geen evaluatieverplichting.

De POR (Projectorganisatie Rassentoeelating) bezint zich onder andere op de toekomstige organisatiestructuur van de Raad voor het Kwekersrecht en de verplichte Commissies voor de Rassentoeelating. Het voornemen bestaat de taken van de commissies voor de verplichte rassenlijsten onder te brengen in één nieuwe organisatie bestaande uit een kamer voor de toelating van rassen en een kamer voor de verlening van kwekersrechten. Wanneer de Zaaizaad- en Plantgoedwet op de nieuw te vormen structuur zal worden aangepast, zal de wet tevens aan de aanwijzingen worden aangepast.

Organisatorische voorzieningen bij het departement

Vanuit het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij wordt momenteel geen rijkstoezicht uitgeoefend op de uitvoering van de bij de Zaaizaad- en Plantgoedwet opgedragen taken van deze commissies.

Keurings- en controle-instellingen LNV

Algemene kenmerken

De keurings- en controle-instellingen LNV betreffen een cluster van privaatrechtelijke organisaties die landbouwproducten keuren dan wel controleren, zonder welke keuring deze producten niet in het handelsverkeer mogen worden gebracht. De grondslag voor de bevoegdheden van deze stichtingen wordt gevonden in de Landbouwkwaliteitswet, de Zaaizaad- en Plantgoedwet en PBO-verordeningen, veelal ter uitvoering van EU-verordeningen. Het betreft de volgende organisaties:

- Stichting Nederlandse Algemene Keuringsdienst voor groente- en bloemzaden (NAK-G);
- Stichting Nederlandse Algemene Keuringsdienst voor zaaizaad en pootgoed landbouwgewassen (NAK);
- Stichting Nederlandse Algemene Keuringsdienst voor bloemisterij en boomkwekerijgewassen (NAK-B);
- Stichting Bloembollenkeuringsdienst (BKD);
- Vereniging Kwaliteitscontrolebureau voor groente en fruit (KCB);
- Stichting Nederlandse vleeswarencontrole (w.o. Stichting baconcontrole);
- Stichting Keur alternatief voortgebrachte landbouwproducten (SKAL);
- Stichting centraal orgaan kwaliteitsaangelegenheden in de zuivel (COKZ).

Instellingsmotief

Onafhankelijke uitvoering op basis van specifieke deskundigheid.

Regelgebonden uitvoering in een groot aantal individuele gevallen

Hoofdtak

De keuring en controle van land- en tuinbouwproducten, zonder welke keuring en controle deze producten niet in het handelsverkeer mogen worden gebracht.

Taakcluster naar hoofdtak

Beoordelen van kwaliteit en verstrekken van bevestigingsdocumenten (conformiteitscertificaten).

Discretionaire ruimte

Nauwkeurige taakomschrijving

Financiële gegevens*

SKAL

Totale bekostiging uit:

begroting f. 423.000,-

overige f. 175.000,-

Het totale bedrag wordt gespendeerd aan apparaatskosten.

NAK-B

Totale bekostiging uit:

begroting f. 234.000,-

overige f. 238.000,-

Het totale bedrag wordt gespendeerd aan apparaatskosten.

NAK-S

Totale bekostiging uit:

begroting f. 365.000,-

overige f. 138.000,-

Het totale bedrag wordt gependeed aan apparaatskosten
NAK-G

Totale bekostiging uit:
begroting f. 240.000,-

Het totale bedrag wordt gependeed aan apparaatskosten.
KCB

Totale bekostiging uit:
begroting f. 738.000,-

Het totale bedrag wordt gependeed aan apparaatskosten.
BKD

Totale bekostiging uit:
begroting f. 56.000,-

Het totale bedrag wordt gependeed aan apparaatskosten.
COKZ

Totale bekostiging uit:
begroting f. 447.000,-

Hiervan waren f. 294.000,- programmakosten

* NB. In 1996 zijn de rijksbijdragen aan de keuringsinstellingen, behalve voor SKAL en KCB, geheel afgebouwd.

Toetsing aan de aanwijzingen

Bestaansredenen 124c, onderdelen a en b

Bij deze zelfstandige bestuursorganen gaat het om werkzaamheden waarvoor specifieke deskundigheid is vereist.

De werkzaamheden kunnen verder worden gekenschetst als strikt regelgebonden uitvoering in een groot aantal individuele gevallen.

Inrichting bestuur 124i

Momenteel zijn in de besturen van de keuringsinstellingen nog aan de minister ondergeschikte ambtenaren benoemd.

Aansturingsrelatie 124l

De aansturingsrelatie tussen de Minister van LNV en de keurings-zbo's is momenteel op een aantal punten niet adequaat geregeld.

Met name aanwijzing 124l in relatie tot de momenteel geregelde sturingsrelatie heeft geleid tot een nadere bezinning op de toekomstig wenselijk relatie tussen de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en de keuringsinstellingen. Zodra daarover besluitvorming heeft plaatsgevonden zal de regelgeving aangaande de keurings-zbo's worden aangepast.

Organisatorische voorzieningen bij het departement

Op de door deze keuringsinstellingen, op basis van de Landbouwkwaliteitswet en de Zaaizaad- en Plantgoedwet, uitgeoefende openbare gezagstaken vindt rijkstoezicht plaats. Verder is er geregeld periodiek overleg tussen deze instellingen en de meest relevante beleidsdirecties van het departement.

Raad voor het kwekersrecht

Algemene kenmerken

De raad is een publiekrechtelijke organisatie zonder rechtspersoonlijkheid die zijn grondslag vindt in de Zaaizaad- en Plantgoedwet.

Instellingsmotief

Onafhankelijke uitvoering op basis van specifieke deskundigheid.

Hoofdtak

De raad is belast met de behandeling van aanvragen tot verlening van kwekersrecht van nieuwe plantenrassen, de inschrijving daarvan in het Nederlandse Rassenregister en beroepsprocedures. Het gaat om de verlening van intellectuele eigendomsrechten.

Discretionaire ruimte

Nauwkeurige taakomschrijving.

Taakcluster naar hoofdtak

Besluiten in individuele gevallen van niet geldelijke aard.

Financiële gegevens

Totale bekostiging uit:		
begroting	f.	982.000,-
Totale bekostiging uit:		
tarieven	f.	5.067.000,-
Apparaatskosten bedragen totaal	f.	6.049.000,-

Toetsing aan de aanwijzingen

Bestaansredenen artikel 124c.

Voor de taakuitoefening is een grote mate van deskundigheid en onafhankelijke oordeelsvorming vereist. De raad is samengesteld uit deskundigen uit het landbouwbedrijfsleven, die niet als vertegenwoordigers van organisaties zijn aan te merken.

Niet voldaan aan de aanwijzingen op het punt van

Het reglement voor de Raad voor het Kwekersrecht is vastgelegd in een amvb en dus niet opgesteld door de raad zelf, onder ministeriële goedkeuring.

Er is niet voorzien in de verplichting een jaarverslag te overleggen.

Er is in de wet niet voorzien in de verplichting de minister desgevraagd inlichtingen te verstrekken.

Er is niet voorzien in de verplichting tot een periodieke evaluatie van het functioneren van de raad.

Voor de toekomstige organisatiestructuur en de relatie tot het departement wordt verwezen naar het daaromtrent gestelde onder commissies voor de samenstelling van de verplichte rassenlijsten (nr. 1).

Organisatorische voorzieningen bij het departement

De raad oefent zijn bevoegdheden volledig onafhankelijk van de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij uit. Gezien de aard van de taken dient dit ook in de toekomst zo te blijven. De voorzitter en de leden van de raad worden benoemd door de Kroon. De secretaris is een ambtenaar van het departement.

Grondkamers

Algemene kenmerken

De grondkamers zijn publiekrechtelijke organisaties zonder rechtspersoonlijkheid. Hun grondslag ontleen zij aan de Pachtwet.

Instellingsmotief

Onafhankelijke oordeelsvorming.
Deskundigheid.

Hoofdtak

De taken van de grondkamers zijn gericht op het bevorderen van goede pachtverhoudingen in Nederland.

Het toetsen van de inhoud van pachtovereenkomsten aan de dwingend rechtelijke bepalingen van de Pachtwet. Prijsstoetsing. Toetsing van overeenkomsten van korte duur, bepaling verpachte waarde

Taakcluster naar hoofdtak

Besluiten in individuele gevallen van niet geldelijke aard.

Discretionaire ruimte

Nauwkeurige taakomschrijving.

Financiële gegevens

Totale bekostiging uit begroting	f.	4.168.000,-
Bekostiging uit tarieven	f.	2.835.000,-
Apparaatskosten bedragen	f.	7.003.000,-

Toetsing aan de aanwijzingen

Bestaansredenen 124c

De taken van de grondkamers hebben een sterk toetsend karakter. Onafhankelijkheid is daarbij een voorwaarde, dit met het oog op de belangen van pachter en verpachter. Deze onafhankelijkheid is het beste gewaarborgd door de nu gehanteerde zbo-constructie. De grondkamers zijn samengesteld uit personen met bijzondere deskundigheid op pachtgebied. Deze personen zijn niet als vertegenwoordiger van maatschappelijke geledingen aan te merken.

Niet voldaan aan de aanwijzingen op het punt van:

Het bestuursreglement is vastgelegd bij amvb en niet door de grondkamers zelf.

De Pachtwet voorziet niet in een verslagleggingsverplichting.

In de verplichting tot het verstrekken van inlichtingen is niet voorzien.

Er bestaat geen verplichting tot periodieke evaluatie.

Binnen het departement zal nader bekeken worden in hoeverre de Pachtwet aan de aanwijzingen zal worden aangepast.

Organisatorische voorzieningen bij het departement

Zie het gestelde onder 3.

Kamer voor de binnenvisserij

Algemene kenmerken

De kamer is een publiekrechtelijke organisatie zonder rechtspersoonlijkheid, die zijn grondslag ontleent aan de Visserijwet 1963.

Instellingsmotief

Onafhankelijke oordeelsvorming.

Hoofdtak

Toetsing van huur- en verhuurovereenkomsten van visrechten en goedkeuring van vergunningen met het oog op een doelmatige bevissing van binnenwateren.

Taakcluster naar hoofdtak

Algemene uitvoeringscontrolerende taken.

Discretionaire ruimte

Nauwkeurige taakomschrijving.

Financiële gegevens

Begroting	f.	473.000,-
Overige inkomsten	f.	47.000,-

f. 520.000,- wordt volledig besteed aan apparaatskosten.

Toetsing aan de aanwijzingen

Bestaansreden 124c

Aan onafhankelijke oordeelsvorming op grond van specifieke deskundigheid voor de Kamer voor de Binnenvisserij bestaat grote behoefte. In de huidige constructie is dit evenwel onvoldoende verzekerd, omdat de leden van de Kamer de betrokken maatschappelijke organisaties rechtstreeks vertegenwoordigen. Op dit punt is aanpassing aan de aanwijzingen noodzakelijk.

Niet voldaan aan de aanwijzingen op het punt van:

Het reglement voor de Kamer voor de Binnenvisserij is niet door de kamer zelf opgesteld maar bij amvb geregeld.

Er is niet voorzien in de verplichting tot verslaglegging

Er is niet voorzien in een inlichtingenverplichting

Er is geen sprake van enige wettelijke evaluatiebepaling

De openbaarheid van vergaderingen is niet geregeld

Bij een eerstvolgende wijziging van de Visserijwet 1963 zal de wijze van benoemen van de leden van de Kamer worden gewijzigd en de strijd met de overige aanwijzingen worden opgeheven.

Organisatorische voorzieningen bij het departement

In de huidige situatie is geen sprake van rijkstoezicht. De leden van de Kamer worden benoemd door de Kroon. Het secretariaat wordt gevormd door een departementsambtenaar.

Herinrichtingscommissie Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën

Algemene kenmerken

Het betreft hier een organisatie naar publiekrecht zonder rechtspersoonlijkheid. Dit zelfstandig bestuursorgaan stoelt haar bevoegdheden op de Herinrichtingswet Oost-Groningen en Gronings-Drentse Veenkoloniën.

Instellingsmotief

Onafhankelijke uitvoering
Maatschappelijke participatie

Hoofdtak

Uitvoering van het herinrichtingsplan Oost-Groningen en Gronings-Drentse Veenkoloniën.

Taakcluster naar hoofdtak

Beslissingen in individuele gevallen van niet-geldelijke aard

Discretionaire ruimte

Ruime taakomschrijving.

Financiële gegevens

De herinrichtingscommissie beschikt niet over een eigen budget en ook niet over eigen personeel.

Toetsing aan de aanwijzingen

De herinrichtingscommissie is in het leven geroepen teneinde, door participatie van de verschillende betrokken maatschappelijke geledingen in die commissie, een gecoördineerde een integrale afweging van alle bij de herinrichting van die gebieden betrokken belangen te waarborgen. Participatie van de betrokken maatschappelijke organisaties is in dit zelfstandig bestuursorgaan onmiskenbaar de aangewezen weg om tot een, door alle betrokken gedragen, herinrichting te komen. Hiermee voldoet deze organisatie aan het bepaalde in artikel 124c, sub c.

Niet voldaan aan de aanwijzingen op het punt van:

Herbenoeming en ontslag van de leden van de Commissie is niet geregeld

In de Commissie hebben rijksambtenaren zitting

Niet de commissie maar de minister stelt het bestuursreglement vast

Er is niet voorzien in een algemene informatieplicht aan de Minister van LNV

Er zijn in de wet geen regels betreffende openbaarheid van vergaderingen opgenomen.

De taken van de commissie lopen met de realisering van het herinrichtingsplan steeds verder af. Het ligt om die reden niet in het voornemen de op deze commissie betrekkelijke wetgeving aan de aanwijzingen aan te passen.

Bijlage 3 zelfstandige bestuursorganen ten aanzien waarvan besluitvorming voorsnog wordt uitgesteld in afwachting van besluitvorming in ander kader

Stichting registratie gezelschapsdieren Nederland

Algemene kenmerken

Het betreft hier een privaatrechtelijke organisatie die zijn openbaar gezag ontleent aan het Honden- en Kattenbesluit.

Instellingsmotief

Regelgebonden uitvoering in een groot aantal gevallen.

Hoofdtak

Identificatie en registratie van honden en katten.

Taakcluster naar hoofdtak

Besluiten in individuele gevallen van niet geldelijke aard.

Discretionaire ruimte

Nauwkeurige taakomschrijving.

Financiële gegevens

Inkomsten uit tarieven	f.	1.339.000,-
anders	f.	21.000,-
de apparaatskosten bedragen	f.	595.000,-

Toetsing aan de aanwijzingen

Is voorlopig opgeschort. Momenteel wordt gewerkt aan de invulling van de Gezondheids- en Welzijnswet voor dieren (GWWD). De Minister van LNV heeft de Tweede Kamer in juni 1996 medegedeeld dat het Honden- en Kattenbesluit omgezet zal worden in een op de GWWD gebaseerd besluit. Een beslissing over het voortbestaan van de SRGN is afhankelijk van de inhoud van deze nieuwe regelgeving op het gebied van de bedrijfsmatige omgang met gezelschapsdieren en de wijze van uitvoering daarvan. Eind 1996 wordt een nader standpunt van de Minister van LNV daarover verwacht. Wanneer de SRGN in het kader van het nieuwe besluit overheidstaken zal gaan uitvoeren, zullen aanpassingen aan de aanwijzingen moeten plaatsvinden.

Organisatorische voorzieningen bij het departement

De bestuursleden van de stichting worden benoemd en ontslagen door de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Besluiten betreffende de registratie, het beheer van gegevens en de daarmee verband houdende financiële aspecten behoeven de goedkeuring van de minister. Begroting en jaarrekening behoeven de goedkeuring van de minister.

Stichting examens vakbekwaamheid honden- en kattenbesluit

Algemene kenmerken

Deze privaatrechtelijke organisatie ontleent zijn openbaar gezag aan het Honden- en Kattenbesluit.

Instellingsmotief

Onafhankelijke uitvoering

Hoofdtak

De stichting neemt examens af van vakbekwaamheid ten aanzien van het bedrijfsmatig handelen met honden en katten. Een vakbekwaamheidsdiploma is een eis in het HKB voor het verkrijgen van een vergunning om een bedrijf uit te oefenen (het kopen, verkopen, ten verkoop voorradig hebben, in bewaring nemen, africhten of doden van honden en katten).

Taakcluster naar hoofdtak

Algemene uitvoerende taken

Beoordelen van kwaliteit en verstrekken van bevestigingsdocumenten.

Discretionaire ruimte

Nauwkeurige taakomschrijving

Financiële gegevens

Inkomsten uit

tarieven	f.	55.000,-
anders	f.	1.500,-

Hiervan bedragen de apparaatskosten f. 40.000,-

Toetsing aan de aanwijzingen

Wordt voorlopig opgeschort. De onder 7 bedoelde beslissing over de invulling van de regelgeving ten aanzien van de bedrijfsmatige omgang met gezelschapsdieren kan ook gevolgen hebben voor het voortbestaan van deze stichting. Als de eis van vakbekwaamheid in de nieuwe regelgeving overgenomen wordt, dan bestaat de mogelijkheid dat de stichting een rol moet blijven vervullen bij de uitvoering van de AMvB.

Organisatorische voorzieningen bij het departement

Zie het gestelde onder 7.

Stichting Ontwikkelings- en saneringsfonds voor de landbouw

Algemene kenmerken

Het betreft hier een privaatrechtelijke organisatie die op generlei wettelijke regeling is terug te voeren.

Instellingsmotief

Betrokkenheid van maatschappelijke geledingen.

Hoofdtak

Allocatie van gelden voor het stimulerings-, sanerings- en herstructureringsbeleid voor de verschillende landbouwsectoren.

Taakcluster naar hoofdtak

Besluiten over verdeling van geld.

Discretionaire ruimte

Ruime taakomschrijving.

Financiële gegevens

Totale bekostiging uit de begroting f. 97.335.000,-
Betreft totaal programmakosten. Het O&S-fonds heeft geen eigen apparaat.

Toetsing aan de aanwijzingen

Niet voldaan aan de aanwijzingen op het punt van:

Het toekennen van openbaar gezag geschiedt niet bij wet

De stichting heeft regelgevende bevoegdheden die niet van organisatorische- of technische aard zijn of van ondergeschikt belang

In het bestuur zijn aan de Minister van LNV ondergeschikte ambtenaren benoemd.

Momenteel wordt binnen het departement een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden tot herstructurering van de varkenshouderij in het kader van de recent door de Tweede Kamer aangenomen Integrale Notitie Mest- en Ammoniakbeleid. Bezien wordt thans in hoeverre het O&S-fonds hierbij een rol kan spelen en in welke vorm dit zal gebeuren. De discussie hierover zal in 1997 worden afgerond.

Organisatorische voorzieningen bij het departement

De voorzitter en leden van het stichtingsbestuur worden door de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij benoemd. De voorzitter en de LNV-leden zijn departementsambtenaren.

Stichting Borgstellingsfonds voor de landbouw

Algemene kenmerken

Deze privaatrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan ontleent zijn openbaar gezag aan het Besluit Borgstellingsfonds voor de Landbouw.

Instellingsmotief

Maatschappelijke participatie.

Hoofdtak

Het stellen van voorwaarden waaronder borgstellingen kunnen worden verleend.

Het verlenen van borgstellingen

Het sluiten van overeenkomsten met banken over de voorwaarden waaronder het BF garant staat en verliesdeclaraties worden uitgekeerd aan banken

Invoering van schulden op (ex)-ondernemers

Taakcluster naar hoofdtak

Beslissingen inzake verdeling van gelden

Discretionaire ruimte

Nauwkeurige taakomschrijving

Financiële gegevens

Totale bekostiging uit:

de begroting	f. 16.666.000,-
overige inkomsten	f. 1.123.000,-
Totaal	f. 18.642.000,-

Apparaatskosten bedragen f. 57.000,-

Toetsing aan de aanwijzingen

Wordt tot nader order uitgesteld.

Het Borgstellingsfonds is aangepast op basis van het Kabinetsstandpunt Heroverweging Garantieregeling (LNV-begroting 1994). Het functioneren van het fonds wordt regelmatig geëvalueerd. De huidige evaluatie zal begin 1997 zijn afgerond.

Organisatorische voorzieningen bij het departement

Zie het gestelde bij 7.

Stichting ontwikkelings- en saneringsfonds voor de visserij

Algemene kenmerken

Het O&S-fonds voor de visserij is een privaatrechtelijke organisatie met openbaar gezag bekleed, die niet op een wettelijke regeling is terug te voeren.

Instellingsmotief

Maatschappelijke participatie en de inbreng van deskundigheid bij de uitvoering van nationaal en supra-nationaal visserijbeleid.

Hoofdtak

Verdeling van nationale en EU-fondsen ter sanering van de visserijvloot.

Taakcluster naar hoofdtak

Besluiten over verdeling van geld.

Discretionaire ruimte

Ruime taakomschrijving

Financiële gegevens

Totaal uit begroting f. 1.692.000,-
Dit bedrag betreft voor 100% programmakosten. Het O&S-fonds heeft geen eigen personeel.

Toetsing aan de aanwijzingen

Niet voldaan aan de aanwijzingen op het punt van:

Het toekennen van openbaar gezag is niet geschied bij of krachtens de wet.

De stichting heeft regelgevende bevoegdheden die niet van organisatorische of technische aard en van ondergeschikt belang zijn.

In het bestuur zijn aan de Minister van LNV ondergeschikte ambtenaren benoemd.

Momenteel is ten aanzien van de visserijvloot een herstructureringsoperatie in uitvoering, waarbij het bedrijfsleven een eigen financiële bijdrage levert. Het fonds biedt de mogelijkheid tot betrokkenheid van de sector. Momenteel wordt gestudeerd op de mogelijkheid de middelen uit het O&S-fonds via de Rijksbegroting te laten lopen. Het is nog maar de vraag of dit haalbaar is, dit mede met het oog op de betrokkenheid van de Europese Commissie bij de financiering van de saneringsoperatie die zich over een meerjarige periode uitstrekt.

Organisatorische voorzieningen bij het departement

Zie het gestelde bij 7.

Stichting Landelijke Mestbank

Algemene kenmerken

Het betreft hier een privaatrechtelijke organisatie die zijn publieke bevoegdheden ontleent aan de Meststoffenwet.

Instellingsmotief

Participatie van maatschappelijke geledingen.

Hoofdtak

De mestbank is belast met het bevorderen van een doelmatige afvoer van mestoverschotten.

De organisatie heeft wettelijke en faciliterende taken.

Taakcluster naar hoofdtak

Zelfregulerende groep

Discretionaire ruimte

Ruime taakomschrijving

Financiële gegevens

Totaal bekostiging uit:	
heffingen	f. 8.150.000,-
apparaatskosten	f. 4.425.000,-
programmakosten	f. 3.725.000,-

Toetsing aan de aanwijzingen

Niet voldaan aan de aanwijzingen op het punt van:

De minister heeft een directe aanwijzingsbevoegdheid die ook ziet op concrete gevallen.

Momenteel loopt een onderzoek naar de rol, functie en bevoegdhedenverdeling van de LNV-uitvoeringsorganisatie op het terrein van het mestbeleid. De eerste fase van dat onderzoek is afgerond. De uitkomst is dat de nu door de stichting uitgevoerde wettelijke taken in beginsel overgaan naar de overheid en dat de faciliterende taken door het bedrijfsleven zullen worden overgenomen. Op dit moment wordt onderzocht of alle taken ook door overheid en bedrijfsleven kunnen worden overgenomen, dan wel dat er voor onderdelen -in verband met aangegane verplichtingen- andere oplossingen moeten worden gezocht. Inzet is wel de stichting per 1 januari 1998 als zelfstandig bestuursorgaan op te heffen.

Organisatorische voorzieningen bij het departement

De voorzitter van het stichtingsbestuur wordt benoemd door de Minister van LNV. De benoeming van de directeur behoeft de goedkeuring van de minister. In het bestuur van de stichting zitten drie rijkstoezichthouders die door de Ministers van LNV en VROM zijn benoemd. Met de relevante beleidsdirecties en uitvoeringsorganisaties van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij vindt regelmatig overleg plaats over de afstemming van werkzaamheden.

Commissie beheer Landbouwgronden/Centrale landinrichtingscommissie/Bureau beheer landbouwgronden

Algemene kenmerken

De CBL en de CLC zijn publiekrechtelijk organisaties zonder rechtspersoonlijkheid, die zijn ingesteld op grond van de Landinrichtingswet en de Wet Agrarisch grondverkeer. Het BBL bezit wel rechtspersoonlijkheid.

Instellingsmotief

Maatschappelijke participatie.

Hoofdtak

Vaststellen van landinrichtings- en beheersplannen.

Taakcluster naar hoofdtak

Onafhankelijke uitvoering.

Discretionaire ruimte

Ruime taakomschrijving

Financiële gegevens

Niet van toepassing. De CLC en de CBL beschikken niet over een eigen budget.

BBL totaal uit:

begroting	f. 94.000.000,-
overig	f. 16.000.000,-

BBL heeft geen apparaatskosten.

Toetsing aan de aanwijzingen

Wordt voorlopig uitgesteld.

In het kader van het DI-accord uit 1993 tussen LNV en het IPO wordt op dit moment gewerkt aan de vormgeving van een nieuw op te zetten uitvoeringsorganisatie voor het landinrichtingsbeleid. De CBL en de CLC zullen daarbij worden opgeheven. De bestuurlijke taken van de CLC en CBL worden overgenomen door de colleges van gedeputeerde staten. Het BBL zal blijven bestaan. De dienst LBL van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij zal worden verzelfstandigd in de vorm van een zelfstandig bestuursorgaan.

Voedselvoorzienings in- en verkoopbureau

Algemene kenmerken

Het VIB is een publiekrechtelijk rechtspersoon die zijn grondslag vindt in de Landbouwwet. Het bestuur is als bestuursorgaan en daarmee als zelfstandig bestuursorgaan aan te merken. Hoewel het bestuur wordt gevormd door aan de Minister van LNV ondergeschikte ambtenaren is in dit geval van een hiërarchische relatie geen sprake.

Instellingsmotief

Onafhankelijke uitvoering

Hoofdtak

Nationaal interventiebureau. Activiteiten op het gebied van interventie door middel van particuliere en openbare opslag, afzet van interventieproducten, communautaire voedselhelp en keuringen.

Taakcluster naar hoofdtak

Algemene uitvoerings- en controlerende taken

Discretionaire ruimte

Ruime taakomschrijving

Financiële gegevens

Totaal aan apparaatskosten	f.	12.309.000,-
Opbrengsten en forfaits	f.	3.292.000,-
totaal netto uitvoeringskosten	f.	9.016.000,-

Programma kosten fl. 178.249.000,- via landbouwegalisatiefonds (EU-gelden)

Toetsing aan de aanwijzingen

Wordt voorlopig opgeschort.

Handhaving van het VIB als zelfstandig bestuursorgaan kan in eerste aanleg niet gebaseerd worden op de aanwijzingen inzake zelfstandige bestuursorganen. De huidige personele unies tussen het VIB en aan de minister ondergeschikte ambtenaren dient te worden herzien. Op dit moment is niet aan te geven of en op welke termijn besluitvorming over het VIB zal plaatsvinden.

Organisatorische voorzieningen binnen het departement

De werkzaamheden van het VIB worden feitelijk voorbereid en uitgevoerd door de directie LASER van het departement.

Jachtfonds

Algemene kenmerken

Het Jachtfonds is een publiekrechtelijke rechtspersoon die zijn grondslag vindt in de Jachtwet.

Instellingsmotief

Onafhankelijke uitvoering.
Deskundigheid.
Maatschappelijke participatie.

Hoofdtak

Besluiten over aanvragen tot wildschadevergoeding.

Taakcluster naar hoofdtak

Besluiten in individuele gevallen van geldelijke aard.

Discretionaire ruimte

Nauwkeurige taakomschrijving.

Financiële gegevens

Totaal bekostiging uit:

begroting	f.	3.760.000,-
heffingen	f.	3.019.000,-
anders	f.	39.000,-

Apparaatskosten bedragen in totaal fl 100.000,- per jaar, derhalve was in 1994 fl 6.736.000,- beschikbaar voor programmakosten.

Toetsing aan de aanwijzingen

Niet voldaan aan de aanwijzingen op het punt van:

De wet kent geen regels m.b.t. herbenoeming, schorsing en ontslag van het bestuur

In het bestuur zijn aan de minister ondergeschikte ambtenaren benoemd (w.o. de voorzitter)

Financiële verslaglegging is wel voorzien. Deze gaat evenwel niet vergezeld van een accountantsverklaring.

Er is niet voorzien in inlichtingenrecht van de minister.

Niet is bepaald voor welke privaatrechtelijke rechtshandelingen vooraf toestemming van de minister is vereist.

Er is niet voorzien in bepalingen m.b.t. openbaarheid van vergaderingen

Er is niet voorzien in de verplichting tot het maken van een doelmatigheidsverslag.

Over de uitvoering van de Jachtwet zijn in het kader van het DI-accord recentelijk afspraken gemaakt ten aanzien van de bevoegdhedenverdeling tussen rijk en provincies.

Welke gevolgen dit akkoord zal hebben voor de positie van het Jachtfonds vormt nog onderwerp van nadere studie.

Organisatorische voorzieningen bij het departement

De leden van het bestuur van het Jachtfonds worden door de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij benoemd. Het secretariaat bestaat uit ambtenaren van het departement.

MINISTERIE VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

HOOFDSTUK 11 DOORLICHTINGSRAPPORTAGE ZELFSTANDIGE BESTUURSORGANEN

1 Inleiding

1.1 Aanpak doorlichting SZW-ZBO's

In mei 1995 besloot het kabinet tot een rijksbrede doorlichting van zelfstandige bestuursorganen.

Bij de doorlichting van de eigen zelfstandige bestuursorganen heeft SZW zich tot doel gesteld om de volgende vragen te beantwoorden:

- de vraag of SZW een bepaalde publieke (ZBO-)taak gezien de doorlichtingsresultaten of om andere redenen nog langer als publieke taak wenst te beschouwen;
- de vraag of de publieke taken die momenteel bij SZW door zelfstandige bestuursorganen worden uitgevoerd (indien sprake is van continuering van de betreffende publieke taken) ook in die constructie uitgevoerd moeten blijven worden;
- de vraag of en (zo ja) op welke wijze SZW, daar waar sprake is van het niet voldoen aan de Aanwijzingen, met voorstellen komt ter verbetering van het sturings- en toezichtsinstrumentarium.

Deze bijdrage bevat een antwoord op deze vragen.

Op deze plek wordt volstaan met een enkele voorafgaande opmerking.

Allereerst zijn, zoals interdepartementaal is afgesproken, bovenstaande vragen bij de organen in het PBO-stelsel (SER, product- en bedrijven) niet beantwoord. De toekomst van de PBO is immers onderwerp van een apart ambtelijk en politiek traject waarin tevens afspraken gemaakt zullen worden over toekomstige vormgeving van sturing en toezicht.

Daarnaast moet er met enige nadruk op worden gewezen dat op majeure beleidsterreinen van SZW op dit moment veel in beweging is: het wetsvoorstel Nieuwe Arbeidsvoorzieningswet is door het parlement aanvaard, het wetsvoorstel OSV 1997 is in november 1996 door de Tweede Kamer behandeld. Ook op andere terreinen (bijvoorbeeld met betrekking tot het toetsen van vergunningaanvragen werktijdverkorting en met betrekking tot certificatie en accreditatie in het arbeidsomstandighedenbeleid) is sprake van heroriëntatie op de uitvoering van de betreffende publieke taken.

Voorgaande opmerking heeft ook praktische consequenties voor deze SZW-bijdrage.

Zo is bij de beantwoording van de vragenlijst voor de Arbeidsvoorzieningsorganisatie uitgegaan van de inhoud van het wetsvoorstel Nieuwe Arbeidsvoorzieningswet zoals dat in juli 1996 naar de Eerste Kamer is gezonden.

Daarnaast vormen de voorstellen tot verbetering van het sturings- en toezichtsinstrumentarium bij alle SZW-ZBO's de weerslag van de stand van zaken op de diverse terreinen per ultimo januari 1997.

In de afgelopen periode heeft SZW zijn visie op sturing van en toezicht op zelfstandige bestuursorganen nader uitgewerkt. Het betreft een operationalisering van het rijksbrede ZBO-beleidskader, zoals neergelegd in de kabinetsreactie op het Rekenkamerrapport en in de Aanwijzingen.

Deze visie heeft tot doel om een denkkader te vormen voor beslissingen die binnen SZW genomen moeten worden met betrekking tot verzelfstandigings-, sturings- en toezichtsvraagstukken inzake zelfstandige bestuursorganen. Allereerst moet hier de rijksbrede ZBO-doorlichting genoemd worden als een duidelijk kader waarbinnen dergelijke beslissingen genomen worden. Andere voorbeelden zijn de recente discussies met betrekking tot de Nieuwe Arbeidsvoorzieningswet en de OSV 1997, de SZW-bijdragen aan de interdepartementale discussie rondom het ZBO-beleidskader.

1.2 Opbouw SZW-bijdrage

Deze bijdrage is als volgt opgebouwd.

Hoofdstuk 2 bevat, omdat de reeds genoemde SZW-visie een belangrijke rol heeft gespeeld bij de doorlichting van de SZW-ZBO's, de relevante kernpunten uit die visie.

Hoofdstuk 3 bevat een overzicht van doorgelichte SZW-ZBO's in relatie tot de in het rapport van de Algemene Rekenkamer genoemde/onderzochte zelfstandige bestuursorganen bij SZW.

Hoofdstuk 4 bevat een korte algemene schets van de betreffende publieke taken en beleidsterreinen, gevolgd door een rapportage per zelfstandig bestuursorgaan (gegroepeerd per beleidsterrein).

Bijlage 1 bevat een lijst met alle doorgelichte zelfstandige bestuursorganen.

Bijlage 2 bevat een samengevat overzicht van de voorstellen ter verbetering van het sturings- en toezichtsinstrumentarium.

2 Sturing van en toezicht op SZW-ZBO's

2.1 De toegevoegde waarde van externe verzelfstandiging

Beleid wordt pas doeltreffend als er een geschikt voertuig is voor de uitvoering; het belang van een hoogwaardig en - ook voor de burger - betrouwbaar uitvoerend apparaat mag daarom niet worden onderschat. De voordelen van functiescheiding, met name tussen beleid en uitvoering, worden inmiddels algemeen onderkend. Ook wordt vrij algemeen ingezien dat de verantwoordelijkheid voor de publieke taakuitoefening niet volledig door 'Den Haag' moet worden geabsorbeerd. Inschakeling van verzelfstandigde eenheden voor de behartiging van bepaalde (onderdelen van) taken kan er wezenlijk toe bijdragen dat verantwoordelijkheden daar worden gelegd waar zij thuishoren. Door extern te verzelfstandigen kan de rijksoverheid taken zodanig positioneren dat de taakbehartiging goeddeels samenvalt met de betreffende knooppunten van maatschappelijke activiteit. Dit maakt verzelfstandigd bestuur, idealiter, tot bestuur midden in de maatschappij.

Zo gezien is externe verzelfstandiging een onmisbaar middel voor de realisatie van het kabinetsbeleid gericht op herijking van verantwoordelijkheden, bestuurlijke vernieuwing en overbrugging van de kloof tussen burger en openbaar bestuur. Dan moet verzelfstandigd bestuur echter wel aan enkele belangrijke voorwaarden voldoen: zelfstandige bestuursorganen dienen transparante organisaties te zijn met een duidelijke eigen verantwoordingsplicht, ze dienen controleerbaar en aanspreekbaar te zijn op de kwaliteit van hun dienstverlening en het niveau van hun prestaties. Maar bovenal dienen ze (onverminderd hun relatieve zelfstandigheid) voldoende stuurbaar te zijn voor de politiek verantwoordelijke bewindslieden. Hieruit blijkt dat externe verzelfstandiging dient samen te gaan met een afgewogen sturingsfilosofie en een consistente visie op de ministeriële verantwoordelijkheid.

Bij de uitwerking van die filosofie en visie opereert SZW binnen de door het kabinet vastgestelde beleidskaders. Die kaders moeten departementaal maatwerk echter niet in de weg staan. SZW heeft immers te maken met een aantal specifieke (omgevings)factoren die relevant zijn voor de uitvoering van de publieke taken in het SZW-domein. De verhouding tussen rijksoverheid en sociale partners, bijvoorbeeld, of die tussen werkgevers en werknemers onderling. Daarnaast zijn er specifieke politiek-bestuurlijke of sociaal-economische ontwikkelingen op het SZW-terrein in het algemeen of bepaalde SZW-beleidssterreinen in het bijzonder.

Bovendien bepalen historische ontwikkelingen in de arbeidsverhoudingen, op de arbeidsmarkt, in de arbeidsomstandigheden en in de sociale zekerheid vaak in niet geringe mate de bestaande situatie en het recente SZW-beleid.

2.2 Centrale vraagstukken bij SZW

Inleiding

Binnen SZW is de discussie over externe verzelfstandiging en over sturing van en toezicht op zelfstandige bestuursorganen vooral gevoed door twee recente processen van wetsvoorbereiding:

- het wetsvoorstel OSV 1997, de twee daaraan voorafgaande rapporten van de parlementaire enquêtecommissie sociale verzekeringen ('Commissie Buurmeijer') en de parlementaire onderzoekscommissie Ctsv ('Commissie Van Zijl') en de ontvlechting van bestuur en uitvoering binnen de sociale verzekeringen;
- het wetsvoorstel Nieuwe Arbeidsvoorzieningswet en het daaraan voorafgaande rapport van de Commissie Evaluatie Arbeidsvoorzieningswet ('Commissie Van Dijk').

Uit deze rapporten kwamen met betrekking tot externe verzelfstandiging en zelfstandige bestuursorganen de volgende hoofdvragen naar voren:

- aan welke voorwaarden moet voldaan zijn voordat wordt overgegaan tot het toedelen van een bestuurstaak aan een zelfstandig van het ministerie opererend orgaan en welke ZBO-typen zijn in welke gevallen geïndiceerd?;
- welke toegevoegde waarde (hier gedefinieerd als het positief saldo van kansen en risico's) leveren participatie-ZBO's anno 1996 voor SZW op?;
- welke factoren zijn bij zelfstandige bestuursorganen van invloed op de risico's voor de ministeriële verantwoordelijkheid?;
- aan welke algemeen-bestuurlijke uitgangspunten moet bij (instelling van) zelfstandige bestuursorganen voldaan zijn en welke bestuurlijk-juridische en toezichtsvragen moeten gesteld en beantwoord worden om de ministeriële verantwoordelijkheid te waarborgen?

De eerste vraag is binnen SZW nog onderwerp van nadere uitwerking. De overige drie vragen lopen we hieronder kort langs.

Toegevoegde waarde participatie-ZBO's

Mede door de rapporten van de commissies Buurmeijer en Van Dijk staat de bestuursrol van werkgevers en werknemers in de uitvoering van belangrijke SZW-taken ter discussie.

Tegen deze achtergrond is ook in de recente ZBO-discussie kritische terughoudendheid te bespeuren ten aanzien van de bestuurlijke verantwoordelijkheid van maatschappelijke organisaties in zelfstandige bestuursorganen (participatie-ZBO's).

De discussie over participatie-ZBO's raakt SZW sterk. Immers, op nagenoeg alle kernactiviteiten van het departement (arbeidsmarkt, sociale zekerheid, arbeidsverhoudingen en arbeidsomstandigheden) zijn werkgevers en werknemers al jarenlang (bestuurlijk) betrokken bij de beleidsuitvoering.

In de besturen van de Arbeidsvoorzieningsorganisatie, Tica, Svb en bedrijfsverenigingen (sociale verzekeringen) en de product- en bedrijfsschappen (pbo) zitten vertegenwoordigers van organisaties van ondernemers/werkgevers en werknemers.

Historische gegevens mogen op zichzelf nooit de belangrijkste reden zijn om bestuursparticipatie van sociale partners in de uitvoering van SZW-taken te continueren.

Periodiek zal beoordeeld moeten worden of die participatie (nog steeds) effectief is of zij toegevoegde waarde oplevert voor de taakuitvoering. Daarnaast moet ook de balans tussen de bevoegdheden van de Minister van SZW en die van de besturen regelmatig aan kritisch onderzoek worden onderworpen. Bovendien zal de minister doeltreffend toezicht moeten (kunnen) uitoefenen op de taakuitvoering.

Als regel is het niet gewenst dat sociale partners bestuurlijk bij dat toezicht betrokken zijn. Tenslotte zullen er afdoende waarborgen moeten zijn dat de vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers bovenal het algemeen en niet hun eigen deelbelang dienen.

Aan de andere kant moet er echter voor gewaakt worden om de bestuursrol van sociale partners in de SZW-ZBO's zonder meer in een negatief daglicht te stellen. Daar is ook geen reden toe.

Met het oog op een effectieve en doelmatige uitvoering van de SZW-kerntaken is het uiteraard zaak de (verwachte) toegevoegde waarde van deelname van werkgevers en werknemers in het bestuur van een (in te stellen) zelfstandig bestuursorgaan zo objectief mogelijk vast te stellen.

Voor sommige beleidsterreinen kunnen er nog steeds goede redenen zijn om voor bestuursverantwoordelijkheid van sociale partners in een zelfstandig bestuursorgaan te kiezen. Daarbij kunnen de volgende argumenten een rol spelen:

- bestuursparticipatie van sociale partners maakt hen medeverantwoordelijk en zorgt voor noodzakelijk draagvlak voor uitvoering van de betreffende publieke taak. Medeverantwoordelijkheid en zeggenschap zijn gewenst en logisch indien sociale partners, gezien hun eigen specifieke taken/belangen, belang hebben bij een effectieve uitvoering van die taak;
- werkgevers en werknemers beschikken over een belangrijk sociaal-economisch netwerk dat de realisering van publieke doelen ten goede kan komen;
- bij organisaties van werkgevers en werknemers is kennis en deskundigheid aanwezig die bij kan dragen aan een effectieve taakuitvoering.

Participatie-ZBO's brengen bepaalde risico's met zich mee, die door het treffen van bepaalde voorzieningen echter zo klein mogelijk gehouden kunnen worden.

Allereerst is het is niet wenselijk dat de overheid zelf (via ambtenaren die de minister vertegenwoordigen) in het bestuur gaat zitten. Zo'n constructie schept onduidelijkheid over de verschillende rollen van de minister (wetgever/toezichthouder/bestuurder) en dat belemmert de bestuurlijke slagvaardigheid.

Daarnaast is het, gezien het (bij participatie-ZBO's nu eenmaal aanwezige) risico van belangenverstrengeling, van belang dat het bestuur op voldoende afstand staat van directie en management, die belast zijn met de dagelijkse leiding van de uitvoeringsorganisatie.

Voorts moeten we ons realiseren dat bij bestuursparticipatie van maatschappelijke organisaties het risico aanwezig is dat één van die organisaties op enig moment besluit de bestuursdeelname te staken. Daarom moet er bij participatie-ZBO's altijd een noodvoorziening beschikbaar zijn die in dat geval de continuïteit van de publieke taakuitvoering garandeert.

Tenslotte moeten de Minister van SZW en sociale partners bij voorbaat overeenstemming bereiken over de bevoegdheden van de minister in het wettelijk kader dat aan het betreffend zelfstandig bestuursorgaan ten grondslag ligt en over de reikwijdte en vormgeving van het toezicht.

Risicofactoren voor de ministeriële verantwoordelijkheid

Externe verzelfstandiging leidt altijd tot een zeker risico voor de invulling van de ministeriële verantwoordelijkheid.

Met het begrip 'risico' wordt hier bedoeld de kans dat de minister, met het oog op diens aanspreekbaarheid op het functioneren van zelfstandige bestuursorganen door het parlement, over ontoereikende bevoegdheden beschikt om doeltreffende maatregelen te kunnen nemen.

In het algemene, rijksbrede deel van deze ZBO-doorlichtingsrapportage wordt reeds aandacht besteed aan een drietal belangrijke risicofactoren voor de ministeriële verantwoordelijkheid: de vraag of/de mate waarin sprake is van besteding van collectieve middelen, de mate waarin een sluitende wettelijke taakomschrijving van het zelfstandig bestuursorgaan mogelijk is c.q. de omvang van de discretionaire ruimte en tenslotte ook de vraag of bij de uitvoering van de publieke taak sprake is van corrigerende mechanismen als marktwerking.

Naast deze drie factoren spelen verschillende omgevingsvariabelen een rol.

Allereerst kan sprake zijn van bindende euro-regelgeving die een bepaalde mate van sturing en toezicht c.q. de inzet van bepaalde instrumenten noodzakelijk maakt, ook al is dat (gezien de risicoklasse waarin het zelfstandig bestuursorgaan zich bevindt) niet direct nodig.

Daarnaast speelt de politieke gevoeligheid een grote rol. Gaat het bij de ZBO-taakuitvoering om een belangrijk politiek-maatschappelijk thema, dan is de kans groot dat de Tweede Kamer de minister (ondanks de formele inperking van de ministeriële verantwoordelijkheid) feitelijk zal aanspreken alsof er geen sprake is van inperking van diens verantwoordelijkheid. Met dit gegeven zal rekening moeten worden gehouden bij de keuze voor (een bepaald type) zelfstandig bestuursorgaan en bij de vormgeving van sturing en toezicht.

Bovendien is de vraag relevant of het bewuste zelfstandig bestuursorgaan het resultaat is van een recent verzelfstandigingsproces van een (voorheen) departementale taak. Uitgangspunt en verwachting bij externe verzelfstandiging is dat de baten (een betere uitvoering van de bewuste publieke taak) zullen opwegen tegen de kosten (de inperking van de ministeriële verantwoordelijkheid en de daaruit voortvloeiende risico's). Niet zelden stemmen de prestaties van de betreffende ambtelijke dienst vóór de verzelfstandiging niet tot tevredenheid. Na verzelfstandiging doorloopt de relatie tussen departement en parlement enerzijds en zelfstandig bestuursorgaan anderzijds niet zelden een kenmerkende cyclus: aanvankelijk leiden de (negatieve) ervaringen met de ambtelijke uitvoering van de taak en de verwachting dat het in ZBO-vorm aanzienlijk beter zal gaan tot een optimistische stemming, waarbij de bevoegdheden van de minister tot een minimum worden beperkt. Indien de hooggestemde verwachtingen niet (helemaal) uitkomen veroorzaakt dat niet zelden een roep om aanscherping van genoemde bevoegdheden.

Een laatste factor is de (meting van de) toegevoegde waarde van bestuursparticipatie van sociale partners. SZW wil het fenomeen 'participatie-ZBO' in sturings- en toezichtstermen niet slechts als extra risicofactor bestempelen. Bij de keuze voor die participatie is immers ook hier de verwachting dat de baten (prestatieverbetering in de taakuitvoering als gevolg van medeverantwoordelijkheid van werkgevers en werknemers) groter zullen zijn dan de kosten (vermindering van bestuurskracht door compromisnoodzaak; risico dat deelbelangen het algemeen belang gaan overheersen). Een probleem is dat genoemde kosten meestal snel duidelijk worden, terwijl de baten moeilijk aantoonbaar zijn. Een zorgvuldige kosten-/batenanalyse is echter wel noodzakelijk voor een effectieve inzet van sturings- en toezichtsinstrumenten.

Sturing van en toezicht op SZW-ZBO's

Belangrijke vraag bij de vormgeving van zelfstandige bestuursorganen is hoe via een adequaat pakket van in regelgeving verankerde sturings- en toezichtsinstrumenten gewaarborgd kan worden dat het primaat van de politiek gewaarborgd blijft, terwijl tegelijkertijd de zelfstandigheid van het orgaan in stand blijft.

Deze vraag staat ook centraal in de ZBO-Aanwijzingen. Bij de nadere operationalisering van die vraag binnen de SZW-beleids- en wetgevingspraktijk zijn de begrippen 'bestuurlijke soliditeit' en 'toezichtbaarheid' centrale noties.

De vraag of regelgeving bestuurlijk gezien solide in elkaar zit én toezichtbaar is, kan ontleed worden in de volgende deelvragen:

- a. Waarom is dit een publieke taak? Wat zijn de specifieke kenmerken van deze taak? Is de taak vanuit bestuurlijke optiek helder omschreven?
- b. Is een bewuste keuze gemaakt m.b.t. de uitvoering: wie voert de regelgeving uit en waarom? Hoe verhoudt de uitvoerder zich tot de (rijks)overheid? Welke middelen (geld/bevoegdheden) heeft de uitvoerder nodig?
- c. Is goed nagedacht over de positie van de minister: de vormgeving van de ministeriële verantwoordelijkheid en de sturing door/bevoegdheden van de minister?
- d. Wordt de uitvoeringsstructuur gekenmerkt door een heldere, werkbare scheiding van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden, zowel tussen de minister en de uitvoerders als tussen de uitvoerders onderling? Hierbij moet gedacht worden aan een scheiding tussen de functies beleidsvorming, uitvoering en toezicht, en aan een

- scheiding tussen de ministeriële rollen wetgever, financier, aanstuurder van de uitvoering en toezichthouder.
- e. Is scheiding van publieke en private belangen en geldstromen gewaarborgd?
  - f. Bevat de uitvoeringsstructuur als systeem voldoende inherente prikkels in de richting van de door de wetgever gewenste uitvoering (zodat externe sturing en toezicht tot een minimum beperkt kunnen blijven) ?
  - g. Beantwoordt de bestuurlijk-organisatorische vormgeving van de uitvoeringsorganen zelf, gezien de kenmerken van de publieke taak, aan eisen van doeltreffendheid en doelmatigheid?
  - h. Wordt voldaan aan noodzakelijke voorwaarden voor het houden van effectief en doelmatig toezicht?
  - i. Welke gevolgen heeft de bestuurlijke inrichting voor de positie van de burger/organisatie als klant?

SZW heeft deze vragen verder uitgewerkt.

2.3 Organisatorische voorzieningen en activiteiten binnen SZW

De in 2.2 genoemde vragen, uitgangspunten en noties zullen binnen de departementale organisatie ook hun vertaling moeten vinden in concrete organisatorische voorzieningen en activiteiten.

Dat is bij SZW ook het geval. In dit verband noemen we hier drie zaken:

- de uitwerking en verspreiding van de SZW-visie op externe verzelfstandiging en zelfstandige bestuursorganen;
- de herinrichting van het departement;
- de voorbereiding van een SZW-brede wetgevingstoets.

SZW-visie

De recent ontwikkelde ZBO-visie is vertaald in een toegankelijke brochure met concrete denkstappen/checkpunten voor SZW-medewerkers en zal breed binnen het departement wordt verspreid.

De aanbevelingen uit de visie-nota zullen de komende tijd worden geoperationaliseerd.

November 1996 is naar aanleiding van de SZW-visie een symposium georganiseerd.

Organisatie van de aandacht voor regelgeving, sturing en toezicht binnen SZW

Per 1 januari 1995 is besloten tot een scheiding van beleid en toezicht binnen de organisatiestructuur van SZW. De beleidsdirecties zijn verantwoordelijk voor de totstandkoming van regelgeving en voor de ontwikkeling van (beleids) kaders voor de uitvoering. De directie Wetgeving, Bestuurlijke en Juridische Aangelegenheden draagt zorg voor de kwaliteit van de wetgeving en voor de bestuurlijke en juridische soliditeit van beleid en regelgeving. De beleidsdirecties formuleren in overleg met de directie Financieel Economische Zaken beleid voor het financieel beheer en de financiële informatievoorziening.

De directie Toezicht tenslotte heeft als taak om namens de Minister SZW het toezicht uit te oefenen op de uitvoering van de SZW-regelgeving.

Daarbij wordt aandacht besteed aan:

- een normconforme toepassing van de wet;
- een efficiënte uitvoeringsorganisatie;
- het bereiken van de doelstellingen die aan de wet ten grondslag liggen (voorzover aan de hand van de uitvoering is te constateren).

Indien sprake is van een apart toezichthoudend orgaan buiten het departement (zoals het Ctsv) wordt (meta)toezicht op zo'n orgaan gehouden.

Ontwikkeling wetgevingstoets

Momenteel ontwikkelt SZW een departementsbrede wetgevingstoets.

Doel daarvan is om de wetgevingskwaliteit bij SZW te verbeteren door in de ontwerpfase van wet- en regelgeving systematischer aandacht te besteden aan vragen van uitvoerbaarheid, handhaafbaarheid, bestuurlijke soliditeit, financieel-administratieve soliditeit, M&O-bestendigheid en toezichtbaarheid. Daartoe dient een instrument te worden ontwikkeld, bestaande uit een lijst met toetspunten die een samenhangend kader vormen waaraan wet- en regelgeving getoetst kan worden op noodzakelijke kwaliteitsaspecten.

Omdat de SZW-wet- en regelgeving op belangrijke terreinen betrekking heeft op uitvoering van publieke taken door zelfstandige bestuursorganen, is de ontwikkeling van de wetgevingstoets ook in ZBO-verband een interessant gegeven.

Tot zover een aantal kernpunten uit de SZW-visie en SZW-activiteiten die relevant zijn in het kader van de ZBO-doorlichting.

De volgende twee hoofdstukken beschrijven de doorlichting bij SZW en geven informatie per beleidsterrein en per zelfstandig bestuursorgaan of cluster van zelfstandige bestuursorganen.

3 Bij SZW doorgelichte zelfstandige bestuursorganen

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de door SZW doorgelichte zelfstandige bestuursorganen. Daarbij zijn de door de Rekenkamer onderzochte SZW-ZBO's als referentiekader genomen.

De categorie van door SZW doorgelichte organen is op de volgende wijze tot stand gekomen.

Allereerst zijn aan de door de ARK onderzochte/genoemde organen toegevoegd de organen die na het ARK-onderzoek ingesteld zijn. Vervolgens zijn uit deze groslijst de organen geschrapt die inmiddels niet meer bestaan en de organen die op grond van de in het kader van de doorlichting gemaakte definitie-afspraken niet als zelfstandig bestuursorgaan moeten worden aangemerkt.

Van de resterende categorie (op dit moment bestaande) SZW-ZBO's zijn vervolgens nog enkele organen, omdat zij binnenkort worden opgeheven, niet doorgelicht op afwijkingen van de Aanwijzingen.

Binnen SZW waren c.q. zijn zelfstandige bestuursorganen actief op de beleidsterreinen emigratiebeleid, sociale verzekeringen, arbeidsmarkt, arbeidsomstandigheden en arbeidsverhoudingen. Hier lopen we per beleidsterrein de doorgelichte SZW-ZBO's in relatie tot het ARK-rapport door.

Emigratiebeleid

In 1992 is het emigratiebeleid en daarmee de publieke taak van het Emigratiebestuur komen te vervallen.

Sociale Verzekeringen

De sociale fondsen Aaf, Aof, Awf en Tf, de SvR, de GMD en de Pensioenkamer zijn door de ARK wel meegenomen maar bestaan sinds 1-1-1995 niet meer.

De Stichting Silicose moet sinds de uitspraak van Raad van State (30-11-1995) als zelfstandig bestuursorgaan beschouwd worden.

De SV-administratiekantoren (o.a. GAK) heten inmiddels Uitvoeringsinstellingen (uvi's).

SZW heeft de volgende organen in de beschouwing betrokken:

- het College van toezicht sociale verzekeringen (Ctsv);
- de Sociale Verzekeringsbank (Svb);
- het Tijdelijk Instituut voor coördinatie en afstemming (Tica);

- de bedrijfsverenigingen (BVen);
- de uitvoeringsinstellingen (Uvi's);
- het Fonds Voorheffing Pensioenverzekering (FVP);
- de Verzekeringskamer (VK, voor wat betreft de Pensioen- en Spaarfondsenwet)
- de Stichting Silicose oud-mijnwerkers;
- de Stichting Administratiekantoor Zuid-Limburg (AZL).

Laatstgenoemde stichting is door de SZW niet als zelfstandig bestuursorgaan aangemerkt, aangezien AZL in mandaat namens de Minister opereert.

Daarnaast heeft SZW ook de uvi's niet als zelfstandig bestuursorgaan aangemerkt, vanwege de voorziene contractrelatie met het Lisv (de rechtsopvolger van het Tica) waarbij het Lisv het verantwoordelijk orgaan blijft.

Het betreft dus in totaal 7 (categorieën van) organen.

Omdat de bedrijfsverenigingen per 1-1-1997 worden opgeheven is deze categorie zelfstandige bestuursorganen niet getoetst aan de Aanwijzingen en wordt zij in deze bijdrage verder buiten beschouwing gelaten.

Arbeidsmarkt

De ARK heeft alleen de Arbeidsvoorzieningsorganisatie meegenomen in haar rapport. SZW heeft op basis van de gehanteerde definitie naast de totale Arbeidsvoorzieningsorganisatie ook de RBA's aangemerkt als zelfstandig bestuursorgaan, omdat de RBA's de bevoegdheid hebben om zelfstandig subsidieregelingen in te stellen en uit te voeren.

Daarnaast heeft SZW ook de ontslagcommissie voor het personeel van de Arbeidsvoorzieningsorganisatie aangemerkt als zelfstandig bestuursorgaan.

Daarnaast heeft SZW binnen de sociale werkvoorziening drie landelijke SW-stichtingen (voor VUT-, pensioen- en aanvullende ouderdagsvoorzieningen) als zelfstandig bestuursorgaan aangemerkt.

In totaal betreft het hier dus 6 (categorieën van) zelfstandige bestuursorganen.

Arbeidsomstandigheden

De ARK heeft in haar onderzoek 3 organen op ARBO-terrein onderzocht: het Liftinstituut, Keboma en de Herkeuringscommissie Arbowet.

Het ARK-rapport geeft echter geen uitputtend overzicht van de mogelijke zelfstandige bestuursorganen op ARBO-terrein.

SZW heeft daarom een scala van keurings-, advies- en opleidingsinstellingen op ARBO-terrein op mogelijke ZBO-kenmerken beoordeeld: de keuringsinstanties ingevolge de WGW (3 subclusters), de opleidingen/opleidingsinstituten ingevolge de Arbowet/Kernenergiewet (4 subclusters), het onderzoeksinstituut voor kranen Keboma (Arbowet), de beproevingsinrichtingen hijsmiddelen Arbowet, de Herkeuringscommissie Arbowet, Stoomwezen BV en de Arbo-diensten (= in totaal 7 (clusters van) organen).

SZW heeft vier (clusters van) ARBO-organen (voor wat betreft de uitvoering van een SZW-taak) niet als zelfstandig bestuursorgaan aangemerkt: Keboma, de beproevingsinrichtingen hijsmiddelen Arbowet, Stoomwezen BV. en de Arbo-diensten.

Keboma is thans nog als enige instelling (monopolist) erkend voor het twee-jaarlijks onderzoeken en beproeven van bepaalde mobiele kranen en torenkranen aan de hand van wettelijke regels, keuringsformulieren en beproevingsprogramma's. De toetsingen van Keboma resulteren niet in een goed- of afkeuring, doch in het vermelden van de bevindingen in het zogenaamde kraanboek, waaruit de werkgever (kraaneigenaar) zelf consequenties moet trekken. Ofschoon Keboma een wettelijke taak verricht, oefent zij toch geen bestuurstaak uit. Keboma geeft immers slechts advies en neemt geen burgers bindende beslissingen. SZW is daarom van mening dat Keboma geen zelfstandig bestuursorgaan is (is wel meegenomen in de VROM-doorlichting).

Bij de beproevingsinrichtingen hijsmiddelen Arbowet is sprake van afgifte van certificaten die door aan de Minister van SZW ondergeschikte (inspectie-)ambtenaren zijn gewaarmerkt.

Het openbaar gezag vloeit voort uit die waarmede. Daarom is hier per definitie geen sprake van een zelfstandig bestuursorgaan.

Wat betreft Stoomwezen BV: de werkzaamheden van de Dienst voor het Stoomwezen (overheid) zijn uitbesteed aan Stoomwezen B.V. te Rotterdam. Het betreft keurings- en beoordelingswerkzaamheden aan toestellen onder druk en de afgifte van einddocumenten (vergunningen e.d.) onder mandaat. De aan Stoomwezen B.V. uitbestede taken en de uitbestedingsvoorwaarden zijn in het uitbestedingscontract van 18 mei 1994 vastgelegd. Contractpartijen zijn de Staat (Minister SZW en de Hoofdingenieur-Directeur/Hoofdingenieur-Districtshoofd van de Dienst voor het Stoomwezen) en de Directeur Stoomwezen BV. c.q. Lloyd's Register (eigenaar Stoomwezen BV.). Volgens het contract moeten alle gegeven beschikkingen door Stoomwezen b.v. namens de Minister SZW of namens door de Minister aangewezen ambtenaren worden ondertekend. Er is dus sprake van een mandaat-relatie. SZW is daarom van mening dat Stoomwezen B.V. thans geen zelfstandig bestuursorgaan is.

Tenslotte de Arbo-diensten. In de Arboret is voorgeschreven dat werkgevers zich voor bepaalde taken (risico-inventarisatie en -evaluatie, begeleiding van zieke werknemers, uitvoeren van periodiek arbeidsgezondheidkundig onderzoek en het houden van een arbeidsgezondheidkundig spreekuur) moeten laten bijstaan door een gecertificeerde Arbo-dienst. De dienstverlening van Arbo-diensten beperkt zich tot ondersteuning van de werkgever bij de uitvoering van zijn wettelijke verplichtingen. Een Arbo-dienst heeft geen dwingende bevoegdheden in de vorm van beslissingen die juridisch bindend zijn. Hun product is advisering en bijstand. Zij nemen geen burgers bindende beslissingen. SZW is op grond hiervan van mening dat Arbo-diensten geen openbaar gezag uitoefenen en daarom niet als zelfstandig bestuursorgaan kunnen worden beschouwd.

Tot zover de organen die niet als zelfstandig bestuursorgaan zijn aangemerkt.

In totaal gaat het op dit beleidsterrein dus om drie (clusters van) zelfstandige bestuursorganen: de WGW-keuringsinstanties, de opleidingen/opleidingsinstituten Arboret/Kernenergiewet en de herkeuringcommissie Arboret.

Arbeidsverhoudingen

De ARK heeft drie (clusters van) organen onderzocht: de SER, de product- en bedrijfsschappen ('bedrijfslichamen') en het Centraal Bureau Grafische Bedrijven (CBGB).

SZW heeft na nader onderzoek 4 (clusters van) zelfstandige bestuursorganen geïdentificeerd: de SER, de bedrijfsschappen, de uitvoerders van de preventieve ontslagtoets (Regionaal Directeur Arbeidsvoorziening en CBGB) en de toetsers van aanvragen tot vergunningen werktijdverkorting (CBGB en enkele bedrijfsschappen).

Alle door de ARK onderzochte organen zijn daarmee als zelfstandig bestuursorgaan aangemerkt.

Bijlage 1 biedt een overzicht van alle in de SZW-doorlichting betrokken zelfstandige bestuursorganen.

4 Rapportage per zelfstandig bestuursorgaan

4.1 Sociale Verzekeringen

Inleiding

De uitvoering van de sociale verzekeringen heeft altijd door zelfstandige bestuursorganen plaatsgevonden. Op grond van de Organisatiewet sociale verzekeringen (Osv) is de uitvoering van de volksverzekeringen aan de SVb opgedragen en de uitvoering van de werknemersverzekeringen aan de bedrijfsverenigingen. Het toezicht op de uitvoering werd tot 1 januari 1995 uitgeoefend door de Sociale Verzekeringsraad, waarvan het bestuur tripartiet was samengesteld. Mede naar aanleiding van de parlementaire enquête uitvoeringsorganisatie sociale verzekeringen is het toezicht overgedragen aan het Ctsv, waarvan het bestuur wordt gevormd door uitsluitend kroonleden. Sociale partners zijn dus niet meer vertegenwoordigd in het toezicht.

Op dit moment is een wetsvoorstel tot wijziging van de Osv (Osv 1997) bij het parlement in behandeling, waarin de voornemens uit regeerakkoord en het kabinetsstandpunt van 30 mei 1995 over de uitvoeringsorganisatie van de werknemersverzekeringen nader zijn uitgewerkt. Het doel is de uitvoeringsorganisaties zodanig te wijzigen dat deze beter in staat zijn een bijdrage te leveren aan de beperking van het beroep op de werknemersverzekeringen.

Hoofdlijnen van de toekomstige uitvoeringsorganisatie zijn:

- Er komt een landelijk instituut dat verantwoordelijk is voor de uitvoering van de SV-wetten, waarbij ruimte is voor sectorale (adviserende) inbreng. De bedrijfsverenigingen hebben dus geen taak meer bij de uitvoering van de sociale verzekeringen en worden opgeheven;
- Marktwerking in brede zin (uitvoering uitkeringsadministratie op contractbasis en o.a. privatisering ziektewet en mogelijkheid tot herverzekering bij particuliere verzekeraars) zal de verantwoordelijke besturen in staat stellen hun verantwoordelijkheid te dragen;
- Er komt een (van sociale partners) onafhankelijke beoordeling van de aanvragen voor uitkeringen wegens ziekte en arbeidsongeschiktheid. Die wordt bereikt door het Landelijk instituut sociale verzekeringen (Lisv) te verplichten in ieder geval de feitelijke werkzaamheden uit te besteden aan een erkende uitvoeringsinstelling. Daarnaast is het Lisv bevoegd de beslissingsbevoegdheid te mandateren aan de uitvoeringsinstelling. In de praktijk zal het Lisv vrijwel alle beslissingen mandateren aan de uitvoeringsinstelling gelet op de samenhang met de feitelijke uitvoeringswerkzaamheden;
- Het toezichtsmodel (onafhankelijk toezichtorgaan in ZBO-constructie) blijft in grote lijnen ongewijzigd;
- Er komt regionale uitvoering en integrale gevalbehandeling. De aansluiting met de werkzaamheden van de gemeentelijke sociale diensten en de RBA's zal moeten worden verzekerd.

Sociale Verzekeringsbank

Algemene kenmerken

De Sociale Verzekeringsbank (SVb) is een publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan met rechtspersoonlijkheid. Ingesteld bij wet (artikel 21 Osv).

Instellingsmotief

Uitvoering door betrokken groeperingen

Hoofdtak

- Uitvoering van de AOW, ANW, AKW, de Ouderdomswet 1919 en de Invaliditeitswet, alsmede wetten die de uitvoering van deze wetten beheersen;
- het beheren en administreren van het Ouderdomsfonds, het Weduwen en Wezenfonds, het Algemeen Kinderbijslagfonds, het Invaliditeits- en Ouderdomsfonds;
- het op verzoek van de Minister van SZW verstrekken van inlichtingen die nodig zijn voor de beoordeling van de uitvoerbaarheid van beleidsvoornemens en wettelijke voorschriften (voorzover die betrekking hebben op de volksverzekeringen).

Discretionaire ruimte

De SVb beschikt over een beperkte mate van discretionaire ruimte. De wettelijke taakomschrijving is nauwkeurig.

Taakcluster/hoofdtak

De taken van de SVb vallen onder de categorie besluiten inzake verdeling van geld (verstrekken van uitkeringen).

Financiële gegevens

De SVb wordt bekostigd uit de begrotingsgelden en premies. Het budget wordt vastgesteld door het Ctsv

Omvang in 1995

Apparaatskosten f. 725 mln.

Programmakosten f. 44,6 mrd.

Andere controlemechanismen

Geen

Toetsing aan de aanwijzingen

Het reglement van de SVb behoeft geen ministeriële goedkeuring (124l). In wetsvoorstel Osv 1997 is dit aangepast.

In hetzelfde wetsvoorstel staat een evaluatiebepaling (124ij)

De begroting van de SVb wordt niet door de minister goedgekeurd. Er is gekozen voor een getrappt model, dat wil zeggen dat het Ctsv, als toezichthouder, op basis van een vooraf ingediende begroting het budget van de SVb vaststelt.

Het personeel van de SVb is valt onder de Ambtenarenwet en de ABP-wet en heeft arbeidsvoorwaarden die sterke mate aan die van het BBRA zijn gekoppeld. Bij de inwerkingtreding van de nOSV (1-1-1995) is bepaald dat het SvB-personeel per 1-1-1998 (gelijktijdig met het onderbrengen van het overheidsperoneel onder de werkingssfeer van de werknemersverzekeringen) overgaat naar een arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht. De reden hiervan was de wens om het personeel van alle SV-uitvoeringsorganen onder eenzelfde rechtspositioneel regime te brengen. Deze afwijking van de aanwijzingen wordt in het wetsvoorstel Osv 1997 niet gerepareerd, omdat sprake is van voortzetting van een al bestaand orgaan. Het wordt niet opportuun geacht op dit moment en zonder dringende reden deze reeds in 1994 aan de SVb gedane toezegging te wijzigen.

Tenslotte is, mede naar aanleiding van aanwijzing 124f, in het kader van het wetsvoorstel OSV 1997 gezien in welke gevallen regelgevende bevoegdheid aan de SvB en aan het Lisv wordt gegeven en in welke gevallen de minister zelf regels stelt (zie Invoeringswet OSV 1997).

Organisatorische voorzieningen

De directie Sociale Verzekeringen is belast met de beleidsontwikkeling en het stellen van kaders voor de uitvoering. De directie Toezicht is belast met het houden van toezicht op de uitvoering van de SV-regelgeving.

Tijdelijk instituut voor coördinatie en afstemming

Algemene kenmerken

Het Tijdelijk instituut voor coördinatie en afstemming (Tica) is een privaatrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan, dat op grond van de Organisatiewet sociale verzekeringen door de Minister van SZW als zodanig erkend is.

Instellingsmotief

Uitvoering door betrokkenen in de sociale verzekeringssector (representatieve organisaties van werknemers en werkgevers).

Hoofdtak

- Bevorderen van een goed gecoördineerde uitvoering van wetten door de bedrijfsverenigingen en uitvoeringsinstellingen.
- Bevorderen van samenwerking tussen bedrijfsverenigingen en uitvoeringsinstellingen onderling en met andere diensten en instellingen, die verwante werkzaamheden verrichten.
- Op verzoek of uit eigener beweging adviseren van de Minister van SZW over onderwerpen die verband houden met de uitvoering van de sv-wetten.
- Beheren en administreren van het Algemeen Werkloosheidsfonds, het Arbeidsongeschiktheidsfonds, het Algemeen Arbeidsongeschiktheidsfonds en het Toeslagenfonds.

Discretionaire ruimte

Het Tica beschikt over een zekere mate van discretionaire ruimte, met name op het gebied van coördinatie en afstemming. Ten aanzien van het fondsbeheer is de wettelijke taakomschrijving nauwkeurig en derhalve de discretionaire bevoegdheid beperkt.

Taakcluster/hoofdtak

De eerste drie genoemde taken van het Tica vallen onder het cluster algemene uitvoeringscontroleerende taken. Het beheren van de fondsen (o.a. het vaststellen van de budgetten voor de uitvoeringskosten van de bedrijfsverenigingen) zijn te beschouwen als het nemen van besluiten over verdeling van geld.

Financiële gegevens

Het Tica wordt volledig bekostigd uit de sv-premies. Het budget wordt vastgesteld door het Ctsv.

Omvang in 1995		
Apparaatskosten	f.	23 mln.
Programmakosten	-	

Andere controlemechanismen

Geen

Toetsing aan de aanwijzingen

Het Tica is geen publiekrechtelijk orgaan. In het wetsvoorstel Osv 1997 wordt de rechtsopvolger van het Tica, het Lisv, wel een publiekrechtelijk orgaan (124b).

Verder wordt geregeld dat de Minister van SZW de bevoegdheid krijgt de bestuursleden van het Lisv te benoemen, te schorsen en te ontslaan (124i).

De begroting van het Lisv wordt niet door de minister goedgekeurd. Er is gekozen voor een getrappt model, dat wil zeggen dat het Ctsv, als toezichthouder, op basis van een vooraf ingediende begroting het budget van het Lisv vaststelt.

Bestuursvergaderingen van het Tica zijn niet openbaar. In het wetsvoorstel Osv 1997 wordt geregeld dat de bestuursvergaderingen van het Lisv openbaar zijn voor wat betreft de agendapunten vaststelling begroting, jaarverslag en jaarrekening.

In hetzelfde wetsvoorstel komt een evaluatiebepaling (124ij).

Het personeel van het Tica is in dienst op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht en heeft geen ambtenaarconforme arbeidsvoorwaarden (hoewel de inhoud van de huidige CAO niet sterk afwijkt van de bij ambtenaren gebruikelijke arbeidsvoorwaarden). Deze afwijking van de aanwijzingen wordt voor het Lisv niet gerepareerd, omdat sprake is van voortzetting van een al bestaand orgaan. Het wordt niet opportuun geacht op dit moment en zonder dringende hierin verandering te brengen.

Tenslotte is, mede naar aanleiding van aanwijzing 124f, in het kader van het wetsvoorstel OSV 1997 gezien in welke gevallen regelgevende bevoegdheid aan de Svb en aan het Lisv wordt gegeven en in welke gevallen de minister zelf regels stelt (zie Invoeringswet OSV 1997).

Organisatorische voorzieningen

De directie Sociale Verzekeringen is belast met de beleidsontwikkeling en het stellen van kaders voor de uitvoering. De directie Toezicht is belast met het houden van toezicht op de uitvoering van de SV-regelgeving.

College van toezicht sociale verzekeringen

Algemene kenmerken

Het College van toezicht sociale verzekeringen (Ctsv) is een publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan met rechtspersoonlijkheid. Ingesteld bij wet (artikel 2 Organisatiewet sociale verzekeringen).

Instellingsmotief

Onafhankelijke uitvoering (toezicht op de uitvoering van de sociale verzekeringen) en uitvoering door deskundigen.

Hoofdtak

- Het houden van toezicht op de rechtmatigheid en doelmatigheid van de wetten door de SVb, het Tica, de bedrijfsverenigingen en de uitvoeringsinstellingen.
- Het verstrekken van gegevens over transacties en geldstromen aan de Minister van SZW.
- Het zorgdragen voor informatievoorziening in verband met de uitvoering van de sv-wetten en het houden van toezicht op de inrichting van de informatievoorziening door de SVb, het Tica, de bedrijfsverenigingen en de uitvoeringsinstellingen.
- Het verrichten of laten verrichten van onderzoek noodzakelijk voor een doelmatige uitvoering van de sv-wetten.

Discretionaire ruimte

Het Ctsv beschikt over een beperkte mate van discretionaire ruimte, dat betreft met name de nadere concretisering van wettelijke normen. De wettelijke taakomschrijving is nauwkeurig.

Taakcluster/hoofdtak

De taken van het Ctsv vallen onder het cluster algemene uitvoeringscontroleerende taken, het gaat immers om het houden van toezicht op de uitvoering van de sociale verzekeringen.

Financiële gegevens

Het Ctsv wordt volledig bekostigd uit de sv-premies. Het budget wordt vastgesteld door de Minister van SZW

Omvang in 1995		
Apparaatskosten	f.	37 mln.
Programmakosten	-	

Andere controlemechanismen

Geen

Toetsing aan de aanwijzingen

Het reglement van het Ctsv behoeft geen ministeriële goedkeuring (124l). In wetsvoorstel Osv 1997 zal dit worden aangepast.

In hetzelfde wetsvoorstel komt een evaluatiebepaling (124ij)

De minister keurt niet de begroting van het Ctsv goed (124l). De minister stelt op basis van een vooraf ingediende begroting het budget vast. De minister kan het budget afwijkend van de ingediende begroting vaststellen.

Het personeel van het Ctsv is in dienst op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht en heeft geen ambtenaarconforme arbeidsvoorwaarden (hoewel de inhoud van de huidige CAO niet sterk afwijkt van de bij ambtenaren gebruikelijke arbeidsvoorwaarden). Deze afwijking van de aanwijzingen wordt in het wetsvoorstel Osv 1997 niet gerepareerd, omdat sprake is van voortzetting van een al bestaand orgaan. Het wordt niet opportuun geacht op dit moment en zonder dringende hierin verandering te brengen.

Organisatorische voorziening

De directie Sociale Verzekeringen is belast met de beleidsontwikkeling en het stellen van kaders voor de uitvoering. De directie Toezicht is belast met het houden van toezicht op de uitvoering van de SV-regelgeving.

Verzekeringskamer

Algemene kenmerken

De Verzekeringskamer (VK) is een privaatrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan, dat op grond van de Pensioen- en Spaarfondsenwet (PSW) door de Minister van SZW als zodanig erkend is. De bestuursleden worden door de Kroon benoemd en ontslagen. In het bestuur mogen geen brancheorganisaties en ambtenaren zitting hebben, teneinde het onafhankelijke karakter van de VK te waarborgen.

De Raad van Toezicht (RvT) wordt eveneens benoemd door de Kroon, op voordracht van het bestuur en de Raad van Toezicht. De leden van de RvT mogen evenmin afkomstig zijn uit brancheorganisaties en sectoren. Voor ontslag van de RvT is geen voordracht noodzakelijk.

Instellingsmotief

Onafhankelijke uitvoering. EU-verzekeringsrichtlijnen schrijven voor dat het toezicht op de verzekeringen plaatsvindt door een onafhankelijk orgaan. Onafhankelijk toezicht is in het belang van derden (polishouders en andere gerechtigden op uitkeringen) en het functioneren van de financiële markten.

Hoofdtak

De hoofdtak van de VK is het houden van toezicht op verzekeringsmaatschappijen en pensioen- en spaarfondsen. Dit toezicht dient ter bevordering van het vertrouwen in het verzekeringswezen, de pensioen- en spaarfondsen en het bevorderen van effectief functioneren van de financiële markten, waaronder de verzekeringsmarkt. Het toezicht dient verder ter bescherming van de belangen van polishouders en andere gerechtigden op uitkeringen. De taken van de VK liggen vast in onder meer de Wet toezicht verzekeringsbedrijf (Wtv 1993), Regels Verzelfstandiging VK (Instellingswet), de Pensioen- en Spaarfondsenwet (PSW) en de statuten van de VK.

Discretionaire ruimte

De VK beschikt over een beperkte mate van discretionaire ruimte; de ruimte betreft met name de nadere concretisering van wettelijke normen. De wettelijke taakomschrijving is nauwkeurig.

Taakcluster/hoofdtak

De taken van de VK vallen onder het cluster algemene uitvoeringscontroleerende taken; het gaat hier om het houden van toezicht op de uitvoering van verzekeringen en aanvullende pensioenregelingen.

Financiële gegevens

De VK wordt bekostigd uit bijdragen van de onder toezichtgestelden. De begroting wordt vastgesteld door het bestuur en goedgekeurd door de Raad van Toezicht.

Apparaatskosten	f.	22 mln.
Formatie		110 fte's
Aantal pensioen- en spaarfondsen		1100
Omvang pensioenfondsen	f.	600 mrd.

Andere controlemechanismen

Geen

Toetsing aan de aanwijzingen

- de VK is geen publiekrechtelijk orgaan;
- rechtspositie en arbeidsvoorwaarden van het VK-personeel zijn niet ambtenaarconform;
- de vergaderingen van de VK zijn niet openbaar;
- de begroting van de VK heeft niet de goedkeuring van de Minister;
- de Minister beschikt niet over een inlichtingenrecht.

Reparatie van de eerste twee afwijkingen wordt niet overwogen, omdat er goede redenen zijn om de bestaande situatie op deze punten te handhaven.

Momenteel beraden de SZW-bewindslieden zich op wenselijke wijzigingen in het sturings- en toezichtsinstrumentarium van de Minister van SZW richting de VK (wat betreft het toezicht op de PSW).

Fonds Voorheffing Pensioenverzekering

Algemene kenmerken

Het Fonds Voorheffing Pensioenverzekering (FVP) is een publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan met rechtspersoonlijkheid. Ingesteld bij wet (Wet van 13 december 1972 (Stb. 702) tot bevrozing van het kinderbijslagbedrag voor het eerste kind, alsmede oprichting van het Fonds Voorheffing Pensioenverzekering).

Instellingsmotief

Uitvoering door betrokken organisaties (werkgevers en werknemers)

Hoofdtak

- Oorspronkelijk: aanwending van de middelen ten behoeve van een nog bij de wet in te stellen pensioenplicht voor werknemers;
- Thans: aanwending van de rentebaten van het fonds ten behoeve van de voortzetting van de pensioenopbouw van werkloze werknemers die recht hebben op een wettelijke werkloosheidsuitkering.

Discretionaire ruimte

Gezien de nauwe wettelijke taakomschrijving is de discretionaire ruimte zeer gering.

Taakcluster/hoofdtak

Het nemen van besluiten over de verdeling van geld

Financiële gegevens

De middelen van het FVP bestaan uit :

- een bedrag dat in de jaren 1973 tot en met 1975 is vrijgekomen door bevrozing van de kinderbijslag voor het eerste kind van loontrekkenden (en de rentebaten hierover tot op heden);
- de bijdragen van de werkgevers (in de zin de Kinderbijslagwet voor loontrekkenden), bestaande uit heffingen over het tweede halfjaar 1973 en over 1974 als nacalculatie van de lonen over 1972 (en de rentebaten hierover tot op heden);
- een eenmalige bijdrage van het Rijk uit de algemene middelen in 1976 (en de rentebaten hierover tot op heden).

Omvang eigen vermogen in 1995 f. 3,8 mrd.

Uitgaven in 1995 f. 400 mln.

Andere controlemechanismen

Geen

Toetsing aan de aanwijzingen

Het FVP voldoet niet geheel aan een aantal aanwijzingen.

De Minister kan de leden van het bestuur niet benoemen, schorsen of ontslaan. De minister heeft niet de bevoegdheid om de begroting goed te keuren, maar het bestuur is wel verantwoordelijk en rekenplichtig aan de minister. De minister heeft slechts de bevoegdheid om bepaalde besluiten goed te keuren, te schorsen en/of vernietigen. Daarnaast is er niet voorzien in een taakverwaarlozingsregeling, de bestuursvergaderingen zijn niet openbaar, het personeel heeft geen ambtenaarconforme rechtspositie/arbeidsvoorwaarden en de wet bevat geen evaluatiebepaling.

SZW kiest ervoor deze afwijkingen van de aanwijzingen niet meer te repareren, aangezien het kabinet inmiddels heeft besloten tot privatisering van de activiteiten van het FVP.

Organisatorische voorziening

De directie Sociale Verzekeringen is belast met de beleidsontwikkeling en het stellen van kaders voor de uitvoering. De directie Toezicht is belast met het houden van toezicht op de uitvoering van de SV-regelgeving.

Stichting Silicose Oud Mijnwerkers

Algemene kenmerken

Eind 1990 heeft het Provinciaal Bestuur van Limburg een stuurgroep silicose oud-mijnwerkers opgericht om de silicoseproblematiek te inventariseren. Het kabinet heeft Gedeputeerde Staten van Limburg financiële middelen ter beschikking gesteld t.b.v. het verstrekken van een eenmalige uitkering aan personen die voor de silicosevergoeding in aanmerking komen. De stuurgroep is omgevormd in de Stichting Silicose Oud-Mijnwerkers (opgericht bij akte van 26 april 1993). Gedeputeerde Staten heeft de uitvoering van de regeling overgedragen aan deze Stichting.

Bij uitspraak van 30 november 1995 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State de Stichting bestempeld als een bestuursorgaan in de zin van de Algemene wet bestuursrecht.

De stichting is dus een privaatrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan waaraan blijkens de uitspraak van RvS openbaar gezag is opgedragen.

Instellingsmotief

Onafhankelijke besluitvorming/participatie van betrokken organisaties

Hoofdtak

Het uitvoeren van het reglement eenmalige silicosevergoeding oud-mijnwerkers

Discretionaire ruimte

Aangezien er geen sprake is van een wettelijke omschrijving van de publieke taak en de stichting een door haarzelf opgesteld reglement uitvoert, is er sprake van een aanzienlijke discretionaire ruimte.

Taakcluster

Besluiten over verdeling van geld.

Financiële gegevens

Bekostiging via de SZW-begroting. Tot en met 1995 is aan de Stichting ruim 32 miljoen betaald.

Andere controlemechanismen

Geen

Toetsing aan de aanwijzingen

De Stichting Silicose Oud-Mijnwerkers voldoet niet aan de aanwijzingen. Omdat de stichting inmiddels reeds in een afbouwfase verkeert is voorbereiding van wetgeving op dit moment niet zinvol. Wel wordt een ministeriële regeling voorbereid waarin de positie van de stichting en de relatie tot de minister worden geregeld. Waarschijnlijk krijgt de minister daarbij de volgende bevoegdheden: goedkeuring van een besluit tot uitbesteding van werkzaamheden door de stichting, instemming met de begroting van de stichting en instemming met wijziging van het uitkeringsreglement voorzover dat gevolgen zou hebben voor de rijksuitgaven, kennisneming van jaarverslag en jaarrekening en een actief/passief informatierecht. Daarnaast is het financieel-administratief toezicht -zowel preventief als repressief- verscherpt.

Organisatorische voorzieningen

De directie Sociale Verzekeringen is belast met de beleidsontwikkeling en het stellen van kaders voor de uitvoering. De directie Toezicht is belast met het houden van toezicht op de uitvoering van de SV-regelgeving.

De directie Financieel-Economische Zaken is verantwoordelijk voor het beschikbaarstellen van de gelden.

De Arbeidsvoorzieningsorganisatie

Inleiding

Tot 1 januari 1991 was arbeidsvoorziening een ongedeelde overheidstaak.

Het Ministerie van SZW kende tot genoemde datum het Directoraat-Generaal voor de Arbeidsvoorziening. Dit DG was verantwoordelijk voor zowel de beleidsontwikkeling als de beleidsuitvoering. Het overheidsbeleid inzake arbeidsvoorziening leidde onvoldoende tot het gewenste resultaat: terugdringen van de werkloosheid en maximalisering van mogelijkheden tot arbeidsparticipatie.

Gekozen werd voor een arbeidsvoorzieningsmodel dat de volgende twee essentiële kenmerken in zich bergt:

1. Tripartisering van de bestuursamenstelling (zowel op landelijk als regionaal niveau);
2. Decentralisering via een regionale verantwoordelijkheids-toedeling aan Regionale Besturen voor de Arbeidsvoorziening (RBA's).

Deze twee kenmerken maken het mogelijk om de specifieke werkgelegenheids- en arbeidsbemiddelingproblemen die op regionaal niveau aan de orde zijn op te lossen met direct betrokken partijen (werkgevers, werknemers en overheid).

De Arbeidsvoorzieningswet van 1990 is in 1995 door de commissie Van Dijk geëvalueerd. Mede n.a.v. de evaluatieuitkomsten is een nieuwe Arbeidsvoorzieningswet 1996 opgesteld. Deze wet is inmiddels door het parlement aanvaard en zal per 1-1-1997 in werking treden.

De Nieuwe Arbeidsvoorzieningswet 1996 kent eveneens een tripartiete bestuursstructuur en een regionale verantwoordelijkheidsverdeling.

Belangrijkste argumenten om te komen tot een nieuwe wet zijn met name gelegen in een duidelijker verantwoordelijkheidsverdeling tussen minister en Arbeidsvoorzieningsorganisatie; meer eenduidigheid over de kerntaken van de Arbeidsvoorzieningsorganisatie en de wijze waarop wordt afgerekend en betere verantwoordelijkheidsverdeling tussen bestuur en management, zowel landelijk als regionaal.

In strikte zin zijn binnen het openbaar lichaam Arbeidsvoorziening nog eens twee afzonderlijke zelfstandige bestuursorganen te onderscheiden. Allereerst zijn ook alle RBA's als afzonderlijke zelfstandige bestuursorganen aangemerkt op grond van de specifieke bevoegdheid van de RBA's tot het instellen en uitvoeren van regionale subsidieregelingen. Deze bevoegdheid is echter zodanig geregeld dat het CBA daarbij ten aanzien van de RBA's over voldoende sturings- en toezichtsbevoegdheden beschikt. Daarnaast is ook de Regionaal Directeur Arbeidsvoorziening (RDA) als zelfstandig bestuursorgaan aangemerkt, vanwege zijn gedelegeerde bevoegdheid om de preventieve ontslagtoets uit te voeren.

Bovendien is de interne ontslagcommissie voor het personeel van de Arbeidsvoorzieningsorganisatie nog als zelfstandig bestuursorgaan aangemerkt. Voorzitter en leden van deze commissie worden benoemd en ontslagen door de Minister van SZW.

Gelet op de beperkte relevantie van de ontslagcommissie in relatie tot de publieke taak van Arbeidsvoorziening, en gezien het feit dat de RBA's integraal onderdeel uitmaken van het zelfstandig bestuursorgaan Arbeidsvoorzieningsorganisatie en in dat verband ook waarborgen zijn geregeld m.b.t. de (geclausuleerde) bevoegdheid tot het instellen van regionale subsidieregelingen, wordt in dit bestek niet afzonderlijk bij de ontslagcommissie en de RBA's zelfstandige bestuursorganen stilgestaan.

Tenslotte kan hier gemeld worden dat het wetsvoorstel Nieuwe Arbeidsvoorzieningswet zoals dat juli 1996 naar de Eerste Kamer is gezonden uitgangspunt is geweest voor het invullen van de doorlichtingsvragenlijst.

Eind november 1996 is dit wetsvoorstel door de EK aanvaard.

Algemene kenmerken

De Arbeidsvoorzieningsorganisatie is een openbaar lichaam en is een publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan met rechtspersoonlijkheid. Ingesteld bij wet (Arbeidsvoorzieningswet 1996 artikel 2).

Instellingsmotief

Het hoofdmotief voor de instelling is dat participatie van werkgevers- en werknemersorganisatie en gemeenten bij de ontwikkeling en uitvoering van het arbeidsvoorzieningsbeleid bijzonder aangewezen wordt geacht.

Hoofdtak

De Arbeidsvoorzieningsorganisatie heeft tot doel het bevorderen van de aansluiting tussen vraag naar en aanbod van arbeidskrachten op de arbeidsmarkt, in het bijzonder door dienstverlening aan moeilijk plaatsbare werkzoekenden.

Discretionaire bevoegdheid

De Arbeidsvoorzieningsorganisatie beschikt over ruime discretionaire bevoegdheden, de (ruim geformuleerde) wettelijke taakomschrijving is onderverdeeld in een aantal in de wet omschreven activiteiten die door de Arbeidsvoorziening moeten worden uitgevoerd.

Taakcluster naar hoofdtak

De Arbeidsvoorzieningsorganisatie laat zich moeilijk indelen in de interdepartementaal afgesproken categorieën.

Wanneer toch gekozen moet worden is het taakcluster 'Besluiten inzake verdeling van geld' enigszins toepasbaar. Het gaat immers om een adequate aanwending van de rijksbijdrage m.b.t. de te realiseren taken. Het betreft dan uitdrukkelijk geen verdeling van geld in individuele gevallen.

Op het niveau van de individuele klant (werkgever/werkzoekende) is eerder sprake van besluiten in individuele gevallen van niet-geldelijke aard.

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging:

- via een rijksbijdrage t.l.v. de SZW-begroting
- via ESF-subsidies
- via inkoop-budgetten die beschikbaar zijn bij gemeenten en uitvoeringsinstellingen Sociale Zekerheid
- d.m.v. betaalde dienstverlening

Omvang in 1994:

beheerskosten	f.	634.043,-
beleidskosten	f.	1.256.066,-

Andere controlemechanismen

Bij de taakuitoefening is langs twee wegen sprake van vormen van marktwerking. Allereerst heeft Arbeidsvoorziening naast de publieke kerntaak ook private activiteiten, met een disciplinerende werking op de doelmatigheid van de organisatie. Daarnaast is op bepaalde terreinen sprake van concurrentie met commerciële arbeidsmarkt-intermediairs, waaronder uitzendbureaus.

Tenslotte gaat ook van de bestuursparticipatie van werkgevers en werknemers een regulerende werking uit.

Toetsing aan de aanwijzingen

De rechtspositie van het personeel van de Arbeidsvoorzieningsorganisatie is niet in overeenstemming met de regels die gelden voor ambtenaren, die zijn aangesteld bij ministeries (aanwijzing 124u). Aanpassing aan de aanwijzing wordt niet overwogen. In de eerste plaats omdat sprake is van een sinds 1-1-1991 bestaand zelfstandig bestuursorgaan, waarvan het personeel (dat tot dan toe de ambtenarenstatus had) werd aangesteld naar

burgerlijk recht. De Arbeidsvoorzieningsorganisatie kent een eigen CAO. In de tweede plaats omdat de Tweede Kamer in juni 1996 bij de behandeling van het wetsvoorstel Nieuwe Arbeidsvoorzieningswet heeft ingestemd met een uitzondering voor de Arbeidsvoorzieningsorganisatie op dit punt.

Organisatorische voorzieningen bij het departement

De Directie Arbeidsmarkt (AM) van het Ministerie van SZW is belast met de ontwikkeling van het arbeidsvoorzieningsbeleid mede in relatie tot de Arbeidsvoorzieningsorganisatie. De Directie AM is verantwoordelijk voor de voorbereiding van het overleg dat twee maal per jaar door de Minister van SZW met de Arbeidsvoorzieningsorganisatie wordt gevoerd over beleid en middelen van de Arbeidsvoorzieningsorganisatie.

De directie Toezicht is belast met het toezicht op de Arbeidsvoorzieningsorganisatie zowel uit het oogpunt van rechtmatigheid als doelmatigheid. De Directie FEZ is verantwoordelijk voor het beschikbaar maken van de Rijksbijdrage en de ontwikkeling van de liquiditeitspositie van Arbeidsvoorziening.

Arbeidsvoorziening verstrekt periodiek aan SZW verantwoordingsinformatie in de vorm van maand- en kwartaalrapportages inzake respectievelijk financieel beheer en uitvoering beleidskader en beleidsplan.

Stichting Pensioenfonds sociale werkvoorziening

Inleiding

De Stichting Pensioenfonds sociale werkvoorziening is ingesteld door werkgever en werknemers in de zin van de WSW.

Over de arbeidsvoorwaarden in de sociale werkvoorziening vindt thans krachtens artikel 30, eerste lid, WSW overleg plaats tussen de werkgever en de werknemers. De (centrale) werkgeversrol daarbij wordt vervuld door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Op grond van deze taak hebben vertegenwoordigers van de Minister zitting in het bestuur van de Stichting Pensioenfonds sociale werkvoorziening, Stichting Fonds voor Aanvullende Oudedagsvoorziening en Stichting Fonds voor Vrijwillig Vervroegde Uittreding. De Minister bezet daarin een gelijk aantal zetels als de vertegenwoordigers van de werknemers.

In voorbereiding is een nieuwe Wet sociale werkvoorziening. Vanuit het streven van het kabinet naar een terugtrekkende overheid in het algemeen en een zo groot mogelijke decentrale uitvoering van de WSW in het bijzonder, is er in het wetsvoorstel voor gekozen de werkgeversrol niet langer te laten vervullen door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Het wetsvoorstel voorziet er in dat de werkgeversrol kan worden overgedragen aan een organisatie die in het arbeidsvoorwaardenoverleg de werkgevers (gemeenten) representeert. De VNG zou die rol kunnen vervullen in het arbeidsvoorwaardenoverleg en de besturen van genoemde stichtingen. Het wetsvoorstel is op 20 juni 1996 aan de Tweede Kamer gezonden. Streven is om de nieuwe wet zo spoedig mogelijk in werking te laten treden.

Mede in dit licht bezien acht het Ministerie van SZW geen redenen aanwezig om de geconstateerde afwijkingen van de ZBO-aanwijzingen op dit moment nog te repareren.

Algemene kenmerken

Een stichting waaraan openbaar gezag is toegekend krachtens wet (WSW artikel 30a, eerste lid).

Instellingsmotief

Betrokkenheid van werkgever (rijksoverheid) en werknemers bij de uitvoering van de taak.

Hoofdtak

Het laten functioneren van een pensioenfonds voor de werknemers in de sociale werkvoorziening.

Discretionaire ruimte

De stichting beschikt over beperkte discretionaire ruimte, de wettelijke taakomschrijving is nauwkeurig.

Taakcluster / Hoofdtak

Besluiten inzake verdeling van geld

Financiële gegevens

Inkomsten uit premieheffing en beleggingsopbrengsten.

Lasten

Uitkeringen (plus andere lasten) 1994 f. 10.292.000,-

Kosten 1994 f. 4.456.000,-

Toegevoegd aan pensioenvermogen f. 250.498.000,-

Andere controlemechanismen

Geen

Toetsing aan de aanwijzingen

- de minister mist de bevoegdheid om bestuursleden te benoemen, schorsen en ontslaan;
- in het bestuur zitten SZW-ambtenaren;
- de minister mist de bevoegdheid om besluiten (pensioentoekenningen) goed te keuren, te schorsen en/of vernietigen;
- een taakverwaarlozingsregeling ontbreekt;
- de verplichting ontbreekt om een begroting, een jaarrekening en een jaarverslag vast te stellen;
- er is geen wettelijk geregelde openbaarheid van vergadering;
- een wettelijke verplichting tot periodieke evaluatie ontbreekt.

Zoals in de inleiding reeds aangegeven zullen deze afwijkingen niet meer worden gerepareerd.

Organisatorische voorzieningen

De administratie van de stichting is door het bestuur opgedragen aan een organisatie die gespecialiseerd is in de uitvoering van pensioen- en vut-regelingen (PVF Nederland NV).

Binnen het departement oefent de Directie Toezicht het toezicht uit. De directies Arbeidsmarkt en Sociale Verzekeringen participeren in het bestuur.

Stichting Aanvullende oudedagsvoorziening sociale werkvoorziening

Inleiding

Zie Stichting Pensioenfonds

Algemene kenmerken

Een stichting waaraan openbaar gezag is toegekend krachtens wet (WSW artikel 30a, eerste lid).

Instellingsmotief

Betrokkenheid van werkgever en werknemers.

Hoofdtak

Het laten functioneren van een fonds aanvullende oudedagsvoorziening voor de werknemers in de sociale werkvoorziening.

Discretionaire ruimte

De stichting beschikt over beperkte discretionaire ruimte, de wettelijke taakomschrijving is nauwkeurig.

Taakcluster / Hoofdtak

Besluiten inzake verdeling van geld.

Financiële gegevens

Beheer van spaarrekeningen van werknemers en gewezen werknemers, waaronder de verzorging van rente-bijdragen en uitbetalingen. Daar het pensioenfonds in de plaats gekomen is van de aanvullende oudedagsvoorziening, worden geen nieuwe rekeningen meer geopend en bijdragen op bestaande rekeningen gedaan (behoudens rente uit beleggingsopbrengsten).

Intrest aan spaarders	f. 73.039.000,-
Kosten	f. 1.747.000,-

Andere controlemechanismen

Geen

Toetsing aan de aanwijzingen

Zie Stichting Pensioenfonds

Organisatorische voorzieningen

De administratie van de stichting is door het bestuur opgedragen aan een organisatie die gespecialiseerd is in de uitvoering van pensioen- en vut-regelingen (PVF Nederland NV).

Binnen het departement oefent de Directie Toezicht het toezicht uit. De directies Arbeidsmarkt en Sociale Verzekeringen participeren in het bestuur.

Stichting Vrijwillig vervroegde uittreding sociale werkvoorziening

Inleiding

Zie Stichting Pensioenfonds

Algemene kenmerken

Een stichting waaraan openbaar gezag is toegekend krachtens wet (WSW artikel 30a, eerste lid).

Instellingsmotief

Betrokkenheid van werkgever en werknemers.

Hoofdtak

Het laten functioneren van een fonds voor vrijwillig vervroegde uittreding voor de werknemers in de sociale werkvoorziening.

Discretionaire ruimte

De stichting beschikt over beperkte discretionaire ruimte, de wettelijke taakomschrijving is nauwkeurig.

Taakcluster / Hoofdtak

Besluiten inzake verdeling van geld.

Financiële gegevens

Inkomsten uit premieheffing en beleggingsopbrengsten.	f.	89.719.000,-
Uitkeringen, sociale lasten en intrest	f.	1.411.000,-
Administratiekosten	f.	1.411.000,-

Andere controlemechanismen

Geen

Toetsing aan de aanwijzingen

Zie Stichting Pensioenfonds

Organisatorische voorzieningen

De administratie van de stichting is door het bestuur opgedragen aan een organisatie die gespecialiseerd is in de uitvoering van pensioen- en vut-regelingen (PVF Nederland NV).

Binnen het departement oefent de Directie Toezicht het toezicht uit. De directies Arbeidsmarkt en Sociale Verzekeringen participeren in het bestuur.

4.3 Arbeidsomstandigheden

Kenmerkend voor de ARBO-ZBO's is dat het hoofdzakelijk privaatrechtelijke organisaties zijn, die voor hun publieke taakuitoefening onafhankelijk, deskundig en betrouwbaar moeten zijn. Voor de borging van deze criteria maakt SZW bij haar aanwijzing van organisaties in toenemende mate gebruik van het private systeem van accreditatie en certificatie van de Raad voor Accreditatie. Thans geschiedt dat op basis van een overeenkomst tussen de Staat en de Raad. Aangaande de ARBO-ZBO's is wat betreft sturing en toezicht sprake van een stelsel van 'checks and balances', waarbij de Raad voor Accreditatie een belangrijke rol speelt of zal gaan spelen. De wijze waarop SZW thans reeds gebruik maakt van het private instrument certificatie is beschreven in de SZW-brochure 'Arbeidsomstandigheden en Certificatie; In het belang van iedereen'.

In het vervolg van dit hoofdstuk worden verbetervoorstellen gedaan, die nog gebaseerd zijn op bestaande regelgeving. Over de inhoud daarvan bestaat geen discussie. Op dit moment bestaat echter nog geen duidelijkheid over de wijze waarop de met die voorstellen beoogde doelen (namelijk: verbetering van sturing en toezicht bij ARBO-ZBO's) het best kunnen worden bereikt. Beleid en regelgeving bevinden zich immers in een transformatiefase op weg naar een effectiever gebruik van het instrument 'certificatie en accreditatie'. De verbetervoorstellen zullen worden meegenomen bij wetswijzigingsvoorstellen die in dat kader worden ontwikkeld.

De ARBO-ZBO's zijn onderverdeeld in onderstaande clusters en sub-clusters. Gerapporteerd wordt op het niveau van de sub-clusters voorafgegaan door een algemene typering per cluster.

Cluster 1: Keuringsinstanties Wet op de Gevaarlijke Werktuigen:

- 1.1 Keuringsinstanties Europese richtlijnen (10 organen)
- 1.2 Keuringsinstanties UN/IMO verdrag containers (7 organen)
- 1.3 Keuringsinstantie nationale liftenregeling (1 orgaan, i.c. het Liftinstituut)

Typering

De keuringsinstanties zijn privaatrechtelijke rechtspersonen, die door de Minister zijn aangewezen voor het keuren en certificeren van producten (machines, beschermingsmiddelen e.d.). Waar voorgeschreven betreffen de aanwijzingen ook het toetsen/certificeren van kwaliteitssystemen van de producenten. De keuringsinstanties zijn uitvoerende organisaties met een beperkte bevoegdheid, namelijk het toetsen van producten aan wettelijke maatstaven en het al of niet afgeven van een goedkeuring daaromtrent. De keuringsinstanties zijn marktpartijen, die vergelijkbaar zijn met APK-keuringsstations. De keuringsinstanties, die internationale regelingen uitvoeren (subcl. 1.1 en 1.2), opereren in een open Europese respectievelijk wereldmarkt met zeer vele concurrenten. Het Liftinstituut (subcl. 1.3) is vooralsnog monopolist op het gebied van liftkeuringen. Die positie zal zij in de komende jaren echter verliezen als gevolg van EU-regelgeving. Aan de uitvoering van de publieke taken van de aangewezen instanties worden geen collectieve middelen besteed.

Overigens is de omvang van die publieke taken bij de keuringsinstanties ad 1.1. en 1.2 zeer beperkt; voor elk van die instanties bedraagt die in de regel minder dan 5% van haar totale takenpakket.

Cluster 2: Opleidingen/opleidingsinstituten Arbowet en Kernenergiwet

- 2.1 Opleiding duikers/duikmedischbegeleider Arbowet(1 orgaan)
- 2.2 Opleidingen Deskundig Toezichthouder Asbestsloop Arbowet (6 organen)
- 2.3 Opleiding kraan- en heimachinisten Arbowet (1 orgaan)

2.4 Opleidingen deskundigen radio-actieve stoffen en toestellen Kernenergiewet (ca. 20 organen)

Typering

De opleidingen en/of opleidingsinstituten zijn door de Minister erkend, aangewezen of gecertificeerd voor het (doen) opleiden van deskundigen op de onder 2.1 t/m 2.4 genoemde gebieden. Verder examineren zij kandidaten aan de hand van wettelijke eindtermen en geven zij bewijsstukken af aan geslaagden (t.w. certificaten, diploma's of deskundigheidsbewijzen.). De instituten, die de opleidingen ad 2.1 t/m 2.3 geven zijn allen privaatrechtelijke rechtspersonen. De instituten ad 2.4 hoofdzakelijk universiteiten of HBO-scholen. Overigens vormen de publieke activiteiten in de regel slechts een beperkt deel van het totale activiteitenpakket van de instituten.

Er is een belangrijk verschil tussen de sub-clusters voor wat betreft het 'object van aanwijzing/erkenning'.

In de sub-clusters 2.1 en 2.3 zijn de instituten zelf aangewezen/erkend (voor het afgeven van bepaalde certificaten/diploma's), terwijl anderzijds in de sub-clusters 2.2. en 2.4 bepaalde opleidingen (van de instituten) zijn erkend.

Cluster 3: Herkeuringscommissie Arbowet

Typering

Commissie, bestaat uit 3 door de Minister SZW benoemde, van de overheid onafhankelijke, artsen die herkeuringen uitvoeren van personen die volgens de Arbowet een geneeskundige verklaring moeten hebben om hun beroep te mogen uitoefenen. Dit betreft thans uitsluitend kraan- en heismachinisten in de bouw. Vanaf 1 mei 1992 heeft de commissie twee herkeuringsaanvragen ontvangen en afgehandeld.

N.B. In het nieuwe Arbobesluit is de geneeskundige verklaring voor kraan- en heismachinisten als wettelijke verplichting geschrapt, waarmee de herkeuringscommissie in feite 'zonder werk komt te zitten'. De regelgeving m.b.t. herkeuring en herkeuringscie. blijft echter vooralsnog uit een oogpunt van rechtszekerheid wel gehandhaafd omdat de Arbowet nog steeds de mogelijkheid biedt voor de individuele werknemer arbeidsgezondheidskundig onderzoek te verplichten.

Zodra deze mogelijkheid in de wet vervalt, zullen ook de bepalingen m.b.t. herkeuring en herkeuringscommissie worden geschrapt.

Subcluster 1.1 Keuringsinstanties Europese richtlijnen

Algemene kenmerken

De keuringsinstanties Europese richtlijnen zijn allen privaatrechtelijke organisaties die krachtens wet voor hun taak zijn aangewezen (Wet op de Gevaarlijke Werktuigen, art. 5). Na aanwijzing zijn ze bij de Europese Commissie aangemeld en daarmee bevoegd in alle Lidstaten te werken. Zij opereren in een open Europese markt. Het publieke taakonderdeel is meestal zeer gering.

Instellingsmotief

Onafhankelijke oordeelsvorming door deskundigen.

Hoofdtak

Het keuren en certificeren van producten (machines, beschermingsmiddelen e.d.) conform de EU-richtlijnen/implementatiewetgeving. Het waar voorgeschreven toetsen en certificeren van kwaliteitssystemen van producenten van deze producten.

Discretionaire ruimte

De keuringsinstanties hebben weinig discretionaire ruimte. De wettelijke taakomschrijving is nauwkeurig.

Taakcluster naar hoofdtak

Het beoordelen van kwaliteit en het verstrekken van bevestigingsdocumenten.

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging: bij werkgevers in rekening gebrachte tarieven op basis van door de minister vastgesteld maximum uurtarief (geen collectieve middelen).

Andere controle-mechanismen

De keuringsinstanties zijn onderhevig aan concurrentie. Zij opereren in een open Europese markt met ruim 500 concurrerende instanties. Vijf van de elf aangewezen keuringsinstanties staan tevens onder toezicht van de Raad voor Accreditatie (RvA), omdat zij beschikken over erkenningscertificaten van de RvA volgens de internationale NEN-EN 45000-normen, die (mede) de wettelijke toegewezen taken betreffen.

Toetsing aan de aanwijzingen

Aanwijzing 124m:

Huidige taakverwaarlozingsregeling beperkt zich tot bevoegdheid van intrekking of wijziging van de ministeriële aanwijzing. Onderzocht zal worden of aanvullende bevoegdheden noodzakelijk zijn.

Aanwijzing 124t:

Inhoudelijk is bij en krachtens wet (= Wet op de Gevaarlijke Werktuigen) in de informatieverplichting van deze aanwijzing voorzien. Qua tekst zijn er enige afwijkingen. Reparatie daarvan zal bij eerstvolgende wetswijziging worden overwogen.

Aanwijzing 124ij: Evaluatiebepaling ontbreekt. Bij eerstvolgende wijziging van de wet wordt daarin voor dit subcluster voorzien.

Organisatorische voorzieningen

Voor de aanwijzingen van keuringsinstanties is de directie Arbeidsomstandigheden van SZW verantwoordelijk. Daartoe is aanwijzingsbeleid vastgesteld.

De directie Toezicht van SZW is verantwoordelijk voor het toezicht op de keuringsinstanties.

Subcluster 1.2 Keuringsinstanties UN/IMO verdrag containers

Algemene kenmerken

De keuringsinstanties UN/IMO-verdrag zijn allen privaatrechtelijke organisaties die krachtens wet voor hun taak zijn aangewezen. (art. 5 Wet op de Gevaarlijke Werktuigen). Zes organisaties zijn onderdeel van een buitenlandse rechtspersoonlijkheid. Zij opereren in een wereldmarkt. De publieke taak vormt een zeer gering onderdeel van hun activiteitenpakket.

Instellingsmotief

Onafhankelijke oordeelsvorming door deskundigen.

Hoofdtak

Het keuren en certificeren van containers conform de implementatiewetgeving/UN-IMO-verdrag containers.

Discretionaire ruimte

De keuringsinstanties hebben weinig discretionaire ruimte. De wettelijke taakomschrijving is nauwkeurig.

Taakcluster naar hoofdtak

Het beoordelen van kwaliteit en het verstrekken van bevestigingsdocumenten.

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging: aan werkgevers in rekening gebrachte tarieven op basis van door de Minister vastgesteld maximum uurtarief (geen collectieve middelen)

Andere controlemechanismen

De keuringsinstanties zijn onderhevig aan concurrentie. Zij opereren in een open wereldmarkt met ca. 30 concurrerende instanties.

Toetsing aan de aanwijzingen

Aanwijzing 124m:

Huidige taakverwaarlozingsregeling beperkt zich tot bevoegdheid van intrekking of wijziging van de ministeriële aanwijzing. Onderzocht zal worden of aanvullende bevoegdheden noodzakelijk zijn.

Aanwijzing 124t:

Inhoudelijk is bij en krachtens wet (= Wet op de Gevaarlijke Werktuigen) in de informatieverplichting van deze aanwijzing voorzien. Qua tekst zijn er enige afwijkingen. Reparatie daarvan zal bij eerstvolgende wetswijziging worden overwogen

Aanwijzing 124ij: Evaluatiebepaling ontbreekt. Bij de eerstvolgende wetswijziging wordt daarin voorzien.

Organisatorische voorzieningen

Voor de aanwijzingen van keuringsinstanties is de directie Arbeidsomstandigheden verantwoordelijk. De directie Toezicht is verantwoordelijk voor het toezicht. Bepaalde toezichttaken zijn sinds mei 1985 toegewezen aan de Inspectie van de Havenarbeid (thans Arbeidsinspectie) te Rotterdam.

Subcluster 1.3 Keuringsinstantie nationale liftenregeling

Algemene kenmerken

Als keuringsinstantie voor liften functioneert de stichting Nederlands Instituut voor Lifttechniek (Liftinstituut). Dit instituut is een privaatrechtelijke organisatie die krachtens wet voor haar taak is aangewezen (Wet op de Gevaarlijke Werktuigen, art. 5). Het Liftinstituut heeft een breder activiteitenpakket dan alleen de publieke taak.

Instellingsmotief

Onafhankelijke oordeelsvorming door deskundigen.

Hoofdtak

Het keuren en certificeren van liften conform wettelijke regels.

Discretionaire ruimte

De keuringsinstantie heeft weinig discretionaire ruimte. De wettelijke taakomschrijving is nauwkeurig.

Taakcluster naar hoofdtak

Het beoordelen van kwaliteit en het verstrekken van bevestigingsdocumenten.

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging: middels aan burgers en bedrijven in rekening gebrachte, door de Minister vastgestelde tarieven (geen collectieve middelen).

Andere controlemechanismen

- Het Liftinstituut is vooralsnog monopolist op het gebied van liftkeuringen. Deze positie zal zij vanaf 1 juli 1997 geleidelijk verliezen door de implementatie van Europese regelgeving inzake liften. Daardoor krijgt zij te maken met concurrentie op een open Europese markt met vele concurrenten.
- Het Liftinstituut wordt bestuurd door een evenwichtig samengesteld bestuur van belanghebbenden.
- Het Liftinstituut staat onder toezicht van de Raad voor Accreditatie (RvA), omdat zij beschikt over een erkennings-certificaat van de RvA volgens de internationale NEN-EN 45011-norm, die (mede) de wettelijk toegewezen taken betreft.

Toetsing aan de aanwijzingen

Aanwijzing 124d:

Toelichting, waarin toewijzing taken wordt gemotiveerd, ontbreekt. In deze toelichting zal alsnog worden voorzien in het Besluit Liften, waarmee de Europese richtlijn liften wordt geïmplementeerd. Besluit treedt in werking op 1-7-1997.

Aanwijzing 124m:

Huidige taakverwaarlozingsregeling beperkt zich tot bevoegdheid van intrekking of wijziging van de ministeriële aanwijzing. Onderzocht zal worden of aanvullende bevoegdheden noodzakelijk zijn.

Aanwijzing 124t:

Inhoudelijk is bij en krachtens wet (= Wet op de Gevaarlijke Werktuigen) in de informatieverplichting van deze aanwijzing voorzien. Qua tekst zijn er enige afwijkingen. Reparatie daarvan zal bij eerstvolgende wetswijziging worden overwogen.

Aanwijzing 124ij:

Evaluatiebepaling ontbreekt. Bij eerstvolgende wijziging van de wet wordt daarin voorzien.

Organisatorische voorzieningen

Voor de aanwijzing van de keuringsinstantie is de directie Arbeidsomstandigheden verantwoordelijk. De directie Toezicht van SZW is verantwoordelijk voor het toezicht.

Subcluster 2.1 Opleiding duikers/duikmedisch begeleider Arbowet

Algemene kenmerken

De opleiding wordt verzorgd door de stichting Nationaal Duikcentrum (NDC). NDC is een privaatrechtelijke organisatie die krachtens wet voor zijn taak is aangewezen (Arbowet, art 31a). NDC heeft een breder activiteitenpakket dan alleen de publieke taak.

Instellingsmotief

Onafhankelijke oordeelsvorming door deskundigen.

Hoofdtak

Het (doen) opleiden tot deskundig duiker respectievelijk duikmedisch begeleider. Het examineren van kandidaten aan de hand van wettelijke eindtermen en het afgeven van duikcertificaten en certificaten duikmedisch begeleider.

(N.B: naast het NDC is ook de Koninklijke Landmacht aangewezen voor dezelfde taak).

Discretionaire ruimte

Het NDC heeft weinig discretionaire ruimte. De wettelijke taakomschrijving is nauwkeurig.

Taakcluster naar hoofdtak

Het beoordelen van kwaliteit en het verstrekken van bevestigingsdocumenten.

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging: wettelijk bepaalde tarieven voor de afgifte van de certificaten niet-wettelijke tarieven voor opleiden en examineren (geen collectieve middelen).

Andere controlemechanismen

- NDC is onderhevig aan enige concurrentie, omdat de Koninklijke Landmacht als uitvoerder van dezelfde publieke taken is aangewezen.
- NDC wordt bestuurd door evenwichtig samengesteld bestuur van belanghebbenden.

Toetsing aan de aanwijzingen

Aanwijzing 124l:

Voor de subcluster 2.1 zijn alleen tarieven vastgesteld voor de afgifte van certificaten volgens het vijfde lid van art. 31a Arbowet. Deze bevoegdheid zal bij de eerstvolgende wetswijziging worden herzien overeenkomstig het vermeldde in aanwijzing 124l, lid 3.

Aanwijzing 124m:

Huidige taakverwaarlozingsregeling beperkt zich tot bevoegdheid van intrekking of wijziging van de ministeriële aanwijzing (art 31a Arbowet) Onderzocht zal worden of aanvullende bevoegdheden noodzakelijk zijn.

Aanwijzing 124q:

Opleidingsinstituut is niet aangewezen als bestuursorgaan volgens de Wet openbaarheid van bestuur en Wet Nationale ombudsman. Hierin wordt zo spoedig mogelijk alsnog voorzien.

Aanwijzing 124t:

Inhoudelijk is krachtens wet (= Arbowet) aan de aanwijzing voldaan. In de wet zelf ontbreekt echter een duidelijke (verantwoordings)informatieverplichting conform de aanwijzing. Bij de eerstvolgende wetswijziging zal daarin alsnog worden voorzien.

Aanwijzing 124ij:

Evaluatiebepaling ontbreekt. Bij de eerstvolgende wetswijziging wordt daarin voorzien.

Organisatorische voorzieningen

Voor de aanwijzing van de NDC is verantwoordelijk de directie Arbeidsomstandigheden van SZW. De directie Toezicht van SZW is verantwoordelijk voor het toezicht.

Subcluster 2.2 Opleidingen Deskundig Toezichthouder Asbestsloop Arbowet

Algemene kenmerken

Er is sprake van ministeriële erkenning van opleidingen. De organisaties die deze opleidingen verzorgen zijn privaatrechtelijke organisaties die krachtens wet deze taak verrichten. (Arbowet, art 24, derde lid). Zij hebben een breder activiteitenpakket dan alleen de publieke taak.

Instellingsmotief

Onafhankelijke oordeelsvorming door deskundigen.

Hoofdtak

Het (doen) opleiden tot deskundig toezichthouder asbestsloop. Het examineren van kandidaten aan de hand van wettelijke eindtermen en het afgeven van diploma's.

Discretionaire ruimte

De opleidingsorganisaties hebben weinig discretionaire ruimte. De wettelijke taakomschrijving is nauwkeurig.

Taakcluster naar hoofdtak

Het beoordelen van kwaliteit en het verstrekken van bevestigingsdocumenten.

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging: niet-wettelijk bepaalde tarieven voor opleiden, examineren en afgifte diploma's (geen besteding van collectieve middelen)

Andere controlemechanismen

- De organisaties zijn onderhevig aan concurrentie.
- Examens worden steekproefsgewijs bijgewoond door Nederlands Instituut voor Arbeidsomstandigheden, dat daarover aan SZW rapporteert.

Toetsing aan de aanwijzingen

Aanwijzing 124l:

Er is geen wettelijke bevoegdheid tarieven voor de ZBO-activiteiten vast te stellen. Bij de geplande invoering van het nieuwe Arbobesluit per 1-3-1997 zal worden voorzien in een tariefstelling voor de afgifte van certificaten volgens art. 31a Arbowet. Dit artikel zal bij eerstvolgende wetswijziging worden aangepast conform aanwijzing 124l, lid 3.

Aanwijzing 124m:

In de wet is geen specifieke taakverwaarlozingregeling opgenomen. Bij de geplande invoering van het nieuwe Arbobesluit per 1-3-1997 zal in een taakverwaarlozingregeling worden voorzien conform art. 31a Arbowet. Deze beperkt zich tot de mogelijkheid van wijziging of intrekking van de aanwijzing. Onderzocht zal worden of aanvullende bevoegdheden noodzakelijk zijn.

Aanwijzing 124q:

Organisaties zijn niet aangewezen als bestuursorgaan volgens de Wet openbaarheid van bestuur en Wet Nationale ombudsman. Hierin wordt zo spoedig mogelijk alsnog voorzien.

Aanwijzing 124t:

Er ontbreekt een wettelijke verantwoordings-/informatieverplichting conform de aanwijzing. Bij de geplande invoering van het nieuwe Arbobesluit op 1-3-1997 zal krachtens de wet worden voorzien in een algemene verplichting. Bij de eerstvolgende wetswijziging zal alsnog in een verplichting conform de aanwijzing worden voorzien.

Aanwijzing 124ij:

Evaluatiebepaling ontbreekt. Bij de eerstvolgende wetswijziging wordt daarin voorzien.

Organisatorische voorzieningen

Voor de erkenning van de opleidingen is de directie Arbeidsomstandigheden verantwoordelijk, voor het toezicht de directie Toezicht.

Subcluster 2.3 Opleiding kraan- en heimachinisten Arbowet

Algemene kenmerken

De opleiding wordt verzorgd door de stichting Beroepsopleidingen Weg- en waterbouw (SBW). SBW is een privaatrechtelijke organisatie die krachtens wet voor zijn taak is erkend. (Arbowet, art 24, derde lid). SBW heeft een breder activiteitenpakket dan alleen de publieke taak.

Instellingsmotief

Onafhankelijke oordeelsvorming door deskundigen.

Hoofdtak

Het (doen) opleiden tot deskundige kraan- heimachinisten. Het examineren van kandidaten aan de hand van wettelijke eindtermen en het afgeven van diploma's/ deskundigheidsbewijzen.

Discretionaire ruimte

De opleidingsorganisatie heeft weinig discretionaire ruimte. De wettelijke taakomschrijving is nauwkeurig.

Taakcluster naar hoofdtak

Het beoordelen van kwaliteit en het verstrekken van bevestigingsdocumenten.

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging: niet-wettelijk bepaalde tarieven voor opleiden, examineren en afgifte diploma's/deskundigheidsbewijzen (geen collectieve middelen)

Andere controlemechanismen

SBW wordt bestuurd door een evenwichtig samengesteld bestuur van belanghebbenden.

Dit bestuur laat zich over de inhoud/opzet van de kraan- en hei-opleidingen adviseren door een adviescommissie van belanghebbende deskundigen.

Toetsing aan de aanwijzingen

Aanwijzing 124l:

Er is geen wettelijke bevoegdheid om tarieven voor de ZBO-activiteiten vast te stellen. Bij de geplande invoering van het nieuwe Arbobesluit op 1-3-1997 zal worden voorzien in een tariefstelling voor de afgifte van certificaten volgens art. 31a Arbowet. Dit artikel zal bij eerstvolgende wetswijziging worden aangepast conform aanwijzing 124l, lid 3.

Aanwijzing 124m:

In de wet is geen specifieke taakverwaarlozingregeling opgenomen. Bij de geplande invoering van het nieuwe Arbobesluit op 1-3-1997 zal in een taakverwaarlozingregeling worden voorzien conform art. 31a Arbowet. Deze beperkt zich tot de mogelijkheid van wijziging of intrekking van de aanwijzing. Onderzocht zal worden of aanvullende bevoegdheden noodzakelijk zijn.

Aanwijzing 124q:

Organisatie is niet aangewezen als bestuursorgaan volgens de Wet openbaarheid van bestuur en Wet Nationale ombudsman. Hierin wordt zo spoedig mogelijk alsnog voorzien.

Aanwijzing 124t:

Inhoudelijk is krachtens wet (= Arbowet) aan de aanwijzing voldaan. In de wet zelf ontbreekt een duidelijke (verantwoordings)informatieverplichting conform de aanwijzing. Bij de eerstvolgende wetswijziging zal daarin alsnog worden voorzien.

Aanwijzing 124ij:

Evaluatiebepaling ontbreekt. Bij de eerstvolgende wetswijziging wordt daarin voorzien.

Organisatorische voorzieningen

Voor de erkenning van de SBW is de directie Arbeidsomstandigheden verantwoordelijk, de directie Toezicht voor het toezicht.

Subcluster 2.4 Opleidingen deskundigen radioactieve stoffen en toestellen Kernenergiewet

Algemene kenmerken

De opleidingen worden verzorgd door 9 universiteiten of universitaire instellingen, 4 hogescholen en 6 privaatrechtelijke organisaties. (Van 2 organisaties is de status onbekend). Er sprake van erkenningen van opleidingen krachtens wet (Kernenergiewet, art. 28 t/m 32 en 34), die mede namens de Ministers van VROM en VWS zijn gegeven.

De organisaties hebben een breder activiteitenpakket dan alleen deze publieke taak.

Instellingsmotief

Onafhankelijke oordeelsvorming door deskundigen.

Hoofdtak

Het (doen) opleiden tot deskundige radioactieve stoffen en toestellen op 5 niveaus. Het examineren van kandidaten aan de hand van wettelijke eindtermen/richtlijnen en het afgeven van diploma's. Doelgroepen zijn radiologische deskundigen in ziekenhuizen en in de industrie.

Discretionaire ruimte

De opleidingsorganisaties hebben weinig discretionaire ruimte. De wettelijke taakomschrijving is nauwkeurig.

Taakcluster naar hoofdtak

Het beoordelen van kwaliteit en het verstrekken van bevestigingsdocumenten.

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging: niet-wettelijk bepaalde tarieven voor opleiden, examineren en afgifte diploma's (geen collectieve middelen).

Andere controlemechanismen

- De organisaties zijn onderhevig aan concurrentie.
- Examenopgaven worden steekproefsgewijs door SZW gecontroleerd.

Toetsing aan de aanwijzingen

Bij de toetsing zijn de volgende tekortkomingen geconstateerd.

Aanwijzing 124l:

Er is geen wettelijke bevoegdheid tarieven voor ZBO-activiteiten vast te stellen.

Aanwijzing 124m:

Er is niet voorzien in een specifieke taakverwaarlozingregeling.

Aanwijzing 124q:

Organisaties zijn niet aangewezen als bestuursorgaan volgens de Wet openbaarheid van bestuur en Wet Nationale ombudsman.

Aanwijzing 124t:

Er ontbreekt een wettelijke verantwoordings-/informatieverplichting conform de aanwijzing.

Aanwijzing 124ij:

Evaluatiebepaling ontbreekt.

De tekortkomingen zullen worden gerepareerd rekening houdend met aanwijzing 124z en in overleg met de Ministeries van VROM en VWS.

Organisatorische voorzieningen

Voor de erkenning van de opleidingen is de directie Arbeidsomstandigheden verantwoordelijk, de directie Toezicht is verantwoordelijk voor het toezicht.

Cluster 3: Herkeuringscommissie Arbowet

Algemene kenmerken

Krachtens de Arbowet (art 25, lid 8) ingestelde commissie, bestaande uit 3 door de Minister van SZW benoemde onafhankelijke artsen die herkeuringen uitvoeren aan personen, die voor hun beroepsuitoefening over een goedkeurende geneeskundige verklaring moeten beschikken.

Een dergelijke verklaring is thans uitsluitend verplicht voor kraan- en heismachinisten in de bouw. Sinds 1 mei 1992 heeft de commissie twee herkeuringsaanvragen ontvangen en afgehandeld.

Instellingsmotief

Onafhankelijke oordeelsvorming door deskundigen.

Hoofdtak

Het doen van uitspraken over de ingediende verzoeken tot herkeuring van personen die volgens de Arbowet een geneeskundige verklaring moeten hebben om hun beroep te mogen uitoefenen. De commissie heeft geen neventaken.

Discretionaire ruimte

De herkeuringscommissie heeft weinig discretionaire ruimte. De wettelijke taakomschrijving is echter nauwkeurig.

Taakcluster naar hoofdtak

Besluiten in individuele gevallen van niet-geldelijke aard.

Financiële gegevens

De reis- en vacatiegelden van de commissieleden en de secretariaatskosten worden betaald uit collectieve middelen (begrotingsgelden SZW).

De tarieven voor de herkeuringen zijn voor rekening van de werkgever van de herkeurde persoon. Deze tarieven moeten zijn goedgekeurd overeenkomstig de Wet tarieven gezondheidszorg of zijn vastgesteld door het Centraal Orgaan Tarieven Gezondheidszorg.

Andere controlemechanismen

geen

Toetsing aan de aanwijzingen

Bij de toetsing zijn de volgende afwijkingen geconstateerd.

De wet kent geen bevoegdheden toe aan de Minister m.b.t. goedkeuring van de begroting, financieel toezicht, voorafgaande toestemming m.b.t. privaatrechtelijke rechtshandelingen, goedkeuring jaarrekening etc.. Gezien de taakstelling van de commissie zijn deze bevoegdheden ook niet nodig.

Tarieven voor herkeuringen moeten zijn goedgekeurd overeenkomstig de Wet tarieven gezondheidszorg of vastgesteld door het Centraal orgaan tarieven gezondheidszorg. Deze tarieven worden betaald door de werkgever.

Aanwijzing 124m:

De wet kent geen taakverwaarlozingregeling. Wel kan de Minister sturen via het instrument van benoeming en ontslag commissieleden.

Aanwijzing 124s:

Er is geen wettelijke verplichting tot het uitbrengen van een jaarverslag.

Aanwijzing 124ij:

In de wet is geen evaluatiebepaling opgenomen.

Gezien het feit dat de activiteiten van de herkeuringscommissie (vrijwel) nihil zijn en de toekomst onduidelijk is, worden er thans geen voorstellen tot aanpassing van de regelgeving aan de aanwijzingen gedaan. Waarschijnlijk is dat de wettelijke bepalingen m.b.t. herkeuring en herkeuringscie. zullen vervallen. Mocht aan de herkeuringscommissie niettemin een substantiële taak worden toegewezen, dan zal aanpassing aan de aanwijzingen alsnog plaatsvinden.

Organisatorische voorzieningen

SZW verzorgt het secretariaat van de commissie. De directie Toezicht is verantwoordelijk voor het toezicht.

4.4 Arbeidsverhoudingen

Sociaal Economische Raad

Inleiding

De Sociaal-Economische Raad, ingesteld bij de Wet op de bedrijfsorganisatie 1950, vervult een aantal bestuurlijke taken. Hij fungeert als toporgaan van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie en voert taken die voortvloeien uit een aantal wetten, zoals de Wet op de ondernemingsraden, de Vestigingswet bedrijven 1954 en de Wet assurantiebemiddelingsbedrijf.

De taken van de SER ten aanzien van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie en die van de (hieronder te behandelen) bedrijfslichamen zijn onderwerp van het kabinetsstandpunt over de toekomst van de Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie (PBO), dat het kabinet op 28 oktober 1996 aan het parlement heeft aangeboden (TK 1996/1997, 25091, nr. 1).

Algemene kenmerken

Rechtspersoonlijkheid bezittend publiekrechtelijk lichaam.

Instellingsmotief

inschakeling van betrokkenen en benutting deskundigheid

Hoofdtak

Een het belang van het Nederlandse volk dienende werkzaamheid van het bedrijfsleven te bevorderen, alsmede het belang van het bedrijfsleven en de daartoe behorende personen te behartigen. Concreet: het instellen van bedrijfslichamen en het houden van toezicht op de activiteiten van deze lichamen.

Discretionaire ruimte

Binnen de door de Wet op de bedrijfsorganisatie gestelde kaders is sprake van een, gemiddeld genomen ruime, per deeltaak variërende discretionaire ruimte.

Taakcluster/Hoofdtak

Toezicht houden op het functioneren van de bedrijfslichamen en op de uitvoering van de doelstellingen van het PBO-stelsel in het algemeen.

Financiële gegevens

Bekostiging door middel van opcenten op retributies bedrijvenregister Kamers van Koophandel en Fabrieken

Omvang

apparaatskosten	f.	29 mln.
programmakosten	f.	38,4 mln.

Andere controle-mechanismen

Interne controle door samenstellende delen

Toetsing aan de aanwijzingen:

- De wet laat veel ruimte voor eigen taakinvoering (124 g);
- Er is geen wettelijke taakverwaarlozingsregeling (124 m);
- Niet is geregeld welke privaatrechtelijke rechtshandelingen voorafgaande goedkeuring van de Minister behoeven (124 o);
- De Minister kan geen regels stellen met betrekking tot de inrichting van de jaarrekening (124 p);
- Het personeel heeft geen ambtenarenstatus conform de Ambtenarenwet (124 u);

- Er is geen wettelijke evaluatieverplichting (124 ij).

Het al dan niet corrigeren van genoemde afwijkingen is afhankelijk van het nog vast te stellen kabinetsstandpunt omtrent het functioneren van de PBO.

Organisatorische voorzieningen

De directie Arbeidsverhoudingen is verantwoordelijk voor het beleid, de directie Toezicht is belast met het (financiële) toezicht op de SER.

Bedrijfslichamen

Inleiding

Bedrijfslichamen zijn een vorm van functioneel bestuur voor en door sectoren van het bedrijfsleven met als grondslag artikel 134 van de Grondwet. De Wet op de bedrijfsorganisatie 1950 is een kaderwet die representatieve ondernemers- en werknemersorganisaties in een bepaalde sector de *mogelijkheid* biedt om, ondersteund met publiekrechtelijk instrumentarium op sociaal-economisch gebied, samen te werken. Zij hebben tot taak een in het belang van het Nederlandse volk dienende bedrijfsuitoefening van ondernemingen waarvoor zij zijn ingesteld te bevorderen alsmede het gemeenschappelijke belang van die ondernemingen en van de daarbij betrokken personen te behartigen. Zij kunnen verordeningen vaststellen en heffingen opleggen ter vervulling van hun taak. Naast uitvoering van genoemde taak vervullen de schappen tevens taken in het kader van medebewind ter uitvoering van nationale wetgeving en EU-regelgeving. Er zijn momenteel 38 produkt- en bedrijfschappen, waarvan één bedrijfsschap in afbouw is (Landbouwschap).

Algemene kenmerken

Rechtspersoonlijkheid bezittende publiekrechtelijk bedrijfslichaam ex artikel 134 Grondwet, ingesteld krachtens de Wet op de bedrijfsorganisatie 1950.

Instellingsmotief

Inschakeling van betrokkenen en benutting deskundigheid.

Hoofdtak

Het bevorderen van een bedrijfsuitoefening in het belang van het Nederlandse volk en het behartigen van het gemeenschappelijk belang van de ondernemingen waarvoor zij zijn ingesteld en de daarbij betrokken personen.

Discretionaire ruimte

Binnen de door de Wet op de bedrijfsorganisatie gestelde kaders is sprake van een, gemiddeld genomen ruime, per deeltaak variërende discretionaire ruimte. In de instellingsverordening wordt deze ruimte per onderwerp nader bepaald.

Taakcluster/Hoofdtak

Zelfregulerende groep

Financiële gegevens

Bekostiging door heffingen respectievelijk bijdrage overheid voor wat betreft medebewind (begroting LNV).

Omvang

apparaatskosten en programmakosten: variërend per lichaam

Andere controlemechanismen

Interne controle door samengestelde delen

Toetsing aan de aanwijzingen

- De wet laat (veel) ruimte voor eigen taakvervulling (124g);
- Er is geen algemene taakverwaarlozingsregeling (wel met betrekking tot opgedragen taken) (124m);
- De Minister heeft niet de bevoegdheid tarieven en heffingen goed te keuren (124l);
- Niet geregeld is welke privaatrechtelijke rechtshandelingen voorafgaande goedkeuring van de Minister behoeven (124o);
- Er is geen verplichting om een jaarrekening aan de Minister uit te brengen (124p);
- Er is geen wettelijk geregelde informatieplicht (124t);
- Het personeel heeft geen ambtenarenstatus in de zin van de Ambtenarenwet (124u);

- Er is geen wettelijke evaluatieverplichting (124ij).

Het al dan niet corrigeren van genoemde afwijkingen is afhankelijk van het nog vast te stellen kabinetsstandpunt inzake de toekomst van de PBO.

Organisatorische voorzieningen

De directie Arbeidsverhoudingen is verantwoordelijk voor het beleid, de SER houdt toezicht op de bedrijfslichamen, SZW/directie Toezicht is (via toezicht op SER) belast met meta-toezicht.

Uitvoering ontslagtaak: Regionaal Directeur Arbeidsvoorziening

Inleiding

Het ontslagrecht kent naast een civielrechtelijke mogelijkheid tot beëindiging van de arbeidsverhouding een bestuurlijke preventieve ontslagtoets. Bij brief van 23 november 1994 (TK 1994/1995, 22 977, nrs. 3-4) heeft het Kabinet aangegeven de preventieve ontslagtoets te handhaven. Deze toets voorziet zowel voor werkgevers als werknemers in een objectief oordeel over de redelijkheid van een voorgenomen ontslag. In artikel 6 van het BBA 1945 is de bevoegdheid om toestemming te verlenen tot het beëindigen van een arbeidsverhouding toegewezen aan de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De uitvoering van deze toets is gedelegeerd aan de Regionaal Directeur Arbeidsvoorziening (RDA) bij Besluit van 20 december 1990 (Stcrt. 1990, 252) en nadien enkele malen verlengd. De beleidsregels met betrekking tot de toepassing van de toets worden periodiek op grond van arbeidsmarktindicatoren aangepast. Het ontslagrecht maakt deel uit van een (momenteel in voorbereiding zijnd) wetsvoorstel waarin beleidsvoornemens ten aanzien van Flexibiliteit en Zekerheid zijn neergelegd. In dat kader wordt tevens de positie van de RDA nader geregeld in die zin dat de voorlopige delegatie wordt omgezet in een permanente rechtstreekse toedeling van de uitvoeringsbevoegdheid (attributie).

Algemene kenmerken

De RDA is een functionaris van de Arbeidsvoorzieningsorganisatie, aangesteld op grond van artikel 33 van de Arbeidsvoorzieningswet 1990 (artikel 36 wetsvoorstel nieuwe Arbeidsvoorzieningswet 1996, nr 24 450, EK nr. 317).

Instellingsmotief

Onafhankelijke oordeelsvorming door deskundigen

Hoofdtak

Toetsing van aanvragen tot beëindiging van een arbeidsverhouding

Discretionaire ruimte

Nauwkeurige taakomschrijving met een aanzienlijke discretionaire ruimte.

Taakcluster

Besluiten in individuele gevallen van niet geldelijke aard

Financiële gegevens

Bekostiging via de algemene begroting arbeidsvoorzieningsorganisatie (niet afgescheiden post), die wordt gefinancierd uit de begroting van SZW.

Andere controlemechanismen

Geen

Toetsing aan de aanwijzingen

Er is geen sprake van openbaarheid van vergadering. (124 r). Dit element blijft ongewijzigd, daar het individuele gevallen betreft met een hoge mate van privacygevoeligheid respectievelijk vertrouwelijke bedrijfsinformatie.

De betreffende functionaris heeft geen ambtenarenstatus in de zin van de Ambtenarenwet. Dit element blijft eveneens ongewijzigd (zie motivatie bij Arbeidsvoorzieningsorganisatie).

Organisatorische voorzieningen

De directie Arbeidsverhoudingen is belast met de beleidsontwikkeling terzake van het ontslagrecht, de directie Arbeidsmarkt met de organisatorische inbedding in de Arbeidsvoorzieningsorganisatie, en tenslotte de directie Toezicht met het toezicht op de

rechtmatigheid en doelmatigheid (zie ook organisatorische voorzieningen bij Arbeidsvoorzieningsorganisatie).

Uitvoering ontslagtaak - Centraal Bureau Grafische Bedrijven

Inleiding

De uitvoering van de preventieve ontslagtoets is naast de delegatie aan de RDA vanaf 1945 voor wat betreft de grafische bedrijfstak gedelegeerd aan het Centraal Bureau Grafische Bedrijven te Amstelveen. Per 1 januari 1997 is deze bevoegdheid overgedragen aan de RDA's, met dien verstande dat de aanvragen die al vóór 1-1-1997 bij het CBGB waren ingediend nog door dit bureau zullen worden afgehandeld.

In de loop van 1997 zal dan ook sprake zijn van materiële beëindiging van deze bestuurstaak (verbetervoorstellen voor de hieronder geconstateerde afwijkingen zijn dan ook niet meer relevant).

Algemene kenmerken

Is een privaatrechtelijk rechtspersoon zonder winstoogmerk (stichting) opgericht door werkgevers en werknemers in de grafische industrie.

Instellingsmotief

Onafhankelijke oordeelsvorming/participatie van betrokkenen.

Hoofdtak

Toetsing van aanvragen tot beëindiging van een arbeidsverhouding in de grafische sector.

Discretionaire ruimte

Nauwkeurige taakomschrijving met aanzienlijke discretionaire ruimte.

Taakcluster

Besluiten in individuele gevallen van niet geldelijke aard

Financiële gegevens

Bekostiging uit eigen middelen van de grafische sector

Andere controlemechanismen

Geen

Toetsing aan de aanwijzingen

- is privaatrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan;
- minister heeft geen inlichtingenrecht;
- evaluatieverplichting is niet geregeld.

Organisatorische voorzieningen

De directie Arbeidsverhoudingen is belast met de beleidsontwikkeling terzake van het ontslagrecht, de directie Toezicht houdt toezicht op de rechmatigheid en doelmatigheid.

Uitvoering art 8 BBA 1945 (Werktijdverkorting) - Centraal Bureau Grafische Bedrijven

Inleiding

Op grond van artikel 8 BBA 1945 is het de werkgever verboden de werktijd van de werknemer te stellen/ gesteld te houden beneden het bedongen aantal uren, behoudens ontheffing door of vanwege de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De minister kan op grond van artikel 32 BBA 1945 zijn bevoegdheden voorwaardelijk of onvoorwaardelijk overdragen aan organisaties uit het bedrijfsleven. Voor wat betreft de grafische industrie heeft de Minister van SZW zijn bevoegdheid overgedragen aan het Centraal Bureau Grafische Bedrijven (CBGB) bij besluit van 27 februari 1974 (Stcrt. 1974, nr 46). Bij de uitoefening van de bevoegdheid dient het CBGB de Richtlijnen werktijdverkorting (Stcrt. 1974, 46) toe te passen.

Indien een ontheffing (vergunning werktijdverkorting) is afgegeven kan een beroep worden gedaan op een uitkering krachtens de Werkloosheidswet voor de niet-gewerkte uren.

Aangezien de positionering van deze bestuurstaak bij het CBGB momenteel ter discussie staat, is het formuleren van verbetervoorstellen voor de hieronder geconstateerde afwijkingen op dit moment niet opportuun

Algemene kenmerken

Is een privaatrechtelijk rechtspersoon zonder winstoogmerk (stichting) opgericht door werkgevers en werknemers in de grafische industrie.

Instellingsmotief

Onafhankelijke oordeelsvorming en participatie van maatschappelijke organisaties.

Hoofdtak

Toetsing verzoeken om ontheffing van verbod ex art. 8 BBA 1945 in de grafische industrie.

Discretionaire ruimte

Binnen de Richtlijnen werktijdverkorting een ruime discretionaire ruimte.

Taakcluster

Besluiten in individuele gevallen van niet-geldelijke aard

Financiële gegevens

Bekostiging uit eigen sectorale middelen

Andere controlemechanismen

Administratieve rechter

Toetsing aan de aanwijzingen

- is privaatrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan;
- minister heeft geen inlichtingenrecht;
- periodieke evaluatie is niet geregeld.

Organisatorische voorzieningen

De directie Arbeidsverhoudingen is belast met de beleidsontwikkeling m.b.t. werktijdverkorting, de directie Sociale Verzekeringen is verantwoordelijk voor beleidsontwikkeling m.b.t. uitkeringsaspecten, de Directie Toezicht is verantwoordelijk voor het toezicht.

Uitvoering art 8 BBA 1945 (Werktijdverkorting) - Hoofdbedrijfschap Ambachten, Bedrijfschap Schoen- en Lederwarenindustrie, Bedrijfschap Lederindustrie

Inleiding

Voor wat betreft de PBO-lichamen: zie SER en Bedrijfslichamen.

Op grond van artikel 8 BBA 1945 is het de werkgever verboden de werktijd van de werknemer te stellen/gesteld te houden beneden het bedongen aantal uren, behoudens ontheffing door of vanwege de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De minister kan op grond van artikel 32 BBA 1945 zijn bevoegdheden voorwaardelijk of onvoorwaardelijk overdragen aan organisaties uit het bedrijfsleven. Voor wat betreft het schoenherstellersbedrijf, de schoen- en lederwarenindustrie en de lederindustrie heeft de Minister van SZW zijn bevoegdheid overgedragen aan genoemde bedrijfslichamen bij besluiten van 29 februari 1974 (Stcrt. 1974, nr 46), 9 januari 1981 (Stcrt. 1981, nr. 9) en 18 december 1995 (Stcrt. 1985 nr. 247). Bij de uitoefening van de bevoegdheid dienen de bedrijfslichamen de Richtlijnen werktijdverkorting (Stcrt. 1974, 46) toe te passen.

Indien een ontheffing (vergunning werktijdverkorting) is afgegeven kan een beroep worden gedaan op een uitkering krachtens de Werkloosheidswet voor de niet gewerkte uren.

Algemene kenmerken

Rechtspersoonlijkheid bezittende publiekrechtelijk bedrijfslichaam ex artikel 134 Grondwet, ingesteld krachtens de Wet op de bedrijfsorganisatie 1950.

Instellingsmotief

Onafhankelijke oordeelsvorming en participatie van maatschappelijke organisaties

Hoofdtak

Toetsing verzoeken om ontheffing van verbod ex art. 8 BBA 1945 in de sectoren waar deze bedrijfslichamen zijn ingesteld.

Discretionaire ruimte

Binnen de Richtlijnen werktijdverkorting een ruime discretionaire bevoegdheid

Taakcluster/Hoofdtak

Besluiten in individuele gevallen van niet-geldelijke aard

Financiële gegevens

Bekostiging uit de algemene begroting van het schap waarvan de inkomsten worden gevormd door heffingen (zie bedrijfslichamen).

Omvang

niet specificeerbaar

Andere controlemechanismen

- interne controle door samengestelde delen;
- Raad van beroep voor het bedrijfsleven.

Toetsing aan de aanwijzingen

Zie Bedrijfslichamen.

Het al of niet corrigeren van genoemde afwijkingen zal afhangen van het nader vast te stellen kabinetsstandpunt omtrent de toekomst van de PBO.

Organisatorische voorzieningen

Zie CBGB-werktijdverkorting

Bijlage 2 bevat een overzicht van alle SZW-voorstellen ter verbetering van het sturings- en toezichtsinstrumentarium van de SZW-ZBO's.

5 Conclusies

Conclusie van de ZBO-doorlichting bij SZW is:

- dat de doorlichtingsresultaten als zodanig geen aanleiding zijn om bepaalde taken niet langer als publieke taak te beschouwen;
- dat in een aantal gevallen (de werknemersverzekeringen, de drie SZW-stichtingen, de herkeuringscommissie Arbowet, de PBO-organen, de uitvoering van de preventieve ontslagtoets en de toetsing van aanvragen werktijdverkorting) reeds sprake was van een heroriëntatie op de vraag of de betreffende publieke taken gecontinueerd moet worden, op de institutionele organisatie van de uitvoering van die taken, of op de vraag of die taken op rijksniveau uitgevoerd moeten blijven worden;
- dat een groot gedeelte van de in het kader van deze doorlichting door SZW voorgestelde verbeteringen van het sturings- en toezichtsinstrumentarium kunnen worden ingepast in reeds in ander verband in gang gezette beleids- en wetsvoorstellen;
- dat de verbetervoorstellen (en hun implementatie) onderdeel uitmaken van een samenhangend pakket maatregelen en activiteiten gericht op versterking van de aandacht voor verzelfstandigings-, sturings- en toezichtsvraagstukken binnen SZW.

Bijlage 1 Overzicht van alle door SZW in ZBO-doorlichting onderzochte (clusters van) organen

Sociale Verzekeringen

- Fonds Voorheffing Pensioenverzekering
- Stichting Silicose Oud Mijnwerkers
- College Toezicht Sociale Verzekeringen
- Tijdelijk Instituut Coördinatie en afstemming
- Sociale Verzekeringsbank
- Verzekeringskamer
- Bedrijfsverenigingen
- Uitvoeringsinstellingen
- Stichting Administratiekantoor Zuid-Limburg

Arbeidsmarkt

- Arbeidsvoorzieningsorganisatie
- Regionale Besturen Arbeidsvoorziening
- Ontslagcommissie Arbeidsvoorzieningsorganisatie
- Stichting Vrijwillig Vervroegde Uittreding Sociale Werkvoorziening
- Stichting Pensioenfonds Sociale Werkvoorziening
- Stichting aanvullende Oudedagsvoorziening Sociale Werkvoorziening

Arbeidsomstandigheden

- Keuringsinstanties ingevolge de WGW
- Opleidingen/opleidingsinstituten ingevolge Arbowet/Kernenergiewet
- Herkeuringscommissie Arbowet
- Stoomwezen BV
- Onderzoeksinstituut voor kranen Keboma
- Beproevinginrichtingen hijsmiddelen Arbowet
- Arbo-diensten

Arbeidsverhoudingen

- Sociaal-economische Raad
- Product- en bedrijfsschappen
- Regionaal Directeur Arbeidsvoorziening
- Stichting Centraal Bureau Grafische Bedrijven

Bijlage 2 Overzicht van de SZW-voorstellen ter verbetering van het sturings- en toezichtsinstrumentarium

Sociale Verzekeringen

In de OSV 1997 worden de volgende verbetervoorstellen opgenomen:

- de reglementen van SVb en Ctsv zullen aan ministeriële goedkeuring worden onderworpen;
- er komt een wettelijke verplichting tot periodieke evaluatie van het functioneren van SVb, Tica en Ctsv;
- de verdeling van regelstellende bevoegdheden tussen minister enerzijds en Lisv/SVb anderzijds zal opnieuw worden bezien;
- het Lisv (de rechtsopvolger van het Tica) wordt een publiekrechtelijk orgaan;
- de minister krijgt de bevoegdheid om bestuursleden van het Lisv te benoemen, te schorsen en te ontslaan;
- de vergaderingen van het Lisv-bestuur worden openbaar voor wat betreft de punten vaststelling van begroting, jaarverslag en jaarrekening.

In de concept-regeling Stichting Silicose Oud Mijnwerkers worden volgende verbetervoorstellen opgenomen:

- de minister krijgt de bevoegdheid tot goedkeuring van de besluiten tot uitbesteding van de werkzaamheden en tot instemming met de begroting van de Stichting Silicose;
- de minister krijgt de bevoegdheid tot goedkeuring van wijzigingen in het uitkeringsreglement van de Stichting Silicose die gevolgen hebben voor de rijksuitgaven;
- de minister krijgt een actief en passief informatierecht bij de Stichting Silicose
- het financiële toezicht (bevoorschottings- en verantwoordingssystematiek) worden aangescherpt.

Arbeidsmarkt

Op arbeidsmarktterrein worden, naast de in de nieuwe Arbeidsvoorzieningswet reeds opgenomen nieuwe/aangescherpte bevoegdheden van de minister, geen nieuwe verbetervoorstellen gedaan.

Arbeidsomstandigheden

In de Wet Gevaarlijke Werktuigen worden de volgende verbetervoorstellen opgenomen:

- onderzocht wordt of voor de keuringsinstanties Europese richtlijnen, -UN/IMO en het Liftinstituut aanvullende ministeriële bevoegdheden m.b.t. taakverwaarlozing noodzakelijk zijn;
- de informatieverplichting voor keuringsinstanties Europese richtlijnen, -UN/IMO en het Liftinstituut wordt aangescherpt;
- voor keuringsinstanties Europese richtlijnen, -UN/IMO en het Liftinstituut wordt een verplichting tot periodieke evaluatie van het functioneren opgenomen;
- in de toelichting wordt een motivering voor de toewijzing van de wettelijke taken aan het Liftinstituut opgenomen.

In de Arbowet worden de volgende verbetervoorstellen opgenomen:

- de bepalingen over de tarieven van de opleidingen duikers, deskundig toezichthouder asbestsloop en kraan- en heimachinisten worden aangepast aan 124 I, 3e lid;

- onderzocht wordt of voor de opleidingen duikers, deskundig toezichthouder asbestsloop en kraan- en heimachinisten aanvullende ministeriële bevoegdheden m.b.t. taakverwaarlozing noodzakelijk zijn;
- het NDC en de opleidingsinstituten deskundig toezichthouder asbestsloop en kraan- en heimachinisten worden onder de werkingssfeer van Wob/WNo gebracht;
- de informatieverplichting voor opleidingen duikers, deskundig toezichthouder asbestsloop en kraan- en heimachinisten wordt aangescherpt;
- er wordt voorzien in een wettelijk verplichting tot periodieke evaluatie van de opleidingen duikers, deskundig toezichthouder asbestsloop en kraan- en heimachinisten.

In de Kernenergiewet zullen, in overleg met de bewindslieden van VROM en VWS, de volgende verbetervoorstellen opgenomen:

- de minister krijgt de bevoegdheid tarieven vast te stellen voor de opleidingen deskundigen radioactieve stoffen en toestellen;
- er komt een taakverwaarlozingsregeling voor de betreffende opleidingsinstituten;
- betreffende instituten worden onder de werkingssfeer van Wob/WNo gebracht;
- er komt een wettelijke informatieverplichting;
- er komt een wettelijk bepaling tot periodieke evaluatie.

Arbeidsverhoudingen

Geen verbetervoorstellen, naast de voorstellen die deel uitmaken van het 28 oktober 1996 naar de Tweede Kamer gezonden kabinetsstandpunt over de toekomst van de PBO.

MINISTERIE VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

HOOFDSTUK 12 DOORLICHTINGSRAPPORTAGE ZELFSTANDIGE BESTUURSORGANEN

1 Inleiding

In dit hoofdstuk treft u de resultaten aan van de toetsing aan de aanwijzingen van de zelfstandige bestuursorganen op het terrein van VWS, conform het voorgeschreven stramien.

In dit hoofdstuk wordt met name ingaan op de definitieve vaststelling van de bij de doorlichting te betrekken organen en op de voornemens naar aanleiding van de doorlichting. Met betrekking tot de implementatie van de voornemens is er voor gekozen om zoveel mogelijk aan te sluiten bij voorgenomen dan wel reeds in gang gezette (aanpassings)wetgevingstrajecten.

Deze toetsing aan de aanwijzingen en de daaruit getrokken conclusies zijn opgenomen in de (interdepartementale) eindrapportage doorlichting zelfstandige bestuursorganen aan de Tweede Kamer.

Evenals bij andere departementen heeft de discussie over de vormgeving, aansturing en toezicht van zelfstandige bestuursorganen aan de hand van de aanwijzingen, aanleiding gegeven om nadrukkelijk stil te staan bij de sturings- en toezichtsrelatie tussen het kerndepartement en zelfstandige bestuursorganen op het terrein van VWS. De zelfstandige bestuursorganen op het terrein van VWS verschillen sterk naar aard en onderwerp van de werkzaamheden, hetgeen er bij het uniform hanteren van de aanwijzingen toe zou leiden dat in een aantal gevallen een te strakke relatie met de zelfstandige bestuursorganen zou ontstaan, terwijl in andere gevallen de ministeriële verantwoordelijkheid teveel zou worden ingeperkt. Uit de doorlichting van de zelfstandige bestuursorganen blijkt, dat in de wijze waarop aansturing en toezicht bij de bestaande VWS-ZBO's is vorm gegeven in belangrijke mate tegemoet wordt gekomen aan deze noodzakelijke nuancerings. Daar tegenover staat dat uit dit geheel van historisch gegroeide werkwijzen en relaties niet een geheel eenduidige visie op aansturing en toezicht valt te destilleren. De aanwijzingen voorzien hier ook niet in, maar vormen hiervoor wel een aanleiding en een hulpmiddel.

In het algemene deel van de interdepartementale rapportage is terecht aandacht besteed aan dit vraagstuk van nuancerings voor (groepen) zelfstandige bestuursorganen t.o.v. de aanwijzingen en de implicaties daarvan in termen van bestuurlijke en politieke risico's.

Voor VWS heeft deze discussie er toe geleid, mede in het licht van de vormgeving van de uitvoeringsorganen Volksgezondheid (Ziekenfondsraad, COTG, College Ziekenhuisvoorzieningen en de Commissie Sanering Ziekenhuisvoorzieningen), dat de Tweede Kamer is toegezegd dat in het voorjaar van 1997 een toezichtsfilosofie aan de Tweede Kamer zal worden gezonden.

2 Zelfstandige bestuursorganen op het terrein van VWS

2.1 Organen betrokken in de inventarisatie

De bij de eerste ronde gehanteerde lijst van instanties en organen had een voorlopig karakter, dit mede in afwachting van de definitieve vaststelling van de aanwijzingen. Deze lijst bestond uit de volgende organen:

Betrokken bij het onderzoek van de Algemene Rekenkamer:

- Nederlandse Filmkeuring
- Centraal Orgaan Tarieven Gezondheidszorg
- Ziekenfondsraad
- Centraal Administratie Kantoor B.V.

- Ziekenfondsen, Onderlinge Waarborgmij. 'Amsterdam e.o.'
- Stichting uitvoering omslagregeling WTZ
- Specialistenregistratie commissies KNMG
- Commissies voor gebiedsaanwijzing
- Kunststof- en rubberinstituut TNO
- College bloedtransfusie van het NRK
- College ter beoordeling van geneesmiddelen
- Commissie Sanering Ziekenhuisvoorzieningen
- Praeventiefonds
- Pensioen- en Uitkeringsraad
- Commissie Algemene Ongevallenregeling Indonesië

Nieuwe door VWS voorlopig aangemelde organen:

- College voor Ziekenhuisvoorzieningen
- Stichting fonds chronisch zieken
- Aids-fonds
- Nationaal Comité 4 en 5 mei
- Stichting Informatie- en Coördinatieorgaan Dienstverlening Oorlogsgetroffenen
- Landelijke Bureau Inning Onderhoudsbijdragen
- Eurotransplant
- Commissies voor medisch wetenschappelijk onderzoek
- Centrale commissie voor medisch wetenschappelijk onderzoek
- Stichting Registratie Orgaandonatie
- KEMA (certificering)/Stichting TNO Certification
- Fonds voor de Topsporter
- Uitvoeringsorganen AWBZ

Deze lijst vormde het uitgangspunt voor de verdere doorlichting.

2.2 Organen niet meegenomen in de uiteindelijke doorlichting

Besloten is de volgende organen niet te betrekken bij de definitieve afronding van de doorlichtingsoperatie:

- LBIO
- CAK B.V.
- Eurotransplant
- Commissies voor medisch wetenschappelijk onderzoek
- Centrale commissie voor medisch wetenschappelijk onderzoek
- Stichting Registratie Orgaandonatie
- Stichting fonds chronisch zieken
- Aids-fonds
- Fonds voor de Topsporter

De keuze om bepaalde organen niet bij de verdere doorlichting te betrekken wordt in het hierna volgende toegelicht.

Het College Ziekenhuisvoorzieningen is wel betrokken bij de definitieve afronding van de inventarisatie. Het College had echter, formeel-juridisch gezien, alleen adviserende taken. De aanwijzingen passen inhoudelijk niet op instellingen die uitsluitend adviserende taken hebben. Desalniettemin is besloten het College in de huidige vorm te betrekken bij de afronding van de doorlichting, omdat het voornemen bestaat het college om te vormen van adviesorgaan in een uitvoeringsorgaan.

Ook het College voor de bloedtransfusie van het Nederlandse Rode Kruis, heeft als hoofdtaak het adviseren van de Minister van VWS. Echter ook voor dit College geldt dat besloten is tot een heroverweging van de organisatie van de bloedvoorziening en is om die reden in de doorlichting betrokken.

Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen (LBIO)

Het LBIO zal worden betrokken bij de doorlichting bij het Ministerie van Justitie.

Instellingen geregeld in de ontwerp-Wet op de orgaandonatie en de Wet Regelen inzake medisch wetenschappelijk onderzoek met mensen

Het betreft de Stichting Registratie Orgaandonatie, Eurotransplant, de Commissies voor medisch wetenschappelijk onderzoek en de Centrale commissie voor medisch wetenschappelijk onderzoek. Voor alle geldt dat ze gelet op de peildatum bij de inventarisatie buiten beschouwing blijven. Met betrekking tot de peildatum is afgesproken dat bij de doorlichting slechts die organen betrokken zullen worden die voor de datum van 1 januari 1996 reeds bestonden. Nieuwe zelfstandige bestuursorganen zullen vanaf die datum worden getoetst aan de (concept-)aanwijzingen. Te zijner tijd zal wel moeten worden bezien of de wet gelet op de aanwijzingen moet worden aangepast.

Centraal Administratie Kantoor B.V. (CAK)

Het CAK verricht op grond van artikel 16 AWBZ werkzaamheden namens uitvoeringsorganen. De werkzaamheden van het CAK worden in mandaat en namens de in de AWBZ genoemde uitvoeringsorganen verricht en dus niet op eigen naam. Het is derhalve geen zelfstandig bestuursorgaan.

De Stichting Aids-fonds, de Stichting Nationaal Fonds Chronisch Zieken en het Fonds voor de Topsporter.

Deze Fondsen worden gesubsidieerd door VWS. Op hun beurt ondersteunen deze Fondsen initiatieven/projecten op het gebied van preventie, voorlichting, zorgontwikkeling en onderzoek (Aids-fonds), respectievelijk projecten gericht op de verbetering van de zorg voor of de positie van chronisch zieken (Nationaal Fonds Chronisch Zieken) en van topsporters (Fonds voor de Topsporter). Het gaat om de ondersteuning van door het veld opgerichte instellingen, waarvan taken en structuur niet zodanig zijn dat van een zelfstandig bestuursorgaan kan worden gesproken.

3 Voornemens naar aanleiding van de toetsing aan de aanwijzingen

In het hierna volgende wordt in het kort aangegeven in hoeverre ten aanzien van de bij de doorlichting betrokken zelfstandige bestuursorganen voornemens bestaan tot aanpassing overeenkomstig de aanwijzingen. Voor een aantal organen bestaan voornemens voor concrete maatregelen tot verbetering overeenkomstig de vastgestelde aanwijzingen.

Ziekenfondsraad, het Centraal Orgaan Tarieven Gezondheidszorg, het College Ziekenhuisvoorzieningen en de Commissie Sanering Ziekenhuisvoorzieningen

In het kader van de herziening van de advies- en uitvoeringsstructuur volksgezondheid en zorggerelateerde dienstverlening is bij brief van 11 juli 1996 het toekomstige besturingsmodel voor deze organen geschetst. Een wetsvoorstel 'aanpassing uitvoeringsorganen volksgezondheid en zorggerelateerde dienstverlening' wordt momenteel voorbereid en zal aan de Ministerraad worden voorgelegd. Bij het opstellen van het wetsvoorstel zullen de aanwijzingen zoveel mogelijk worden verwerkt. Bij de aanpassing van de regelgeving in verband met de herziening van de advies- en uitvoeringsstructuur wordt mede getoetst aan de aanwijzingen.

Stichting Uitvoering Omslagregeling WTZ

De vormgeving van de Stichting zal in overeenstemming worden gebracht met Aanwijzingen voor zelfstandige bestuursorganen. De voorbereiding van een voorstel van wet daartoe is ter hand genomen.

College ter beoordeling van de geneesmiddelen, Commissie voor de gebiedsaanwijzing, de NV KEMA, de Stichting TNO Certification, Kunststof- en rubberinstituut TNO.

Bij de reeds aangekondigde wijziging van de Wet op de geneesmiddelenvoorziening, die thans ambtelijk in voorbereiding is, zal de regeling van het College met inachtneming van de aanwijzingen, in de wet worden opgenomen. Dit geldt, bij ongewijzigd bestaan en werken, ook voor het instituut Commissie voor de gebiedsaanwijzing. De aan de KEMA en de Stichting TNO Certification opgedragen keuringstaak zal bij wijziging van de desbetreffende regelgeving, uitgaande van hetgeen omtrent de toedeling van privaatrechtelijke organisaties is vastgelegd in de aanwijzingen, in lijn worden gebracht met de aanwijzingen. In verband met de intrekking van het besluit rubbercondomen, zal het Kunststoffen en rubberinstituut TNO per 14 juni 1998 van zijn taak worden ontheven. Een aan de aanwijzingen aangepaste regeling is derhalve niet geboden.

Registratiecommissie ex artikel 14 van de Wet op beroepen in de individuele gezondheidszorg (BIG)

De thans bestaande registratiecommissies worden afgeschaft met de inwerkingtreding van artikel 14 van de Wet BIG. De in dit artikel genoemde commissies zijn op zichzelf genomen zelfstandige bestuursorganen. De beoogde inwerkingtreding van artikel 14 is eind volgend jaar. Momenteel wordt met de KPMG bezien op welke punten de wet gelet op de Aanwijzingen nog moet worden aangepast.

College voor de bloedtransfusie van het Nederlandsche Rode Kruis

Besloten is tot een heroverweging van de organisatie van de bloedvoorziening. In dat kader wordt de organisatorische positie van het college opnieuw bezien, waarbij met name de adviestaken van het college aan een nader onderzoek worden onderworpen. Bij een reorganisatie van de bloedvoorziening zal toetsing aan de aanwijzingen plaatsvinden, indien tot de oprichting van een zelfstandig bestuursorgaan wordt besloten.

Praeventiefonds

Het Praeventiefonds zal in de toekomst opgaan in het nieuwe op te richten orgaan ZorgOnderzoek Nederland. Het wetsvoorstel ter zake is ter advisering naar de Raad van State. In het voorstel is rekening gehouden met de (concept)aanwijzingen.

Pensioen- en Uitkeringsraad (PUR), Nationaal Comité 4 en 5 mei, Informatie- en Coördinatie-Organen Dienstverlening Oorlogsgetroffenen (ICODO), Commissie Algemene Oorlogsongevallenregeling Indonesië (CAOR)

Op enkele punten van ondergeschikte aard zullen enige aanpassingen plaatsvinden in de Wet op de Pensioen- en Uitkeringsraad conform de aanwijzingen. Bij de voorgenomen wijziging van de Wet in verband met de taakuitbreiding inzake de uitvoering van de Tijdelijke vergoedingsregeling psychotherapie na-oorlogse generatie, die naar verwachting per 1 januari 1998 in werking zal treden, zullen deze aanpassingen worden meegenomen.

In het licht van de aanwijzingen vindt momenteel een heroverweging plaats van de organisatorische positie van de openbaar gezagstaken (subsidieverlening) van het Nationaal Comité 4 en 5 mei en de Stichting ICODO.

Ten aanzien van de CAOR bestaan geen voornemens tot aanpassing gelet op het feit dat als gevolg van verdragsverplichtingen geen wijzigingen kunnen worden aangebracht en het bovendien gaat om de uitvoering van een aflopende regeling.

Nederlandse Filmkeuring

Een kabinetsstandpunt ter zake van de harmonisatie van het beleid ten aanzien van de bescherming van jeugdigen tegen voor hen mogelijk schadelijke audiovisuele producten is in voorbereiding. Als gevolg hiervan zal de huidige regeling zoals opgenomen in de Wet op de filmvertoningen mogelijk worden ingetrokken of gewijzigd, met het gevolg dat ook de positie van de Nederlandse filmkeuring opnieuw wordt bezien.

Commissie sanering ziekenhuisvoorzieningen

Algemene kenmerken

De Commissie sanering ziekenhuisvoorzieningen is een bij wet ingesteld orgaan zonder rechtspersoonlijkheid (artikel 18b, derde lid, Wet ziekenhuisvoorzieningen).

De Commissie beschikt over ruime discretionaire bevoegdheden.

Instellingsmotief

Het planningsinstrumentarium van de Wet ziekenhuisvoorzieningen (WZV) voorziet in de mogelijkheid dat de minister overgaat tot sluiting van ziekenhuisvoorzieningen. In een aantal limitatief in de wet genoemde situaties kan worden voorzien in de financiële gevolgen van sanering van ziekenhuisvoorzieningen. De Commissie is belast met het toezicht op de sanering en beslist omtrent uitkeringen.

De Commissie is samengesteld uit vertegenwoordigers van diverse (belangen-) organisaties op het gebied van de volksgezondheid. De leden vertegenwoordigen het NZf, de KNMG, werknemers- en beroepsorganisaties, het COTG, de ZFR, het CvZ (voorzitter). Daarnaast zijn er adviseurs: NVB, CvZ, COTG, ZFR, alsmede twee waarnemers van VWS.

In het kader van 'de herziening van de advies- en uitvoeringsstructuur volksgezondheid' bestaat het voornemen om de samenstelling van de commissie te wijzigen en te laten bestaan uit onafhankelijke door de minister, c.q. de Kroon, te benoemen deskundigen (Kamerstukken II, 1995/1996, 21 427, d.d. 11 juli 1996).

Hoofdtak

De taken van de Commissie zijn in de wet omschreven. Hoofdtak is het beslissen omtrent uitkeringen in het kader van de sanering en het houden van toezicht op de sanering (artikel 18b, vierde lid, WZV).

Op grond van het bepaalde in artikel 18b, tweede lid, WZV, kunnen bij algemene maatregel van bestuur nadere regels worden gesteld met betrekking tot hetgeen onder financiële gevolgen van sanering moet worden volstaan, de voorwaarden waaraan moet worden voldaan om voor een uitkering in aanmerking te komen, en met betrekking tot het toezicht op de sanering. Deze nadere regels zijn vastgelegd in het Besluit financiering sanering ziekenhuisvoorzieningen van 8 juli 1991, Stb. 1991, 465.

Taakcluster/Hoofdtak

De taken van de Commissie zijn voor een deel te kwalificeren als het nemen van besluiten over verdeling van geld, nl. besluiten over de hoogte van een bijdrage in de kosten van sanering. De toezichthoudende taak met betrekking tot de sanering kan als uitvoeringscontroleerende taak worden gekwalificeerd.

Financiële gegevens

De uitgaven van de Commissie worden gedekt door een jaarlijks door de Minister van VWS in overeenstemming met de Minister van SZW vast te stellen bijdrage uit het Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten (artikel 18b, derde lid, jo. artikel 2, zeventiende lid, WZV).

Toetsing aan de aanwijzingen

In het kader van de herziening van de advies- en uitvoeringsstructuur wordt de positie van de commissie heroverwogen. Daarbij zal tevens de toetsing aan de aanwijzingen plaatsvinden.

Organisatorische voorzieningen bij het departement

Het bevorderen van een doelmatig voorzieningenniveau ter zake van ziekenhuizen en andere inrichtingen voor de gezondheidszorg vormt een onderdeel van het volksgezondheidsbeleid en is als zodanig organisatorisch ondergebracht bij de directie Curatieve Somatische Zorg. Bij de vergaderingen van de commissie zijn twee waarnemers van het ministerie aanwezig. Eén van deze waarnemers is werkzaam bij de genoemde

directie Curatieve Somatische zorg, de ander is werkzaam bij de directie Verzekeringen en Prijsvorming Zorgsector. Hiernaast vindt geregeld overleg plaats tussen departement en Commissie.

College voor ziekenhuisvoorzieningen

Algemene kenmerken

Het College heeft rechtspersoonlijkheid (artikel 2, tiende lid, Wet ziekenhuisvoorzieningen).

Het College heeft thans formeel slechts adviserende taken.

Instellingsmotief

Advisering over de bevordering van doelmatige voorzieningen ter zake van ziekenhuizen en andere inrichtingen voor gezondheidszorg.

Het College bestaat uit personen uit de kring van de ziekenhuisvoorzieningen, medewerkers in ziekenhuisvoorzieningen, ziekenfondsen, ziektekostenverzekeraars, organen die een publiekrechtelijke ziektekostenregeling voor ambtenaren uitvoeren, gemeenten, provinciën en andere instellingen die belang hebben bij de doelmatigheid van ziekenhuisvoorzieningen, alsmede uit onafhankelijke deskundigen (artikel 2, derde lid, WZV).

Het College is in zijn oorspronkelijke vorm een adviserend orgaan. In 1989 zijn hiernaast ook een aantal uitvoerende werkzaamheden materieel aan het College overgedragen. Deze overheveling betreft werkzaamheden die voor 1 juli 1989 door ambtenaren van het ministerie werden uitgevoerd en waarbij de beoordeling binnen de door de minister afgegeven kaders en voorwaarden dient te blijven. Deze overheveling van uitvoerende werkzaamheden is het resultaat van een herbezinning op de rol van de overheid bij de uitvoering van de WZV. De formele besluiten worden - gelet op de tekst van de WZV - genomen door de Minister van VWS.

In het kader van 'de herziening van de advies- en uitvoeringsstructuur volksgezondheid' bestaat het voornemen om het College van adviesorgaan volledig om te vormen tot uitvoeringsorgaan (Kamerstukken II, 1995/1996, 21 427, d.d. 11 juli 1996). In dit kader is besloten dat het College in de toekomst zal bestaan uit onafhankelijke door de minister, c.q. de Kroon, te benoemen leden.

Hoofdtak

Het College heeft tot taak de Minister van VWS op zijn verzoek of uit eigen beweging van advies te dienen met betrekking tot de uitvoering van de Wet ziekenhuisvoorzieningen (WZV) en met betrekking tot andere, de doelmatigheid van ziekenhuisvoorzieningen betreffende, zaken.

Hiernaast heeft het College sinds 1 juli 1989 uitvoerende taken in het voorbereidingstraject van de besluitvorming. Deze werkzaamheden hebben betrekking op het uitonderhandelen van de beoordelingsbevindingen van de bestedingsgerede stukken, het beoordelen van aanbestedingsresultaten, de bouwbegeleiding inclusief toezicht alsmede de toetsing van revisietekeningen aan de vergunning (inclusief goedgekeurde meer/minderwerken) en beoordeling van de eindafrekening.

Taakcluster/Hoofdtak

Het College adviseert de Minister van VWS zowel over de planning als over de concrete doelmatigheid van de beoogde bouw van elke inrichting afzonderlijk. De advisering van het College heeft voor een groot deel betrekking op aanvragen in individuele gevallen, hoofdzakelijk van niet geldelijke aard.

De uitvoerende werkzaamheden van het College omvatten zowel uitvoeringscontrolerende taken, zoals bijvoorbeeld bouwbegeleiding inclusief toezicht, als ook het voorbereiden van besluiten in individuele gevallen.

Financiële gegevens

De uitgaven van het College worden gedekt door een jaarlijks door de Minister van VWS in overeenstemming met de Minister van SZW vast te stellen bijdrage uit het Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten (artikel 2, zeventiende lid, WZV). Met het op artikel 2, zestiende lid, WZV, gebaseerde Besluit financieel beheer College voor ziekenhuisvoorzieningen (Besluit

van 10 januari 1975, Stb. 56) zijn nadere regelen vastgesteld met betrekking tot het financieel beheer door het College.

Omvang apparaatskosten in 1994:
f. 10.428.419,- ten laste van de AWBZ

Toetsing aan de aanwijzingen

In het kader van de herziening van de advies- en uitvoeringsstructuur wordt de positie van het College heroverwogen. Daarbij zal tevens toetsing aan de aanwijzing plaatsvinden.

Organisatorische voorzieningen

Het bevorderen van een doelmatig voorzieningenniveau ter zake van ziekenhuisvoorzieningen vormt een onderdeel van het volksgezondheidsbeleid en is als zodanig organisatorisch ondergebracht bij de diverse beleidsdirecties en overkoepelend bij de directie Financieel Beleid Zorgsector van het Ministerie van VWS. Bij de diverse vergaderingen van (de commissies van) het College zijn medewerkers van het ministerie als waarnemer aanwezig. Hiernaast vindt geregeld overleg plaats tussen departement en College.

Centraal Orgaan Tarieven Gezondheidszorg

Algemene kenmerken

Het Centraal orgaan tarieven gezondheidszorg (Cotg) is een publiekrechtelijk orgaan dat rechtspersoonlijkheid is toegekend bij wet (artikel 18 Wet tarieven gezondheidszorg). De taken van het Cotg zijn in de wet omschreven. Het orgaan beschikt bij de aan haar toegewezen taken over ruime discretionaire bevoegdheden.

Instellingsmotief

Het orgaan is ingesteld met het oog op de doelstellingen van de Wet tarieven gezondheidszorg. Dat is ten eerste het meer inzichtelijk maken en het onderling afstemmen van de tariefs- en honoreringssystemen in de gezondheidszorg. Ten tweede is die afstemming noodzakelijk om een goed functionerend stelsel van voorzieningen te bereiken. Ten derde de beheersing van de kostenontwikkeling van de totale gezondheidszorg.

De wijze waarop de samenstelling van het orgaan thans is geregeld bevat zowel elementen gericht op een onafhankelijke/deskundige inbreng als elementen gericht op de behoefte aan betrokkenheid van de sector.

In het kader van de voorgenomen wijziging van de Wtg in verband met de herziening van de advies- en uitvoeringsstructuur bestaat het voornemen de bepalingen omtrent de samenstelling van het bestuur van het Cotg te wijzigingen (Kamerstukken II 1995/96, 21 427, nr. 155). Het bestuur van het Cotg zal bij het voorgestane model alleen worden gevormd door onafhankelijke deskundigen.

Hoofdtak

Het Cotg is belast met:

- a. het goedkeuren of vaststellen van tarieven en maximumtarieven;
- b. het vaststellen van richtlijnen over hoogte, opbouw en wijze van berekening van een tarief en maximumtarief of onderdelen van een tarief of maximumtarief;
- c. het gevraagd of ongevraagd adviseren van de minister;
- d. andere werkzaamheden, hem bij of krachtens wet opgedragen.

In het kader van eerder genoemd voornemen tot wijziging van de Wtg zal de adviserende taak van het Cotg komen vervallen en worden vervangen door het desgevraagd rapporteren inzake de uitvoerbaarheid en doelmatigheid van het voorgenomen beleid met betrekking tot de prijsvorming in de gezondheidszorg, alsmede het signaleren van problemen en ontwikkelingen op dat terrein.

Taakcluster/Hoofdtak

Op basis van de Wtg is het Cotg belast met het vaststellen van of goedkeuren van tarieven. De besluiten van het Cotg zijn in die zin gericht op het evenwichtig verdelen van geld.

Financiële gegevens

Ten aanzien van de apparaatsuitgaven is bepaald dat de minister regels stelt ten aanzien van begroting, beheer en rekening en verantwoording en dat bovendien begroting en rekening goedkeuring behoeven van de minister (artikelen 27 en 28 Wtg). De uitvoeringskosten worden gedekt uit het Algemene Fonds Bijzondere Ziektekosten (AFBZ).

Omvang in 1994:

apparaatskosten	f.	11,7 mln.
programmakosten	n.v.t.	

Toetsing aan de aanwijzingen

Zie voor de voorgenomen wijzigingen in de samenstelling van het bestuur en de taken van het Cotg het voorgaande.

Bij de aanpassing van de regelgeving in verband met de herziening van de advies- en uitvoeringsstructuur zullen de Aanwijzingen voor de regelgeving inzake zelfstandige bestuursorganen inacht worden genomen.

Organisatorische voorzieningen

De prijsvorming in de gezondheidszorg en de beheersing van de kostenontwikkeling vormen aspecten van het volksgezondheidsbeleid en zijn en als zodanig organisatorisch ondergebracht bij de directie Verzekeringen en Prijsvorming Zorgsector.

Die directie is aangewezen voor de aansturing en controle op het Centraal orgaan tarieven gezondheidszorg.

Periodiek overleg tussen het ministerie en het orgaan vindt plaats zowel op bestuurlijk als op ambtelijk niveau.

De vergaderingen van het orgaan en de kamers van het orgaan worden bijgewoond door ministeriële waarnemers die departementaal breed rapporteren, waardoor een continu beeld van het functioneren van het orgaan bestaat. De ministeriële waarnemers hebben in die vergaderingen slechts een raadgevende stem en informeren de vergaderingen desgevraagd over de ministeriële beleidsopvattingen.

Een goede aansturing en controle van het orgaan wordt onder andere gewaarborgd doordat het reglement van orde van het orgaan goedkeuring behoeft van de minister, de minister regelen stelt voor de begroting, het beheer van de geldmiddelen en de rekening en verantwoording van het orgaan en de minister regelen kan stellen over de wijze waarop het orgaan verslag legt van zijn werkzaamheden. Het orgaan brengt de besluiten ter kennis van de minister en verstrekt de minister ook overigens alle gevraagde inlichtingen over zijn beleid. Waar nodig kan de minister het orgaan aanwijzingen geven met betrekking tot diens taak.

De minister kan geen aanwijzingen geven met betrekking tot tarieven van incidentele organen voor gezondheidszorg en tot de wijze waarop richtlijnen tot stand worden gebracht.

Ziekenfondsraad

Algemene kenmerken

De Ziekenfondsraad (ZFR) is een publiekrechtelijk orgaan dat rechtspersoonlijkheid is toegekend bij wet (artikel 50 ZFW). De taken van de Ziekenfondsraad zijn beschreven in de Ziekenfondswet (ZFW), de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ), de Wet Financiering Volksverzekeringen (WV) en diverse uitvoeringsbesluiten. In vergelijking met andere zelfstandige bestuursorganen kunnen de discretionaire bevoegdheden van de ZFR als relatief ruim worden gekwalificeerd. De toegekende discretionaire ruimte is afgestemd op de aan de ZFR opgedragen taken.

Instellingsmotief

Motief voor het instellen van een Ziekenfondsraad was gelegen in het tot stand brengen van een vorm van toezicht op het ziekenfondswezen. Later is daaraan met de totstandkoming van de AWBZ toegevoegd het toezicht op de uitvoering van deze wet. Bij de codificering van het ziekenfondswezen is voortgebouwd op de kort na de oorlog totstandgekomen samenstelling van de Ziekenfondsraad, waarbij het bestuur van de Ziekenfondsraad in meerderheid bestaat uit vertegenwoordigers van bij het ziekenfondswezen betrokken maatschappelijke groepen.

De toezichthoudende functie is enige tijd geleden op afstand gezet van het andere raadswerk, in de vorm van de zelfstandige functionerende Commissie Toezicht Uitvoeringsorganisatie (CTU), waarvan de leden voor het merendeel (drie van de vijf) onafhankelijk kroonlid zijn.

In het kader van de herziening van de advies- en uitvoeringsstructuur bestaat het voornemen de bepalingen omtrent de samenstelling van het bestuur van de Ziekenfondsraad te wijzigen (Kamerstukken II, 1995/1996, 21 427, d.d. 11/07/1996). Het bestuur van de Ziekenfondsraad zal bestaan uit onafhankelijke deskundigen die door de minister c.q. de Kroon worden benoemd.

Voorts zullen de in de CTU te benoemen leden niet tevens deel uitmaken van het bestuur van de Ziekenfondsraad. Hierdoor wordt een verdere aanscherping van de onafhankelijkheid van het CTU bewerkstelligd.

Hoofdtak

De ZFR moet toezicht houden op het stelsel van wettelijke ziektekostenverzekeringen (ZFW, AWBZ). Naast het houden van toezicht zijn de belangrijkste andere taken van de ZFR:

- a. het beheren van twee centrale fondsen, namelijk de Algemene Kas en het Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten en doen van betalingen ten laste van deze fondsen ter gehele of gedeeltelijke dekking van de kosten van de in de ZFW geregelde verzekering respectievelijk de in de AWBZ geregelde verzekering;
- b. het verlenen van subsidies;
- c. adviserende taken met betrekking tot specifiek in de wet genoemde besluiten en een meer algemene adviserende taak inzake de uitvoerbaarheid van voorgenomen beleid op het terrein van ZFW of AWBZ.

In het kader van de herziening van de advies- en uitvoeringsstructuur zullen de adviserende taken en de bevoegdheden tot advisering gewijzigd worden. De algemeen adviserende taak wordt omgevormd tot het desgevraagd rapporteren over uitvoerbaarheid van voorgenomen beleid. De adviserende rol bij de uitvoering van de wet waar nu nog de minister besluit, wordt omgevormd tot eigen bestuurlijke taken van de ZFR. Het betreft de beslissing op verzoeken om werkzaam te zijn als ziekenfonds of uitvoeringsorgaan AWBZ en de beslissing op verzoeken van instellingen om toelating als instelling die op grond van de Ziekenfondswet of de AWBZ de wettelijke verstrekkingen verleent.

Taakcluster/Hoofdtak

De hoofdtak van de Ziekenfondsraad kan worden geplaatst in de categorie algemene uitvoeringscontrolerende taken.

Financiële gegevens

Ten aanzien van de apparaatsuitgaven is bepaald dat de minister regels kan stellen ten aanzien van begroting, beheer en rekening en verantwoording en dat bovendien begroting en rekening goedkeuring behoeven van de minister (artikel 65 Zfw). De uitvoeringskosten worden gedekt uit de Algemene Kas en het Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten (AFBZ). Bij ministeriële regeling geeft de minister aan welk deel van de kosten wordt gedekt uit de Algemene Kas en welk deel uit het AFBZ. Naast de financiële verantwoording door de Ziekenfondsraad ten aanzien van de uitgaven op grond van de ZFW en AWBZ worden ook deze apparaatskosten van de ZFR gecontroleerd door de Departementale Accountants Dienst.

Omvang in 1994

apparaatskosten	f. 43.515.000,-
programma-uitgaven	n.v.t.

Toetsing aan de aanwijzingen

Hiervoor is reeds een tweetal voornemens tot wijziging genoemd verband houdend met de herziening van de adviesstructuur, namelijk de omvorming van specifiek adviserende taken tot bestuurlijke taken van de ZFR en de voorgenomen wijziging van de samenstelling van het bestuur van het CTU. Voorts is aangekondigd de vormgeving van de scheiding van uitvoering en toezicht nader te bezien. Bij de aanpassing van de regelgeving in verband met de herziening van de advies- en uitvoeringsstructuur wordt mede getoetst aan de Aanwijzingen voor de regelgeving inzake zelfstandige bestuursorganen.

Organisatorische voorzieningen

De Directie Verzekeringen en Prijsvorming Zorgsector (VPZ) is aangewezen voor de aansturing van en controle op de Ziekenfondsraad. Periodiek overleg tussen Ministerie en Ziekenfondsraad vindt plaats zowel op bestuurlijk als op ambtelijk niveau.

De bepalingen uit ZFW en AWBZ waarborgen een goede aansturing en controle.

Huidige waarborgen voor een goede aansturing en controle zijn:

- artikel 58 Zfw: Het reglement van de Ziekenfondsraad behoeft goedkeuring door de minister;
- artikel 59 Zfw: Ministeriële vertegenwoordigers bij raadsvergaderingen en commissievergaderingen hebben raadgevende stem;
- artikel 61 Zfw: De minister kan aanwijzingen geven aan de Ziekenfondsraad met betrekking tot de uitvoering van zijn taak;
- artikel 62 Zfw: De Ziekenfondsraad dient de minister in kennis te stellen van besluiten die hij neemt, behoudens geregelde uitzonderingen, en ook overigens alle gevraagde inlichtingen te verstrekken. De Ziekenfondsraad stelt jaarlijks een verslag op van zijn werkzaamheden dat aan de minister wordt aangeboden en algemeen verkrijgbaar wordt gesteld;
- artikel 63 Zfw: Taakverwaarlozingsregeling;
- artikel 72 Zfw: Met betrekking tot het beheer van de Algemene Kas en de AFBZ is bepaald dat de ZFR elk jaar een jaarverslag en jaarrekening indient (artikel 51 AWBZ). De minister kan regels stellen ten aanzien van het beheer. Voor het einde van het jaar dient een verslag over de toestand van de Kas en de rekening te worden ingediend over het voorafgaande jaar. De rekening behoeft de goedkeuring van de minister;
- artikel 81 Zfw: Bij KB kunnen besluiten van de Ziekenfondsraad, een commissie, voorzitter of algemeen secretaris worden geschorst of vernietigd.

Op grond van deze bepalingen en de uitwerking daarvan wordt in voldoende mate informatie uitgewisseld en vindt een goede aansturing en controle van de ZFR door de minister plaats. De in de ZFW opgenomen taakverwaarlozingsregeling en de mogelijkheid tot schorsing of vernietiging van besluiten van het zelfstandig bestuursorgaan vormen het sluitstuk van de aansturing en controle. De herziening van de adviesstructuur heeft er toe geleid dat op korte termijn een wetsvoorstel 'aanpassing uitvoeringsorganen volksgezondheid en zorggerelateerde dienstverlening' zal worden ingediend. (TK 1995-1996, 21 427, nr. 155). De scheiding van functies betekent dat departement en uitvoeringsorganen in een nieuwe verhouding tot elkaar komen te staan. Deze nieuwe verhouding zal beheerst worden door duidelijke inhoudelijke procedurele bepalingen en afspraken.

Ziekenfonds

Algemene kenmerken

Ziekenfondsen hebben een privaatrechtelijke rechtsvorm en wel die van een onderlinge waarborgmaatschappij of van een stichting. Hun publiekrechtelijke taak ontlenen zij aan de Ziekenfondswet (ZFW) en de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ). Om toegelaten te worden als ziekenfonds voor de uitvoering van de Ziekenfondswet moet worden voldaan aan een aantal vereisten, die in de wet zijn omschreven. De uitvoering van nevenwerkzaamheden naast de uitvoering van taken in het kader van de ZFW en de AWBZ is uitgesloten, dan wel is de mogelijkheid daartoe beperkt en gebonden aan toestemming van de Ziekenfondsraad. Zo mag het ziekenfonds geen ziektekostenverzekeringsbedrijf uitoefenen anders dan in de ZFW of AWBZ geregeld, is het verboden zelf diensten of zaken te leveren die tot de geregelde zorg behoren, tenzij de Ziekenfondsraad daartoe ontheffing verleent, en is het ziekenfonds alleen met toestemming van de Ziekenfondsraad bevoegd om administratieve werkzaamheden te verrichten voor derden die zich bezig houden met werkzaamheden op het terrein van de volksgezondheid.

Een ziekenfonds beschikt over een nu nog beperkte discretionaire ruimte. Om de doelmatigheid in de uitvoering van de Ziekenfondswet te bevorderen, wordt de eigen rol en verantwoordelijkheid van de ziekenfondsen versterkt. Door een aantal instrumenten zijn en worden ziekenfondsen onderling in concurrentie gebracht. Zo wordt door de ziekenfondsen naast de inkomensafhankelijke premie een nominale premie geheven, waarvan de hoogte door het ziekenfonds bepaald wordt, en worden de ziekenfondsen in een aantal stappen volledig gebudgetteerd voor de door hen beïnvloedbare kosten van de gezondheidszorg.

Instellingsmotief

Reeds vóór de codificatie van het ziekenfondswezen waren ziekenfondsen opgericht door het particulier initiatief. Bij de wetgeving is er voor gekozen, onder versterking van het toezicht op de ziekenfondsen, de regelgebonden uitvoering van de ZFW in handen te leggen van deze ziekenfondsen.

Hoofdtak

Hoofdtak van de ziekenfondsen is er voor zorg te dragen, dat aanspraken krachtens de Ziekenfondswet van de bij hen ingeschreven verzekerden tot gelding kunnen worden gebracht. Bij de totstandkoming van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten zijn de ziekenfondsen ook aangewezen als uitvoerders van deze wet, naast de ziektekostenverzekeraars en uitvoerende organen.

Taakcluster/Hoofdtak

De hoofdtak van de ziekenfondsen kan gelet op de aangegeven categorieën alleen worden geplaatst in de categorie 'Besluiten over verdeling van geld'. De hoofdtak is aanzienlijk breder.

Financiële gegevens

De kosten van de uitvoering van de ZFW worden op grond van ZFW art. 19 gedekt door een door de Ziekenfondsraad vast te stellen budget beheerskosten per ziekenfonds ten laste van de Algemene Kas, nadat de minister overeenkomstig het Besluit financiering ziekenfondsen (Stb. 1984, 429) een totaal budget beheerskosten voor de uitvoering van de ZFW en AWBZ heeft vastgesteld. Deze middelen uit de Algemene Kas betreffen de op grond van de ZFW geheven procentuele premie. Daarnaast beschikt een ziekenfonds over middelen uit de nominale premies die binnen het kader van de verplichte verzekering ook aangewend kunnen worden voor de beheerskosten.

Het budget beheerskosten per ziekenfonds wordt naar rato van het aantal verzekerden, en in bepaalde mate het aandeel verzekerden ouder dan 65 jaar daarin, vastgesteld.

Toetsing aan de aanwijzingen

De sturing en verantwoording van de uitvoering van de ZFW is voor een belangrijk deel getrappt geregeld door toekenning van taken aan de Ziekenfondsraad. In de ZFW is zodoende de verhouding tussen de ziekenfondsen en de Ziekenfondsraad geregeld en die tussen de Ziekenfondsraad en de minister.

De Wet openbaarheid van bestuur en de Wet Nationale ombudsman zijn niet van toepassing op de ziekenfondsen. Binnen het Ministerie van VWS zal worden nagegaan of toepassing van deze wetten aangewezen is. Daarbij speelt de vraag, in hoeverre deze wetten toegevoegde waarde hebben ten opzichte van datgene wat al geregeld is. Zo is er invloed van verzekeren op het bestuur van ziekenfondsen geregeld via de toelatingscriteria voor een ziekenfonds in ZFW art. 34. Deze invloed komt tenminste overeen met hetgeen de Wob beoogt aan bijdragen tot een goede en democratische bestuursvoering. Wat betreft de WNo kan opgemerkt worden, dat ziekenfondsen onder controle en toezicht staan van de Ziekenfondsraad die verschillende commissies inzake de beleidsvoering en controle op grond van de wettelijke bepalingen heeft ingesteld, waaronder een klachtencommissie.

Organisatorische voorzieningen

De sturing en verantwoording van de ziekenfondsen is getrappt geregeld door toekenning van taken aan de Ziekenfondsraad, die op zijn beurt verantwoording aflegt aan de minister.

Binnen de Directie Verzekeringen en Prijsvorming Zorgsector zijn voorwaarden gecreëerd om de beleidsmatige, beheersmatige en financiële informatie van de Ziekenfondsraad over de uitvoering van de ZFW en AWBZ te verwerken.

Er zijn regels gesteld over de aanlevering van financiële informatie van de Ziekenfondsraad aan het ministerie. De financiële verantwoording van de uitgaven op grond van de ZFW en de AWBZ wordt tevens gecontroleerd door de Departementale Accountants Dienst. Er zijn afspraken vastgelegd over de relatie tussen het toezichthoudend orgaan en het ministerie. Er bestaan afspraken over overleg op diverse niveaus met de Ziekenfondsraad over de uitvoering van de ZFW en AWBZ.

Uitvoeringsorganen AWBZ

Algemene kenmerken

De Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) wordt uitgevoerd door ziekenfondsen, particuliere ziektekostenverzekeraars en uitvoerende organen van de publiekrechtelijke ziektekostenregelingen voor ambtenaren. De ziekenfondsen²⁸ zijn, als ze zijn toegelaten voor de Ziekenfondswet (ZFW), automatisch uitvoeringsorgaan voor de AWBZ. Voor de uitvoerende organen van ambtelijke ziektekostenregelingen volstaat aanmelding bij de Minister van VWS. Particuliere ziektekostenverzekeraars moeten, om toegelaten te worden als uitvoeringsorgaan AWBZ, aan een aantal vereisten voldoen die in de wet zijn omschreven.

Een uitvoeringsorgaan AWBZ beschikt over een beperkte discretionaire ruimte.

Anders dan bij de uitvoering van de ZFW is bij de uitvoering van de AWBZ geen sprake van onderlinge concurrentie tussen uitvoeringsorganen. Er is daarentegen juist gestreefd naar bundeling van uitvoeringsactiviteiten door de aanwijzing van over het land gespreide uitvoeringsorganen als verbindingskantoor of regionaal contactkantoor en door gemandateerde overdracht van werkzaamheden aan het Centraal AdministratieKantoor Bijzondere Zorgkosten BV (CAK)²⁹.

Instellingsmotief

Gelet op de onderlinge samenhang tussen de verzekeringen is er bij de totstandkoming van de AWBZ voor gekozen de uitvoering van deze wet vanuit het gezichtspunt van de verzekerde aan te doen sluiten op de uitvoering van de verzekering geregeld in de ZFW, particuliere ziektekostenverzekering of publiekrechtelijke ziektekostenregeling voor ambtenaren. Bij de wetgeving is de regelgebonden uitvoering van de AWBZ vervolgens opgedragen aan de uitvoerders van die verzekeringen onder explicitering van het toezicht daarop.

Hoofdtak

Hoofdtak van de uitvoeringsorganen AWBZ is er voor zorg te dragen, dat aanspraken krachtens de AWBZ van de bij hen ingeschreven verzekerden tot gelding kunnen worden gebracht.

Taakcluster

De hoofdtak van de uitvoeringsorganen AWBZ kan gelet op de aangegeven categorieën alleen worden geplaatst in de categorie 'Besluiten over verdeling van geld'. De feitelijke hoofdtak is hierboven beschreven.

Financiële gegevens

De kosten van de uitvoering van de AWBZ worden op grond van de Wet Financiering Volksverzekeringen (art. 40) gedekt ten laste van het Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten. De Ziekenfondsraad³⁰ stelt een budget beheerskosten per uitvoeringsorgaan AWBZ, verbindingskantoor, regionaal contactkantoor en voor het CAK vast, nadat de minister overeenkomstig het Besluit financiering uitvoeringsorganisatie bijzondere ziektekosten (Stb. 1995, 702) een totaal budget beheerskosten voor de uitvoering van de ZFW en de AWBZ heeft aangewezen. Deze middelen uit het Algemeen Fonds betreffen de op grond van de AWBZ geheven procentuele premie die via de loonheffing wordt geïnd, alsmede de rijksbijdrage en overige inkomsten. Het budget beheerskosten per uitvoeringsorgaan AWBZ wordt naar rato van het aantal verzekerden, en in bepaalde mate het aandeel verzekerden ouder dan 65 jaar daarin, vastgesteld.

---

²⁸ zie ZBO-nummer 1670

²⁹ ZBO-nummer 1668, niet doorgelicht omdat hier geen sprake is van een zelfstandig bestuursorgaan. De werkzaamheden worden in mandaat uitgevoerd.

³⁰ zie ZBO-nummer 1671

Omvang 1994		
Apparaatskosten (beheerskosten uitvoering AWBZ)	f.	271 mln.
Programma-uitgaven (uitgaven verstrekkingen, subsidies, internationaal)	f.	23.032 mln.

Toetsing aan de aanwijzingen

De sturing en verantwoording van de uitvoering van de AWBZ is voor een belangrijk deel getrapd geregeld door toekenning van taken aan de Ziekenfondsraad. In de AWBZ is zodoende de verhouding tussen de Ziekenfondsraad en de uitvoeringsorganen AWBZ, de verbindingskantoren, de regionale contactkantoren en het CAK geregeld en die tussen de Ziekenfondsraad en de minister.

De Wet openbaarheid van bestuur en de Wet Nationale ombudsman zijn niet van toepassing op de uitvoeringsorganen AWBZ. Binnen het Ministerie van VWS wordt nagegaan of toepassing van deze wetten aangewezen is.

Organisatorische voorzieningen

De sturing en verantwoording van de uitvoeringsorganen AWBZ is getrapd geregeld door toekenning van taken aan de Ziekenfondsraad, die op zijn beurt verantwoording aflegt aan de minister. Binnen de Directie Verzekeringen en Prijsvorming Zorgsector zijn voorwaarden gecreëerd om de beleidsmatige, beheersmatige en financiële informatie van de Ziekenfondsraad over de uitvoering van de AWBZ te verwerken. Er zijn regels gesteld over de aanlevering van financiële informatie van de Ziekenfondsraad aan het ministerie. De financiële verantwoording van de uitgaven op grond van de AWBZ wordt tevens gecontroleerd door de Departementale Accountantsdienst. Er zijn afspraken vastgelegd over de relatie tussen het toezichthoudend orgaan en het ministerie. Er bestaan afspraken over overleg op diverse niveaus met de Ziekenfondsraad over de uitvoering van de AWBZ.

Stichting Uitvoering Omslagregeling WTZ

Algemene kenmerken

De Minister van VWS wijst, op grond van artikel 6 WTZ, in overeenstemming met de Minister van Economische Zaken en de Minister van Financiën, een rechtspersoon aan die verantwoordelijk is voor de uitvoering van de in artikel 6h WTZ geregelde omslagregeling. Particuliere ziektekostenverzekeraars zijn op grond van de WTZ verplicht een verzekeringsovereenkomst aan te gaan met de in de wet of op basis van de wet aangewezen groepen van personen. De SUO-WTZ heeft rechtspersoonlijkheid (stichting) en is als uitvoeringsorgaan aangewezen bij besluit van 25 oktober 1989 (nr. 410206, Stcrt. 1989, 212). De Stichting is opgericht bij notariële akte van 7 februari 1989. Het orgaan heeft niet al te grote discretionaire ruimte en de taken zijn nauwkeurig omschreven.

Instellingsmotief

Er werd waarde gehecht aan de uitvoering van de omslagregeling door de betrokken groeperingen (in casu de verzekeraars) zelf. Deze dienden hiertoe een rechtspersoon op te richten die door de minister werd aangewezen als uitvoeringsorgaan van de in artikel 6h WTZ bedoelde omslagregeling.

Hoofdtak

De hoofdtak van de stichting is de uitvoering van de omslagregeling. De WTZ-omslagregeling houdt in dat verzekeraars de kosten die zij maken met de uitvoering van de verzekering ex artikel 2 van de WTZ uit de omslagregeling vergoed kunnen krijgen.

Taakcluster naar hoofdtak

Het nemen van besluiten over (her)verdeling van geld, dat wil zeggen de spreiding van de financiële gevolgen voor de particuliere verzekeringsmarkt van de WTZ.

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging

Iedere ziektekostenverzekeraar is verplicht jaarlijks naar rato van het aantal verzekerden een bijdrage te leveren in de kosten van de stichting (art. 6j WTZ).

Omvang 1994

apparaatskosten	f. 4.511.214,-
programma-uitgaven	-

In de WTZ zijn de taken van het uitvoeringsorgaan beschreven. Programmakosten zijn op uitvoeringsorgaan niet van toepassing.

De WTZ kenmerkt zich door de zgn. omslagregeling. De omslagregeling houdt in dat verzekeraars hun verliezen op de standaard(pakket)polissen vergoed krijgen. Aan het einde van ieder jaar berekent SUO-WTZ het totale aan de verzekeraars uitgekeerde bedrag. Dit is het WTZ-macrotekort. Dit macrotekort wordt omgeslagen over de particuliere verzekerden: de individuele omslagbijdrage. Het omslagtekort in de periode 1995/1996 bedroeg circa f. 1 miljard³¹.

Toetsing aan de aanwijzingen

Aanwijzing 124m: er is in zoverre een taakverwaarlozingsregeling dat de minister op grond van artikel 6 WTZ de mogelijkheid heeft de aanwijzing van het uitvoeringsorgaan in te trekken.

Het toezicht op de stichting is in deze wet bij de Verzekeringskamer gelegd en niet, zoals op grond van de aanwijzingen vereist is, bij de Minister van VWS. Er is ook geen inlichtingenrecht van de minister opgenomen, de Verzekeringskamer heeft dit recht wel. De stichting moet verslag, jaarrekening en accountantsverklaring binnen zes maanden na

³¹ zie Kamerstukken II, 1995-1996, 24 400 XVI, nr. 99.

afloop van het boekjaar overleggen aan de Verzekeringskamer. Er is geen bepaling in de wet over het opstellen van een begroting.

De stichting valt niet onder de Wet Nationale ombudsman of de Wet openbaarheid van bestuur.

Het uitgangspunt bij de voorgenomen herziening van de WTZ is dat het uitvoeringsorgaan zijn privaatrechtelijke rechtsvorm behoudt (stichting). De vormgeving zal in overeenstemming worden gebracht met de aanwijzingen voor de zelfstandige bestuursorganen.

De volgende onderwerpen zullen worden geregeld:

- de bestuurssamenstelling; de bestuursleden zijn (in ieder geval deels) onafhankelijk en worden door de minister benoemd;
- herbenoeming en ontslag van de bestuursleden door de minister;
- de vergoeding van de bestuursleden, vast te stellen door de minister;
- de begroting en de jaarrekening behoeven de goedkeuring van de minister;
- wederzijdse inlichtingenplicht;
- het toezicht verschuift van de Verzekeringskamer naar de minister.

Nadrukkelijk dient te worden opgemerkt dat het voorstel van wet zich nog in het stadium van voorbereiding bevindt. Beoogd wordt de nieuwe wet per 1 januari 1998 te doen ingaan.

Organisatorische voorzieningen

De toegankelijkheid van de particuliere verzekeringsmarkt alsmede een evenwichtige prijsvorming en mededinging in deze markt vormen aspecten van het volksgezondheidsbeleid en zijn als zodanig organisatorisch ondergebracht bij de directie Verzekeringen en Prijsvorming Zorgsector.

De stichting is wettelijk bevoegd de hoogte van de omslagbijdrage vast te stellen. De overheid heeft hiermee geen bemoeienis. Er is met de SUO-WTZ overeengekomen dat er tenminste eenmaal per jaar bestuurlijk overleg plaatsvindt vóórdat de SUO-WTZ de hoogte van de omslagbijdrage vaststelt en bekend maakt. Ook op ambtelijk niveau is periodieke gegevensuitwisseling tussen SUO-WTZ en Ministerie van VWS overeengekomen. Dit is neergelegd in een tussen de SUO-WTZ en VWS gesloten protocol (d.d. 11 mei 1995).

College ter beoordeling van Geneesmiddelen

Algemene kenmerken

Het College is een orgaan zonder rechtspersoonlijkheid. Het college is ingesteld krachtens artikel 29 van de Wet op de geneesmiddelenvoorziening.

De taken van het College zijn nauwkeurig omschreven. Het College beschikt over ruime discretionaire bevoegdheden.

Instellingsmotief

Het College is ingesteld met het oog op een zorgvuldige introductie van geneesmiddelen op de Nederlandse markt. Het College is samengesteld uit ter zake deskundigen.

Hoofdtak

Het College is belast met de registratie van farmaceutische specialité's en farmaceutische preparaten, de schorsing en doorhaling van die registraties, overeenkomstig bij of krachtens de Wet op de geneesmiddelenvoorziening gegeven voorschriften.

Taakcluster/Hoofdtak

De taak van het College kan worden getypeerd als 'het beoordelen van de kwaliteit en het verstrekken van bevestigingsdocumenten'.

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging: via de begroting van het Ministerie van VWS. Tegenover de uitgaven t.b.v. de werkzaamheden van het College staan inkomsten uit registratie-heffingen met betrekking tot aanvragen om registratie van geneesmiddelen en vergoedingen voor elk jaar, dat een geneesmiddel ingeschreven staat in het register.

Omvang: het budget voor de werkzaamheden van/voor het College bedraagt rond de f 20,5 miljoen (begroting 1996); rond f 14 miljoen daarvan zijn materiële en personele kosten. Het ambtelijk ondersteunende apparaat van het College, in de vorm van een agentschap, telt (cijfers 1996) 65,2 formatieplaatsen en drie projectplaatsen.

Toetsing aan de aanwijzingen

De organisatie van het College, aspecten dus als doelstellingen, taken, samenstelling, benoeming, bevoegdheden, werkwijze, toezicht, e.d. die aan de orde zijn in de nieuwe aanwijzingen voor zelfstandige bestuursorganen, is geregeld in de wet en lagere regelgeving. Bij de wijziging van de Wet op de geneesmiddelenvoorziening, die ambtelijk wordt voorbereid, zal de regeling van het College met inachtneming van de aanwijzingen, in de wet worden opgenomen.

Organisatorische voorzieningen

Het College steunt voor de uitoefening van zijn taken ten volle op een directie van het ministerie die bij ministerieel besluit van 20 december 1995 per 1 januari 1996 is omgezet in een agentschap, dat dus hiërarchisch ondergeschikt is aan de Minister van VWS valt. Het hoofd van het agentschap is ambtelijk secretaris van het College.

Het agentschap stelt zijn jaarrekening op volgens daarvoor geldende voorschriften en modellen. De controle op het financieel beheer en de jaarrekening wordt uitgevoerd door de departementale accountantsdienst. Bij de jaarrekening wordt een accountantsrapport uitgebracht met daarin opgenomen de accountantsverklaring. In een evaluatie van het agentschap is voorzien.

Commissie voor de gebiedsaanwijzing (Cvdg)

Algemene kenmerken

De Commissie voor de gebiedsaanwijzing (Cvdg) is een orgaan zonder rechtspersoonlijkheid. De Cvdg is ingesteld bij de Wet op de geneesmiddelenvoorziening.

De Cvdg kent een beperkte discretionaire ruimte en heeft een beperkte taakomschrijving.

Instellingsmotief

De Cvdg is ingesteld om de uitvoering onafhankelijk van de politiek te laten plaats vinden.

Hoofdtak

De Cvdg:

- heeft de bevoegdheid aan een geneeskundige bij diens vestiging een groter of kleiner gebied dan in het eerste lid van artikel 6 van de Wet op de geneesmiddelenvoorziening aan te wijzen;
- heeft de bevoegdheid om in geval van vestiging van een geneeskundige als bedoeld in het eerste lid van artikel 6 van de Wet op de geneesmiddelenvoorziening, op diens verzoek een vergunning te verlenen tot uitoefening der artseneijbereidkunst in de gemeente of gedeelten van de gemeente welke in de vergunning zijn aangewezen;
- verleent vergunning aan geneeskundige tot bereiden en afleveren van geneesmiddelen t.b.v. door hem behandelde patiënten in een apotheek van een apotheekhoudend geneeskundige met wie hij gezamenlijk de praktijk beoefent.

Taakcluster/Hoofdtak

De Cvdg neemt besluiten in individuele gevallen van niet geldelijke aard.

Financiële gegevens

Jaarlijks wordt in de begroting van VWS een budget vastgesteld voor de in de provincies werkzame commissies voor de gebiedsaanwijzing. Daaruit worden reiskosten en vacatiegelden van de leden bekostigd. Daarnaast wordt op declaratiebasis een bedrag van f. 750,- per beslissing van een commissie betaald.

Omvang: de uitgaven voor de commissies zijn in 1996, volgens begroting f. 70.000,.

Toetsing aan de aanwijzingen

De instelling van de CvdG, geregeld in de wet en lagere regelgeving, is betrokken bij de wijziging van de Wet op de geneesmiddelenvoorziening, die ambtelijk wordt voorbereid. Bij ongewijzigd bestaan en werken van de commissies zal de regeling ervan met inachtneming van de Aanwijzingen voor zelfstandige bestuursorganen opgenomen worden in de wet.

Organisatorische voorzieningen

De praktijk van werken van de commissies wordt door de directie Genees- en hulpmiddelenvoorziening van het Ministerie van VWS gevolgd. Ingeval van wettelijk beroep op de minister van belanghebbenden tegen een commissiebesluit is genoemde directie inhoudelijk en procedureel volop betrokken bij de behandeling en afdoening daarvan. De directie behartigt tevens de financiële aangelegenheden van de commissies.

NV KEMA/Stichting TNO Certification

Algemene kenmerken

De NV KEMA te Arnhem en de Stichting TNO Certification te Apeldoorn zijn beide privaatrechtelijke rechtspersonen. In het kader van de Wet op de medische hulpmiddelen en het daarop gebaseerde Besluit medische hulpmiddelen (KB 30 maart 1995, Stb. 243), alsmede het Besluit actieve implantaten (KB 5 juli 1993, Stb. 385) zijn de NV KEMA en de Stichting TNO Certification bij ministerieel besluit aangewezen als instantie belast met de beoordeling of bepaalde medische hulpmiddelen en actieve implantaten, aan de eisen voldoen en in de handel kunnen worden genomen. Het Besluit Medische hulpmiddelen geeft uitvoering aan Richtlijn nr. 93/42/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen (PbEG L 16) en het Besluit actieve implantaten geeft uitvoering aan Richtlijn nr. 90/385/EEG (PbEG L 189).

Instellingsmotief

De NV KEMA en de Stichting TNO Certification zijn ter uitvoering van de terzake geldende EG-regelgeving als instantie aangemeld ('aangemelde instantie') en belast met de juiste uitvoering van de zogenaamde conformiteitsbeoordeling. Criteria om als 'aangemelde instantie' te kunnen worden aangemerkt hebben met name betrekking op deskundigheid en onafhankelijkheid.

Taakcluster/Hoofdtak

De hoofdtak van de NV KEMA de Stichting TNO Certification is in dit kader te bestempelen als 'het beoordelen van kwaliteit en de verstrekking van bevestigingsdocumenten'.

Financiële gegevens

De wettelijke keuringstaak van de NV KEMA en de Stichting TNO Certification wordt bekostigd door middel van een keurloon, dat door de 'aangemelde instantie' zelf wordt vastgesteld en aan betrokken fabrikanten in rekening wordt gebracht. Van een in de Wet op de medische hulpmiddelen opgenomen facultatieve bepaling omtrent de regeling van het keurloon is tot nog toe geen gebruik gemaakt. Daarvoor bestond en bestaat geen aanleiding.

Toetsing aan de aanwijzingen

Het regime inzake de aansturing en het toezicht van de Minister van VWS vormt mede de uitvoering van EG-beleid en regelgeving. Ter uitvoering van deze richtlijnen zijn de criteria gesteld waaraan 'aangemelde instanties' dienen te voldoen. Indien de instantie niet meer voldoet aan deze criteria kan de aanwijzing worden ingetrokken. Deze bevoegdheid kan worden vergeleken met een taakverwaarlozingsregeling.

De aan de NV KEMA en de Stichting TNO Certification toebedeelde keuringstaak is, overeenkomstig de wet, geregeld in het Besluit actieve implantaten en het Besluit medische hulpmiddelen. Uitgaande van hetgeen omtrent de toedeling van overheidstaken aan privaatrechtelijke organisaties is vastgelegd in de nieuwe aanwijzingen voor zelfstandige bestuursorganen, zal bij wijziging van genoemde besluiten de regeling van de keuringstaak op het punt van de Wob/WNo (124q) nader worden overwogen.

Organisatorische voorzieningen

Het Staatstoezicht op de Volksgezondheid is belast met het toezicht op de 'aangemelde instanties'. De 'aangemelde instantie' is verplicht aan het Staatstoezicht de in het kader van toezicht gewenste inlichtingen en de inzage in de gewenste bescheiden te verschaffen.

Kunststof- en Rubberinstituut TNO

Algemene kenmerken

Het Kunststof- en Rubberinstituut TNO vormt onderdeel van TNO dat een publiekrechtelijke rechtspersoonlijkheid sui generis heeft.

Het Kunststof- en Rubberinstituut TNO is op basis van de Wet op de medische hulpmiddelen ingevolge de ministeriële regeling Erkenning laboratorium voor onderzoek ingesteld. Het instituut beschikt over geringe discretionaire bevoegdheden en de wettelijk taakomschrijving is nauwkeurig.

Instellingsmotief

Uitvoering door deskundigen

Hoofdtak

Het laboratorium Kunststof- en Rubberinstituut TNO is aangewezen om condomen te keuren en deze te voorzien van een bewijs van goedkeuring.

Taakcluster/Hoofdtak

Beoordelen van kwaliteit en verstrekken van bevestigingsdocumenten.

Financiële gegevens

Wijze van bekostiging: via tarieven en keurloon die door TNO worden vastgesteld en in rekening gebracht. Van overheidsbemoedening daarmee, laat staan bekostiging, is geen sprake. Van een in de Wet op de medische hulpmiddelen opgenomen facultatieve bepaling omtrent de financiering van werkzaamheden als die van het TNO-instituut, is geen gebruik gemaakt. Daarvoor was en is geen aanleiding.

Toetsing aan de aanwijzingen

In verband met de intrekking van het Besluit rubbercondomen, in het kader waarvan het TNO-instituut opereert, zal het Kunststoffen en Rubberinstituut TNO per 14 juni 1998 van zijn taak in dezen worden ontheven. Een aan de Aanwijzingen voor zelfstandige bestuursorganen aangepaste regeling van de TNO-taak is derhalve niet geboden.

Registratiecommissies KNMG

Algemene kenmerken

Binnen de KNMG (juridische status: rechtspersoonlijkheid bezittende vereniging) is een drietal registratiecommissies aanwezig, te weten:

- de Specialisten Registratie Commissie
- de Huisarts en Verpleeghuisarts Registratie Commissie
- de Sociaal Geneeskundigen Registratie Commissie.

De registratiecommissies, die zelf geen rechtspersoonlijkheid bezitten, oefenen hun functie uit op basis van het Huishoudelijk Reglement dat is gebaseerd op de KNMG-statuten.

De functie omvat:

1. (her)registratie van medisch specialisten, huisartsen, verpleeghuisartsen en van sociaal geneeskundigen;
2. registratie van artsen in opleiding binnen een onder punt 1 bedoelde medische specialismen/disciplines;
3. erkennen van artsen-opleider en van opleidingsinstellingen;
4. toezicht op de naleving van de besluiten van de verschillende opleidingscolleges van de KNMG.

De functie is in het huishoudelijk reglement qua inhoud en uitvoering nauwkeurig omschreven. Daarmee zijn de bevoegdheden van de commissies vastgelegd.

Instellingsmotief

Uitvoering door terzake kundigen (vertegenwoordigers van de beroepsgroep en van opleidingsinstellingen).

Hoofdtaken

Inschrijving in de erkende registers van eerdergenoemde commissies heeft tot gevolg dat de gespecialiseerde arts komt te vallen onder de werking van het verstrekkingenbesluit van de Ziekenfondsraad alsmede een beroep kan doen op de EU-artsenrichtlijn 96/13 (onderlinge erkenning van diploma's en vestiging en dienstverlening).

Wanneer de functie van de registratiecommissies zal worden uitgevoerd in het kader van artikel 14 van de Wet beroepen in de individuele gezondheidszorg (Wet BIG, eind 1997) komt er als rechtsgevolg nog bij dat de registratie een wettelijk beschermde titel oplevert. De KNMG komt begin 1997 met een voorstel van de opleiding- en registratieregeling zoals bedoeld in eerdergenoemd wetsartikel. Wanneer de minister deze heeft goedgekeurd, dan komt de huidige juridische grondslag (statuten/huishoudelijk reglement) te vervallen en wordt zij bij in werking treden van de Wet BIG vervangen door deze wet.

Financiële gegevens

De arts die in een erkend register wil worden ingeschreven moet daarvoor een tarief betalen (heffing). Wanneer de Wet BIG van kracht is zal dat tarief door de minister moeten worden goedgekeurd. De niet gedekte kosten worden door de KNMG gedragen. Het Ministerie van VWS draagt verder niet bij in de kosten verbonden aan de registratietaken van de KNMG.

Toetsing aan de aanwijzingen

De hierboven beschreven situatie geldt tot de inwerkingtreding van artikel 14 van de Wet BIG, eind 1997.

De registratiecommissies verkrijgen een wettelijke basis met de inwerkingtreding van dit artikel. De in dit artikel genoemde commissies zijn op zich zelf genomen zelfstandige bestuursorganen. Momenteel wordt in overleg met de KNMG bekeken op welke punten de wet gelet op de aanwijzingen nog dient te worden aangepast.

Organisatorische voorzieningen

In de huidige situatie heeft de Minister van VWS geen bemoeienis met de uitvoering van de activiteiten van de registratiecommissies zoals die in het huishoudelijk reglement van de KNMG vermeld zijn. Deze activiteiten hebben krachtens goedkeuring van dit reglement door de Minister van VWS wel haar instemming. De minister is niet vertegenwoordigd in de registratiecommissies van de KNMG.

Wanneer de Wet BIG voor de artsen van kracht wordt (eind 1997) is de bemoeienis van de minister het volgende: de minister moet de regeling die de KNMG krachtens artikel 14 van voornoemde wet zal maken goedkeuren.

Daarnaast dient de minister goedkeuring te geven aan de registratietarieven alsmede aan de besluiten van het opleidingscollege inzake welke specialismen zijn er, welke titels zijn daaraan verbonden en hoe ziet het opleidingstraject er uit.

De minister is in het opleidingscollege vertegenwoordigd met een adviserende stem.

College voor de bloedtransfusie van het Nederlandse Rode Kruis

Algemene kenmerken

Het College voor de bloedtransfusie is ingesteld bij wet en bezit geen rechtspersoonlijkheid (artikel 2 van de Wet inzake bloedtransfusie). De taken van het College zijn omschreven in artikel 3 van de Wet inzake bloedtransfusie.

De discretionaire bevoegdheden van het College zijn beperkt.

Instellingsmotief

Met het oog op de noodzaak vraag en aanbod van bloed en bloedproducten met elkaar in overeenstemming te brengen, is destijds besloten tot een stelsel van overleg dat de therapeutische ontwikkelingen in verband brengt met de beschikbaarheid van bloed en bloedproducten. In het daartoe ingestelde orgaan zijn de onderscheiden maatschappelijke groeperingen vertegenwoordigd, zoals de patiëntenverenigingen, verenigingen van donors en medische beroepsorganisaties.

Hoofdtak

De taken van het college zijn omschreven in artikel 3 van de Wet inzake bloedtransfusie:

- advisering over de uitvoering van de Wet inzake bloedtransfusie;
- advisering over onderzoek op het terrein van de bloedtransfusie;
- het opstellen van een raming van de behoefte aan bloed en het adviseren over de wijze waarop in deze behoefte wordt voorzien;
- het opstellen van regels met betrekking tot de werving van donoren, deze regels behoeven de goedkeuring van de Minister van VWS;
- het opstellen van richtlijnen voor de bloedbanken voor de goede uitvoering van door de Minister van VWS vastgestelde regels ten aanzien van het afnemen van bloed en de kwaliteit daarvan.

Taakcluster/Hoofdtak

De hoofdtak van het College is de advisering van de Minister van VWS op het terrein van de bloedtransfusie.

Daarnaast is het College tevens belast met het geven van kwaliteitsrichtlijnen.

Financiële gegevens

Het College wordt ondersteund door een bureau. In dit bureau wordt voorzien door het Nederlandse Rode Kruis. Ook de bekostiging loopt via het Nederlandse Rode Kruis, welke ten behoeve hiervan subsidie ontvangt van de Minister van VWS.

Omvang in 1994	2,2 fte.
Apparaatskosten	f. 480.000,-

Toetsing aan de aanwijzingen

Besloten is tot een heroverweging van de organisatie van de bloedvoorziening. In dat kader wordt ook de organisatorische positie van het college opnieuw bezien.

Pensioen- en Uitkeringsraad

Algemene kenmerken

De Pensioen- en Uitkeringsraad (PUR) is een publiekrechtelijk orgaan sui generis. De PUR is ingesteld bij wet (Wet op de Pensioen- en Uitkeringsraad). De PUR beschikt over weinig discretionaire bevoegdheid. De wettelijke taakomschrijving is nauwkeurig.

Instellingsmotief

- Uitvoering door deskundigen/betrokken groeperingen.
- Strikt regelgebonden beslissingen.

Hoofdtak

De PUR is belast met de toepassing en de uitvoering van de buitengewoon pensioenwetten voor verzetsdeelnemers uit de Tweede Wereldoorlog alsmede de uitkeringswetten voor vervolgd en burger-oorlogsgetroffenen uit de Tweede Wereldoorlog. De PUR neemt de beslissingen op aanvragen op grond van een van die wetten.

Taakcluster/Hoofdtak

Besluiten over verdeling van geld (pensioenen, uitkeringen en sociaal medische voorzieningen).

Financiële gegevens

De PUR wordt geheel bekostigd via de begroting van VWS op basis van het Bekostigingsbesluit PUR 1996 (een algemene maatregel van bestuur ingevolge de Wet op de PUR).

Omvang 1994:

apparaatskosten	f. 76.390.287,-
programmakosten	f. 805.546.963,-

Toetsing aan de aanwijzingen

- De PUR voert een taak uit - nemen van beslissingen in het kader van de Tijdelijke vergoedingsregeling psychotherapie na-oorlogse generatie - zonder dat de opdracht daartoe in de wet is opgenomen (aanwijzing 124g).
Een wetsvoorstel is in voorbereiding; overige aanpassingen in verband met de aanwijzingen zullen hierbij worden meegenomen.
- Aan de minister is niet de bevoegdheid toegekend tot goedkeuring van meerjarenraming (aanwijzing 124l, vierde lid).
Bij bovengenoemde wijziging van de Wet op de PUR wordt de wet op dit punt gewijzigd.
- Geen taakverwaarlozingsregeling opgenomen (aanwijzing 124m).
De mogelijkheid tot wetswijziging bedoeld in aanwijzing 124l, zevende lid, wordt voldoende geacht. Aanpassing van de Wet op de PUR op dit punt zal niet plaatsvinden.
- Algemene verkrijgbaarheid van het financieel (jaar) verslag niet opgenomen (aanwijzing 124p, eerste lid).
Bij de bovengenoemde wijziging van de Wet op de PUR zal de wet met het tweede lid van het model worden aangevuld.
- De openbaarheid van vergaderingen voorgeschreven (aanwijzing 124r).
Bij een volgende wijziging van de Wet op de PUR zullen regels omtrent de openbaarheid van bestuursvergaderingen worden opgenomen. Openbaarheid van de Raadkamers zal niet worden voorgeschreven. Aangezien in deze vergaderingen de beslissingen in individuele gevallen in strijd is dat in strijd met de privacy.
- Geen evaluatiebepaling opgenomen (aanwijzing 124ij)
Bij bovengenoemde wijziging van de Wet op de PUR zal de wet op dit punt worden aangepast.

Organisatorische voorzieningen

De Directie Verzetsdeelnemers, Vervolgden en Burger-oorlogsgetroffenen is bij het Ministerie van VWS belast met het toezicht op de PUR.

De basis voor de relatie tussen VWS en de PUR ligt vast in de Wet op de PUR. Deze wet verplicht de PUR verantwoordingsinformatie aan VWS aan te leveren: besluiten van het bestuur van de PUR, jaarverslag en jaarrekening en de verplichting van de PUR om door VWS gevraagde aanvullende verantwoordingsinformatie te leveren. De rechtmatigheid van de uitgaven en de verantwoordingsinformatie wordt door een externe accountant gecontroleerd. De departementale accountant heeft hierbij een aanvullende rol: toezicht op de controle door de externe accountant in de vorm van collegiaal overleg en de mogelijkheid tot het instellen van een eigen onderzoek.

Overige verantwoordingsinformatie wordt geleverd ingevolge artikel 12 van het Bekostigingsbesluit PUR 1996 en correspondentie betreffende te leveren aanvullende verantwoordingsinformatie. Deze aanvullende informatie betreft informatie over de wetsuitvoering en toepassing (richtlijnen e.d.) en kwantitatieve informatie over de behandeling van de aanvragen en over de door de PUR beheerde pensioenen en uitkeringen. In een controleprotocol zijn nadere aanwijzingen opgenomen voor de controle door de externe accountant.

Over de vastlegging en verwerking van de verantwoordingsinformatie zijn binnen de beleidsdirectie afspraken gemaakt. Met name vastlegging en verwerking van de informatie die verband houdt met de begroting en rekening zijn geregeld in een formeel vastgelegd AO van de directie. Een deel van de vastlegging en verwerking is niet formeel schriftelijk vastgelegd. Binnen de directie wordt momenteel gewerkt aan het ontwerpen van procedures hiervoor.

Indien de verantwoordingsinformatie hiertoe aanleiding geeft wordt hierop actie ondernomen. De sturing van de PUR vindt voor een belangrijk deel plaats door middel van overleg. Er bestaan de volgende vormen van overleg: bestuurlijk overleg (minister/bestuur PUR), directeuren-overleg (directeur beleidsdirectie/directeur PUR), financieel overleg rond (begroting en rekening) en juridisch overleg (toepassing van de oorlogswetten). De dwingende sturingsmogelijkheden bestaan uit de bij of krachtens de Wet op de PUR geregelde zaken zoals bijvoorbeeld benoeming/ontslag bestuursleden/Raadkamerleden, goedkeuring begroting, stellen van regels omtrent te hanteren begrotingsmodel/over te leggen bescheiden, vaststellen van bekostigingsgrondslagen voor een groot aantal kosten, algemene aanwijzingsbevoegdheid aangaande de uitvoering van de oorlogswetten, stellen van regels omtrent de in de jaarrekening te verwerken gegevens/wijze verantwoording PUR en controlerende accountant.

Commissie Algemene Oorlogsongevallenregeling (CAOR)

Algemene kenmerken

De Commissie Algemene Oorlogsongevallenregeling (CAOR) is een orgaan zonder rechtspersoonlijkheid. De CAOR is ingesteld bij een ministerieel besluit (3 juni 1954). De CAOR beschikt over een beperkte discretionaire bevoegdheid. De taakomschrijving is nauwkeurig.

Instellingsmotief

Strikt regelgebonden beslissingen.

Hoofdtak

De CAOR geeft uitvoering aan de Algemene Oorlogsongevallenregeling (Indisch Staatsblad 1946, no. 48) en de daarmee samenhangende ordonnanties c.q. verordeningen voor zover het betreft oorlogsslachtoffers en hun nagelaten betrekkingen van Nederlandse nationaliteit. De commissie geeft daarvoor richtlijnen en neemt beslissingen. Tevens doet de commissie voorstellen aan de Minister van VWS voor het treffen van verder benodigde voorzieningen waartoe de overname door Nederland van de onderhavige verzorging aanleiding geeft.

Taakcluster/Hoofdtak

Besluiten inzake verdeling van geld (uitkeringen en sociaal-medische voorzieningen).

Financiële gegevens

De administratieve uitvoering van de AOR wordt verricht door de Stichting Administratieve Indonesische Pensioenen (SAIP). De apparaatskosten SAIP welke verband houden met de AOR bedragen f. 493.000,- en de door de SAIP uitbetaalde programmakosten bedragen f. 7.475.000,-. De apparaats- en programmakosten worden rechtstreeks door het ministerie aan de SAIP uitbetaald.

Toetsing aan de aanwijzingen

Uit de toetsing komt naar voren dat de CAOR (een enkel punt daargelaten) niet aan de aanwijzingen voldoet. Aanpassing wordt overigens door VWS niet overwogen. De AOR is een besluit van de toenmalige Luitenant Gouverneur Generaal van Nederlands-Indië en als zodanig gepubliceerd in het Staatsblad van Nederlands-Indië. Bij de overeenkomst van 12 januari 1954 tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Indonesië heeft Nederland op zich genomen de uitkeringen voor zijn rekening te nemen, met inachtneming van de in die regeling opgenomen voorschriften. Dit houdt in dat er aan de juridische constellatie geen wijzigingen mogen worden aangebracht. Tevens is het uit een oogpunt van kosten/baten niet interessant aangezien de AOR - mede door het feit dat er geen wijzigingen mogen worden aangebracht - een aflopende regeling is. Ter verduidelijking: in 1994 geen toekenningen, in 1995 vier toekenningen.

Organisatorische voorzieningen

Bij het Ministerie van VWS is de Directie Verzetsdeelnemers, Vervolgden en Burgeroorlogsgetroffenen belast met het toezicht op de AOR. Deze directie ontvangt de volgende verantwoordingsinformatie: jaarverslag van de CAOR, jaarverslag van de SAIP, waaronder de verantwoording m.b.t. de AOR en de daarop betrekking hebbende externe accountantsverklaring. De departementale accountantsdienst heeft hierbij een aanvullende rol: toezicht op de controle door de externe accountant in de vorm van collegiaal overleg en de mogelijkheid tot het instellen van een eigen onderzoek. Zo nodig vindt ambtelijk overleg plaats met CAOR.

Nationaal Comité 4 en 5 mei

Algemene kenmerken

Het Nationaal Comité is ingesteld bij Koninklijk Besluit van 27 november 1987. Dit KB bepaalt dat het Nationaal Comité voor het verkrijgen van zijn rechtspersoonlijkheid voor de vorm van een stichting kiest hetgeen bij notariële akte heeft plaatsgevonden. Het Comité beschikt over een ruime discretionaire bevoegdheid. De taakomschrijving is ruim.

Instellingsmotief

Uitvoering door deskundigen.

Hoofdtak

1. organisatie van jaarlijkse nationale dodenherdenking op 4 mei;
2. organisatie van jaarlijkse nationale viering van de bevrijding op 5 mei;
3. bevorderen van afstemming van landelijke en plaatselijke manifestaties (indien nodig);
4. voeren van jeugdvoorlichtingsbeleid over de Tweede Wereldoorlog in relatie tot het heden;
5. afsluiten van overeenkomsten ten behoeve van landelijke manifestaties inzake de herdenking van de Tweede Wereldoorlog en viering/bevrijding op respectievelijk 4 en 5 mei uit de middelen die de regeling ter beschikking stelt;
6. verstrekken van incidentele subsidies voor landelijke projecten op het terrein van het beleid inzake Jeugdvoorlichting WOII-Heden.

De taken 1. tot en met 5. zijn geen openbaar gezagstaken. Alleen taak 6. is een openbaar gezagstaak.

Taakcluster/Hoofdtak

De openbaar gezagstaak valt onder: besluiten inzake verdeling van geld.

Financiële gegevens

De openbaar gezagstaak wordt bekostigd via de begroting van het Ministerie van VWS. Verder ontvangt het Comité gelden via de begroting van het Ministerie van AZ/OCenW en via sponsors, fondsen en rente-inkomsten.

Omvang 1994 totaal (alle taken):

apparaatskosten f. 583.578,-

programmakosten f. 2.100.676,-

waarvan voor de openbaar gezagstaak f. 200.000,- . Ca. 90% van de exploitatie in 1994 kwam ten laste van de begroting van de verschillende ministeries.

Toetsing aan de aanwijzingen

Het Comité voldoet ten aanzien van de openbaar gezagstaak momenteel grotendeels niet aan de aanwijzingen. Overwogen wordt de openbaar gezagstaak bij het Comité weg te halen. Daartoe vindt thans een interne heroverweging plaats.

Organisatorische voorzieningen

De Directie Verzetsdeelnemers, Vervolgden en Burger-oorlogsgetroffenen is binnen het Ministerie van VWS belast met het toezicht op het Comité. De binnenkomende verantwoordingsinformatie wordt met name gebruikt in het kader van de beoordeling van de begroting (inclusief werkplan), rekening en van de beleidsbepaling. De rekening is voorzien van een verklaring van de externe accountant. In de formeel vastgelegde AO van de beleidsdirectie is de procedure ten aanzien van de behandeling van begroting en rekening vastgelegd. De ASGI is van toepassing. Zo nodig vindt ambtelijk en/of bestuurlijk overleg plaats met het Comité.

Stichting Informatie-en Coördinatie-Organen Dienstverlening voor Oorlogsgetroffenen (ICODO)

Algemene kenmerken

De Stichting ICODO is een rechtspersoonlijkheid bezittende stichting. De toenmalige Minister van Cultuur Recreatie en Maatschappelijk Werk is met de Wet stichting ICODO gemachtigd tot mede-oprichting van deze stichting.

ICODO beschikt over een ruime discretionaire bevoegdheid en heeft een ruime taakomschrijving.

Instellingsmotief

ICODO is ingesteld om de uitvoering door betrokken groeperingen plaats te laten vinden. Recent zijn in de plaats van betrokken groeperingen deskundigen met de uitvoering belast.

Hoofdtak

De openbaar gezagstaak van ICODO omvat de financiële ondersteuning van vrijwilligersorganisaties respectievelijk zelfhulp- en gespreksgroepen ten behoeve van oorlogsgetroffenen van de Tweede Wereldoorlog respectievelijk hun kinderen. Deze publieke taak vormt een nevenactiviteit. De hoofdtaken bestaan uit niet-openbaar gezagstaken. Het gaat dan om deskundigheidsbevordering, wetenschappelijk onderzoek en voorlichting op het terrein van hulpverlening aan oorlogsgetroffenen van de Tweede Wereldoorlog, alsmede bemiddeling tussen oorlogsgetroffenen en hulpverleners.

Taakcluster/Hoofdtak

De openbaar gezagstaak valt onder: besluiten inzake verdeling van geld.

Financiële gegevens

ICODO wordt bekostigd via de begrotingen van de Ministeries van VWS en Defensie.

Omvang 1994 (alle taken):

apparaatskosten	f.	1.942.486,-
programmakosten	f.	1.262.380,-
waarvan f. 250.000,- voor de openbaar gezagstaak.		

Toetsing aan de aanwijzingen

ICODO voldoet ten aanzien van de openbaar gezagstaak momenteel grotendeels niet aan de aanwijzingen. Overwogen wordt de openbare gezagstaak bij ICODO weg te halen. Thans vindt de nadere gedachtebepaling plaats rond de toekomstige uitvoering van de openbaar gezagstaak.

Organisatorische voorzieningen

Bij het Ministerie van VWS is de Directie Verzetsdeelnemers, Vervolgden en Burgeroorlogsgetroffenen belast met het toezicht op de Stichting ICODO. De binnenkomende verantwoordingsinformatie wordt met name gebruikt in het kader van de beoordeling van de begroting (inclusief werkplan), rekening en van de beleidsbepaling. In de formeel vastgelegde AO van de beleidsdirectie is de procedure ten aanzien van de behandeling van begroting en rekening vastgelegd. De is voorzien van een verklaring van een externe accountant. De ASGI is van toepassing. Zo nodig vindt ambtelijk en/of bestuurlijk overleg met ICODO.

Praeventiefonds

Algemene kenmerken

Het Praeventiefonds is een publiekrechtelijk orgaan sui generis. Het fonds is ingesteld bij wet (Wet op het Praeventiefonds). Het beschikt over een ruime discretionaire bevoegdheid waar het gaat om de verdeling van middelen die zijn bestemd voor activiteiten die tot doel hebben bij te dragen aan de voorkoming van ziekte en de bevordering van de gezondheid. De taakomschrijving is afgebakend, doch ruim.

Binnenkort zal het Praeventiefonds opgaan in ZorgOnderzoek Nederland. Wetsvoorstel ligt bij de Raad van State.

Instellingsmotief

Bij de uitvoering spelen betrokken groeperingen een belangrijke rol. In de toekomst (ZON) is voor betrokken groeperingen geen besluitvormende rol meer vastgelegd.

Hoofdtak

Het Praeventiefonds geeft een bestemming aan de aan het fonds toebedeelde gelden, beheert deze gelden en houdt toezicht op de besteding van de aan het fonds toebedeelde gelden.

Taakcluster/Hoofdtak

Besluiten inzake verdeling van geld.

Financiële gegevens

Het Praeventiefonds ontvangt een bijdrage uit het Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten. De Minister van VWS stelt de hoogte van deze bijdrage vast.

Omvang bijdrage in 1995	f.	47.400.000,-
Daarvan is uitgegeven aan apparaatskosten	f.	1.570.000,-

Toetsing aan de aanwijzingen

Op verschillende plaatsen is de Wet op het Praeventiefonds nog niet aan de thans geldende Aanwijzing aangepast. De betreffende punten worden in de Wet op de organisatie ZorgOnderzoek Nederland meegenomen. Het betreft:

- bepaling t.a.v. de begroting;
- bepaling ten aanzien van een accountantsrapport/verklaring;
- bepaling omtrent goedkeuring/schorsing/vernietiging van besluiten;
- bepaling omtrent vaststelling algemeen verbindende voorschriften;
- aanwijzingsbevoegdheid in geval van taakverwaarlozing;
- WNo en de Wob zijn niet van toepassing verklaard;
- evaluatiebepaling.

Organisatorische voorzieningen

Organisatorische voorzieningen inzake een adequate verwerking van de verantwoordingsinformatie berusten bij de directie Gezondheidsbeleid, die zich daartoe verstaat met de Ziekenfondsraad, gezien het feit dat de Ziekenfondsraad het Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten beheert.

Nederlandse Filmkeuring

Algemene kenmerken

De Nederlandse filmkeuring is een zelfstandig bestuursorgaan zonder rechtspersoonlijkheid, ingesteld bij wet (Wet op de filmvertoningen, artikel 2). Nederlandse filmkeuring beschikt over een nauwkeurige taakomschrijving. De discretionaire ruimte is gelegen in de vraag of de ter keuring voorgelegde film al dan niet schadelijk wordt geacht voor personen beneden de leeftijd van 16 respectievelijk 12 jaar en is daarmee binnen die taak ruim.

Instellingsmotief

Onafhankelijk uitvoering op nationaal niveau van de beoordeling of openbare vertoning van films voor jeugdigen toelaatbaar is. In de wetsgeschiedenis worden voorts aanknopingspunten geboden voor een benoemingsbeleid gebaseerd op met name representatie van de Nederlandse bevolking en spreiding van deskundigheid (waaronder begrepen ervaringsdeskundigheid ten aanzien van opvoeding van kinderen). Provinciale en gemeentelijke keuringsregelingen werden tegelijkertijd afgeschaft.

Taakcluster/Hoofdtak

De besluiten van de Nederlandse filmkeuring zijn niet geldelijk van aard en hebben betrekking op individuele gevallen (films). De besluiten welke de Nederlandse filmkeuring kan nemen zijn nauwkeurig omschreven in de wet.

Financiële gegevens

De Nederlandse filmkeuring wordt voor het leeuwendeel bekostigd uit de begroting van VWS. Een gering deel van de kosten van de keuring wordt opgebracht via een door de Minister van VWS vast te stellen vergoeding per keuring. Deze zijn niet kostendekkend om geen oneigenlijke belemmering te creëren om films voor keuring voor te dragen.

Omvang in 1994: apparaatskosten: f. 410.000,- waarvan f. 50.000,- middels heffingen (keurloon) wordt bekostigd. De Nederlandse filmkeuring is gehuisvest bij het Ministerie van VWS; deze en andere infrastructurele kosten zijn niet in bovenstaand bedrag begrepen.

Toetsing aan de aanwijzingen

De Wet op de filmvertoning bevat geen taakverwaarlozingsregeling, aangezien die niet van toepassing zou zijn. Gelet op de taken van de Nederlandse filmkeuring en haar onafhankelijke positie voor wat de beoordeling van de vraag of vertoning aan jeugdigen toelaatbaar wordt geacht, zal de wet op dit punt dan ook niet worden aangepast.

Momenteel wordt interdepartementaal een kabinetsnotitie voorbereid met als doel te komen tot een geharmoniseerd beleid ten aanzien van de bescherming van jeugdigen tegen voor hen mogelijk schadelijk audiovisuele producten. Als gevolg hiervan valt te voorzien dat de Wet op de filmvertoningen zal worden ingetrokken of gewijzigd met het gevolg dat ook de positie van de Nederlandse filmkeuring opnieuw wordt gezien.

Organisatorische voorzieningen bij het departement

De Nederlandse Filmkeuring kan worden gezien als een aspect van de jeugdwelzijnszorg en is als zodanig ondergebracht bij de directie Jeugdbeleid. Gelet op de onafhankelijke taakuitoefening is de bemoeienis beperkt tot de beheersmatige aspecten van het functioneren van de Nederlandse Filmkeuring en de toekenning van middelen via de kredietbrief. Hierover vindt gemiddeld twee maal per jaar werkoverleg plaats met het Dagelijks Bestuur.

Namenlijst contactpersonen

Centrale coördinatoren:

Ministerie van Binnenlandse Zaken

drs. H. Wilmink 070 3026794
mr. J.A.A. Smeekens 070 3026497

Ministerie van Financiën

drs. H.W.O.L.M. Korte 070 3427328
drs. E.A. Bien 070 3427324

Departementale contactpersonen:

Ministerie van Buitenlandse Zaken

drs. H. Idema 070 3486208
mr. M. van der Pompe 070 3486501

Ministerie van Justitie

mr. A. Kors 070 3706843

Ministerie van Binnenlandse Zaken

drs. R.E. van Hell 070 3026832

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

drs. D. Beekhuis 079 3234673

Ministerie van Financiën

drs. G. Hovinga 070 3428413
mr. drs. E. Mulder 070 3428415

Ministerie van Defensie

J. Schulkes 070 3188137

Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

drs. J. Groen 070 3393507

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

mr. drs. L.E. Schurink 070 3516871

Ministerie van Economische Zaken

mr. drs. A. Buise 070 3796023

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij

mr. J. Wolff 070 3792445

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

drs. C.A.M. Hermans 070 3336255

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

drs. J. Hiemstra 070 3405582

Index van doorgelichte zelfstandige bestuursorganen uit deel II

- Arbeidsvoorzieningsorganisatie 285
- Bedrijfsfonds voor de Pers 129
Bedrijfslichamen 315
- Centraal Fonds voor de Volkshuisvesting 167
Centraal Orgaan opvang asielzoekers 15
Centraal Orgaan Tarieven Gezondheidszorg 339
Centrale Commissie voor de Statistiek 221
College ter beoordeling van Geneesmiddelen 349
College van toezicht op de kansspelen 17
College van toezicht sociale verzekeringen 277
College voor de bloedtransfusie van het Nederlandse Rode Kruis 359
College voor ziekenhuisvoorzieningen 337
Commissariaat voor de Media 125
Commissie Algemene Oorlogsongevallenregeling (CAOR) 363
Commissie beheer
Landbouwgronden/Centrale landinrichtingscommissie/Bureau beheer landbouwgronden 255
Commissie sanering ziekenhuisvoorzieningen 335
Commissie Schadefonds Geweldsmisdrijven 27
Commissie van beheer van de Dienst geneeskundige verzorging politie 43
Commissie voor de gebiedsaanwijzing (Cvdg) 351
Commissies voor de samenstelling van de verplichte rassenlijsten 231
- De Nederlandsche Bank N.V. (DNB) 137
Dienst Omroepbijdragen 127
Dienst voor het Kadaster en de openbare registers (het Kadaster) 173
- Examencommissies Scheepvaartinspectie 191
- Fonds Voorheffing Pensioenverzekering 281
- Gezinsvoogdij-instellingen 19
Grondkamers 237
- Herinrichtingscommissie Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën 241
Herkeuringscommissie Arbowet 311
Huurcommissies 169
- Informatie Beheer-Groep 95
INNOVAM 193
- Instituut voor Mechanisatie, Arbeid en Gebouwen (IMAG) 171
- Jachtfonds 259
- Kamer voor de binnenvisserij 239
Kapittel voor de civiele orden 41
Keurings- en controle-instellingen LNV 233
Keuringsinstantie nationale liftenregeling 301
Keuringsinstanties Europese richtlijnen 297
Keuringsinstanties UN/IMO verdrag containers 299
Kiesraad 39
KIWA NV 175
Kunststof- en Rubberinstituut TNO 355
- Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen 23
Landelijke Selectie- en Opleidingsinstituut Politie 45
- Mondriaan Stichting 117
- Nationaal Comité 4 en 5 mei 365
Nederlands bureau brandweerexamens 49
Nederlands Instituut van Registeraccountants (NIVRA) 209
Nederlands instituut voor brandweer en rampenbestrijding 51
Nederlands Orde van Accountants-Administratieconsulenten (NOvAA) 211
Nederlandse Filmkeuring 371
Nederlandse onderneming voor energie en milieu B.V. 213
Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek 101
NMi B.V. 215
NV KEMA/Stichting TNO Certification 353
- Opleiding duikers/duikmedisch begeleider Arbowet 303
Opleiding kraan- en heimachinisten Arbowet 307
Opleidingen Deskundig Toezichthouder Asbestsloop Arbowet 305
Opleidingen deskundigen radioactieve stoffen en toestellen Kernenergiewet 309
Orde van Octrooigemachtigden 219
- Participatiefonds 99
Pensioen- en Uitkeringsraad 361
Politieregio's 53
Praeventiefonds 369
- Raad voor het kwekersrecht 235
Raden voor rechtsbijstand 21

Reconstructiecommissie Midden-Delfland 177
Registratiecommissies KNMG 357

Sociaal Economische Raad 313
Sociale Verzekeringsbank 273
Stichting Aanvullende oudedagsvoorziening
sociale werkvoorziening 291
Stichting ABOMA+KEBOMA 165
Stichting Administratie Indonesische
Pensioenen 55
Stichting arbeidsmarkt- en opleidingsfonds Rijk
37
Stichting Borgstellingsfonds voor de landbouw
249
Stichting Bureau Architecten Register 179
Stichting Bureau Examens voor het
Beroepspersonenvervoer over de Weg 201
Stichting Bureau Examens voor het
Beroepsvervoer 199
Stichting Centraal Bureau
Rijvaardigheidsbewijzen 189
Stichting examens vakbekwaamheid honden-
en kattenbesluit 245
Stichting fonds voor beeldende kunsten,
vormgeving en bouwkunst 111
Stichting fonds voor de Letteren 107
Stichting fonds voor de Nederlandse film 113
Stichting fonds voor de podiumkunsten 121
Stichting fonds voor de scheppende toonkunst
109
Stichting fonds vrijwillig vervroegd uitreden 57
Stichting Informatie- en Coördinatie-Organ
Dienstverlening voor Oorlogsgetroffenen
(ICODO) 367
Stichting Inschrijving Eigen Vervoer 197
Stichting Landelijke Mestbank 253
Stichting medefinanciering
oververtegenwoordiging oudere
ziekenfondsverzekerden (Stichting MOOZ)
149
Stichting Nationale Commissie Voorlichting en
Bewustwording Ontwikkelingssamenwerking
(NCO) 9
Stichting Nationale en Internationale
Wegvervoer Organisatie 195
Stichting Nederlands literair productie- en
vertalingsfonds 115
Stichting Ontwikkelings- en saneringsfonds
voor de landbouw 251

Stichting ontwikkelings- en saneringsfonds
voor de visserij 296
Stichting Pensioenfonds sociale
werkvoorziening 289
Stichting Reclassering Nederland 25
Stichting registratie gezelschapsdieren
Nederland 243
Stichting Silicose Oud Mijnwerkers 283
Stichting stimuleringsfonds Nederlandse
culturele omroepproducties 123
Stichting stimuleringsfonds voor de
architectuur 119
Stichting Toezicht Effectenverkeer (STE) 145
Stichting Uitvoering Omslagregeling WTZ 347
Stichting Verzekeringkamer (VK) 141 en 279
Stichting Vrijwillig vervroegde uitreding sociale
werkvoorziening 293
Stichting Waarborgfonds Motorverkeer (WFM)
147
Stichting Ziektekostenverzekering Krijgsmacht
(SZVK) 159
Subcluster 2.1 Opleiding duikers/duikmedisch
begeleider Arboret 348

Tijdelijk instituut voor coördinatie en
afstemming 275

Uitvoering art 8 BBA 1945 (Werktijdverkorting)
- Centraal Bureau Grafische Bedrijven 321
Uitvoering art 8 BBA 1945 (Werktijdverkorting)
- Hoofdbedrijfschap Ambachten,
Bedrijfschap Schoen- en
Lederwarenindustrie, Bedrijfschap
Lederindustrie 323
Uitvoering ontslagtaak - Centraal Bureau
Grafische Bedrijven 319
Uitvoering ontslagtaak: Regionaal Directeur
Arbeidsvoorziening 317
Uitvoeringsorganen AWBZ 345

Vervangingsfonds 97
Voedselvoorzienings in- en verkoopbureau 257

Waarborg Platina, Goud en Zilver N.V. 217
Waarderingskamer (WK) 151

Ziekenfonds 343
Ziekenfondsraad 341

